

Ave Maria Koledar

∞ **1948** ∞

Simon Gregorčič:

DARITEV

*Daritev bodi ti življenje celo:
Oltar najlepši je — srca oltar.
Ljubezen sveta v njem — nebeška je žar.
Gospodu žrtva — vsako dobro delo.
O, da srce gojilo bi vsikdar
ta sveti žar! Naj živo bi gorelo,
enako kresu vedno ti plamtelo,
Bogu in domu žgalo vredan dar!
Odločno odpovej se svoji sreči,
goreče išči drugim jo doseči,
živeti vrli mož ne sme za se!
Iz bratov sreče njemu sreča klije,
veselje ljudsko njemu v oku sije,
in tuja solza mu meči srce.*

OKTOBER — NO. 11

LETNIK 40

Published monthly except October and semi-monthly during that month by the Franciscan Fathers,, P. O. Box 608, Lemont, Illinois. Subscription prices: U. S. A. \$2.50 for one year; Canada \$3.00 for one year. Subscriptions are payable in advance. Entered as second-class matter at the Post Office of Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of October 3, 1917. Authorized July 14, 1945.

Printed by
CROATIAN FRANCISCAN PRESS
4851 Drexel Blvd., Chicago 15, Illinois

KOLEDAR AVE MARIA

ZA PRESTOPNO LETO

1948

35. LETNIK KOLEDARJA

STANE: EN DOLAR

Izdali

SLOVENSKI FRANČISKANI

LEMONT, ILLINOIS

Tiskala

TISKARNA "CROATIAN FRANCISCAN PRESS"

Chicago, Illinois

"SLAVA BOGU NA VIŠAVAH IN NA ZEMLJ MIR LJUDEM, KI SO BLAGE VOLJE"

AJ hoče doseči letošnji "Koledar Ave Maria"?

Samo eno — mir na zemlji ljudem! Samo doprinesti svoj mali delež k temu velikemu, pa tako strašno potrebnemu delu med nami ljudmi na zemlji!

Ko smo na sveti večer v svoji duši poslušali angeljski spev nad betlehemskim hlevčkom, v katerem je ležal v jaslicah novorojen "Kralj miru" in gledali na razdrapani svet, kajne, kako se nam je stožilo po Njem — O, da bi se še enkrat rodil prav nocoj, med nami in nam prinesel mir nazaj, po katerem ječi cel človeški rod. Pa saj se je! Samo eno je strašno zlo na svetu danes, kakor takrat: "Znanj ni bilo prostora" med ljudmi, v hlev, med živali se je moral iti roditi. Tudi danes ga ni. Zato pa saj mi, družina Koledarjeva Ave Maria, Ga sprejmimo, pojdemo k njemu se učiti "blage volje" in doprineset svoj mali delež, da pride nazaj na zemlji med ljudi "Blaga volja", dobrohotnost, ljubezen.

In kako hoče "Koledar Ave Maria" to doseči?

S tem, da posveča celo leto 1948. samo enemu velikemu delu: delu za "mir na zemlji", samo za "blago voljo" v srcih ljudi, saj v srcih tistih, ki so zbrani okrog njega, ki ga hočejo poslušati, ki hočejo sprejeti njegova navodila. Celó leto 1948 naj bo kakor učni tečaj v medsebojni dobrohotnosti in ljubezni, za vse, ki bi se hoteli temu tečaju pridružiti.

Poslušajte!

Celi svet je danes strašno nesrečen, kakor morda še nikoli. Pa zakaj?

Miru ni!

In zakaj ga ni?

Angeli so svetu povedali že na prvo svetobožično noč, zakaj. "Mir na zemlji ljudem, ki so BLAGE VOLJE!" Med ljudmi danes manjka blage volje drug do drugega, zato ni miru. In kako bo? Samo sovraštvo vse povsodi, hudobna volja drug do drugega, sebičnost, zato pa potoki krvi in morja solza.

Če hočemo mir nazaj na zemljo, postati moramo vsi nazaj ljudje, ki so blage, dobrohotne volje drug do drugega.

Pa morem jaz, moreš ti kaj doprinesti, da se to doseže?

Gotovo ne vsega, veliko pa!

Kako?

Začnimo vsak pri sebi, jaz pri meni, ti pri tebi, vsi vsak pri sebi. Napolnimo vsi vsak pri sebi naprej svoje srce, svoj značaj, s kolikor mogoče veliko blage volje. Ko jo bomo sami imeli, potem jo pa delimo radodarno vsem okoli nas, kjer, kadar in kolikor nam bo mogoče. Tako bo saj del "ljudi na zemlji, ki bodo blage volje", saj majhen košček tega velikega dela bo izvršen.

V tej svetovni stiski se je čutil "Koledar Ave Maria" dolžnega, da skuša v letu 1948 saj v krog svojih prijateljev in čitateljev zanesti kolikor največ mogoče te blage medsebojne blage volje, dobrohotnosti, in odvarja s tem med njimi celoletni tečaj za to. Od meseca do meseca bo celo leto dajal navodila, naloge za vse, ki bi se hoteli temu tečaju pridružiti in se vsaki dan urediti v "blagi volji" pri sebi, v svojem srcu, pa ki bi jo hoteli iz svojega srca ponesti kolikor jim bo le mogoče tudi v srca okoli sebe, doma v družini, med sosedi, med znanci, na delu, pri društvih.

Kako pa naj vršiš ta učni tečaj "blage volje" in medsebojne dobrohotnosti?

Takole!

V začetku vsakega meseca prečitaj v "Koledarju Ave Maria" nalogo za mesec, si jo zapomni in skleni, da jo boš izvrševal in se vadil v nji vsaki dan celi mesec.

Vsako jutro, še ko ustajaš, se spomni mesečne naloge in začeni dan s trdnim sklepom, da se boš celi dan trudil, da izvršuješ to nalogo kolikor le moreš. Kar največ dobrohotne, blage volje v tvoje srce, pa tudi v srca vseh okoli tebe!

Tako boš zanesel blago voljo, prepogoj vsakega miru na zemlji, saj v svojo okolico. In s tem boš doprinesel svoj delež za svetovni mir, kolikor tika tebe. In to bo že veliko delo.

V tem "Koledarju Ave Maria" imaš pa tudi veliko lepih zgledov blage volje, dobrohotnosti in ljubezni. Prečitaj jih, zopet in zopet jih prečital in jih povej tudi drugim. Besede mičejo, zgledi vlečejo.

Poskusimo!

JANUAR

31 dni

Posvečen presv.
Imenu Jezusovemu

1	Četrtek	Novo leto
2	Petek	Fulgencij
3	Sobota	Genovefa
4	Nedelja	Presv. Ime Jezus
5	Poned.	Simon
6	Torek	Sv. Trije Kralji
7	Sreda	Valentin, škof
8	Četrtek	Apolinarij, muč.
9	Petek	Julijan, muč.
10	Sobota	Pavel, puščav.
11	Nedelja	Sv. Družina
12	Poned.	Benedikt
13	Torek	Veronika
14	Sreda	Hilarij, muč.
15	Četrtek	Maver, opat
16	Petek	Marcel, muč.
17	Sobota	Anton, puščav.
18	Nedelja	Petra stol v Rimu
19	Poned.	Marij in tov., muč.
20	Torek	Fabijan in Sebastijan, muč.
21	Sreda	Neža, muč.
22	Četrtek	Vincencij in Anastazij, muč.
23	Petek	Zaroka Marijina
24	Sobota	Timotej, muč.
25	Nedelja	Spreobrnjenje sv. Pavla
26	Poned.	Polikarp, muč.
27	Torek	Janez Zlatousti, škof
28	Sreda	Rogerij, Edigij, Odorik
29	Četrtek	Frančišek Saleški
30	Petek	Janez, miloščinar
31	Sobota	Janez Nolaški.

Vsaki dan opravi-
mo malo pobožnost k
B o g u za svetništvo
Baragovo in v s a k i
dan opravimo pobož-
nost, s katero ga pro-
simo, da naj prosi za
nas.

4. Ned. po Novem Letu: Beg v Egipt.

NEDELJE V 11. Prva po Razgl. Gospod.: 12letni Jezus v templju.

JANUARJU: 18. Druga po Razgl. Gospod.: Ženitnina v Kani.

25. Prva predpostna: Delavci v vinogradu.

BLAGO VOLJO V LASTNO SRCE!

“Ljubezen je potrpežljiva, je dobrotljiva; ljubezen ni nevoščljiva, se ne ponaša, se ne napihuje, ni prešerna, ne išče svojega, se ne da razdražiti; ne misli hudega; se ne veseli krivice, veseli se pa resnice; vse opraviči, vse veruje, vse upa, vse prenaša.”

Takole lepo pove sv. Pavel, kaj je blaga volja, dobrohotnost v človeškem srcu. In takole blago voljo letos v vsa srca, v tvoje in vseh okoli tebe! To nalogo smo si naložili za letos.

Vendar, kar hočemo drugim dati, moramo najprej sami imeti. Jo imamo? O, koliko nam je še manjka! Zato v mesecu januarju veliko takele dobrohotnosti najprej v naše srce!

Vsako jutro ta celi mesec, ko se prebudiš, spomni se, kaj si sklenil letos. Spomni se teh lepih besedi velikega apostola. Če si slabo spal in si slabe volje, takoj se premagaj! Trdno skleni: “tak bom skušal biti danes celi dan!” Tak ustani, tak pojdi med svojo družino, med svoje sosede, na delo, tak bodi celi dan! Prve dni bo šlo težko. Treba bo boja sam s seboj. Vendar, kar pogum! Predno bo mesec minil, bo lahko.

Pa boš kmalu opazil: Kako so vsi okrog tebe dobri do tebe! Kajpada, sonček imaš v srcu. Ta sonček pa nehote ogreva vse, tebe in vse okrog tebe in vsi ste veseli.

FEBRUAR

29 dni

Posvečen spominu in
čestitje svetniškega
rojaka škofa Barage

1	Nedelja	Ignacij, muč.
2	Poned.	Svečnica ..
3	Torek	Blaž
4	Sreda	Andrej Kozin
5	Četrtek	Agata
6	Petek	Doroteja
7	Sobota	Romuald
8	Nedelja	Janez iz Mate
9	Poned.	Ciril Aleksandrijski
10	Torek	Školastika
11	Sreda	Pepelnica. — Lurška M. B.
12	Četrtek	7 ust. Žal. B. B. - Lincolnov r. dan
13	Petek	Katarina
14	Sobota	Valentin
15	Nedelja	Faust in Jovita, muč.
16	Poned.	Julijana
17	Torek	Silvin
18	Sreda	Kvat. — Simon, škof
19	Četrtek	Konrad
20	Petek	Kvat. — Sadet in tov., muč.
21	Sobota	Kvat. — Irena
22	Nedelja	Petrov stol v Ant. - Washing. r. d.
23	Poned.	Peter Damijan
24	Torek	Matija, apostol
25	Sreda	Feliks, papež
26	Četrtek	Matilda
27	Petek	Baldomir
28	Sobota	Roman
29	Nedelja	

Največja sila na
svetu danes je tisk.
Kdor ima tisk, je go-
spodar sveta. Toliko
milionov nas je ka-
toličanov, pa kje je
naša moč? Ne skrbi-
mo za močan katoli-
ški tisk. Vsi na delo
ta mesec! V vsako
katoliško hišo katoli-
ški list!

NEDELJE V
FEBRUARJU: 1. Druga predpostna: Prilika o sejalcu.
8. Tretja predpostna: Jezus ozdravi slepca.
15. Prva postna: Hudič skuša Jezusa.
22. Druga postna: Spremenenje na gori.
29. Tretja postna: Jezus izžene hudiča.

TAKOLE DELA BLAGA VOLJA

Kaj je glavno, v čemer se blaga volja kaže?

“VSE, KARKOLI HOČETE, DA BI LJUDJE VAM STORILI, STORITE TUDI VI NJIM; TO JE POSTAVA.”

Tako nam to vprašanje pojasni sam Kristus Gospod kratko, pa jasno in odločno. Vsakdo lahko razume. Kratke besede pa veliki program za vse ljudi na zemlji, če hočejo mir med narodi, v narodu, med sosedi in po družinah. Vse, kar hočeš, da bi drugi tebi storili, stori ti njim! Vse, kar nočeš, da bi drugi tebi storili, ti drugim ne smeš!

Ta mesec začni vsaki dan že pri vstajenju, da se boš spomnil te velike postave božje, pa sklenil: po tem se bom ravnal celi dan! Pri svojem čustvovanju do drugih, pri vsem svojem govorjenju z drugimi, pri vsem svojem občevanju s komurkoli med dnevom! Tako vstani in pojdi med svojo družino in že tukaj pokaži to svoji ženi, svojim otrokom. Enako med sosedi, enako na delu.

Kakor sonček na nebu, naj ti celi dan sveti pred očmi postava: “Vse, kar hočete, da bi ljudje vam storili, storite tudi vi njim!”

MAREC

31 dni

Posvečen trpljenju
in smrti Zveličarja
Jezusa Kristusa

1	Poned.	Albin
2	Torek	Simplicij, papež
3	Sreda	Kunigunda, cesarica
4	Četrtek	Kazimir, kraljevič
5	Petek	Janez Jožef od križa
6	Sobota	Perpetua in Felicita, muč.
7	Nedelja	Tomaž Akvinski
8	Poned.	Janez od Boga
9	Torek	Frančiška Rimska
10	Sreda	40 mučencev
11	Četrtek	Evtimij, muč.
12	Petek	Gregorij Veliki, papež
13	Sobota	Evfracija, muč.
14	Nedelja	Tiha. — Mauda, kraljica
15	Poned.	Zaharij,
16	Torek	Finijan, opat
17	Sreda	Patrik, škof
18	Četrtek	Ciril Jeruzalemski, škof
19	Petek	Jožef, Ženin D.M. - Žalostna M. B.
20	Sobota	Kubert, škof
21	Nedelja	Cvetna. — Benedikt, opat
22	Poned.	Veliki. — Lea
23	Torek	Veliki. — Viktorijan in tov., muč.
24	Sreda	Velika. — Gabrijel, nadangel
25	Četrtek	Veliki. — Marijino Oznanenje
26	Petek	Veliki. — Ludger, škof
27	Sobota	Velika. — Janez Damaščan
28	Nedelja	Velikanoč. — Janez Kapistran
29	Poned.	Velikonočni. — Ciril, muč.
30	Torek	Janez Klimak
31	Sreda	Benjamin

Bog je neskončno
dober in usmiljen. Je
pa tudi neskončno
pravičen. Vse dobro
gotovo poplača in vse
hudo kaznuje. Zato
delajmo dobro in va-
rujmo se greha. To
je klic postnega časa
krščanski duši. Kdor
tega noče verjeti, mo-
ra čutiti na sebi po-
sledice.

NEDELJE
V MARCU:

7. 4. postna: Jezus nasiti 4000 mož.
14. Tiha: Jezusa hočejo kamenjati.
21. Cvetna: Slovesni vhod v Jeruzalem.
28. Velikonočna: Jezus čestitljivo ustane.

LJUBEZNIV OBRAZ JE SONČEK ZA DRUGE

Ljubezniv, nasmejan, prijazen obraz — kako radi ga vidimo na drugih! Kakor topel sonček se nam zdi! Še bolj temen in čemeran naj bo naš obraz, pa bo tudi našega razžaril v smehljajoče poteze. Njegova toplina gre celo preko našega obraza v našo dušo, — dobre volje postanemo. Tako ti, tako jaz, tako vsi.

Hočeš dati letos svojim okoli tebe sončka blage volje, dobrohotnosti?

Dobro! Kar hočeš, da bi drugi tebi storili, stori tudi ti njim! To je postava. Zato ta celi mesec veliko sončka ljubeznivosti na svoj obraz! Kako? — Z vajo!

Prebudiš se zjutraj. Čemeran si. Nevarnost je, da vstaneš "z levo nogo" in si pokaziš celi dan sebi in drugim okoli tebe. Takoj se spomni naloge tega meseca — veliko sončka na obraz! Premagaj se! Vstani, poglej se v ogledalo in prisili poteze obraza, da se nategnejo v — sonček. Sam sebi se nasmehljaj in si vošči veselo "dobro jutro!" Potem šele med družino, ven, v nov dan. Nesi ta sonček ven in si ga ne daj zatemniti prav od nikogar in z ničemer! In to vsaki dan celi mesec marec.

Pa kaj boš kmalu opazil? Kako so vsi ljubeznivi do tebe. Sonček rodi sonček. Kislica pa kislico!

APRIL

30 dni

Letos posvečen
češčenju sv. Jožefa

1	Četrtek	Hugon, škof
2	Petek	Frančišek Pavlanski
3	Sobota	Rihard
4	Nedelja	Bela. — Izidor
5	Poned.	Vincencij Fereski
6	Torek	Timotej in Diogen, muč.
7	Sreda	Epifanij in tov., muč.
8	Četrtek	Perpetuus, škof
9	Petek	Marija Kleofova, udova
10	Sobota	Ecehijel, prerok
11	Nedelja	Leon I., papež
12	Poned.	Julij
13	Torek	Hermenegild, muč.
14	Sreda	Justin, muč.
15	Četrtek	Bazilisa in Anastazija, muč.
16	Petek	Bernardka Lurška
17	Sobota	Anicet, papež, muč.
18	Nedelja	Apolonij, muč.
19	Poned.	Timon
20	Torek	Teotim, muč.
21	Sreda	Varstvo sv. Jožefa, Anzelm, škof
22	Četrtek	Soter, muč.
23	Petek	Jurij, muč.
24	Sobota	Fidel iz Sigmaringen, muč.
25	Nedelja	Mark, evangelist
26	Poned.	Marija, Mati dobrega sveta
27	Torek	Peter Kanizii
28	Sreda	Pavel od križa
29	Četrtek	Peter, muč.
30	Petek	Katarina Sijenska

“Bratje, postrgajte
stari kvas, da postane
nete novo testo. Praznujmo
toraj veliko noč ne v starem kvasu,
ne v kvasu hudobij in
pregreh, marveč v opresnih
kruhih čistosti in resnice.”
Tako nam kliče sv. c e r kev
velikonočno nedeljo s sv. Pavlom.
Storimo to! V našo lastno dobro bo.

NEDELJE 4. Bela: Jezus se prikaže apostolom
11. 2. po velik. noči: Jezus dobri pastir.
V APRILU: 18. 3. po velik. noči: Žalost in veselje učencev.
25. 4. po velik. noči: Obljuba sv. Duha.

VELIKO SONČKA NA JEZIK!

Lepa, prijazna, ljubezniva beseda — kako radi jo slišimo od drugih. Tudi ona je sonček za našo dušo. Kako nas razgreje! Pa kako močna je! Imeli smo strupeno, neprijazno besedo že na jeziku, da bi jo zabrusili bližnjemu v obraz in od tam v srce, da bi ga ranili. Pa nas je tako ljubeznivo nagovoril — in kakor protistrup jo je ubil na jeziku. "Požrli" smo jo, pravimo.

Jo hočeš dobivati od drugih? Dobro! "Kar hočete, da bi ljudje vam storili, storite tudi vi njim: to je postava!" Lepa beseda vsikdar lepo mesto najde. Pa smo tako radi trdih besedi! Tako radi imamo "oster" jezik kot šivanka! Pa zbadamo. Je to prav? Nam to koristi? Nič! Samo škodi! Samo greni nam samim življenje.

Zato pa ta mesec hitro v šolo dobre, blagohotne volje! Vsaki dan, ko se prebudiš, takoj si strogo zapovej sam sebi: Fant, dekle, takoj sončka na jezik! Celi dan vsakemu in povsodi samo lepe besede! Niš ostrin! Nič prepira!

Prideš med družino k zajutreku. Hitro ženi lepo besedo! Srečaš soseda. Prijazen "Dobro jutro!". Enako na delu, enako celi dan.

Pa kaj boš doživel? Že proti koncu meseca boš opazil, kako so vsi prijazni do tebe in te tako prijazno nagovarjajo in pozdravljajo. Sad tvojega sončka na svojem jeziku.

MAJ

31 dni

Šmarniški mesec

1	Sobota	Filip in Jakob, apostola
2	Nedelja	Atanazij, škof
3	Poned.	Križev. — Najdenje sv. križa
4	Torek	Križev. — Monika, udova
5	Sreda	Križeva. — Pij, papež.
6	Četrtek	Vnebohod Gospodov
7	Petek	Stanislav, škof in muč.
8	Sobota	Prikazovanje sv. Mihaela
9	Nedelja	Gregorij Nazianski
10	Poned.	Antonin, škof
11	Torek	Frančišek Jeronim
12	Sreda	Robert Belar., kard. Pankracij, m.
13	Četrtek	Servacij, muč.
14	Petek	Bonifacij, muč.
15	Sobota	Janez iz La Salle
16	Nedelja	Binkošti. — Janez Nepomuk, muč.
17	Poned.	Paškal Bajlonski
18	Torek	Venancij, muč.
19	Sreda	Kvat. — Bogoljub in Ivo
20	Četrtek	Bernardin Sijenski
21	Petek	Kvat. — Valent, škof
22	Sobota	Kvat. — Rita, udova
23	Nedelja	Presv. Trojica.
24	Poned.	Marija Pomagaj
25	Torek	Gregorij VII., papež
26	Sreda	Filip Nerski
27	Četrtek	Presv. Rešnje Telo
28	Petek	Avguštin Kenterburški, škof
29	Sobota	Magdalena Paciška
30	Nedelja	Ivana d'Ark. - Decoration day
31	Poned.	Marija, posrednica vseh milosti

Ena izmed šmarnic katero darujmo ta mesec šmarniški kraljici, naj bo nov naročnik za list "Ave Maria". Ohranil bo v hiši šmarnice celo leto. Vsaki mesec bo prišel v hišo in prinesel nekoliko Marijinega sončka s svojim pozdravom: Ave Maria!

V Lemontu pri naši Mariji Pomagaj imajo ameriški Slovenci skupne šmarnice vseh Slovencev.

NEDELJE
V MAJU:

2. 5. po velik. noči: Jezus uči moliti.
9. 6. po velik. noči: O prihodu tolažnika Sv. Duha
16. Binkoštna: Prihod sv. Duha.
23. 1. po bink.: Jezusu dana vsa oblast.
30. 2. po bink.: Prilika o kraljevski večerji.

NESI SONČEK DRUGIM – V ROKAH!

Prijazen obraz, prijazna beseda — prijeten sonček sta za naše srce. Toda le takrat, kadar je sonček tudi v rokah bližnjega, kadar so tudi njegova dejanja sonček. Drugače se nam oboje zdi — hinavščina. Ali ni tako?

Zato pa blaga volja, ljubeznivost sili na dan — v delih. Kako lepo nas tega sončka uči Kristus Gospod! Kjerkoli je hodil, delil je samo dobrote. Vsem pomagal, vse tolažil, vse učil, do vseh bil usmiljen. z vsemi bil potrpežljiv.

— “Odločno odpovej se svoji sreči!
Goreče išči drugim jo doseči!
Živeti vrli mož ne sme za se!
Iz bratov sreče njemu sreča klije.”

Tako nas tako lepo uči pesnik Gregorčič.

Ta mesec v šolo dobrohotnosti v dobrih delih! Že zjutraj doma, mož, naredi kako uslugo ženi, žena, ti možu! Sinko, očka se oblači za ven. Skoči k njemu in mu daj klobuk v roke. Kako te bo vesel! In tako dalje celi dan! Pomagaj vsakemu, imej sonček v rokah, deli usluge, deli pomoč vsaki dan, pri vsaki priliki, vsakemu. Kaj bo sad tega? Kar seješ, to boš žel od drugih. Poskusi!

JUNIJ

30 dni

Mesec presvetega
Srca Jezusovega

1	Torek	Angela Merici
2	Sreda	Marcel in tov., muč.
3	Četrtek	Klotilda, udova
4	Petek	Presv. Srce Jezusovo
5	Sobota	Bonifacij, škof in muč.
6	Nedelja	Norbert, opat
7	Poned.	Robert, opat
8	Torek	Medard, muč.
9	Sreda	Primož in Felicijan, muč.
10	Četrtek	Marjeta, udova
11	Petek	Barnaba, apostol
12	Sobota	Janez
13	Nedelja	Anton Padovanski
14	Poned.	Bazilij, škof
15	Torek	Vid in tov., muč.
16	Sreda	Beno, šk. - Marija, Mati ved. pom.
17	Četrtek	Nikander in Marcijan, muč.
18	Petek	Efrem, učenik
19	Sobota	Juliana Fulkonerio
20	Nedelja	Silverij, papež, muč.
21	Poned.	Alojzij
22	Torek	Pavlin, škof
23	Sreda	Audry, devica
24	Četrtek	Janez Krstnik
25	Petek	Viljem, opat
26	Sobota	Janez in Pavel, muč.
27	Nedelja	Krescent, muč.
28	Poned.	Irenej, biskup
29	Torek	Peter in Pavel, apostola
30	Sreda	Spomen Pavla, apostola

Jezus nas tako ljubi, da je umrl za nas in da živi med nami v presv. Rešnjem Telesu. Za vso ljubezen pa dobiva od nas samo žalitve. Prejmimo gotovo ta mesec sv. obhajilo v zadoščenje za to nehvaležnost.

Tudi Vaša lučka naj gori ta mesec v Lemontu pred presvetim Srcem Jezusovim, da še gori v Vašem srcu lučka ljubezni zanj.

NEDELJE V JUNIJU: 6. 3. po bink.: Jezus sprejema grešnike.
13. 4. po bink.: Obilni ribji lov.
20. 5. po bink.: O farizejski pravičnosti.
27. 6. po bink.: Jezus drugič pomnoži kruhe.

SAMO KUGE NIKAR!

Kuga! Kako strašna morilka je bila nekdanj. Hvala Bogu, danes je "panana". Pa je še druga kuga, še strašnejša morilka, ki pa še danes, prav danes mori in kolje, da teče kri v potokih, solze kakor morje. — 90% vojn je uzrok. — Grda kuga nevoščljivosti, kuga src. Od Kajna do danes toliko strašno ljudi je pomorila. Tudi tebe, mene napada in me hoče okužiti. "Pobijaj, mori, kolji-trpinči!" kriči po celem svetu. Mo-gočna organizacija njenih bakterionoscev je širijo! Gorje nam.

In kjer je ta kuga ne more biti miru, ne med narodi, ne v narodih, ne med sosedi, ne v družini, da, celo v nobenem srcu. "Ta ima "srečo", ima več, boljše, več zemlje, ima rudo, — pa zagradi ta kuga narode, sosedne znanke, mene, pa nas jezi in — mori, škoduj mu! Kako grda bolezen! Pa je vojna prepir, sovraštvo, jeza . . . Samo hudo! Pa je treba tega? Je to prav? Je to človeško? Je to krščansko? Ne!

Velika naloga v letošnjem tečaju blage volje ima ta mesec: Boj tej kugi najprej v tvojem srcu. Razkuževanje! Veseli se z veselimi, žaluj z žalostnimi. Tuja bolečina naj te boli, tuja sreča naj te veseli.

Zato ta mesec vsako jutro trden sklep: celi dan se bom razkuševal, bojeval proti nevoščljivosti!

JULIJ

31 dni

Mesec češčenja
presv. Rešnje Krvi

1	Četrtek	Presv. Rešnja kri
2	Petek	Obiskovanje Marijino
3	Sobota	Leon II., papež
4	Nedelja	Praznik Ameriške Svobode
5	Poned.	Anton Caharija, škof
6	Torek	Izajija, prerok
7	Sreda	Ciril in Metod, škofa
8	Četrtek	Elizabeta, portug. kraljica
9	Petek	Janez Fisher in Tomaž More, muč.
10	Sobota	7 sv. bratov, muč.
11	Nedelja	Pij I., papež in muč.
12	Poned.	Gvalbert, opat
13	Torek	Anaklet, papež in muč.
14	Sreda	Bonaventura, učenik
15	Četrtek	Henrik, kralj
16	Petek	Marija Karmelska
17	Sobota	Aleš
18	Nedelja	Kamil
19	Poned.	Vincencij Pavelski
20	Torek	Jeronim Emilijan
21	Sreda	Prakseda
22	Četrtek	Marija Magdalena, spokornica
23	Petek	Apolinarij, škof in muč.
24	Sobota	Kristina, muč.
25	Nedelja	Jakob, apostol - Krištof, muč.
26	Poned.	Ana, mati D. M.
27	Torek	Pantaleon, muč.
28	Sreda	Nazarij, Celz, Viktor in Inocencij
29	Četrtek	Marta iz Betanije
30	Petek	Abdon in Senen, muč.
31	Sobota	Ignacij Lojolski

Nad tisoč let že slovanstvo zvesto sledi poti sv. Cirila in Metoda v krščanstvu. Na njej je zmagovalo in se ohranilo. Naj danes zavrže to pot? Ne, nikari! To bo pot v pogubo in novo tisočletno sužnost. Po priprošnji sv. Cirila in Metoda naj se nas Bog usmili in nas reši!

**NEDELJE
V JULIJU:**

4. 7. po bink: Varujte se lažnjivih prerokov.
11. 8. po bink.: Prilika o krivičnem hišniku.
18. 9. po bink.: Jezus joka nad Jeruzalemom.
25. 10. po bink.: Prilika o farizeju in cestinarju.

DELAJTE SI PRIJATELJE...

“Delajte si prijatelje s krivičnim mamonom!” nas uči sam Gospod.

Prijatelji so človekovo največe bogastvo, njegov ponos, pa tudi njegov uspeh. Krog prijateljev je venec časti. Toliko veljaš, kolikor prijateljev imaš. Toliko boš uspel, kolikor ti bodo prijatelji pomagali. Tako visoko se boš povspel, kolikor visoko te bodo dvignili tvoji prijatelji. Kajpa šele v težavah, v nesreči, v trpljenju! Če jih imaš, blagor ti takrat! In mir v družini, med sosedi, v narodu, med narodi? Samo na podlagi medsebojnega prijateljstva je mogoč. Zato kliče Gospod: “Delajte si prijatelje!” Pridobivaj si jih za se, pa delaj za prijateljstvo med vsemi okoli tebe!

Toda tu prijatelje si moramo kupiti. Ne z denarjem, — taki so zanič — temveč s prijateljstvom. Ti bodi drugim odkrit, zvest prijatelj, pa si jih pridobil, da bodo tudi oni tebi. Z malenkostnimi uslugami in dokazi prijateljstva si jih dobimo. Tvoj sosed je zbolel, obišči ga! Znanec je v težavah, hiti mu pomagat! Je žalosten, tolaži ga! Je vesel, veseli se ž njim! Tako si jih pridobiš za prijatelje. Da, celo, kako popolnoma premagaš svojega nasprotnika? Če si ga pridobiš za prijatelja — z malenkostnimi uslugami.

Zato ta mesec na lov za prijatelji vsaki dan! Če si pridobiš samo enega, nalogo meseca si izvršil — v veliko svojo korist. Če si samo nekoliko nitk prijateljstva vpletel v vez med srci твоjih znancev, uspel si!

AVGUST

31 dni

Medšmarne maše

1	Nedelja	Petrove verige
2	Poned.	Procijunkulska Angel. Kraljica
3	Torek	Najdenje trupla sv. Štefana
4	Sreda	Dominik
5	Četrtek	Marija snežna
6	Petek	Spremenjenje na gori Tabor
7	Sobota	Kajetan
8	Nedelja	Cirijak in tov., muč.
9	Poned.	Janez Vianej
10	Torek	Lavrencij, muč.
11	Sreda	Tiburcij in Suzana, muč.
12	Četrtek	Klara
13	Petek	Hipolit in Kasijan, muč.
14	Sobota	Evzebij
15	Nedelja	Marijino Vnebovzetje
16	Poned.	Joahim, oče D. M.
17	Torek	Hijacint, muč.
18	Sreda	Agapit, muč.
19	Četrtek	Janez Eudes
20	Petek	Bernard, opat
21	Sobota	Ivana Frančiška, udova
22	Nedelja	Preč. Srce Marijino
23	Poned.	Filip Benicij
24	Torek	Jernej, apostol
25	Sreda	Ludovik, kralj
26	Četrtek	Zefirin, papež in muč.
27	Petek	Marija, Mati 7. veselj
28	Sobota	Avguštin, škof
29	Nedelja	Obglavljenje sv. Janeza
30	Poned.	Roza iz Lime
31	Torek	Rajmund, Nerojen

Marija, Kraljica nebes in zemlje, je tudi naša mati. O, dvigajmo ta mesec svoje objokane oči k Nji v zaupnem češčenju: Pozdravljena, Kraljica!

Marija Pomagaj Vas ljubi in skrbi za Vas kot mati. Vesela Vas bo, če jo morete tudi letos obiskati s svojim romanjem sem v Lemont. Vabimo Vas!

NEDELJE V
AVGUSTU:

- 1. 11. po bink.: Jezus ozdravi gluhonemega.
- 8. 12. po bink.: Prilika o usmiljenem Samarijanu.
- 15. 13. po bink.: Jezus ozdravi 10 gobavcev.
- 22. 14. po bink.: Nihče ne more dvema Gospodoma služiti
- 29. 15. po bink.: Jezus obudi mladeniča v Najmu.

NE, STRUPENI GAD PA NE BOM...!

Strupenega, dvojezičnega gada kako se bojimo! Gnjusi se nam.

So pa strupeni, dvojezični gadje tudi med ljudmi — hinavski šuntarji, podpihovalci, prenaševalci 'pošt'.

Hudo je to, da se gada lahko ognjemo, človeka-gada pa ne. Plazi se okrog našega srca, naše hiše, naših delavnic, pisarn, med narodom, med narodi po cellem svetu, pa pod krinko prijateljstva. Zahrbtnik je. Volk v ovčji obleki. S sladkim obrazom in jezikom sika strup sovraštva okoli sebe. Z zlatimi obljubami slepi, ščuva brata na brata, soseda na soseda, stan na stan, narod na narod. Ko se boste dva klala, bo on žel, kradel, oba za vrat prijel in sedel nanju.

Ta gad sliši kako neljubo opazko soseda proti sosedu. Hitro k njemu in brizgne strup sovraštva med nju. Priplazi se k srečnima zakonskima, pa brizgne strup nezaupanja v moževo srce proti ženi, v ženino proti možu. In ko je prepir med sosedoma, med zakonskima, med stanovi, v narodu, pa si mane kot satan svoje strupene roke in — vživa, se okorišča. Morje gorja, morje krvi, velike vojne so sadovi teh grdih gadov, hujskačev, plačanih in neplačanih agitatorjev v velikem, prenašalcev "pošt" v ožjih krogih. In vsi smo v nevarnosti, ali postati žrtve takih gadov, ali pa celo, da postanemo sami — gadje.

Prijatelj, ta mesec v boj proti tem gadom, pa v boj, da ne postaneš tudi sam gad! Velika naloga, pa tudi velika dolžnost vseh, če hočemo mir! Strimo ta mesec glavo takemu gadu, kjer ga srečamo! Pred vsem pa — nikdar ne bomo sami gadje! Vsaki dan na delo!

SEPTEMBER

30 dni

Posvečen češčenju
Žalostne Matere
božje

1	Sreda	Giles, opat
2	Četrtek	Štefan, kralj
3	Petek	Phoebe, udova
4	Sobota	Mojzes, prerok
5	Nedelja	Lovrencij Justinijan, škof
6	Poned.	Zaharija — Labor day
7	Torek	Regina
8	Sreda	Rojstvo D. M.
9	Četrtek	Gorgonij, muč.
10	Petek	Nikolaj Toletinski
11	Sobota	Prot in Hijacint, muč.
12	Nedelja	Ime Marijino
13	Poned.	Eulogij, muč.
14	Torek	Povišanje sv. križa
15	Sreda	Kvat. — Marija 7 žalosti
16	Četrtek	Kornelij in Ciprijan, muč.
17	Petek	Kvat. - Vtisnjenje ran sv. Franč.
18	Sobota	Kvat. - Jožef iz Kupertine
19	Nedelja	Januarij in tov., muč.
20	Poned.	Just, muč.
21	Torek	Matevž, apostol
23	Sreda	Tomaž iz Vila nove
23	Četrtek	Lin, papež in muč.
24	Petek	Marija rešiteljica sužnov
25	Sobota	Kleofa, muč.
26	Nedelja	Izak Jogues in tov., amer. muč.
27	Poned.	Kozma in Damijan, zdrav. muč.
28	Torek	Venceslav, kralj in muč.
29	Sreda	Mihael, nadangel
30	Četrtek	Jeronim, učenik

Verska in moralna katoliška vzgoja, je največje bogastvo, ki ga morejo starši dati svojim otrokom. Te ga jima pa sami starši ne morejo dati. Pomagati jim morati še cerkev in katoliška šola. Mati, oče, se za vedata te velike resnice? Zato kat. otroci samo v kat. šole!

NEDELJE V
SEPTEMBRU:

5. 16. po bink.: Jezus ozdravi vodeničnega
12. 17. po bink.: Največja zapoved.
19. 18. po bink.: Jezus ozdravi mrtvoudnega.
26. 19. po bink.: Prilika o kraljevi ženitnini.

ROBATI-VENDAR BRATJE

Na Triglavu se je odtrgala skala in pridrvela v Savo. Vsa robata in koničasta je. Pa jo zagrabijo valovi in vale po strugi dalje in dalje med drugimi skalami, enakimi, robotimi in koničastimi. Pa jo pogledajte v Radovljici! Gladka in okrogla je. Valila se je med drugimi in druga drugi je odbijala počasi robove in druga drugo izbrusila. — Glej sliko nas ljudi! Vsi roboti smo, — polni slabosti in napak. Pa nas valovi časa vale po strugi medsebojnega življenja. Je li mogoče, da bi se drug v drugega ne zadevali? Ne, ni mogoče. In še potrebno je to, da se izbrusimo.

Ni mogoče, da bi se jaz ne zadel ob tebe in ti ob mene, ko se moramo "valiti" v isti strugi, drug poleg drugega v družini, med sosedi, znanci, sodelavci, člani istega naroda, sodržavljani, soljudje. Pa se bomo zato pobijali? Morili? Brat je grešil danes proti tebi. Ti boš pa jutri proti njemu. Kaj naj narediš? "Kar hočete da bi drugi vam storil, storite vi njim!" Ti moraš biti z njim potrpežljiv, potrpežljiv z njegovimi robovi in konicami zato, da bo jutri on s tvojimi. Oba sta robata. Ti bodi danes obziren, odpustljiv, dobrohoten z bližnjim, jutri bo moral biti on tak do tebe. — To je skrivnost miru na zemlji. In samo tako je človeško, vse drugo je zverinsko.

Velik nauk za ta mesec, pa velika naloga, da jo izvršimo. Vsako jutro že misli: brat je robot kamen, jaz sem morda še bolj. Zato potrpežljivost, sočutno usmiljenje. Tak bom celi dan.

OKTOBER

31 dni

Posvečen molitvi
sv. rožnega venca

1	Petek	Remigij, opat
2	Sobota	Angeli Varihi
3	Nedelja	Mala Terezija
4	Poned.	Francišek, Asiški
5	Torek	Placid in tov., muč.
6	Sobota	Bruno, opat
7	Četrtek	Kraljica presv. rožnega venca
8	Petek	Brigita Švedska, udova
9	Sobota	Denis, Rustik in Elefterij, muč.
10	Nedelja	Francišek Borg. - Varstvo M. M.
11	Poned.	Marijino materinstvo
12	Torek	Vilfred, - Prihod Kolumbov v A.
13	Sreda	Edvard, kralj
14	Četrtek	Kalist I., papež in muč.
15	Petek	Terezija iz Avile
16	Sobota	Hedviga, kraljica
17	Nedelja	Margareta Alacok
18	Poned.	Luka, evangelist
19	Torek	Peter iz Alkantare
20	Sreda	Janez Kancij
21	Četrtek	Hilarijon, opat
22	Petek	Marija Saloma, udova
23	Sobota	Ignacij iz Kostantinopola, škof
24	Nedelja	Rafael, angel
25	Poned.	Krizant in Darija, muč.
26	Torek	Evarist, papež, muč.
27	Sreda	Florence, muč.
28	Četrtek	Simon in Juda, apostola
29	Petek	Narcis, škof
30	Sobota	Zenobij, škof, muč.
31	Nedelja	Kristus, Kralj

Vsaki dan ta mesec
zmolimo gotovo sv.
rožni venec. Naj bo
to šola obnovitve v
zaupni molitvi k Bo-
gu za pomoč, katere
smo tako potrebni
pcsamezniki, druž-
ne in celi svet.

NEDELJE V
OKTOBRU:

3. 20. po bink.: Jezus ozdravi kraljevičevega sina.
10. 21. po bink.: O usmiljenem Samarijanu.
17. 22. po bink.: Dajte Bogu, kar je božjega.
24. 23. po bink.: Jezus obudi Jajrovo hčer.
31. 24. po bink.: Vihar na morju (iz 4. po razgl. Gosp.)

FUNDAMENT SE RUŠI, REŠUJMO GA!

Družine so fundament narodov, držav, sveta. In najbolj preteče zlo danes je — razpad družinskega življenja.

Razpad zakonov. V USA smo že tako globoko, da se od vsakih treh sklenjenih zakonov konča eden v — divorce. Tudi med kristjani, tudi med katoličani. Najsvetejša zveza, zakon, ustanovljena v raju med enim možem in eno ženo, nerazdružno, postaja iz dneva v dan vedno bolj — nič, še manj kot kaka kupna pogodba. Od "divorsanih" pa, kaj more priti dobrega? Če mu ni sveta najsvetejša prisega, kako naj mu bodo svete vse druge? In takile dostikrat odločujejo med narodi, v narodu, so na vidilnih mestih. Kako naj odločujejo? Kako? Poglejmo po svetu! Kri, solze, gorenje, prekletstvo. Vsi bridko čutimo. Treznomislega groza pred bodočnostjo. Če se fundament ruši, bo stavba vzdržala? Kako pa? Pa hočemo mir na svetu, red. Kako pa?

Zato na delo za reševanje fundamenta, fundamenta miru in reda — za družinsko, zakonsko življenje!

V zakonu si. Nazaj svetost zakonske prisega, pa naj je še težje, naj so potrebne še večje žrtve. Fundament mora biti rešen!

Imaš družino. Otrok je, ki mora odločevati med teboj in ženo! možem! Nič, prav nič drugega! Če ni tega, si slabši kot zver, ki skrbi za svoje mladiče.

Prijatelj! Ta mesec poglej v svoj zakon, v svojo družino! Kako je tam? Človeški rod, njegov red in mir, sreča tvoje družine, pa tudi tvoja zahteva samo eno: Blago voljo v družino! Zvestoba! Ljubezen! Iz tvojega srca pa isto prepričanje v vse, okoli tebe! Veliko delo za mir sveta!

NOVEMBER

30 dni

Posvečen molitvam
za naše rajnke

1	Poned.	Vsi sveti
2	Torek	Verne duše - Dan volitev
3	Sreda	Hubert, škof
4	Četrtek	Karol Boromejski, kard.
5	Petek	Zaharija in Elizabeta, teta M. D.
6	Sobota	Leonard, opat
7	Nedelja	Vilibrord, škof
8	Poned.	Bogomir, opat
9	Torek	Posvetitev bazilike sv. Odrešenika
10	Sreda	Andrej Avelinski
11	Četrtek	Martin Tur., šk. - Konec I. svet. v.
12	Petek	Martin, papež i muč.
13	Sobota	Didak
14	Nedelja	Jozafat Kunčevič
15	Poned.	Vojteh (Albert), škof
16	Torek	Gertruda
17	Sreda	Gregorij, čudodelnik
18	Četrtek	Posvetitev cerk. sv. Petra in Pav.
19	Petek	Elizabeta, kraljica
20	Sobota	Feliks iz Valois
21	Nedelja	Darovanje D. M.
22	Poned.	Cecilija, muč.
23	Torek	Klement, papež, muč.
24	Sreda	Janez od križa
25	Četrtek	Katarina iz Aleks. - Zahv. dan
26	Petek	Silvester, opat
27	Sobota	Virgilij, šk. Čudo. Svet. Brezm.
28	Nedelja	Štefan in tov., mučenci
29	Poned.	Saturnin
30	Torek	Andrej, apostol

Smrt nam je vsem
gotova, to je misel te-
ga meseca. Toda kaj
potem? Poskrbimo v
življenju za slučaj,
da b o m o morali v
kraj trpljenja in oči-
ščevanja z dobrimi
deli. "Apostolat sv.
Franciška" je usta-
novljen, da poskrbi s
številnimi sv. maša-
mi, molitvami in do-
brimi deli za duše v
vicah. Si že njegov
član?

7. 25. po bink.: O sejavcu in semenu ((iz 5. po razgl. Gospod.)
NEDELJE V 14. 26. po bink.: O gorčičnemu zrnju (iz 6. po razgl. Gospod.)
NOVEMBRU: 21. 27. po bink.: Napoved pokončanja Jeruz. in konca sveta.
28. Prva adventna: Napoved razdejanja Jeruz. in konca sveta.

SONČEK SOSEDOVSTVA, KAKO SI PRIJETEN!

Hiša poleg hiše, družina poleg družine živimo in ne moremo drugače. Sosedje si pravimo. Če je sonček dobre volje med sosedi, kako je lepo. Če ga ni, imej še lepšo hišo, še lepši vrtiček, ne bo se ti dopadel, čim preje boš skušal prodati in iti drugam.

Blaga volja v sosedstvu pomaga drug drugemu, je potrpežljiva, ker sosed ni sodnik, temveč samo sosed, je strpna, je obzirna, ničesar ne stori, kar bi žalilo soseda. Če te ni je prepir, se gledajo grdo, si nagajajo, je težko življenje. Kdo ima korist od prvega? Kdo škodo od drugega? Vsi! Še hiša pridobi na vrednosti med dobrimi sosedi.

Pa kako naj si naredim tako blago sosedovstvo? Samo, ako si ti blag sosed njim. "Kar hočete, da bi drugi storili vam, storite tudi vi njim; to je postava!" Pokaži sosedu, da mu želiš biti blagohotni sosed, sosed bo to videl, pa ti bo vrnil enako z enakim. Je bolan, obišči ga! Je v stiski, pomagaj mu! Je vesel, veseli se z njim! Je žalosten, potolaži ga! Vidiš na njem, karti ni všeč, prezri in glej njegove dobre lastnosti. Pohvali ga! Pred vsem pa nikdar ne stori, kar veš da ga žali, jezi. — Tako bo iz tvoje hiše sijal sonček dobrohotne volje med sosede in odsev njegov bo enak; drugi bodo do tebe taki.

Velika naloga za ta mesec je: naše delo za dobro sosedovstvo med našimi sosedi! Vsaki dan vaja v tem! Vsaki dan novi poskusi, da se to doseže. Včasih je to težko, zlasti z nekaterimi sosedi. Vendar vstrajnost! Mora iti!

DECEMBER

31 dni

Posvečen Brezma-
dežni in Rojstvu
Gospodovemu

1	Sreda	Natalia, udova
2	Četrtek	Bibijana, muč.
3	Petek	Francišek Ksaverski
4	Sobota	Barbara, Peter Krizolog, škof
5	Nedelja	Sava, opat
6	Poned.	Miklavž, škof
7	Torek	Ambrož, škof
8	Sreda	Brezmadežna
9	Četrtek	Leokadija, muč.
10	Petek	Melkijad, papež, muč.
11	Sobota	Damaz, papež
12	Nedelja	Marija iz Guadalupe v Meksiki
13	Poned.	Lucija, muč.
14	Torek	Nikolaj, škof in muč.
15	Sreda	Kvat. — Valerijan, škof
16	Četrtek	Evzebij, škof, muč.
17	Petek	Kvat. — Lazar, škof
18	Sobota	Kvat. - Pričakovanje poroda D.M.
19	Nedelja	Nemezij, muč.
20	Poned.	Liberat in Baj, muč.
21	Torek	Tomaž, apostol
22	Sreda	Ishirijon, muč.
23	Četrtek	Viktorija, muč.
24	Petek	Delfin, škof
25	Sobota	Božič
26	Nedelja	Štefan, prvi muč.
27	Poned.	Janez, evangelist
28	Torek	Nedolžni otroci
29	Sreda	Tomaž Kenterburški, škof
30	Četrtek	Sabin in tov., muč.
31	Petek	Silvester I., papež

Ob koncu leta ne pozabite obnoviti naročnino na list "Ave Maria". Pridobivajte mu novih naročnikov! Vsak nov naročnik bo nov vojak in delavec za Boga in Marijo. Bog in Marija bosta plačnika. — Vesele božične praznike in srečno novo leto!

NEDELJE V
DECEMBRU:

5. Druga adventna: Janez pošlje učence k Jezusu.
12. Tretja adventna: Pričevanje Janeza Krstnika.
19. Četrta adventna: Janez pripravlja pot Gospodu.
26. Med osmino božiča: Simonovo prerokovanje o Jezusu.

BODIMO SI BRATJE!

Vsi smo pravi in celi Amerikanci. Svojo domovino ljubimo in smo sodržavljeni velike U. S. A. To je res.

Toda danes smo pa Slovenci vendar še člani družine slovenskih družin, to je — naroda. Veže nas kri in jezik. "Slovenci ste!" nam pravijo neslovenski državljeni. "Slovenci smo!" jim povemo, če nas vprašajo. Bližje smo si, kakor so nam drugi. Še smo eno telo, narod in kot tak vsi smo eno, eden smo vsi.

Vidimo, da druge narodnosti delajo isto. Pa vidimo jih, kako skrbe za se, kako se podpirajo in — napredujejo. Prepričani so, da na ta način najboljše služijo tudi državni skupnosti. Vedo, koristi enega, so koristi vseh, vseh koristi so koristi posameznika.

Stara domovina se koplje danes v bratski krvi. Najžalostnejšo sliko narodne razdrapanosti nudimo svetu.

Kako pa mi tukaj? Se zavedamo svoje skupnosti?

Naloga tega meseca naj bo: zavest skupnosti nazaj v naša srca! Lahko smo različnega prepričanja v čemerkoli, vendar pri tem smo si pa še vedno bratje! Zato mir v naše vrste in tako mir v državo, tako v svet! Blago voljo v naša srca! Strnjeni v svoji bratski skupnosti za blagor države, tako za se!

Nosimo iz tega leta v svoje nadaljno življenje besede: "Kar hočete, da bi drugi vam storili, storite tudi vi njim; to je postava!"

MIR, MIR! O, PRIDI NAZAJ NA SVET!

Štirideset dni in štirideset noči je neprestano lilo izpod neba. Vesolni potop je zalil celo zemljo. V strašnih vodah je poginilo na zemlji vse živo, — človek, živali, rastlinstvo. Človek je zablodil v hudobijo tako, da je Stvarnik "obžaloval", da ga je ustvaril. Pa je njegov greh priklical kazen nanj. Umazal je zemljo s svojimi zablodami, pa so prišle vode, da so jo Stvarniku umile.

Samo ne ena Bogu zvesta, od pokvarjenosti neokužena družina plava v "barki" nad vodami — strašnim grobom celega človeštva.

Takole pesnik Gregorčič poje:

“Oj drago oljkino drevo!

Pozdravljam te!

Miru podoba ljuba ti

ljudme si že iz davnih dni!

Naš rod se ves je bil pokvaril

in modri Bog se je kesal,

da je človeško bitje vstvaril.

Zato pa vse ljudi končal

v pregroznem, splošnem je potopu,
zanesel malemu le troku.

Ves rešeni človeški rod

tedaj en sam je nosil brod,

kdo ve, če ta vbeži pokopu?

Nad njim mračno, temno nebo,

in krog in krog brezdanja voda,

a rešnega nikjeri prod, —

Strašno, strašno!

Kdaj ta brezbrežna voda splahne?

Kdaj srd neba se vpokoji?

Mar Bog na veke se jezi?

O ne! Dih božji toplo dahne

in voda gine, pada sahne

kakor pred soncem sneg kopni

In glej, iz vode se sumeče

drevo priraste zeleneče,

Golobček bel se nanj spusti,
na drevu kljuva, kljuva, pika.

In ko z drevesa odleti,
v rudečem kljunu zeleni

mu oljkova mladika.
Kako je pač brodar vesel
Goloba z vejico vsprejel!
To vejo z oljčnega drevesa

so do človeškega rodu
poslale vblažena nebesa
v poroštvo sprave in miru. —
Miru simbolj si tudi nam!

Že od leta 1914 lije rudeča človeška kri po celem svetu. Vesoljni potop krvi je zalil celo zemljo. V tej strašni krvi poginja cel človeški rod, z atomsko bombo bo poginilo vse živo, — človek, živali, rastlinstvo. Krik zverinsko mučenih, pobijanih, klanih sega do neba. V krvi in solzah poginjajo milijoni. Nova, tretja svetovna vojna se že oblikuje v svojih prvih obrisih, nova — atomska vojna, vojna raketov, vojna strašnih novih morilnih sredstev. Ena bomba — pa bodo milijoni — mrtvi.

Pa zakaj vse to strašno?

Samo en odgovor je! — Isti kot ob veseljnem potu!

Smo sicer v dobi odrešenja. Na Golgoti je vojak s sulico predril Božje srce Odrešenikovo in razlila se je po celi zemlji odrešilna in očiščujoča božja kri, da umije — duše, da umije iz njih — greh, da zadosti za nje božji jezi.

Dva tisoč let že teče ta "kri in voda" iz njegove strani po celem svetu.

Toda — človek? Zavrgel jo je! Poteptal! Da, — v svoji strašni zablodi celo ji napovedal boj! Milijone ponorelih dviga pest in kladvo proti nebu!" Križaj ga! Križaj ga!" kriči besen, podivjan.

Po dva tisoč letih odrešenja? Po dva tisoč letih milosti in usmiljenja?

Umazali smo zemljo s strašnimi zablodami. Poteptali božjo kri. Ven iz človeške družbe, ven iz človeških družin, ven iz človeških src pehamo — Stvarnika, pa tudi Odrešenika — večno Ljubezen.

Isti uzroki, imajo pa vsikdar iste posledice. Zato danes — potop krvi!

"Naš rod se ves je bil pokvaril
in modri Bog se je kesal

da je človeško bitje — odrešil.”
Nad človeškim rodом je “mračno, temno nebo,
in krog in krog — solze in kri samo . . .”
Ni za človeški rod tudi danes
“rešnega nikjeri proda?”
Da, tudi za nas: “Strašno, strašno!”
Kdaj ta brezbrežna kri nam splahne?
Kdaj srd neba se vpokoji?
Mar Bog na veke se jezi?”

●

O zlati mir, o ljubi mir! Pridi nazaj! Kot Noe z dvignjenimi
rokami, z objokanimi očmi, s trpečimi srci, s krvavečimi telesi —
hrepnimo, koprնimo po tebi. Gospod, daj nam mir!

Vi, oblaki, ga rosite
ali zemlja naj ga da!
Ve, nebеса ga pošljite!
skor . . .

moža, voditelja, ki nam bo dal mir, mir, mir! Golobček z oljkovo
vejico miru, kdaj boš priletel in nam jo prinesel, prinesel celemu
človeškemu rodu, izmučenemu, razbičanemu, uničenemu?

“Kako vesel
tebo sprejel! —
Miru simbolj si tudi nam!”
“To vejo z oljčnega drevesa
naj do človeškega rodu
nam pošljejo nebеса —
v poroštvo sprave in miru!”

●

Mir! Mir! O, pridi nazaj na svet!

Ignacij Trpin

1948. LETA SO:

CERKVENI ZAPOVEDANI PRAZNIKI

Vse nedelje v letu.

Novo leto 1. januarja.

Vnebohod Gospodov 6. maja.

Marijino vnebovzetje 15. avgusta.

Vsi sveti 1. novembra.

Brezmadežno Spočetje 8. decembra.

Božič 25. decembra.

DRŽAVNI PRAZNIKI (za vse Združene države)

Lincolnov rojstni dan 12. februarja (za nekatere države).

Washingtonov rojstni dan 22. februarja.

Decoration day, praznik krašenja grobov 30. maja, letos 31. maja.

Praznik ameriške svobode 4. julij.

Labor day, delavski praznik prvi ponedeljek v septembru, letos 6. septembra.

Kolumbov dan, dan njegovega prihoda v Ameriko 12. oktobra (za nekatere države).

Dan volitev, prvi torek po prvem pondeljku v novembru, letos 2. novembra.

Konec prve svetovne vojne 11. novembra.

Zahvalni dan, zadnji četrtek v novembru, letos 25. novembra.

V koledarju so vsi cerkveni zapovedani prazniki in vsi državni prazniki tiskani z debelimi črkami, da se razločijo od drugih.

PREMAKLJIVI PRAZNIKI IN DNEVI SO LETOS:

Prva predpostna nedelja 25. januarja.

Pepelnica 11. februarja.

Velikanoč 28. marca.

Prošnji dnevi 3., 4. in 5. maja.

Vnebohod 6. maja.

Binkošti 16. maja.

Presv. Rešnje Telo 27. maja.

Presv. Srce Jezusovo 4. junija.

Kristus Kralj 31. oktobra.

Kvatre so: Spomladanske 18., 20. in 21. februarja, poletne 19., 21. in 22. maja, jesenske 15., 17. in 18. septembra, zimske 15., 17. in 18. decembra.

Nedelj po binkošti je 27.

Prva adventna nedelja 28. novembra.

KATOLIŠKA HIJERARHIJA V USA.

V Združenih državah je 22 nadškofij ali cerkvenih provincij:

1. **Baltimore, Md.:** Nadškofija Washington, D. C. in nadškofija Baltimore, kar je izredno stanje: Charleston, S. C., Raleigh, N. C., Richmond, Va., St. Augustin, Fla., Savannah, Atlanta, Ga., Wheeling, W. Va., Wilmington, Del., in takozvana Abacia nullius v Belmont, N. C.
2. **Boston, Mass.†** Burlington, Vt., Fall River, Mass., Hartford, Conn., Manchester, N. H., Portland, Me., Providence, R. I., Springfield, Mass.
3. **Chicago, Ill.:** Belleville, Ill., Peoria, Ill., Rockford, Ill., Springfield, Ill.
4. **Cincinnti, O.:** Cleveland, O., Columbus, O., Steubenville, O., Toledo, O., Youngstown, Pa.
5. **Denver, Colo.:** Cheyenne, Wyo., Pueblo, Colo.
6. **Detroit, Mich.:** Grand Rapids, Mich., Lansing, Mich., Marquette, Mich., Saginaw, Mich.
7. **Dubuque, Ia.:** Davenport, Ia., Des Moines, Ia., Sioux City, Ia.
8. **Indianapolis, Ind.:** Evansville, Ind., Fort Wayne, Ind., Lafayette, Ind.
10. **Louisville, Ky.:** Covington, Ky., Nashville, Tenn., Owensboro, Ky.
11. **Milwaukee, Wis.:** Green Bay, Wis., La Crosse, Wis., Madison, Wis., Superior, Wis.
12. **Newark, N. J.:** Camden, N. J., Paterson, N. J., Trenton, N. J.
13. **New Orleans, La.:** Alexandria, La., Lafayette, La., Little Rock, Ark., Mobile, Ala., Natchez, Miss.
14. **New York, N. Y.:** Albany, N. Y., Brooklyn, N. Y., Buffalo, N. Y., Ogdensburg, N. Y., Rochester, N. Y., Syracuse, N. Y.
15. **Omaha, Nebr.:** Grand Island, Nebr., Lincoln, Nebr.
16. **Philadelphia, Pa.:** Altoona, Pa., Erie, Pa., Harrisburg, Pa., Pittsburgh, Pa., Scranton, Pa.
17. **Portland, Ore.:** Baker City, Ore., Boise, Idaho, Great Falls, Mont., Helena, Mont., Seattle, Wash., Spokane, Wash., Vikarijat Alaska.

18. St. Louis, Mo.: Kansas City, Mo., Leavenworth, Kans., St. Joseph, Mo., Salina, Kans., Wichita, Kans.

19. St. Paul, Minn.: Bismark, N. Dak., Crookston, Minn., Duluth, Minn., Fargo, N. Dak., Rapid City, S. Dak., St. Cloud, Minn., Sioux Falls, S. Dak., Winona, Minn.

20. San Antonio, Tex.: Amarillo, Tex., Corpus Christi, Tex., Dallas, Tex., Galveston, Tex., Oklahoma City, Tex., Tulsa, Tex.

21. San Francisco, Calif.: Reno, Nev., Sacramento, Calif., Salt Lake City, Utah, Honolulu, Hawaii.

22. Sante Fe, New Mex.: El Paso, Tex., Gallup, N. M.

VAŽNEJŠI DOGODKI

iz katoliške zgodovine USA. v državah, kjer Slovenci stanujejo.

- 1492—Veren katoliški mornar Kristof Kolum odkrije Ameriko.
- 1493—Frančiškan Juan Perez, ki je največ pripomogel Kolumbu, da je mogel na pot v Ameriko, pride v Ameriko kot prvi kat. duhovnik.
- 1524—Prvi misijonar Joseph d'Aillon, OFM. v New York državi.
- 1541—Misijonar Fr. Juan de Padilla, frančiškan, prvi misijonar umorjen od Indijancev.
- 1565—Prva katoliška župnija v Ameriki ustanovljena v St. Augustin, Florida.
- 1595—Fr. Francesco de la Concepcion, frančiškan, opravi prvo mašo na kraju, kjer stoji mesto San Francisco.
- 1598—Raziskovalec Juan de Onate pripelje s seboj deset misijonarjev, ki ustanove mesto Santa Fe v N. M., drugo najstarejšo mesto v USA.
- 1604—Prvi misijonarji pridejo v Colorado.
- 1642—Fr. Izak Jogues s tovarišem prva misijonarja v Michigan.
- 1651—Prvi kat. misijonar pride v Connecticut.
- 1660—Prvi misijonar pride v Wisconsin.
- 1660—Fr. Renner Menard, jezuit, umorjen od Indijancev.
- 1673—Prvi misijonar pride v Pennsylvanijo.
- 1673—Fr. James Marquette, jezuit, razišče z Jolietom srednjo Ameriko.
- 1680—Fr. Ribourde, misijonar, umorjen od Indijancev.

- 1680—Prvi misijonar, frančiškan, Louis Hennegan pride v Minnesoto.
- 1700—Zakon proti katoličanom sprejet v New Yorški zbornici.
- 1736—Fr. Piere Aubeau umorjen od Indijancev v Minnesoti.
- 1749—Prvi misijonar pride v Ohio.
- 1769—Frančiškani pod vodstvom Junipero Serra pridejo v Californijo in ustanove San Diego in mnogo drugih misijonov.
- 1799—Prva katoliška šola ustanovljena v Indiani.
- 1808—Škofija New York ustanovljena.
- 1818—Prva kat. cerkev sezidana v Ohio.
- 1818—Ustava v Connecticut dala versko svobodo tudi katoličanom.
- 1833—Škofija Detroit ustanovljena.
- 1834—Škofija v Vincennes, Ind. ustanovljena.
- 1837—Prvikrat maša na kraju, kjer je Milwaukee, Wis.
- 1840—Prva škofija za južno Californijo ustanovljena, pozneje prenesena v Los Angeles.
- 1840—Prvi misijonar prišel v Montano.
- 1840—Prvi misijonar prišel v Wyoming.
- 1842—Univerza v Notre Dame ustanovljena.
- 1843—Škofija Chicago ustanovljena.
- 1843—Škofija v Hartford, Conn. ustanovljena.
- 1843—Škofija v Pittsburgh ustanovljena.
- 1843—Škofija v Milwaukee ustanovljena.
- 1847—Škofija Cleveland ustanovljena.
- 1850—Škofija St. Paul, Minn. ustanovljena.
- 1853—Škofija San Francisco ustanovljena.
- 1858—Škof Baraga ustanovi škofijo Marquette.
- 1858—Prva cerkev sezidana v Colorado.
- 1877—Škofija Leavenworth, Kansas ustanovljena.
- 1868—Škofija v Scranton ustanovljena.
- 1884—Škofija v Helena, Mont. ustanovljena.
- 1886—Škofija v Sacramento ustanovljena.
- 1887—Škofija v Denver ustanovljena.
- 1889—Škofija v St. Cloud ustanovljena.
- 1889—Škofija v Duluth ustanovljena.
- 1887—Škofija v Cheyenne ustanovljena.
- 1930—Prvi ameriški mučenci razglašeni za svetnike.
- 1941—Škofija Pueblo ustanovljena.

SLOVENCİ IN KATOLIŠKA CERKEV

OB TISOČ IN DVESTO LETNICI POKRISTJANJENJA SLOVENCEV

Napisal Fran Erjavec

PRIPOMBA UREDNIKA: — Le malo ameriških Slovencev pozna toliko našo slovensko narodno zgodovino, da bi vedel, da smo Slovenci imeli dve svoji državi, Koroško, Karantanijo, in Panonijo, od Donave na sedanjem Ogrskem pa skoraj tja do Koroške meje. Pozneje v enajstem stoletju smo imeli še tretjo, — oglejski patrijarhat, južno od Karavank ob Jadranu. Sedež Karantanije je bila Gospa Sveta na Koroškem, kjer je še danes kamen, na katerem so ustoličevali svoje kneze, sedež Panonije je bil pa ob Blatnem jezeru na sedanjem Madjarskem (Balaton mu pravijo Madjari).

Slovenci se udrli preko Donave koncem petega stoletja. Premagali so tedanje prebivalce sedanjih slovenskih pokrajin, Kelte, Germane in Rimljane, razrušili vsa njih mesta, prebivalce pa deloma pobili, deloma izgnali, deloma poslovenili. Dolgo časa so bili zvezani z divjimi Obri. Toda slednjič so jih začeli Obri stiskati in zasuznjevat. Slovenci so bili kmetčki narod, Obri pa vojaška država. S severa so pritiskali nanje Franki. Tako je leta 623. zbral slovenski knez Samo okoli sebe vse slovanske rodove, ki so bivali na severu ob Labi, na Češkem in Moravskem, in Slovence v Posavju, na Koroškem, Tirolskem in ob Jadranu. Zbral je izmed njih veliko vojsko in se vrgel na ohole Obre ter jih popolnoma premagal. Po tej vojni je pa Samo ostal vrhovni poglavar vseh teh Slovanov in postal kralj in ustanovil prvo slovensko državo. In ta kralj Samo, kakor bemo slišali v tem članku, je bil tisti, ki je pokristjanil svojo državo Karantanijo (Koroško).

Panonijo je vladal takrat slovenski knez Kocel. Ta je pokristjanil svojo državo s pomočjo sv. bratov Cirila in Metoda, katere je visoko spoštoval in bil z njima v zvezi ter ju podpiral tudi na Moravskem.

Slovenska nesloga in nemški meč sta nam pa obe državi vničila. Vničila bi bila tudi naš narod, ko bi Samo ne bil dal narodu mogočne obrambe v — krščanstvu. Tako je 1200-letnica pokristjanjenja Slovencev ne samo verski jubilej, temveč tudi narodni.

Spis zgodovinarja Franceta Erjavca je obširen. Radi pomanjkanja prostora moremo priobčiti samo prvi del.

UVOD

Slovenci smo eden najmanjših evropskih narodov. Na našem ozemlju med Vzhodnimi Alpami in Jadranom ter med Panonsko in Beneško ravnino nas živi komaj 1,650.000, toda ta prostor, ki obsega dobrih 25.000 kvad. km, je geopolitično in prometno-politično pač eden najvažnejših v Evropi,

in žal tudi zemljepisno zaokrožen. Tu se zajeda Sredozemsko morje s svojim jadranskim odcepkom najgloblje v osrčje Evrope. Tu se križajo najvažnejše ceste iz severne v južno in iz zapadne v vzhodno Evropo. Tu je edina točka, kjer se stikajo vse tri najvažnejša indoevropska plemena (Slovani, Romani in Germani) ter celo

ostanki Mongolov (Madjarji). Kot prevažno stičišče plemen na križišču kultur ter prometnih žil je vzbujalo to slovensko ozemlje vedno pohlep velikih sosedov: Nemcev, ki so težili na južno morje, in Italijanov, ki so skušali prodreti v Podonavje in na Balkan.

Te okoliščine so povzročile, da sta že v zgodnjem srednjem veku propadli obe slovenski državi (Karantanija v VIII. stoletju in Panonija v IX. stoletju) in da smo živeli potem Slovenci nad tisoč let kot plen raznih tujih imperializmov. Toda na drugi strani so ravno te okoliščine tudi povzročile, da smo bili že od vsega početka pritegnjeni v območje zapadne krščanske civilizacije in da smo se mogli samo iz svoje lastne notranje sile pod vplivom katoliške cerkve uvrstiti med najkulturnejše narode v Evropi, in da smo se v stoletni trdi borbi za obstanek izoblikovali v trdno sklenjen in samozavesten narod, ki tudi zahteva svoj prostor pod soncem.

Ta dejstva nam dajejo vso pravico, da vsaj po sedanji vojni lahko tudi mi v svrho pravične in dokončne ureditve vseh perečih srednje-evropskih vprašanj zahtevamo popolno združitev vsega narodnostnega ozemlja v popolnoma svobodno in res demokratično državo, ki bi bila vprav pogoj trajnega miru v tem kritičnem delu Evrope, že po svoji naravi ter po miroljubnih in izrazito krščanskih izročilih slovenskega naroda vprav pogoj trajnega miru v tem kritičnem delu Evrope.

Današnje slovensko ozemlje ima že iz starega in zgodnjega srednjega veka svoja stara krščanska izročila, kajti tu je delovalo že proti koncu starega veka pet cvetočih katoliških škofij: Tergeste (današnji Trst), Emona (današnja Ljubljana), Seleia (današnje Celje), Petovio (današnji Ptuj) in Virunum (blizu današnje Gospe Svete na Koroškem). V Petoviju je med drugimi škofoval sv. Viktorin, v Celeji pa sv. Maksimilijan.

Za časa preseljevanja narodov so bile te sicer uničene, toda ptujska škofija se je nadaljevala potem v Pederni, celjska pa v Novem gradu, obe v Istri.

Ko so sredi VI. stoletja za stalno zasedli to ozemlje Slovenci, prišedši iz današnje južne Rusije, so prišli kmalu ti v stik s krščanstvom. Ugotovljeno je, da se je napotil že okoli l. 630. kot prvi misijonarit med tedaj paganske Slovence sv. Amand, škof iz Utrechta v današnji Nizozemski. Ker ni znal jezika in ker so živeli Slovenci tedaj v mogočni lastni (Samovi) državi, je bil pa njegov poskus še brezuspešen in moral se je vrniti.

Ugodni politični pogoji so pa nastopili dobrih sto let pozneje. Tedaj je živel ves severno zapadni del Slovencev organiziran v cvetočih lastni in demokratično organizirani državi, Karantaniji, po kateri je dobila svoje ime tudi sedanja Koroška. Ta je bila pa žal prešibka, da bi se mogla trajno in uspešno upirati navalom divjih Obrov od vzhoda, ki so težili pro-

ti Italiji. Zato je zaprosil slovenski vojvoda BORUT I. 743. za pomoč nemške Bavarce in je z njih pomočjo res popolnoma potolkel Obre. To je bil pa tudi eden izmed najusodnejših dogodkov slovenske zgodovine. Slovenci so morali namreč tedaj priznati za nagrado bavarsko nadoblast ter so tako za dolgih 12 stoletij izgubili svojo politično samostojnost in prišli pod nadoblast nemških Bavarcev, toda Karantanci so ohranili še veliko samostojnosti in razen tega so za to izgubo dobili po drugi

strani zapadno krščansko kulturo, ki je rešila njih narodni obstoj.

POKRISTJANJENJE KARANTANSKIH SLOVENCEV

Vojvoda Borut je moral dati Bavarcem za poročstvo priznanja njih nadoblasti s seboj talce, med njimi tudi sina **Gorazda** in nečaka **HOTIMIRA** in jih je naprosil ob tej priliki naj ju podučijo tudi v krščanski veri. To se je zgodilo v benediktinskem samostanu v Herrenchiemsee na Bavarskem, kjer

PISATELJ PRAVI . . .

Pred tremi leti smo obhajali Slovenci 1200letnico enega izmed največjih dogodkov svoje zgodovine, to je naše pokristjanjenje. Našo domovino sta imela takrat (1943) zasedeno nacističen in fašističen okupator in razen tega je divjala tam še krvava državljanska vojna, oziroma komunistična revolucija, zato se pač ne moremo čuditi, če tega velikega dogodka domovina ni mogla proslaviti tako, kot bi zaslužil po vsej pravici.

V imenu vseh ostalih Slovencev so se hoteli potem naknadno spomniti tega znamenitega jubileja naši goriški bratje in izdati v svoji "Mohorjovi družbi" ta moj rokopis, ki je bil napisan po zimi leta 1944—45 v Rimu in prvotno namenjen za slavno jezuitsko revijo "Civiltà Catholica". Napisal sem ga — prišedši prav kar iz italijanske internacije — v urah samote in hrepenenja po krvaveči domovini brez vsakih znanstvenih pripomočkov. Moja soba je bila obrnjena ravno proti prekrasni rimski baziliki Santa Maria Maggiore, čije strop je okrašen s prvim zlatom, ki ga je pripeljal Krištof Kolumb iz Amerike, toda oko je videlo samo naše skromne slovenske bele cerkvice po revnih domačih vasicah in sončnih gričkih, ki so tedaj gorele druga za drugo. In razum je stal pod vplivom veseljstva in nepremagljivosti Petrove skale, toda srce je pošiljalo boleče vzdihne na Brezje, na Šmarno goro, na sv. Višarje, na Sveto goro in prosilo Brezmadežno, naj ob stoletnici, odkar smo tudi mi sprejeli blagovest njenega Sina, varuje in reši našo domovino in naš rod.

Zaradi razmer, ki so nastale med tem na naši nesrečni Goriški, pa tudi med tamšnjimi katoličani, niso mogli vsaj v obliki izdaje te knjižice proslaviti velikega jubileja in se tako nekako zahvaliti za sv. krst, ki ga je prejel naš narod. Tako je ostal sedaj še poslednji svobodni ogranek našega ubogega naroda, — naši katoliški rojaki v Ameriki, da se ga — čeprav z majhno zamudo — spomnijo v imenu domovine in vsega nesrečnega naroda doma in to ravno v dnevih, ko se odloča morda za vedno usoda tistega dela naše slovenske zemlje, naše Koroške, kjer so naši davni dedje sprejeli križ kot simbol življenja in kjer je sv. Hema izkazovala dela krščanskega usmiljenja.

Naj bi zato to skromno delce ne spomnilo naših ameriških rojakov samo na njih pravo domovino, na njihove dedje in pradjede, na cerkve, v katerih so bili tudi oni krščeni, na sv. krst, ki so ga sprejeli prvi Slovenci in kateremu se imamo zahvaliti sploh za svojo ohranitev, temveč naj skuša vzbuditi med njimi tudi razumevanje, sočustvovanje in krščansko usmiljenje za izkrcavalo domovino in rod.

V Parizu, v postu 1947.

sta bila oba krščena, najbrže i. 744. Tako pomenja ta letnica eno najvažnejših v slovenski zgodovini sploh, kajti s tem smo se tudi Slovenci kot drugi izmed slovenskih narodov uvrstili v veliko rod-bino zapadnih krščanskih narodov in ta mali narodič je poslej v svojih težkih borbah za gol ob-

Ljubljanski grad

stanek stoletja črpal svojo glavno življensko silo ravno iz svoje globoke katoliške zavesti.

Po Borutovi smrti l. 748 sta se oba navedena kneževiča vrnila v Karantanijo in na vojvodski prestol je bil po starih demokratičnih obredih, (ki so edinstveni primer resnične ljudske demokracije v evropski pravni zgodovini), posajen Gorazd (748—751). Ta je pripeljal s seboj tudi redovnika Majorana, ki je bil potem najzvestejši njegov svetovalec in je poučeval v krščanstvu tudi njegove rojake. Gorazda je že čez dve leti nasledil njegov bratranec Hotimir (751—768), ki je skušal še bolj pospešiti pokristjanje svojih rojakov.

Žarišče vsega verskega delovanja v tedanji južni Nemčiji je bil Salzburg, ki je znal pridobiti že od vsega početka v svoje misijonsko področje tudi Karantanijo.

Hotimir se je obrnil tedaj na salzburskega škofa, da mu pošlje novih misijonarjev, ki so se vzgajali v salzburskem samostanu sv. Petra. Ti so res prišli l. 760. s pomožnim škofom ('korepiskopom') Modestom, po rodu Ircem, na čelu in začeli takoj snovati misijonske postaje ob starih rimskih cestah ter posvečati prve cerkve. Za svojo stolico si je izbral v Krnskem gradu staroveškega škofijskega sedeža, Verunum, kjer je postavil že l. 760. tudi prvo cerkev. Tako moramo Modesta nazivati prvega apostola Slovencev.

Ta misijonska prizadevanja v široko zasnovanem obsegu in z nemško-političnim prizvokom so bila pa morda še nekoliko preuranjena, kajti po Modestovi smrti l. 765. se je paganska protinemška stranka uprla, v prvi vrsti iz političnih razlogov, kajti tedanji Slovenci so ljubosumno varovali svojo popolno samostojnost. Hotimiru se je sicer posrečilo streti dva upora, toda po njegovi smrti l. 769. so uporniki popolnoma zmagali in vsi tuji misijonarji so morali bežati iz dežele. S tem je bila pa uničena tudi vsa Modestova cerkvena organizacija.*)

Toda že l. 772. je bavarski vojvoda Tasilo strl paganske upornike in Hotimirov naslednik VALTUNK je vnovič zaprosil Salzburg za misijonarje.

Na tamošnjem prestolu je sedel tedaj moder Hotimirjev svetovalec škof Virgilij (767—784), tudi

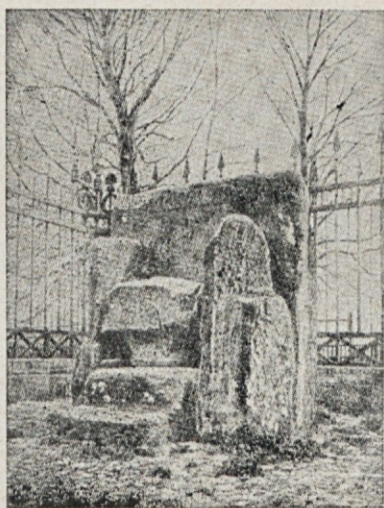
*) Te boje opeva tudi znana Prešernova pesnitev "Krst pri Savici".

Irec po rodu, ki ga časte kot svetnika in ki je gledal v misijonarstvu pred vsem versko in ne politično osvajanje ter je dal novim misijonarjem tudi napotke v tem smislu. In ravno te blage verske metode pokristjanjevanja so Slovence hitro in trajno pridobile za novo vero. Krščanstvo je postalo celo temelj tedanjega slovenskega državnega življenja, o čemer nam zgovorno priča ravno obred ustoličenja slovenskih vojvod na Gosposvetskem polju, ki je edinstveni primer demokratične državne ureditve v srednjeveški Evropi.

Nekako v istem času so bili ob tedanjem robu slovenskega narodnostnega ozemlja osnovani tudi trije znameniti samostani, namreč Innichen (l. 769) Kremsmünster (l. 777.) in Štivan od Timavi, ki so imeli nalogo skrbeti predvsem za pokristjanjenje Slovencev. Te okoliščine so povzročile, da je bila ta druga intenzivna misijonska akcija mnogo uspešnejša nego prva, zlasti ko je bilo po zmagah Karla Velikega nad Obri, za stalno izloženo tudi obrsko vznemirjanje od vzhoda. Že leta 796. se je vršilo v vojaškem taboru Karlovega sina Pipina veliko posvetovanje, kako čim uspešneje izvesti popolno prokristjanje Slovencev. Posvetovanja sta se udeležila tudi salzburški škof Arno in oglejski patrijarh Pavlin II. in ob tej priliki je bilo dogovorjeno, da bodi reka Drava meja med salzburškim in oglejskim misijonskim področjem. To mejo je spričo pozneje nastalih

sporov ponovno in definitivno potrdil tudi Karel Veliki l. 811.

Zlasti Salzburg (od l. 798 dalje nadškofija) je šel na delo takoj z vso vnemo. Škof Arno je izprva celo sam pridno misijonaril med karantanskimi Slovenci, kmalu pa postavil za nadaljevalca svojega dela drugega "korepiskopa", kateremu sta pozneje sledila še "korepiskopa" Oton in Osvald. Ti so raztegnili svoje misijonsko delovanje daleč proti vzhodu, prav v Panonijo, kjer se je tedaj pod knezom Pribilom osnovala že druga slovenska država in vnovič organizirale župnije. Osvald je cerkveno organizacijo že tako utrdil, da se je poskušal celo osamosvojiti

Vojvodski prestol na Gosposvetskem polju.

od Salzburga, zato ga je salzburški škof odstavil, ne da bi mu imenoval naslednika, pač pa je sam večkrat obiskal Karantanijo in celo daljno Panonijo.

Razen cerkvene jurisdikcije je

Patriarh Pavlin II. blagoslavlja furlanhko-slovensko vojsko, ki gre nad Obre.

dobila salzburska nadškofija v tej dobi od raznih cesarjev in drugih svetnih velikašev tudi zelo obsežna posestva po vsem severnem in vzhodnem delu slovenskega ozemlja, razen te pa še razne druge južno-nemške škofije, kakor Passau, Bamberg, Freisingen, Regensburg in Brixen ter samostani zlasti Kremsmünster, Alteich in Mattsee. Vsi so (obenem s svetnimi velikaši) močno kolonizirali slovensko zemljo z nemškim življenjem, zlasti kjer so bili naseljeni Slovenci zelo na redko. To je privedlo potem tekom par stoletij tudi do ponemčevanja vse severne polovice slovenskega ozemlja, kjer so bili naseljeni Slovenci zelo na redko, dočim se je v južni polovici nemški življenjski vtis vtopil med slovenskim.

PANONSKI SLOVENCİ TER SV. CIRIL IN METOD

Politično težišče Slovencev se je v IX. stoletju preneslo iz Ka-

rantanije proti vzhodu, kjer je slovenski knez Pribina zasnoval, njegov sin Kocel pa razvil novo močno slovensko državo PANO-NIJO. Tudi ta je stala izprva pod salzbursko cerkveno jurisdikcijo in že Pribina je vneto pospeševal salzbursko misijonsko delo. Nadškof je poslal (l. 853—859) Pribini celo rokodelcev, da so mu poleg raznih drugih cerkva postavili tudi stolnico v Blatogradu, kneževi prestolici.

Toda salzburski misijonarji v tej dobi niso bili le razširjevalci evangelija, temveč tudi ponemčevanja in utrjevalci nemškega političnega vpliva. Ko se je knez Kocelj ravno otresal zadnjih političnih odvisnosti od Nemcev, sta potovala konec l. 867 z Moravske skozi njegovo državo v Rim sveta brata Ciril in Metod, ki sta nosila s seboj tudi slovanske knjige. Kocelj ju je zadržal na svojem dvoru in sta na njegovo prošnjo pripra-

vila 50 slovenskih mladenčev za mašniško posvečenje. Nato sta potovala z njimi dalje v Rim, kjer je Ciril umrl (pokopan v cerkvi sv. Klemenca), Metod se je pa vrnil z mladimi, prvimi slovenskimi duhovniki h Kocelju in vsi so začeli v domačem slovenskem jeziku tudi nad vse uspešno misijonariti.

Ker je Metod s slovenskimi cerkvenimi knjigami, ustno potrjenimi l. 868. od papeža Hadrijana II., popolnoma izrinil vpliv nemških misijonarjev in so morali ti na Kocljevo zahtevo celo zapustiti deželo, je vzbudil seveda vso nemško mržnjo. Da bi se Kocelj iznebil vsakega nemškega vpliva tudi na cerkvenem polju, je poslal l.

869. Metoda vnovič v Rim, kjer ga je papež postavil in posvetil za prvega panonskega - moravskega nadškofa, popolnoma neodvisnega od Salzburga, a papež Janez VIII. je potem l. 880. potrdil tudi pismeno celo bogoslužje v slovenskem jeziku. S tem je hotel papež nekoliko krotiti naraščajočo nemško prešernost, zlasti pa ustvariti nekak branik proti bizantinskemu vplivu od jugovzhoda. Toda nemški škofje tega niso hoteli upoštevati. L. 870. so Metoda zvalili na cerkveno zborovanje ter ga kratko in malo vrgli v ječo. Šele čez dolga tri leta so ga na odločno papeževo zahtevo zopet izpustili. Toda že l. 874. so Franki vnovič za-

Vmeščenje korantanskega vojvode na knežjem kamnu.

gospodarili v Panoniji. Metod se je moral umakniti na Moravsko, a Panonija je prišla vnovič pod salzbuško cerkveno oblast.

Toda Salzburg se ni dolgo veselil svoje zmage. Že konec IX. stoletja so namreč pridrli od vzhoda divji Madjari in neusmiljeno pustošili vse vzhodne frankovske province, zlasti slovensko ozemlje. Uničili so tako temeljito vse stoletno salzburško in Metodovo misijonsko delo, da ni bilo že okoli l. 900 v Panoniji niti ene cerkve več. Praktično je zato obdržal Salzburg svojo oblast samo v Karantaniji, kjer so ravno radi velikega razdejanja na vzhodu nadškofje l. 873, vnovič uvideli potrebo postaviti za Karantanijo posebne "korepiskope", ki so se ohranili nato do l. 930. Le žal, da so politične okoliščine preprečile, da ni bila ustanovljena že v IX. stoletju za Karantanijo posebna stalna škofija, kar je pomenjalo nedogledno narodno škodo za tamošnje slovenstvo.

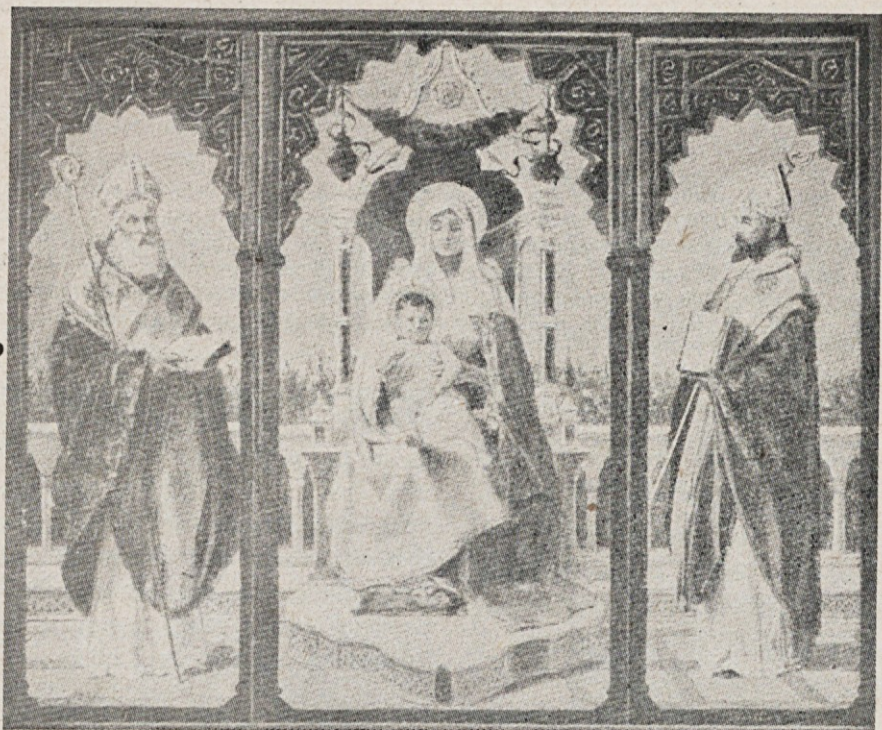
MISIJONSKO DELO OGLEJSKEGA PATRIJARHATA

Veliko manj vemo o misijonskem delovanju oglejske cerkve. Za to je več vzrokov. Najprej so onemogočale to delo ponovne vojne med Slovenci in Longobardi, potem pa verski razkol v Ogleju samem. Razen tega tudi ne smemo pozabiti, da so bili Nemci pri svojem misijonskem delu mnogo bolj nasilni ter so le preradi proslavljali svoje delo po kronikah. Nemški način misijonarjenja je delal tudi

mного več vika in krika nego mirno delo Ogleja, katerega pa zato ne smemo podcenjevati.

Prvo, in v primeri s Salzburgom tudi mnogo starejše žarišče krščanstva je bil Oglej sam. Zapadni Slovenci, ki so podpirali Franke proti Obrom, so gotovo že prej prejeli krščanstvo iz Ogleja. Drugo žarišče krščanstva je bil benediktinski samostan v Štivanu pri Devinu, katerega početki segajo v VI. stoletje in je zato gotovo najstarejša tovrstna ustanova na slovenski zemlji. Staroslovenska imena v štivanskem evangeliju so bolj gotovo imena tamkajšnjih novih krščencev in ne samo imena navadnih romarjev. Tudi Čedad je bilo pomembno kulturno in misijonsko žarišče za Slovence na Tolminskem in Gorenjskem, a za beneške Slovence Kanalsko in Ziljsko dolino pa nekoliko pozneje samostan v Možnici.

Častni priimek "apostola Slovencev" nosi oglejski patrijarh sv. Pavlin (787—802). Z njegovim nastopom je začela za oglejsko cerkev doba velikega misijonskega razmaha. Sinoda v Čedadu l. 787. nam priča o pravem verskem duhu in življenju ter o misijonskih načrtih brez meča, brez grofov in brez vojn. Takoj po zmagi nad Obri srečamo l. 796. sv. Pavlina s salzburškim škofom Arnom in misijonarji na poti v novo slovensko ozemlje. Na tej misijonski poti so imeli v zavzetem obrskem taboru onstran Donave posvet, pri katerem je zmagala oglejska, to je Pavlinova zamisel proti nemški,

Sv. Metod, Sv. Mati Božja, Sv. Ciril. Slika sv. Cirila in Metoda za slovansko kapelo v Loretu.

da je treba pagane pred krstom v veri poučiti in da mora biti prejem krsta prostovoljen in nikakor ne prisiljen z mečem. Po tem sestanku se je delo obojestranskih misijonarjev tako razmahnilo, da je nastala konkurenca med njimi in je zato moral Karel Veliki l. 811. določiti Dravo kot mejo med obema cerkvenima področjema.

Za časa investirnega boja so se patrijarhi postavili proti papežu na cesarjevo stran. To sta bila pred vsem nemška patrijarha Popon (1019—1048) in Sighard (1068—1077). Dobila sta zato velikanska posestva na slovenski zemlji. Patrijarha Sigharda je pri-

dobil na pr. cesar Henrik IV. s tem, da mu je podelil kar tri omejene grofije, namreč Furlanijo, Istro in Kranjsko ter je s tem utemeljil patriarhat tudi kot samostojno svetno državo. Par stoletij je bil podložen patrijarhom ves svet od Piave do Hrvaške in od Jadrana do Karavank. To je bila doba nemškega vpliva na Oglej. Tedaj so že začeli segati Nemci že tudi čez Dravo. Freizinski škof je dobil namreč loško, brixenski pa blejsko oblast.

V to dobo spada tudi ustanovitev mnogih samostanov na oglejskem slovenskem ozemlju. Prvi redovniki, ki so se naselili na sloven-

skem in ustanovil že l. 1028. svoj samostan na Osojah, so bili benediktini. Njim so sledili cistercijani z ustanovitvijo samostana v Stični (l. 1136) in hitro za njimi kartuziani, ki so si zgradili svoj prvi samostan v Žičah (l. 1170). Razen navedenih so si ustanovili navedeni redovi v XI.—XIII. stoletju še samostane v Možnici, v Gornjem gradu, v Stični, Kostanjevici, Št. Paulu, v Bistri in v Podkloštru.

Zanimivo je, da imamo iz te dobe edinega patrijarha, ki je bil slovenskega rodu, namreč Friderika II. (1084—1085), ki je ob svoji smrti zapustil vse premoženje svojemu prijatelju slovenskemu knezu Koclju, kralju Panonije.

V naslednjih poglavjih opisuje zgodovinar France Erjavec ves razvoj, vse boje in težave, pa tudi vse zmage slovenskega naroda, kako si je ohranil svojo vero do danes. Kakor že zgoraj omenjeno, radi pomanjkanja prostora ne mo-

remo priobčiti celega spisa, dasi bi bilo jako zanimivo. Svoj spis zaključuje:

Strašno preizkušnjo je poslal Bog našemu narodu ravno za tisoč in dvesto-letnico, od kar je pokleknil tudi on pred njega, toda vsa ta njegova tisoč in dvestoletna zgodovina nam nazorno kaže, da je sikal in našel naš narod v vseh časih svojo notranjo moč v prvi vrsti v neizčrpnih virih Kristusove vere in Cerkve. Samo pod tem vidikom se je razvijal in rasel ter dosegel zadnja desetletja višino, kakoršne ni dosegel pri tako majhnem številu in v tako težkih zunanjih okoliščinah niti en drugi narod na svetu. Zato smo pa trdno prepričani, da mu bo tudi v tej najtežji preizkušnji njegove zgodovine ravno vera v Križanega in Njegovo Mater sedem žalosti tista nezlomljiva opora, da bo zdržal, uprt na moralno pomoč tistega činitelja, kateremu je bil v svoji zgodovini najbolj zvest, to je — v katoliški cerkvi.

Bodočnost ima za vsakega človeka nekaj dobrega pripravljenega, samo trdno treba vanjo verovati in pridno zanjo delati.

Veliko naših težav življenja bi ne ostale težave, ko bi jim pogledali do dna.

Človek, ki hodi sem in tja, ne pride daleč.

Kdor sklene močno zvezo zvestobe s svojo vestjo, si je dobil mogočnega zaveznika.

Življenje je tako kratko! Tako tožimo vsi tolikrat.

Pa kako lahkomišljeno ga zapravljamo, kakor bi bilo večno.

Ko je avstrijski kancler Metternich skušal Napoleona pregovoriti, da bi ne napadel Evrope, mu je slednjič obupno zaklical: "General, Vaši načrti bodo zahtevali stotisoče človeških življenj!"

Napoleon se prezirljivo nasmehe in skoraj besno zakriči:

"Stotisoče človeških življenj? Kaj pa je meni stotisoče človeških življenj mar?"

Metternich skoči k oknu, ga odpre in zakriči skozi okno:

"Evropa, poslušaj toliko krutost!"

Ali danes diplomatje, politiki, mednarodni državniki, razni agentje za razne "izme" govore drugače?

Nič nismo napredovali v dveh stotletjih!

Mirko Kunčič:

ZGODBA O SREČI

(Illustriral Dušan Svetlič)

Zgodba o sreči je žalostna, kakor da bi si jo bil izmislil nekdo, ki same sence in noči brez zvezd okoli sebe vidi. A kakor je žalostna in neverjetna, je vendar od prve do zadnje besede resnična. Tako je vsaj sveto zadrževal ded, ki mi je to zgodbo pred mnogimi, mnogimi leti pripovedoval. Takrat, ko sem ob mrivaškem odru svoje matere slonel in nemo stirmel v njen voščeno blede obraz. Komaj osem let mi je bilo, a nikoli prej, nikoli pozneje se mi ni nobena zgodba tako neizbrisno vtisnila v spomin.

Takole se je začelo gorje Andrejčkovega življenja. —

Ko je njegova mati hudo bolna ležala v izbi, je on brezskrbno sedel na pragu. Dolg čas mu je bilo, pa je veselo požvižgaval tjavdan. Materina bolezen ga ni prav nič vznemirjala. Nobene solze ni bilo v njegovih očeh, nobene bridkosti v njegovem srcu. Tako majhen je bil, tako neizkušen, zato pač ni mogel vedeti, kako hudo je, če ta-

kle bosopetec izgubi edino, kar ima na svetu: mater. Zunaj je bila pomlad, je bil svetel dan — tja je iz borne bajte hrepenelo Andrejčkovo srce . . .

Lučka materinega življenja je ugašala trudno in počasi kakor svetilka, ki so ji bili pozabili olja priliti. Tik — tak — tik-tak je pela stenska ura v žalostno samoto. Tik — tak — tik — tak je pela in minute štetla.

Preden pa je lučka ugasnila in ura odbila, je materino srce poklicalo Andrejčka k sebi. Tako slaboten je bil glas, kakor da bi prihajal od nekod daleč, z onega sveta.

Andrejček ga je slišal, dobro slišal. Pa se je potuhnil. Niti z vekami ni trenil, niti ozrl se ni. Bi že spet rada, da ji popravim vzglavje in prinesem vode, je pomislil in se razjezil: Oh, kako je sitna! Ves dan moram zaradi nje doma čepeti in ji streči. Drugi otroci se pa veselo igrajo na vasi . . .

“Andrejček!”

Še tišji je bil glas, tako droben in tih, kakor bi ga izžgolet ptič v večernem gaju.

Andrejček se je nejevoljno ozrl in neprijazno vprašal:

“Kaj bi pa spet rada?”

“Sem pojdi,” so ga mehko povabile materine ustnice. V njih je bila komaj še kaplja krvi.

Nič kaj rad ni ubogal Andrejček. Pa je nazadnje le vstal in stopil k njeni postelji.

Mati ga je z drhtečo roko pogladila po razmršenih laseh in komaj slišno rekla:

“Andrejček, sinko moj! Jaz bom kmalu umrla. Morda že danes, morda jutri. Ostani priden in pošten, ko mene več ne bo,

pa boš našel svojo srečo. Samo to sem ti hotela povedati.”

Ta čas je vsa zasopla prihitela iz vasi teta Ana in zgovorno zažuborela:

“Andrejček, ali si slišal? Saj poznaš sosedovega Lojzka, ne? Tistega, ki je sirota brez staršev in je služil za pastirčka. Pomisli, kaka sreča ga je doletela! Njegov stric se je vrnil iz Amerike in ga vzel za svojega. Zdaj se fantu strašno imenitno godi v mestu. Celo avtomobil mu je bogati stric kupil. Saj pravim, te, te, te, kar na lepem se nekaterim sreča nasmehlja!”

Andrejčku so se zaiskrile oči. Tak tako je s srečo! je pomislil. Kar na lepem se nekaterim nasmehlja . . . V srcu mu je dozorel odločen sklep: Lojzka je obiskala sreča doma, on ji pa pojde sam nasproti! Še danes, še danes jo mora najti . . .

Tako majhen je bil, tako neizkušen; prepričan je bil, da hodi sreča v človeški podobi po svetu.

Stenska ura je štela. S tako trdim kovinskim glasom je štel minute materinega življenja, kakor da bi ga resno prosila, naj ne hodi v teh svetih, v teh žalostnih minutah od tod. Ne — ne — ne! je svarila in prosila.

Andrejček pa se ni dal pre-

prostiti. Počakal je, da je teta odbrzela nazaj v vas, potem je pustil bolno mater tebi nič, meni nič samo doma in se izmuznil čez prag.

2.

Romal je po beli cesti. Zeleni griči in pisani travniki so ga obdajali, vesela pesem piščali ga je spremljala.

Dolgo je romal, pa ni srečal žive duše. Utrujen je sedel na kilometrski kamen ob cesti in vzdihnil:

“Bog ve, kako daleč je še do sreče!”

Tedajci je prišumela mimo imenitno oblečena gospa.

Andrejček jo je gledal s svetlimi očmi in radostno pomislil: Tale bo, ko je tako gosposka in lepa!

Zaupan se ji je približal in vljudno snel klobuček.

“Vi, žena!”

Imenitnost gosposka se je okrenila in namrščila obrvi. Trd in brezčuten kot kamen je bil njen glas.

“Kaj hočeš, fant?”

Andrejček je bil razočaran. Tako neprijaznega odgovora ni pričakoval. Ali se sreča tako hudo drži? Plašno je strmel vanjo in zbegano jecljal:

“Prosim . . . prosim . . . rad bi vedel . . .”

“Kaj bi rad vedel, a?” je nestrpno priganjala gospa.

“Rad bi vedel . . . ali ste vi tista, ki jo iščem . . .” je stežka spravil iz ust. Kar davilo ga je v grlu.

Gospa ga je ošinila s srepim pogledom in osorno revsknila:

“Katera tista?! Kako se mi pa reče, a? Jaz nisem nobena tista, jaz sem gospa!”

Andrejček je ves zmeden povetil glavo in molčal.

Gospa je za spoznanje ublažila ostrino glasu in prigovarjala:

“No, le povej, le. Tak kaj bi rad vedel? Pa gospa mi reci.”

“Rad bi vedel, gospa . . . ali ste vi . . . ali ste vi moja sreča . . .” je izmencal. Dalje ni mogel. Beseda se mu je zataknila v grlu, solza zablestela v očeh. Spomnil se je besed tete Ane: Kar na lepem se nekaterim sreča nesmehlja. Gospa se

ni nasmehljala. Potemtakem ni sreča . . .

“Kaj gobeždaš?” je ogorčeno zavreščala gospa. “Jaz naj bi bila tvoja sreča?! Ali se ti blede? Ti bom dala srečo, paglavec nemarni! Tako mlad, pa že beračiš. Fej te bodi!”

Užaljena v dno duše, je pljunila predenj in odšumela dalje — gospa, imenitno oblečena gospa.

“Čudno,” je bridko čustvoval Andrejček, “zares čudno. Tako lepa, tako imenitna gospa — pa ni sreča! Kdo pa je, kaj pa je, kje pa je moja sreča potem?” Z bridkostjo se je domislil še nečesa. “In da beračim, je rekla. Saj ne!”

Poparjeno je strmel predse.

3.

Neznan popotnik mu je prištorkljal nasproti. Po dolgem in širokem je meril cesto ter blebetal tjavdan:

“Mi smo mi, živijo! Kaj boste vi, uboge reve! Slamo imate v glavi in luknje v žepu, hk. Mi imamo pa pinke ponke . . . Če ga pijemo, ga pijemo za svoje, hk.”

Bahaško je porožljal s kovan- ci v žepu.

V Andrejčkovem srcu je oživelo sveže upanje. Tale pa bo

nemara, ko je tako vesel!

“Vi, mož!”

Nobenega odziva. Neznanec se niti ozrl ni. Neutegoma je trobezljajal in se opotekajoč pomikal dalje.

Andrejček ga je pocukal za rokav in povzdignil glas:

“Hoj, hoj, mož! Ali slišite?!”

Mož se je okrenil in potresel z glavo, kakor da ne more verjeti svojim očem.

“Oha, ali vidim prav? Dva potepuha! Kaj želita od mene, hk? Skidajta se mi pri priči, drugače vaju bom! Ali vesta, kdo sem jaz, hk? Ruski Car Peter drugi! Krono imam v žepu, žezlo pa v roki.”

To rekoč, je dvignil grčavo palico in jo zavihtel po zraku.

“Čujeta, kako žvižga, a?”

“Stric, saj nisva dva. Poglejte vendar: sam sem,” je pohlevno prigovarjal Andrejček, ki je od vsega moževega brbljanja razumel samo nekaj malega.

Neznanec se je s kalnimi, neprijetno mezikujočimi očmi zazrl vanj. Njegov pravkar še ves nasmejani obraz je postal iznenada ves oduren in zloben. Grdo se je pridušil in se zadrl:

“Preklicana falota! Vidva bosta mene učila, hk? Če vidim pred seboj dva, sta pač dva in mirna Bosna! Tak kaj bi rada

od mene, mogočnega ruskega carja drugega, hk?"

Komaj, komaj je Andrejček mogel izdaviati:

"Samo to sem vas hotel pobarati, ali ste vi . . . ali ste vi moja sreča . . ."

Mož je izbuhnil oči, grozeče dvignil grčavko in zatulil:

"Tak za norca me imata! Počakajta, glavo vama odrežem, hk!"

Zamajal se je proti njemu kot razkačena zver.

Andrejček je prebledel in se spustil v tek. Svoj živ dan še ni tako jadrno ubiral stopinje!

4.

"Ni tako lahko najti srečo, kot sem si mislil," je trpko vzdihnil, ko je ves upehan pribežal do bližnje goščave. Poslednji sončni žarki so se lovili na njegovem prepadenem, za-

skrbljenem obrazu. Malodušno je sedel na trheľ stor.

Po izhojeni stezi je prikrevsala stara, bedno oblečena ženica. Globoko sključeno je bilo njeno telo in do smrti žalostne njene oči. Težko butaro je reva nosila na hrbtu in se s kosčeno roko trudno opirala na palico.

"Tale pa že ne bo," je bistro uganil Andrejček, ko jo je premotril od nog do glave. "Preveč revna je in preveč stara. Še borenega vozička ne premore, kako naj mi kupi avtomobil? A kakor je revna in stara," je koj nato razumno dognal, "mora biti vendarle dobra žena. Vsaj kak moder nasvet mi lahko da."

Vstal je in zaklical:

"Vi, žena!"

Ženica je molče krevsala dalje in se ni ozrla.

Andrejček se je pognal za njo in ponovil:

"Žena, ali slišite!?"

Ženica ga je osuplo pogledala in obstala. Počasi, počasi je položila butaro na tla, počasi, počasi prislonila dlan k ušesu in zateglo vprašala:

“Kaaaj praviš?”

“Veste, mamka,” ji je Andrejček zaupno povedal, “srečo iščem. Pa ne vem, kam naj se obrnem, da jo najdem. Nemara veste vi?”

Ženica se je trudno nasmehnila, prijazno pokimala s šilasto brado, kakor da bi vse dobro razumela, in vdano rekla:

“Težka je butara, težka. Pa jo bom že prinesla do doma, brez skrbi! Saj nimam več da-leč.”

Andrejček je zazijal. Sprva kar verjeti ni mogel, da bi bil slišal prav. Potem je nestrpno zamahnil z roko in zaklical na ves glas:

“Mamka, kje imate pa ušesa?! Nisem vas vprašal za butaro, za srečo sem vas vprašal, za srečo.”

“Lečo bi rad?” ga je starka sočutno pogledala in žalostno odkimala. “Leče pa ne bom kuhala nocoj, je nimam nič več. Lonček prežganke ti pa lahko dam, tisto pa, tisto. Kar pojdi z menoj, revček.”

Andrejček ni vedel, ali naj bi se jezil ali smejal.

“Mamka, vi ste gluhi kot

noč!” ji je zatrobil na uho in ji nevljudno pokazal hrbet. Vabilo stare ženice se mu je zdelo neznansko smešno, čeprav je bil zares lačen in bi mu lonček prežganke kar teknil. A kdo, prosim vas, kdo bi mislil na prežganko, če mu je blizu sreča in z njo vse dobrote tega sveta?!

Krenil je na cesto in se ni menil za bridke očitke užaljene starke.

“Lej ga prevzetneza, lej!” je klicala za njim. “Še prežganke ne boš imel, če boš tako izbirčen! Te bo že Bog kaznoval.”

4.

Sonce je vtonilo za daljno goro. Prve večerne sence so se plazile izza molčečih debel dreves.

Andrejčku ni bilo nič kaj prijetno pri srcu, ko je tako sam, tako strašno sam koracal po beli cesti. Spomnil se je, da je že pozno. Oklevajoč je ostal sredi poti. Treba se bo vrniti domov, je pomislil. Se bo pa ob zori znova napotil za srečo, ki jo je danes zaman iskal. Vsekakor mu mora mati natančneje razložiti, kako je s to čudno rečjo — srečo ...

Okrenil se je in na vso sapo ubiral korake nazaj proti domu.

Vas ni bila več daleč, ko je pridrobencljaj v bližino obcestnega kamna, na katerem je ždela temna moška postava.

Tesnoben strah ga je obšel. Domislil se je rokovnjačev, ki so nekoč zdavnaj rogovilili tod okoli. Vsaj tako so vedeli povedati stari očanc v vasi. Preudarjal je, ali naj gre dalje ali naj se v širokem loku izogne neznanecu in jo kar po bližnjici mahne domov.

Ta čas se je neznanec zganil in s hripavim glasom zakričal:

“Fant, ne stoj tam, kakor da biti noge prirasle k tlorju! Hodi dalje, hodi! Ne boj se me.”

Andrejček si je oddahnil. Rokovnjač ne bo, je pomislil in previdno stopal dalje.

“Kdo pa ste?” je pobaral

“Kdo?” se je dobrodušno nasmehnil neznanec. “Rokovnjač nisem, volk tudi ne, da bi te požrl.”

Te besede so Andrejčka pomirile do kraja. Primotovilil se je še bliže in neznanca pozorno

ogledoval. Koj je sprevidel, da ni nevaren. Bil je star, betežen berač.

“Dober večer,” je pozdravil in se ga ni več bal.

“Bog ga daj,” je prijazno odzdravil berač. “Od kod pa v tej pozni uri? Potépal si se, kaj?”

“Nak, potepal se pa že nisem,” je Andrejček moško odkimal. “Veste, srečo sem iskal.”

“Kakooo?” je ostrmel berač in se nagnil naprej, kakor da ni dobro slišal. “Srečo si iskal?”

či. Tam, fant, tam je tvoja sreča doma!"

Obmolknil je za trenutek. Z umazanim rokavom si je potegnil čez oči, kakor da bi hotel prepoditi spomine, ki so prihajali od nekod daleč z zvrhano kupo bridkosti. Potem je nadaljeval s čudno spremenjenim glasom:

"Tudi jaz sem nekoč zapustil mater in dom ter odromal za srečo. Lej, namesto sreče me je v svetu čakalo tole..." Pobingljaj je s prazno hlačnico in dolgo zadrževana solza mu je zdrsela po licu.

V goščavi je zamolklo zapel skovir. Velik netopir je hušknil mimo kot črn spomin. Iz vasi so priplavali mehki, otožni glasovi večernega zvona.

Berač je prisluhnul in se odkril. Kakor da bi govoril sam s seboj, je polglasno zamomljajal:

"To ni avemarija, to je mrtvaški zvon. Nekdo je umrl. Pokoj njegovi duši!"

Pokrižal se je, vstal, še enkrat dobrohotno pogledal malega romarja in rekel:

"Iti bo treba. Huda ura bo. Bog s teboj!"

Stisnil je bergele pod pazduho in s težkimi koraki odkrevsal po svoji samotni, neveseli poti.

"Srečo, da," je potrdil Andrejček in poparjeno dodal: "Pa je še nisem našel. Nemara veste vi, kje bi jo staknil?"

Berač na obcestnem kamnu je nakremžil obraz v čudovite gube in se zagrohotal. Tako strahotno se je zagrohotal, da je Andrejčka po vsem telesu prešinil čuden strah.

"Ha, ha — jaz, berač Jakob Nesreča, ki sem vse življenje stradal in trpel... ki sem vse življenje na berglah svoje pohabljeen ude od praga do praga za košček suhega kruha razkazovat nosil — — — jaz naj ti povem, kje je sreča?! — Vrni se, fant, vrni domov! Če ti je srce žalostno in tolažbe potrebno, v naročje svoje matere se stisni, na njenih prsah se razjo-

Samo to je Andrejček razumel od vsega beračevega pripovedovanja, samo to, zaman je ves ljubi božji dan blodil oko-

že je bilo nebo čez in čez pokrito s črnimi oblaki, že je prvi grom pretresel ozračje, že so prve kaplje začele pršeti na zemljo, ko je prikoracal do praga domače hiše.

D.S.

li, zaman iskal srečo povsod. Sreča ga čaka doma . . .

Ob tem spoznanju ga je stisnilo pri srcu, da je zastokal. Kakor v hudih sanjah je taval dalje.

Tiho in narahlo je hotel odpreti duri in pogledati v izbo, ali še bedijo materine oči.

Pa je pod njegovimi nogami presunljivo zaškripal pod. Bil je pač že ves star in trhel. An-

drejček je obstal in srce mu je burno zaplalo. Mati gotovo spi, trdno spi, on pa takole štorc-lja . . .

Tiho, tiho, da se ne zbudi!

Izenada je napeto prisluhnil. Spomnil se je stenske ure. Le kaj to pomeni? Ali se je ustavila? Pridržal je sapo. Čuj! Kaj je bilo to? Ali ni bil vzdih, globok, žalosten vzdih? Da, da, tako njegova mati vzdihuje, kadar hudo sanja . . . Bog ve, o čem sanja? O njem morda, da se je izgubil v širokem svetu in so ga ugrabili cigani . . . Čuj! In kaj je bilo to? Ali ni bil smehljaj? Komaj slišen, pritajen smehljaj? Da, da, tako se njegova mati smehlja, kadar sanja sladko in pokojno . . . Pri srcu mu je postalo čudno toplo in mehko.

Tiho, tiho, da se ne zbudi!

Že je bil tik vrat, že je stegnil roko, da bi pritisnil na kljuko.

Tedaj so se odprla stranska vrata, ki so vodila v kuhinjo, in teta Ana je stopila v vežo.

“Lej ga potepuha!” se je zavzela in ga pol sočutno, pol očitajoče pogledala. “Kje si pa hodil tako dolgo?”

“Srečo sem iskal,” je malodušno odgovoril Andrejček in skesano povetil obraz. Kakor

da bi imel velik črn madež na duši, mu je bilo.

Teta Ana ga je ošinila s presunljivim pogledom in odprla izbo na stežaj. Svečano je iztegnila koščeni kazalec in mu pokazala mrtvaški oder sredi plapolajočih sveč. Glas ji je zadržal v silnem ganotju:

“Glej — tam je zdaj tvoja sreča! Na parah leži . . .”

V Andrejčkovih očeh se je zganilo nekaj grenkega. Dva potočka, dva svetla potočka sta privrela iz njih in si utrlla pot po bledem licu. Ves skrušen in ubog je padel na kolena.

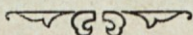
“Mati! Joj, moja mati!”

Ves skrušen in ubog se je splazil k njeni krsti.

“Mati! Joj, moja mati!”

Ves skrušen in ubog je zagrebel obraz v dlani in zajokal. Zajokal tako pretresljivo, da bi kamen oživel iz svoje otopenosti — — — materina usta pa so ostala nema, nema, nema.

A že se je usmiljen angel spustil k njemu. Njegovo srce se je napolnilo s sladkostjo, ki je ni poznal nikoli prej: imel je mater v sebi. In vedel je: če bo ubogal njen glas, ki mu je pozvanjal v duši, bo šel za srečo in jo tudi našel.

POJDI TE PO VSEM SVETU IN UČITE VSE NARODE...

BILO je po Kristusovem vstajenju, morda nekaj tednov. Kristusovi učenci so bili zbrani na nekem kraju v Galileji. Jezus jim je bil namreč tako naročil. Tedaj se jim prikazal. In ko so ga ugledali, so ga molili, a nekateri so dvomili. In Jezus je pristopil in jim spregovoril te besede: "Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji. **POJDI TE PO VSEM SVETU** in oznanjujte evangelij vsemu stvarstvu . . . **Pojdite torej IN UČITE VSE NARODE**, in krščujte jih v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha in učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal. Kdor bo veroval in bo krščen, bo zveličan, kdor pa ne bo veroval, bo pogubljen . . . In glejte jaz sem z vami vse dni do konca sveta (Mt. 28, 16-20; Mrk. 16, 15-16)."

S temi besedami evangelisti opisujejo dogodek, ki je bil velikega pomena za zgodovino človeškega rodu. Kajti v tem trenutku so se začeli **KATOLIŠKI MISI-JONI**.

1. *Katoliški misijoni — Kristusova zapoved*

Da, katoliški misijoni! Kristus je v tem trenutku slovesno naročil svojim apostolom in učencem in vsem njihovim naslednikom, škofom in duhovnikom s papežem na čelu, naj gredo po vsem svetu in naj vse narode pripeljejo h Kristusu. To pa so ravno katoliški misijoni. Ko je naš veliki rojak Baraga l. 1830 odjadral v Sev. Ameriko misijonarit med Indijance, je poslušal isto Kristusovo besedo, kot so jo poslušali apostoli in prvi Kristusovi učenci. In tako smemo reči o vseh tisočih misijonarjev, ki so tekom stoletij šli po svetu in oznanjali Kristusov evangelij.

Katoliški misijoni so potemtakem Kristusova zapoved, in po njih se Kristusovo kraljestvo razširja po vsem svetu.

Zato ne boste rekli, da trdim preveč, če rečem, da morajo biti misijoni pri srcu vsakemu dobremu katoličanu. Najprej je treba, da vsaj nekaj o njih ve. Potem pa je treba, da je zanje tudi vsaj nekoliko zavzet. Noben pravi katoličan ne bo rekel: Ah, kaj meni mar za one umazane Afrikance, Indijce, Kitajce, Japonce itd. Meni je dovolj, da ima naša župnija lepo cerkev, kamor grem vsako nedeljo lepo k maši! Meni je popolnoma dovolj, da dam za našo župno cerkev tudi kak dolarček, če sem ravno pri dobri volji!

Ne, tako mišljenje in govorjenje ni ravno preveč katoliško.

Bomo takoj videli, zakaj ne. Najprej zato ne, ker je v očitnem nasprotju s Kristusovim naročilom. A tudi zato ne, ker razodeva popolno nepoznanje katoliških misijonov in njihovega pomena za Katoliško Cerkev.

Zato pa se tukaj malo pogovorimo o tem, kaj so katoliški misijoni in zakaj se moramo tudi zanje nekoliko pozanimati in tudi kaj žrtvovati.

2. *Kaj so misijoni?*

Ločimo se kar prvega vprašanja: Kaj so misijoni?

Gotovo bi vam storil krivico, če bi mislil, da o tem še prav nič ne veste. Že zato, ker poznate Baraga. Zato gotovo veste, da misijoni najprej obstoje v tem, da mladi in požrtvovalni ljudje, večinoma duhovniki, a tudi redovni bratje in sestre, in v našem času tudi katoliški laiki, zapuste domovino in se z ladjo ali celo letalom odpeljejo v kako misijonsko deželo, se tam najprej nauče jezika domačinov, tam ustanavljajo šole, bolnišnice, sirotišnice in druge dobrodne ustanove, zidajo cerkve, poučujejo krščanski nauk, krščujejo in dele druge sv. zakramente, vzgajajo tudi duhovnike med domačini itd. Da, včasih dajo celo svoje življenje pri tem delu,

bed'si da zbolijo, bodisi da umrjejo celo mučeniške smrti, iz nasproitstva domačinov do nove vere. Vse te stvari gotovo že več ali manj veste.

Toda to še ni dovolj, kar je treba vedeti. Morda še ne veste dobro, zakaj vsa ta dela in vsi ti napor. Kaj misijonarji z njimi prav za prav hočejo?

Pa boste rekli: Eh! Spreobrniti hočejo nevernike h krščanski veri in zveličati njihove duše!

Je že res to. Misijonarji spreobračajo nekatoličane (recimo raje tako, kajti beseda "nevernik" ali "pogan" se nič kaj dobro ne sliši). A zdi se mi, da to še ni dovolj. In tudi drugim možem, ki so mnogo študirali misijone, se zdi tako. Sam sedanji sv. oče misli, da so misijoni še nekaj drugega.

Kajti če so misijoni res samo spreobračanje nekatoličanov in zveličanje njihovih duš, vam jaz ali kdo drugi takoj lahko ugovarja: Če je tako, čemu hoditi tako daleč? Ali ni doma dela več kot preveč? Večinoma po vseh katoliških deželah boste našli dovolj nekatoličanov. Če pa že teh ne, boste gotovo našli dovolj "nevernikov", to je katoličanov, ki so krščeni, a nočejo verovati, in se zato po vsej pravici imenujejo neverniki in so pogosto še slabši kot nekatoličani, ki brez svoje krivde ne poznajo prave vere. Ali ne bilo potemtakem bolj pametno najprej storiti vse, da bomo spreobrnil te? Potem šele bomo šli drugam. Kar pogledjmo tu doma v Ameriki. Koliko dela za spreobrnenje nekatoličanov in t. zv. "papirnatih" katoličanov! Saj imate skoraj na vsaki ulici kako nekatoliško cerkev ali pa še več. Počemu torej amerikanski duhovniki odhajajo na Kitajsko, Japonsko, v Afriko in še kam drugam? Ali ne bilo bolje, da bi ostali doma in storili vse za spreobrnenje Amerikancev? In zakaj ameriški katoličani tako radodarno podpirajo katoliške misijone po vsem svetu, da jih danes v tem nihče ne more prekositi? Ali ne bilo bolje porabiti ta denar za pokatoličanje Amerike same?

Kaj boste rekli na to? Ali imam prav, če tako ugovarjam?

Ne, nimam prav! In nihče nima prav, če tako modruje. Kar povejte mu.

To pa zato, ker glavni namen katoliških misijonov ni samo spreobrniti gotovo število nekatoličanov. To je samo eden izmed namenov, ki jih imajo misijoni. Lahko rečemo, da je prvi, če gledamo na čas. A ni glavni! Misijonarji, ki pridejo v kako misijonsko deželo seveda najprej hočejo došeci vsaj gotovo število spreobrnenj. A to je samo en korak proti glavnemu cilju, ki ga imajo pred seboj.

In ta cilj je: USTANOVITI IN UTRDITI KATOLIŠKO CERKEV V KRAJIH IN MED NARODI, KJER CERKEV ŠE NI TAKO TRDNA, DA BI LAHKO ŽIVELA IN DELOVALA BREZ POMOČI OD DRUGOD. Z drugimi besedami pravimo, da je namen misijonov "presaditi Cerkev" v kraje in med narode, kjer še ni tako trdno ukoreninjena, da bi bila kakor drevo v bregu, ki ne potrebuje nobene opore in samo od sebe more kljubovati tudi viharjem. To je glavni ali bistveni namen katoliških misijonov ali misijonskega dela. Sedanj sv. oče ga je posebno jasno povedal v nekem nagovoru, dne 24. junija 1944. Takole je takrat dejal: "Veliki namen misijonov je presaditi Cerkev v nove dežele in ji pomagati, da bo pognala v teh deželah močne korenine, tako da bo nekega dne mogla živeti sama in se razvijati brez pomoči misijonskega dela. Misijonsko delo ni samo sebi namen in se ne opravlja zaradi njega samega. Misijonsko delo je končano, ko je dosežen namen, ki se zanj tako goreče prizadeva."

Morda se vam bodo zdele te besede preučene. Zato jih nekoliko pojasnimo.

3. Misijoni — razširjanje Kat. Cerkve

Kaj se torej pravi "presaditi" ali razširjati Kat. Cerkev v kraje, kjer je še ni? Na to vprašanje si bomo bolje odgovorili, če se prej še spomnimo, kaj mi verujemo, da je Katoliška Cerkev, ki jo je Bog sam ustanovil, da bi vodila ljudi k večnemu zveličanju. Vsi vemo, da Cerkev ni kaka država, ampak je nad državo. Je namreč nadnaravna duhovna družba, ki druž. med seboj ljudi vseh mogočih držav in narodov in jezikov vsega sveta. Vendar najdemo v Škvi tudi marsikaj vidnega. Ima vidnega Kristusovega namestnika, sv. očeta, ima škofo in duhovnike, je urejena po

škofijah in župnijah, četudi je po vsem svetu ena sama in edina Kat. Cerkev. Zato ker Cerkev ni samo duhovna in nevidna družba ali, kakor pravimo tudi, organizacija, jo sv. evangelij primerja drevesu. Cerkev je kakor drevo, ki je zrastle iz malega gorčičnega zrnca, pa vendar mora razširiti svoje veje čez ves svet, tako da bodo vsi narodi sveta lahko prebivali na njenih vejah. Cela Cerkev je drevo, škofije so njene veje in te se zopet dele na manjše vejice, ki jih imenujemo župnije. A vendar so vse te veje in vejice eno samo drevo, ki je sv. Katoliška Cerkev.

Če torej evangelij pravi, da to drevo mora razširiti svoje veje čez ves svet, to ravno pomeni, da se Cerkev tudi kot vidna družba mora razširiti čez ves svet in povsod pognati svoje veje in vejice. To je, po vseh krajih sveta in med vsemi narodi mora ustanoviti škofije in župnije in zbirati vernike in jih voditi k zveličanju. To je pa ravno namen misijonskega dela.

Katoliški misijonarji gredo v kraje, kjer še ni Cerkev. To se pravi, kjer še ni škofij, še ni župnij, še ni cerkva, še ni dovolj domačih duhovnikov. Morda je tam samo peščica katoličanov. Gotovo ti spadajo v Cerkev, a sami še niso Cerkev. Tako da lahko mirno rečemo, da Kat. Cerkev še ni ukoreninjena v tem kraju. Tam še ni pognala nobena prava njena veja. Misijonarji torej pridejo in začnejo pripravljati tla za novo Cerkev, ki bo prej ali slej lahko postala prava samostojna veja vesoljne Cerkve. V ta namen misijonarji začno učiti ljudi, jim oznanjati evangelij, zidati cerkve, vzgajati med domačini tudi duhovnike v semeniščih. To je namreč zelo važno, da Cerkev po vseh krajih dobi tudi domače duhovnike. Brez njih je nemogoče reči, da bo Cerkev v kakem kraju postala v resnici samostojna veja.

Dobro! Sedaj pa recimo, da so misijonarji delali toliko in toliko let v kaki misijonski deželi. Morda je to trajalo celo več sto let. Recimo, da je bilo njihovo delo uspešno, kljub temu da so morali doživeti celo kako preganjanje. Recimo, da so misijonarji spreobrnili in krstili gotovo število ljudi. Ni treba, da vse, morda tretjino ali četrtino. Zadosti je, da toliko, da bodo ti novi verniki lahko sami vzdrževali cerkve, šole, duhovnike in semenišča, in da bo med njimi toliko duhovniških poklicev, da bodo ti sami lahko skrbeli za vernike in spreobračali tudi tiste, ki se še niso spreobrnili. Recimo, da so misijonarji s pomočjo domačinov in od drugod zgradili, že toliko cerkva, da ima vsaj večina vernikov priliko zadostiti brez večjih težav svojim verskim dolžnostim. Recimo, da je sv. oče ustanovil že toliko škofij v tej deželi in jim imenoval domače škofo, da je v tem oziru tudi preskrbljeno za vernike in za vzgojo novih duhovnikov. Sploh recimo, da je Kat. Cerkev med tem ljudstvom že tako močno ukoreninjena, da je postala res prava samostojna veja vesoljne Cerkve in da more živeti, delati, se krepiti v tej deželi brez pomoči od zunaj in bi se mogla celo postaviti v bran proti kakemu viharju preganjanja. V trenutku, ko se to zgodi, se v tej deželi uresniči to, kar je dejal sv. oče Pij XII.: Misijonsko delo v tej deželi je doseglo svoj veliki namen. Zato je končano. Katoliška Cerkev je v tej deželi ukoreninjena. Ta dežela je prenehala biti misijonska dežela. Ta dežela se lahko po vsej pravici imenuje katoliška dežela.

Kaj pravite ali je iz povedanega dovolj razvidno, kaj so katoliški misijoni? Mislim, da. Če hočete jih lahko imenujemo še "zidanje" Cerkve. Kajti Cerkev, ki je Kristus o njej rekel, da jo bo zidal na skalo sv. Petra, je kakor stavba, ki mora stati po vsem svetu. Po vsem svetu in med vsemi narodi mora imeti svoje stebre in zidove. In zidati te stebre in zidove po deželah, kjer še ne stojijo zadosti trdnosti ali pa sploh še ne stojijo, je ravno naloga misijonskega dela.

Iz tega pa lahko vidite, kako važno delo so za Katoliško Cerkev njeni misijoni. Zato prav lahko zavrnamo tudi oni pomislek, ki sem ga vam stavil ob začetku našega pogovora o misijonih.

4. Odgovor na pomislek

Misijoni torej niso samo spreobračanje poedinih ljudi h Kristusu veri, ampak so tudi razširjanje Kat. Cerkve po vsem svetu. Kaj sledi iz tega? Nič drugega kot to, da ne bilo prav, da bi zaradi nekaj nekatoličanov ali slabih katoličanov, ki jih

najdemo med katoliškimi narodi, zanemarili misijonsko delo med nekatoliškimi narodi.

Nekatoličani ali slabi katoličani v katoliških deželah imajo namreč dovolj pri-
ložnosti, da spoznajo Kristusovo Cerkev in se spreobrnejo. Imajo navadno dovolj
duhovnikov na razpolago, da se dajo poučiti. Če pa teh ne, imajo vsaj dobre kato-
liške knjige in danes celo radio. Tudi do cerkve navadno nimajo tako daleč, da
vsaj ob časa ne bi mogli priti do nje in prejeti sv. zakramente in zadostiti drugim
dolžnostim svoje vere. Sedijo tako rekoč ob polni mizi. Njihova krivda je, če ne
marajo vzeti hrane za svoje duše. Morda bi bilo treba samo malo dobre volje. Te
navadno manjka.

Sicer smo pa lahko prepričani, da Cerkev lahko stori za te slabe katoličane, kar
hoče, naj pošlje še toliko duhovnikov in postavi še toliko cerkva, tudi po najbolj
katoliških deželah se bodo vedno našli med dobrimi slabi, do konca sveta. Kristus
je to jasno napovedal, ko je dejal, da bo v božjem kraljestvu na zemlji med pšenico
vedno tudi ljujka. In če prav razumemo njegove besede, bo ob koncu sveta hudo-
bija še posebno močna.

Drugače pa je treba soditi nekatoličane po misijonskih deželah. Večina izmed
njih ne pozna Cerkev brez svoje krivde. Morda je ne poznajo dovolj, dasi so nekaj
že slišali o njej. Morda poznajo samo slabe katoličane, a ne poznajo Cerkve v njeni
pravi luči. Če bi jo dobro poznali, bi se je morda oklenili z veliko ljubeznijo. Morda
zelo na redke čase vidijo katoliškega duhovnika, ali pa sploh ne. Do najbližje ka-
toliške cerkve imajo morda na stotine milj daleč.

Razlika med prvimi in drugimi "neverniki" je torej ista kakor je razlika med
ne hoteti in ne vedeti. Iz tega pa ravno sledi, da moramo mi katoličani s spospeše-
vanjem misijonskega dela prinesiti Cerkev tudi tistim narodom, ki je brez svoje
krivde še ne poznajo. Gotovo mora Cerkev skrbeti za svoje ovčice, ki jih ima že v
Kristusovem ovčjaku. Tudi mora iti za izgubljenimi in jih skušati privedi nazaj k
božjemu Pastirju. A te naloge Cerkve ne smemo pretiravati! Zaradi slabih kato-
ličanov, ki nočejo poslušati Cerkve, Cerkev ne sme zanemariti svoje druge dolžnosti
in pustiti ob strani milijone tistih, ki je še ne poznajo, in to večinoma brez svoje
krivde. Kajti če bi imeli dovolj prilike, spoznat Kristusov evangelij, bi se z veliko
vnemo oklenili Cerkve. Cerkev je duhovna mati vseh ljudi na svetu. Vsi so njeni
otroci, bodisi da so jo že spoznali, bodisi da je še niso. Če bi se Cerkev ustavila
samo v deželah in med narodi, ki so že njeni, zanemarila pa bi dežele in narode, ki
še niso katoliški ali zelo malo, bi se to reklo, da daje prvim kruha preveč, tako da
so ga že presiti. Druge pa pusti lačne ob potu. Ali ne bi bilo to krivično?

In tisti, ki pravijo, da je delo za misijone odveč, ravno hočejo, da naj Cerkev
tako krivično ravna s svojimi otroki.

S temi mislimi pa smo prišli kar mimogrede na drugo vprašanje: Zakaj misi-
joni? Zakaj moramo delati za misijone?

5. Zakaj misijoni?

Pravkar smo namreč rekli, da je Cerkev mati vseh ljudi. S tem smo že dali
poglavitni odgovor, če nas kdo vpraša: Zakaj misijoni? Zakaj misijonarji leto za
letom odhajajo v misijonske dežele, zakaj se tam žrtvujejo, zakaj prosijo naše po-
moči in zakaj smo vsi katoličani po svojih močeh dolžni sodelovati pri tem tako
velikem delu.

S tem smo namreč povedali, da je Cerkev po svojem namenu katoliška, t. j.
vesoljna. Kristus jo je ustanovil tako, da mora iti k vsem narodom in se med njimi
ukoreniniti. Potemtakem če Cerkev hoče ubogati Kristusa, če hoče v resnici biti
katoliška, vesoljna, ne sme odnehati prej, dokler ne bo razširjena čez ves svet. Torej
mora vršiti misijonsko delo.

Verujem v sv. Katoliško Cerkev! Tako molimo v apostolski veroizpovedi, ki
smo se je naučili kot otroci, in z vero v srcu tolikokrat še vedno ponavljamo te be-
sede. Če verujem v Katoliško Cerkev, je to isto kot če rečem, da verujem v "misi-

jonsko" Cerkev. Cerkev ne sme in ne more odnehati prej, dokler ne bo kakor drevo zrasla čez ves svet in ves svet zasenčila s svojimi vejami in vsemu svetu dajala svojih sadov resnice. Kristus jo je ustanovil tako. Kristus bi bil lahko rekel prvim zastopnikom Cerkve: Pojdite v Evropo in morda še v Afriko in učite narode, ki so tam! Toda ta Cerkev ne bi bila katoliška, vesoljna. Bila bi evropska ali afriška ali katerakoli Cerkev že. Ne bi pa bila katoliška. A Kristus je izrecno rekel: Pojdite po vsem svetu in učite vse narode! To ravno pomeni grška beseda "katoliški", to je "za vse", vesoljna. Če bi se torej Cerkev odpovedala misijonom in bi popolnoma zanemarila misijonsko delo po svoji krivdi, bi s tem rekla, da noče več biti vesoljna. To ne bila več prava Kristusova Cerkev.

Verujem v Katoliško Cerkev! Sem otrok Katoliške Cerkve. To se pravi, da sem otrok misijonske Cerkve. To se pa tudi pravi, da moram tudi kaj storiti za to, da se bo Cerkev čim prej razširila čez ves svet, med vse narode. Kajti če mia Mati to dolžnost, jo imamo tudi mi njeni otroci ali udje.

Pa boste rekli: Kristus teh besed ni govoril meni. Govoril jih je apostolom in učencem, ki so bili takrat zbrani v Galileji. Zato mene ne zadenejo.

To je res. A je tudi nekaj drugega res. Kar vprašajva se: Kdo pa so bili ti apostoli in učenci? Ali niso bili to prvi člani Cerkve? In še več: bili so zastopniki cele Cerkve. Bili so kakor jedro Cerkve, ki je čakalo samo še moči Svetega Duha, da je pognalo in začelo rasti v mogočno drevo. Kakor vemo, se je to zgodilo nekaj tednov po tem dogodku, ko je na binkoštni praznik prišel Sv. Duh nad apostole in so ti že ta dan sprejeli v Cerkev in krstili okoli tri tisoč duš.

P. Leon Novitt, o.f.m., je lani obhajal srebrni jubilej mašniškega posvečenja. Slavil je spomin na ta dogodek s slovesno mašo v cerkvi svojega rojstnega mesta, Nyack, N. Y. Slika ga kaže z duhovščino na stopnicah cerkve po slovesnostih. Obnovil je svojo srebrno mašo v Lemontu pri luxški groti ob priliki medenega piknika.

Zato je Kristus govoril te besede celi Cerkvi. In sicer jih je govoril celi Cerkvi do konca sveta. Zato je dejal: In glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta! Sicer pa tudi če je Kristus govoril tako samo apostolom in njihovim naslednikom, sv. očetu in škofom, jih je po njih govoril celi Cerkvi. Kajti že samo po sebi je jasno, da škofje in papež sami ne morejo izvršiti tega Kristusovega naročila brez pomoči vernikov. Zato jim morajo pomagati vsi člani Cerkve. Seveda vsak po svojih možnostih. Nihče ne pravi, da bi morali iti vsi verniki v misijone in označnati evangelij.

Za misijone moram torej po svojih močeh sodelovati zato, ker sem član Katoliške Cerkve.

A ni to edini odgovor, ki ga lahko dam, če me kdo vpraša: Zakaj misijoni? So še drugi odgovori in pravtako veljavni. Menda bi lahko iz njih napisali kar celo knjigo.

Če hočete, pojdimo enkrat v Rim. Tam je velika knjižnica, kjer so zbrane vse mogoče knjige, ki na ta ali oni način govorijo o misijonskem delu Cerkve. Menda jih je okoli 25.000. Tam bomo odprli vsaj nekatere debele knjige, ki govorijo o zgodovini kat. misijonov po raznih misijonskih deželah. Ali drug predlog! Če imate dosti dolarjev, si najemimo letalo (seveda plačate vi) in obiščimo razne misijonske postojanke po raznih misijonskih deželah od mrzle Alaske, preko Japonske in Kitajske in otokov po Oceaniji, tja do Indije in še naprej do vroče Afrike in še kam drugam. Ko bomo tako v Rimu prebrali dovolj knjig in nato še obiskali dovolj misijonskih postojank in si dovolj na drobno ogledali vse misijonske šole, bolnišnice, sirotišnice, zavetišča za gobavce in vse druge ustanove, ki služijo omiki in nudijo pomoč trpečim, bomo brez dvoma vzkliknili: Joj, koliko dobrega so misijoni že storili, koliko se store in koliko bodo še storili in koliko več dobrega bi še storili, če bi imeli malo več denarja (kar je danes isto kot dolarjev)! In ta ali oni izmed nas bo morda priznal: Sem mislil, da misijonarji samo uče in krščujejo zamerke in Kitajčke. Sedaj pa vidim, da so to pravi dobrotniki človeštva, vzgojitelji narodov k pravi omiki in poštenemu, človeka vrednemu življenju!

Kaj mislite, ali tako delo res ni vredno, da ga podpiramo? Tudi če ne bi šlo za neumrjoče duše, bi zaslužilo našo pomoč. Saj je misijonsko delo v resnici delo za blagor človeštva. Je res, da svetovno javno mnenje tega navadno ne prizna, ali vsaj ne govori o tem. Kak politik še reče včasih kako besedo v pohvalo katoliškim misijonom, kot je to storil n. pr. Chang Kai Shek in celo Ghandi. A je tako! Prepričajmo se, sodimo nepristransko, pa bomo rekli, da je tako.

Spomnimo se samo na našega Baraga, ki se sme imenovati največji misijonar, kar smo jih Slovenci imeli do danes. Kaj vse je storil za podvig Indijancev! In kaj vse je že storil v našem času na Kitajskem naš znani salezijanski misijonar msgr. Kerec in kaj vse store naši slovenski jezuitski misijonarji v Indiji. Rev. France Jerab C. M. je celo med japonsko okupacijo odprl srednjo šolo (high school) v Jenshanu na Kitajskem. In tako delajo večinoma vsi misijonarji po vseh deželah. Če ne morejo storiti toliko kot bi radi, je vzrok samo v tem, da nimajo sredstev.

Toda naš čas nam narekuje še posebno nujen odgovor na vprašanje: Zakaj misijoni. Po mnogih deželah namreč bije dvanajsta ura za misijone. Hočem reči, da se zelo mudi. Zelo se pa mudi iz raznih razlogov. Prvi je ta, da stare poganke vere, ki so stoletja zadovoljevale razne narode, danes izgubljajo veljavo. Je preveč očitno, da so prazne in neprimerne za mišljenje modernega človeka. Poglejmo n. pr. na Japonsko. Še pred dobrimi dvema leti je bilo treba uradno verovati, da je cesar potomec boginje sonca. A ni dolgo od tega, ko smo brali v časopisih, da je vladar sam uradno razglasil, da je navaden smrtnik kot vsi drugi. Lahko si mislimo, kakšen vpliv mora napraviti taka izjava v dušah japonskega ljudstva. Tako se godi po mnogih deželah, posebno v Aziji. Staro se podira, treba bo kaj novega. Toda kje? To je ravno vprašanje za mnoge moderne Kitajce, Indijce in Japonce. Zato bi morali mi katoličani še posebno hitei, da jim hitro odgovorimo: Novo boste našli v Katoliški Cerkvi! Ta vam bo dala spoznati resnico, ki po njej hrepene vaše duše, a je doslej še niste spoznali!

Zato pravim, da po mnogih deželah bije dvanajsta ura. Kajti v tem času se

bo odločilo, ali bodo te dežele prišle k luči resnice ali pa bodo padle v še hujšo temo, to je moderno brezboštvo. Bije dvanajsta ura tudi zato, ker nismo na delu samo katoličani. Protestanti so nas že marsikje prehiteli. A kar je še hujše: Na delu je tudi na stotine apostolov brezboštva. Kdor bo prvi, ta bo žel! In kdo bo prvi? Luč ali tema? Kristus ali satan?

To zavisí v veliki meri tudi od nas. Zato velja tudi nam katoličanom 20. stol. beseda sv. apostola Pavla: Bratje, je že ura, da od spanja vstanemo (Rim. 13, 11)!

6. Kaj moremo storiti za misijone?

Dobro — bo kdo rekel — morda bo pa le nekaj resnice v tem, kar smo pravkar rekli. Menda res ne bo tako vseeno, ali katoliški misijoni uspevajo in se Cerkev uspešno razširja po misijonskih deželah ali pa misijonsko delo samo životari, ker ni zanimanja zanj, ker ni dovolj misijonov, ker ni dovolj denarja, posebno sedaj po vojni, ko je toliko misijonskih ustanov v razvalinah in toliko bede vsepovsod. Toda kaj pa morem jaz storiti za misijone? V misijone iti me ne veseli, ker je to delo pretrdo in vem, da nimam zato poklica. Denarja tudi nimam odveč. Misijoni so tam daleč za morjem nekje, moje potrebe so pa tu in mi prazniho žep, tudi če bi kaj bilo v njem. Poleg tega imam toliko drugih skrbi, sem bolan, sem star itd.

Tako ali podobno si bo kdo mislil, ko bo kaj slišal ali bral o misijonih. Lahko ima moč prav, ko tako, tčzi o svojih križih in težavah. Kdo pa je brez njih? A v tem nima prav, ko pravi, da zato prav nič ne more storiti za to veliko dobro delo, ki se imenuje misijoni. Kajti lahko odgovorimo na tako modrovanje, da vsak katoličan, ki ima kaj prave vere v srcu, lahko veliko stori za misijone. Kar poglejmo!

Gotovo je ena pot pomagati misijonom tudi — denar. Kajti za misijone je treba veliko denarja. Saj smo rekli, da je treba graditi šole, cerkve, bolnišnice in druge dobrotelne ustanove. Kajti do duš se včasih pride samo skozi želodec. Marsikje je mogoče vzbuditi zanimanje nekatoličanov do kat. misijonarjev samo s takimi in podobnimi sredstvi. Zato stori veliko dobro delo, kdor more kaj prispevati za misijone. In vsak tudi najmanjši dar je dobrodošel. Če ni mogoče dati dolarja, je cent prav tako dobrodošel. Iz kapljic, ki jih je veliko skupaj, se nabere veliko jezero. In tudi vsak najmanjši dar, ki ga kdo s pravim duhom da za misijone, ni izgubljen zanj. Saj je Kristus izrecno dejal, da ne bo brez plačila, kdor da njegovim apostolom samo čašo vode, zato ker so apostoli (Mt. 10, 42). Misijonarji so brez dvoma tudi Kristusovi apostoli. Zato tudi tako mala stvar, ki je vredna kot čaša vode, ne bo pozabljena pred Bogom, če je darovanja zanje.

A denar ni edino, kar moremo dati za misijone. Tega ne pozabimo, da je za misijone in misijonarje treba tudi veliko moliti! Molitev in miloščina sta dve petoti, ki z njima leti božji glas po zemlji. S temi besedami je naš svetniški škof Slomšek lepo povedal, da je za misijone treba veliko moliti. Kajti misijonsko delo je predvsem nadnaravno delo. Zato Bog hoče, da za misijone tudi veliko molimo in tudi žrtvujemo kake težave, ki jih prenašamo vdani v božjo voljo. Kristus je to jasno povedal, ko je naročil: Prosite torej Gospoda žetve, naj pošlje delavcev na svojo žetev (Lk. 10, 2)! Treba je moliti za dobre misijonske poklice. Treba je moliti za misijonarje, da jim bo Bog dal milost, da bodo mogli vztrajati v tem težkem poklicu, in da bo Bog blagoslavljal njihove napore s številnimi spreobrnjenji. Je res, da Bog vse to lahko doseže brez naših molitev. A Bog ravno noče tega doseči tudi brez naših molitev. Bog ravno hoče, da tudi mi po svojih močeh sodelujemo in molimo za rast sv. Cerkve in za zveličanje naših bratov.

Zato pravim, da nima prav, kdor pravi, da ničesar ne more storiti za misijone, zato ker nima denarja. Če nimaš denarja, moli za misijone in boš storil veliko dobro delo. Če pa tudi moliti ne moreš veliko, ker imaš delo in vsakdanje skrbi, daruj Bogu za misijone svoje delo in svoje skrbi in jih zato skušaj prenašati kolikor mogoče vdano v božjo voljo. Če si bolan in star, daruj svojo bolezen in trpljenje Bogu za misijone in ga zato prenašaj kolikor mogoče potrpežljivo. Na ta način lahko vse križe vsakdanjega življenja spremenimo kakor v dragocene bisere pred Bogom.

če jih vdani v božjo voljo darujemo Bogu z namenom, da bi se njegovo kraljestvo čim prej razširilo med vse narode sveta.

Na ta način bomo tudi mi prav po krščansko izpolnili Kristusove besede: Pojdite po vsem svetu! Ne bomo šli po vsem svetu kot misijonarji, ampak bomo ostali v Ameriki. A šli bomo po vsem svetu z misijonarji, ko jih bomo duhovno spremljali s svojimi molitvami in žrtvami in, če le mogoče, tudi vsaj s kakim skromnim darom. Tako bomo storili veliko za misijone, četudi bomo ostali doma in vršili svoje poklicne dolžnosti.

Zato bomo smeli tudi upati, da nas čaka vsaj del veličastne nagrade, ki jo je Kristus pripravil tistim, ki se trudijo za njegovo kraljestvo. Veselite in radujte se. Zakaj veliko je vaše plačilo v nebesih (Mt. 5, 12)! Ta njegova beseda bo veljala tudi nam.

A. S.

KAJ DOSEŽE VAJA

Daniel Webster, ki je spisal znani največji besednjak sveta, Webster Dictionary, je kot deček rad hodil po mestu in si ogledoval izložbena okna trgovin. Nekoč si je ogledal okno, katerega je gledal skoraj vsaki dan. Ko gre proč, mu pride na misel, kaj je vse videl v oknu. Pa kako se začudi sam sebi, da si je tako malo stvari zapomnil, katere je videl prav kar. To ga je začelo zanimati. Vsaki dan je šel h kakemu oknu, ga hitro pogledal in šel proč ter mislil, kaj si je zapomnil. To je delal več mesecev. Kako se je pa zopet sam sebi začudil, ko si je vsaki dan več stvari lahko zapomnil. Tako se je izuril v tem, da je bil kmalu samo en površen pogled dovolj, pa si je skoraj vse zapomnil in naštel vse, kar je videl. In uspeh? — Največji besednjak sveta.

Ni važno kje stojimo, zelo važno pa je, kam gremo.

Kdor danes stori vse dobro, ki ga je mogel storiti, bo jutri močan.

Nikdar ne vtakni svoje roke v nekaj, iz česar bi je mogel potegniti tudi ven!

Vsak človek ima svojo skrivno bolečino v srcu, ki ga peče, ki jo pa skuša skriti in prikriti drugim. Pogosto imamo koga za neprijaznega in ošabnega, pa je samo — žalosten.

Za vsaki dolar, ki ga v Ameriki damo za knjige, damo \$26 za chewing gum.

Lep značaj, to je, blagohotnost, ljubeznivost, prijaznost, je nekaj, česar nam ne dajo ne botri pri krstu, pa tudi ne znanci in prijatelji kot godovni ali novoletni dar, je nekaj, kar si moramo izdelati sami. "Materijal" zanj, nam daje naši starši z rojstvom, katerega sv. Duh pri krstu požlahtni in naredi voljnega. Kovanje lepega značaja zahteva veliko truda, dobre volje in samostaje. Kovačnica je vsakdanje življenje. Kladdivo so razne priložnosti vsaki dan, vsakdanji boji in težave. Najbrezpombnejša ura dneva je to, ko treba izvojevati odločilne boje zanj. — Lekdor hoče delati zanj, kdor se stanovitno trudi — ta si ga bo izkopal. — Ali si ga ti kuješ?

Nikdar ne govori o kom kaj slabega, če nisi popolnoma gotov, da je to tudi res. Če pa veš, da je res, se pa vprašaj preje, kako bi se tebi dopadlo, ako bi drugi o tebi slabo govorili!

Ovca živi 10 let, mačka 15, pes 14, veverica 8, kanarček 6, krokar 6, vol 25, konj 28, morski som 300, slon 400, papagaj 125 let.

Lenoba in delamrznost gresta tako počasi, da ju revščina kmalu dohiti.

Osem funtov pritiska je treba, da se pretrga konjska griva.

Če se razburjaš radi tega, kaj ljudje o tebi mislijo in govore, dokazuješ, da bolj zaupaš mnenju drugih, kot svojemu.

KJE SO SLOVENSKI MISIJONARJI

PRED seboj imam zemljevid sveta. V sredi je Evropa. Majhen košček zemlje prav za prav, a v zgodovini človeštva vsaj doslej zelo pomemben. V očeh nas katolicánov še posebno, ker je v Evropi sedež Kristusovega namestnika, središče Cerkve, kateri je Kristus naročil: Pojdite po vsem svetu in učite vse narode . . .

Šli so in še odhajajo, iz vseh evropskih katoliških narodov med vse svetovne nekrščanske narode, poslanci Kristusovi, misijonarji.

Tudi iz našega naroda.

Tudi od te male krpice zemlje, na kateri biva slovensko ljudstvo, so se odtrgali poedinci, misijonarji in misijonarke, kakor drobna semenca, ki jih je piš Svetega Duha dvignil in jih presadil v drugo zemljo, da tam v trudu in žrtvah vzkale in rode božje kraljestvo . .

Ni vseeno za katoliškega Slovenca, ali pozna ali ne pozna slovenske misijonarje, ali ve za njih uspehe in neuspehe, ali z njimi sodeluje ali ne. Oni so naši zastopniki v armadi Kristusovih osvajalcev, odhajajo na bojno polje v našem imenu, za nas in namesto nas se trudijo, njih zmage in njih porazi so zmage naše in naši porazi.

Zlasti je važno, da naši dragi rojaki v Združenih državah danes in v bodoče dobro poznate in zasledujete življenje in prizadevanje slovenskih misijonarjev. Doslej so leti prejemale potrebno pomoč za svoje delo večinoma iz domovine Slovenije. A kdaj že jim je

došla od tam zadnja pomoč . . . ! In samo Bog ve, kako dolgo bodo morali slovenski misijonarji še čakati pomoči matere domovine. Ali naj med tem, zapuščeni od svojih rojakov, stojijo nedelavni križem rok, ko je vendar žetev tako velika?

Ne. Oči in proseče roke slovenskih misijonarjev se obračajo danes k ameriškim rojakom. Vidiijo, kako mogočno podpirajo ameriški Poljaki, Belgijci, Francozi, Nemci in drugi, misijonarje svoje narodnosti . . . Nič čudnega, če pričakujejo tudi naši od ameriških rojakov pomoči.

Ameriška domovina je že doslej mnogim zelo pomagala, zlasti slovenskim jezuitskim misijonarjem v Bengaliji. Tako naj bi pomagala v bodoče tudi vsem drugim. Saj to ne bo tako težko, ko je pa slovenskih misijonarjev tako malo in so tako z malim zadovoljni . . .

Kje so torej danes po misijonskem svetu naši misijonarji in misijonarke?

KITAJSKA IN JAPONSKA

Največ jih je pač v največji misijonski deželi **Kitajski**.

Na severu se bje ostra borba med vladnimi četami in komunisti. Glavni mesti tistih krajev: Tientsin in Peking, sta prepolni beguncev, ki so pribežali tja pred komunističnim nasiljem na deželi. Tudi na stotine beguncev misijonarjev je med njimi. V tej doslej

najbolj cvetoči kitajski misijonski pokrajini, a danes tako uničeni, so želeli storiti čim več za božje kraljestvo tudi slovenski lazaristi in so tja poslali doslej 5 duhovnikov. V tientsinski škofiji je 13 let kljuboval najrazličnejšim viharjem gorenjska grča **France Jereb**, o katerega čudovitem delu je pred nedavnim mednarodna misijonska agencija Fides prinesla daljše poročilo. A sedaj se je moral tudi on umakniti s svoje župnije Yenšan, ker so ga komunisti tajno obsodili na smrt in res po njegovem umiku njegov svetoči misijon do tal razrušili in požgali. Prav toliko časa kot Jereb, saj sta prišla skupaj na Kitajsko, je deloval tam **Lojze Rupar**, ki je bil do zadnjega dekan važnega distrikta v pekinški nadškofiji, a je moral sedaj tudi on delo popustiti; šel je na oddih k sorodnikom v Združene države (Cleveland), odkoder bo potoval v Evropo, potem se pa vrnil spet na Kitajsko, a najbrž ne več na sever, ampak na jug, kjer ni takega komunističnega terorja in kjer tudi misijonsko delo še ni tako razvito ter potrebuje še pionirskih moči, kakršni so naši misijonarji. Na jug bo šel seveda tudi g. Jereb ter še ostali trije lazaristovski misijonarji: **g. Pokorn**, iz Ljubljane doma, ki je že več let kaplanoval v okolici Pekinga, **g. Časl Jože**, ki je bil dalje časa profesor za moralko v pekinškem bogoslovju, in končno **g. Janez Kopač**, ki pa še študira kitajščino, ko je prišel komaj v pomladi leta 1946 tjakaj. Na jugu se

nameravajo naseliti v obsežnem misijonu ameriških lazaristov, kjer kaže, da bodo kasneje, ko pridejo še nove, že pripravljene moči, lahko sprejeli v obdelavo poseben del ozemlja, da na njem ustanove samostojen misijon.

V Pekingu delujeta tudi dve slovenski usmiljenki, **s. Benamina Kardinar** in **s. Katarina Jančar**. Tretja slovenska usmiljenka, **s. Cirenija Jug**, pa deluje v Šanghaju, kamor je prišla pred vojno z Osake na Japonskem. Vse te tri misijonarke delujejo v bolnišnicah.

Druga močna slovenska skupina na Kitajskem je pa prav na nasprotnem koncu te ogromne dežele, v južni pokrajini Yunnan. Tam je pred kakimi desetimi leti v glavnem mestu Kunmingu začel z velikimi salezijanskimi ustanovami misijonar **msgr. Kerec**. Nekaj časa mu je pri tem delu samo pomagal drugi salezijanec, **Andrej Majcen**, ki je pa potem, ko je bil msgr. Kerec poklican v Čatung, sam prevzel v roke vodstvo misijona, ki vzdržuje velike vzgojne in šolske zavode ter veliko tiskarno, v kateri se je pred leti tiskal celo kitajski katoliški dnevnik. Na istem misijonu poleg misijonarjev drugih narodnosti delujejo še trije slovenski delavci: Klerik **Stanislav Pavlin** in brata **Štefan Meolic** in **Oravec**. Misijonar Kopač je na svojem potovanju na Kitajsko nekaj tednov, čakajoč na nadaljnje letalo, prebil pri g. Majcenu in v svojih poročilih ne more prehvaliti njegove misijonske

osebnosti ter cvetočih ustanov, ki so si zadnje čase zelo opomogle s podporo ameriške vojske.

Omeniil smo, da je **msgr. Jožef Kerec** odšel v Čaotung, apostolsko prefekturo v goratem delu pokrajine Yunnan, ki je bila poverjena v začetku vodstvu domačega apost. prefekta msgr. Čenga, kateri se je udeležil predvojnega kongresa Kristusa Kralja v Ljubljani. Zdaj pa vodi to cerkveno pokrajino kot apostolski administrator msgr. Kerec. Ena sama stvar v tej deželi resno ogroža napredek misijona: pomanjkanje osebja, misijonarjev in misijonark. Mons. Kerec je želel dobiti v misijon čim več slovenskih misijonarjev. In res je še pred vojno odpo-

tovalo tja več slovenjebistriških šolskih sester, katerih ena je med tem že umrla, ena pa se je morala vrniti domov radi okrevanja, a sedaj nazaj ne more. Ostali sta tamkaj le še dve: **s. Katarina Rous** in **s. Sarjaš**. V Franciji čaka več novih slovenskih sester na odhod v ta misijon, kjer jim je msgr. Kerec zgradil prelepo bolnišnico in jo opremil z modernimi ameriški zdravniškimi pripomočki, toda Kitajska se je vsaj za nas Slovane vnovič obdrla z neprodornim "zidom" in ne da nobenemu Slovence vizuma, boječ se, da bi zanesli tja novih klic rdeče kuge . . . A kakor kaže, se bo misijonskim delavcem v Rimu posrečilo, da potom Vatikana kitajsko vlado pre-

Letna procesija na presv. Rešnjega Telesa dan v Cleveland-u pri sv. Lovrencu. Ta procesija se vrši vsako leto kar po javnih cestah v Newburgh-u pod vodstvom preč. kanonika J. J. Omana.

pričajo o odločno protikomunističnem mišljenju slovenskih kitajskih kandidatov.

Na jugu Kitajske deluje še en slovenski salezijanski duhovnik, ki je pred kratkim sprejel na svoja ramena podobno visoko in težko misijonsko službo, kakor jo že skoro deset let nosi msgr. Kerec. Ta misijonar je prekmurski rojak (tudi msgr. Kerec je Prekmurec!) **msgr. Jožef Geder**, ki je bil po smrti škofa Canazeia soglasno izvoljen za kapitularnega vikarja škofije Shiu Chow, katero bo v tem svojstvu vodil, dokler ne bo od Svete Stolice imenovan novi škof.

Zdaj pa na pot v sredino Kitajske, kjer imamo Slovence v treh pokrajinah. V pokrajini Šensi, prav v notranjosti Kitajske že proti Mongoliji, delujeta **p. Albin Miklavčič** iz misijonske družbe Parmskih misijonarjev in njegova rodna sestra, kanosijanka, **s. Anica Miklavčič**, oba iz Trsta doma, kjer imata še živo svojo mamo. Ne delujeta na istem misijonu, ampak kakih 400 km narazen, kar pa v tistem delu Kitajske pomeni veliko razdaljo, ker so prometna sredstva in ceste še zelo slabo urejene, tako da se po več let ne vidita. P. Albin je pred vojno župnikoval na obsežnem misijonu, potem pa je bil obenem z številnimi drugimi misijonarji več vojnih let interniran, a je zamogel tudi v tem nesvobodnih okoliščinah zelo veliko dobrega storiti, zlasti s pomočjo svoje zdravilske prakse, kajti znano je, da je v no-

tranjosti Kitajske zdravnik prava redkost, in tako misijonarjem vsako zdravniško znanje silno prav pride. Tudi njegova sestra Anica je bila dve leti v koncentracijskem taborišču, kjer je podobno kot njen brat misijonarila med ljudstvom (ki je imelo dostop do sester), zlasti s pomočjo silno preprostega, a čudovito delujočega dispanzerja. Sedaj sta spet oba vsak na svojem prejšnjem misijonu, a P. Albin je nastavljen tam sedaj ne kot župnik, ampak kot zdravnik in laboratorijski tehnik v misijonski osrednji bolnišnici, tak zdravniški ugled si je pridobil v treh letih zdravniške prakse v internaciji. A želi si nazaj k dušnopastirskemu delu . . .

Bolj proti jugu leži mesto Hankow ob Rumeni reki, ki je Slovencem že bolj znano po treh velikih slovenskih frančiškanskih misijonarjih, ki so zadnja leta nad vse uspešno delovali v tem delu Kitajske. To so bili p. Engelhart Avbelj in p. Veselko Kovač, ki sta oba imela v misijonu vodilne službe, ter p. Baptist Turk, ki je prvi od te trojice prispel na Kitajsko, namreč že okrog leta 1900, pa je kasneje došla dva daleč preživel, ko je šele 1945 leta umrl, torej po 45 letnem neprekinjenem misijonskem delovanju. Zdaj deluje v Hankovu slovenski frančiškan **p. dr. Aleš Beniger** iz zagrebške frančiškanske province, mož nad vse blagega značaja, vsestransko sposoben. Glavno njegovo misijonsko delo je profesorska služba v centralnem frančiškanskem bogoslov-

ju v Hankowu. Kot tak tudi sestavlja učbenike in se ravno zdaj tiska njegova Liturgika v dveh zvezkih. Obenem je tudi magister frančiškanskih novincev.

Čisto ob obali Kitajske je veliko kitajsko pristaniško mesto Šangaj, kjer delujeta pred vsem dve frančiškanski Marijini misijonarki, in sicer **s. Gebhardina Hrastnik** ter **s. Kalista Langerholz**, rodna sestra dveh slovenskih frančiškanov. Prva je bolj preprosta glede izobrazbe in deluje na gospodinjskem polju v veliki šangajski bolnišnici, druga pa je zelo izobrazena ter splošno porabna in se je v prvih letih po prihodu na Kitajsko sredi japonsko kitajske vojne silno junasko zadržala; kasneje jo je zajel težka bolezen, katere se je pa sedaj že skoro docela rešila.

Na Kitajskem deluje nekje še en slovenski frančiškan, ameriški rojak, **p. Edgar Sever**, o katerem ne vemo več podrobnosti.

Kitajski sosednja dežela je **Japonska**, kjer je bilo dosedaj misijonsko delo mnogo težje kot na Kitajskem, a se po vojni vedno bolj približuje krščanstvu, kolikor bolj sprejema vase ideje krščanske demokracije. Tam je še bolj malo misijonarjev. Vemo zdaj samo za tri Slovence oziroma Slovenke, in sicer deluje v tej deželi salezijanski duhovnik **Antolin Avguštin**, doma iz Prekmurja, ki se udejstvuje kot potujoči misijonar med raztresenimi katoličani okoli Tokya; v drugem velikem japonskem mestu Fukuoka pa deluje usmiljena sestra **s. Jožefa Zu-**

pančič sredi japonskih otročičev, in v bližini Yokohame je vsaj pred vojno delovala frančiškanska Marijina misijonarka **s. Maknisa Luževič**.

PREDNJA IN ZADNJA INDIJA

Naslednja dežela, ki nas pri pregledu slovenskih misijonarjev zanima, je **Zadnja Indija**. V Annamu med bolniki, tudi med gobavci, tiho živi in se žrtvuje frančiškanka **s. Leonija Pokovec**. V Siamu ali v deželi "Taj", kot se sedaj imenuje, pa deluje salezijanski brat **Joško Bevc**, ki vodi krasno uspevajoče vrtnarske nasade tamkajšnjega obširnega salezijanskega misijona in se apostolsko udejstvuje v vsakdanjem stiku z ljudstvom, zlasti z moško mladino. Pred vsem pa smo Slovenci odlično zastopani v tej moderni poganski deželi po treh slovenskih uršulinkah, katerim se bo v kratkem pridružila še četrta, ki je v mesecu avgusta odletela k svojim sosestram **m. Rafaeli Vurnik**, **m. Ksaveriji Pirc** in **m. Deodati Hočev**, ki vse delujejo v Bangkoku oziroma v Čiengmaju v severnem delu Siama. Prvi dve že nad 20 let delujeta v Siamu oziroma m. Ksaverija je več let delovala med tem tudi v Swatovu na Kitajskem. Obe sta ves čas imeli visoka vodilna mesta. Tako je m. Rafaela vrhovna predstojnica vseh uršulinskih kitajskih in siamskih misijonov. V Bangkoku imajo odlične šolske ustanove, katere poseča mladina najvišjih krogov, poleg tega pa tudi v predmestju delujejo med za-

puščenimi in bednimi. M. Ksaverija poroča, da so ves čas vojne lahko mirno nadaljevale z delom, zdaj pa je celo zasijalo veliko upanje za lep razcvit siamskih misijonov. Takole piše z dne 8. junija 1947: "Tukaj smo jako malo trpeli od vojske; v primeri z Evropo kar nič. Oni možje na visokih mestih, ki so pred vojno tako hudo nasprotovali kristjanom in jih po nekaterih krajih tudi preganjali, so se med vojno zvezali z Japonci in so sedaj vsi odstavljeni in kar najbolj ponižani. Krščanstvo je zadihalo prostost. Odpadniki se skesano vračajo in novi kristjani prosijo za pouk. Med našimi učiteljicami doživljamo veselje, da se ena za drugo pridružujejo naši veri. Imamo jih 38, vse Sijamke, nekatere z univerzitetno izobrazbo. Uršulink učiteljic nas je v našem zavodu "Mater Dei" 11, seveda mnogo premalo za 1148 učenk, ki polnijo naše razrede. O kako bi potrebovali novih misijonark!"

Bliže kot Zadnja Indija nam je **Prednja Indija**, ki je bila v mesecu avgustu razdeljena v dve samostojni državi: Hindustan in Pakistan. Tam najdemo že vsem Slovencem dobro znani **bengalski misijon**, ki so ga pred kakimi 15 leti začeli prevzemati od belgijskih jezuitov pred vsem slovenski jezuiti. Slovenski kos bengalskega misijona leži južno od Kalkute. Odkar delujejo tam slovenski misijonarji in misijonarke, so se krasno razvile sledeče misijonske postaje: Bošonti, Morapaj, Raghapur in Khari. Delo je povsod širo-

kopotezno in združuje spretno izvedeno moderno zunanjo organizacijo misijona z na globoko usmerjenim notranjim vzgojnim, kulturnim, socialnim in verskim delovanjem. Gradijo cerkve (n. pr. Male Cvetke v Bošontiju ali ona v Raghapurju), male, številne kapelice po vaseh, misijonske hiše, šole, bolnišnice, dispanzerje, zadrage, zavetišča, zavode za vzgojo katehistov (n. pr. Vianejev dom v Bošontiju, zgrajen z prihranki preproste ameriške Slovenke), dalje katehumenate, matrne šole, itd. Ustanavljajo organizacije v smislu Katoliške akcije in prosvetnih društev, Marijine kongregacije, socialne in, karitativne organizacije. Pred vsem pa učijo, učijo. Od hrvaških duhovnikov je tam ostal le še p. Joško Vizjak; med tem pa je bil posvečen tudi p. Janez Gabrič; a p. Vijak je prav za prav po rodu Slovenec, ker je slovenskih staršev sin, a rojen in vzgojen v Zagrebu med Hrvatimi. Med Slovenci je najbolj znan misijonar pač **p. Stanko Poderžaj**, dekan v Raghapurju, Ljubljčan. Blizu Vrhlike nekje je doma **p. Viktor Sedej**, ki deluje kot župnik v Morapaju. Trata nad Škofjo Loko je rojstni kraj **p. Alojzija Demšarja**, ki je na raznih postajah v času vojne organiziral velike pomožne akcije, s pomočjo katerih je prehranjeval na tisoče ubogega ljudstva, ki bi sicer od lakote pomrlo. Nekaj časa mu je pomagal tudi **p. Janez Ehrlich**, doma iz Žabnic na Koroškem, ki je bil nekaj časa interniran v severni Indi-

ji. To so 4 slovenski jezuitski duhovniki, katerim pa pomaga cela vrsta slovenskih jezuitskih bratov in misijonark raznih družb. V Kalkuti je brat **Janez Udovč**, ki se mu je v letu 1946 pridružil novi slovenski jezuitski misijonarski brat **br. Lukan**, ki je tja poletel iz Rima. Preje je bil v Kalkuti br. **Leopold Vidmar**. Nekje na pobočju Himalaje, ali v Kurseongu ali v Darjeelingu, deluje **br. France Drobnič**, ki je bil dolgo časa v Bošontiju. V Hazaribagu pa je v jezuitskem novicijatu več let deloval br. Janez Ribaš, ki je pa med vojsko umrl. R. I. P.

Sestre misijonarke poznamo sledeče: s. **Cirilo Doktorič**, s. **Štefanijo Urih** in zlasti s. **Magdaleno Kajnc**, ki je v Morapaju in daleč naokrog splošno znana kot "čudodelna zdravnica" in "mati Bengalcev".

V Indiji poznamo še enega slovenskega jezuitskega brata iz beneške province, ki deluje že dalje časa v Mangalore na jugu Indije:

br. Janez Germek. O njem po vojski nimamo poročil.

Pa še nismo pri kraju s slovenskimi misijonarji in misijonarkami v Indiji. Videli smo šele misijonarje bengalskega misijona oziroma one iz jezuitskega reda. Imamo pa tam tudi dva mlada salezijanca, dočim je eden, ki je mnogo obetal, med vojsko umrl na želodčnem raku, namreč duhovnik, še skoro novomašnik, Ivan Cigan, Prekmurec. Med tem, ko je on umiral, je stopil prvič k oltarju Gospodovem **Pavel Bernik**, doma nekje izpod škofjeloških hribov, ki je sedaj profesor v salezijanskem semenišču na severu Indije. Prav tako v severni Indiji deluje v Mandalayu, ki je prav za prav v Birmi, salezijanski brat **Joško Kramar** iz Duplice pod Kamnikom, ki je doživljal med vojsko težke dni, saj je bil njegov misijon v bojni črti. Oba ta dva salezijanska misijonarja sta šla v Indijo zelo mlada, okrog 17 let komaj stara, zato sta se hitro in docela uživala v o-

●
Lemontsko
romanje
k lurdški
Materi
božji.
●

kolje in sta tako še toliko bolj sposobna za delo.

Preostane nam, da obiščemo še 4 slovenske misijonarke v Indiji. Prav na severu deluje v Alahabadu **m. dr. Mirijam Zalaznik** iz družbe Angleških gospodičen. Med vojno je bila ta naša učena misijonarka prednica obširnih njihovih šolskih in vzgojnih zavodov v Patni, sedaj pa je ravnateljica srednje šole v misijonu v katerem je že pred vojno preživela veliko let. Med vojno in zadnje čase je večkrat s svojimi misijonarkami bridko občutila nasprotstvo, ki je vladalo med indijskimi nacionalisti proti tujcem, zlasti proti ustanovam angleškega značaja. Upamo, da se bo sedaj položaj misijonarjem izboljšal, ko je dobila Indija samostojnost.

V Assamu deluje Hči Marije pomočnice **s. Terezija Medvešek**, prav na nasprotnem koncu v zapadnem delu tega polotoka v Bombayu deluje **s. Konradina Resnik**, na jugu v Otacamundu pa frančiškanska Marijina misijonarka **s. Marija Fink**.

AFRIKA IN JUŽNA AMERIKA

Ko smo pregledali slovenske misijonske delavce na veliki azijski celini, se obrnimo še v Afriko in Ameriko, dve celini, kateri sta važni za našo misijonsko preteklost, saj je v Severni Ameriki deloval doslej največji slovenski misijonar, svetniški škof Irenej Friderik Baraga, ki je izumirajočima še poganskima rodovoma Otava in Očipve ob Velikih jezerih prine-

sel, kakor k smrtni postelji, luč svete vere in krščanske kulture, in v Osrednji Afriki je s svojim raziskovalnim in misijonskim pionirskim delom proslavil slovensko ime apostolski vikar Ignacij Knobelehar.

Danes pa Slovenci ne v eni ne v drugi od teh dveh celin nimamo važnejšega misijonskega področja.

V severni **Afriki** imamo sicer več slovenskih duhovnikov in redovnikov ter redovnic, a mnogi se udeležujejo le z dušnopastirskimi nameni med belimi kolonisti v obmorskih mestih. Nekaj pa jih je med njimi tudi, ki živijo in delujejo pretežno med mohamedanci, ki jih sicer ne spreobračajo, pač pa imajo nalogo, s svojim vzglednim krščanskim in molitvenim življenjem, pa s šolstvom ter zlasti karitativno delavnostjo izbijati predsodke mohamedanskih Arabcev, ki jih imajo proti katoliški veri. Med tako delujočimi bi imenovali zlasti skupino **rajhenburških trapistov** na Malem Atlasu, **s. Marijo Matildo Koder** v Tunisu in morda še katero izmed slovenskih **usmiljenk**, ki delujejo v severnoafriških bolnišnicah, kamor pride tudi mnogo Arabcev na zdravljenje.

V srednji Afriki imamo v Belgijskem Kongu, ki je ena najbolj cvetočih misijonskih pokrajin na svetu, dva slovenska lazaristovska brata, obenem rodna brata: **Marcela** in **Karla Kerševana**, oba doma iz Trsta. Prvi je tamkaj že nad 17 let in je zgradil v tem času že mnogo tudi po 40 m dolgih misi-

jonskih cerkva, poleg številnih drugih misijonskih poslopij; nje-gov brat je pa šele po 15 letnem čakanju in misijonskem delu v Mi-sijonski tiskarni slovenskih laza-ristov v Grobljah, ki je sedaj od Nemcev in komunistov docela uni-čena, dosegel svoj misijonski cilj, ko je v sredi leta 1947 odpotoval najprej iz Rima v Belgijo, potem pa v Belgijski Kongo, kjer se že pridno udejstvuje, zlasti v začet-ku s svojo urarsko stroko, v kateri se je že v Evropi dobro izkazal. Oba imata mnogo stika z domači-ni, katere vodita pri raznih delih, ter imata tako obilo prilike za mi-sijonski apostolat od duše do duše.

V Belgijskem Kongu je do zad-njega časa delovala v kraju Kon-golo slovenska misijonarka s. Ve-ronika Brečko, ki je na tragično preminula v valovih reke Nyembe, ko se je z vlakom peljala preko mosta, pa so se nekateri vagoni odtrgali in strmoglavili v globino, kjer so vsi potniki našli smrt, ra-zen dveh težko ranjenih. Pokopa-na je v Albertvilleju. Zamorci, med katerimi je delovala toliko let, so zelo žalovali za njo. Prav tako je vzbudila veliko žalovanje ne le med vsemi misijonarji, tem-več tudi med zamorci in belci da-leč naokrog pod goro Kilimandja-ro, smrt naše najstarejše misijo-narke s. Lucine Maher, ki je de-lovala tamkaj nad 40 let. Naj obe miru počivata!

V južni Afriki imamo enega slo-venskega brata **Valentina Pozni-ča**, iz Družbe misijonarjev Sinov presv. Srca Jezusovega, ki so ime-

li v Transvaalu pred leti že več slovenskih misijonarjev, pa so pri-šli v domovino, da tu osnujejo mi-sijonski vzgojni zavod pri Ljub-ljani, kar se jim je tudi posrečilo, a so vojne in povojne razmere to lepo, s tolikimi žrtvami započeto delo, kakor tudi vse druge pre-krasno cvetoče misijonske in osta-le katoliške ustanove, ugonobile. Valentin Poznič je edini od Slo-vencev še ostal tam v Transvaalu in deluje na postaji Maria Trost. Prav tako v Transvaalu delujeta že več let dve slovenski uršulinki **s. Brigita Bregar** in **s. Ksaverija Lesjak**, ki delujeta deloma med belimi naseljenci, pa tudi zelo med črnici. Malo vstran, še vedno v Transvaalu, pa delujejo kar 4. slovenske misijonarke, vse iz iste, nam Slovincem nekoliko manj znane misijonske družbe oblatinj sv. Frančiška Saleškega, in sicer so to: Dve rodni sestri **Terezija** in **Benigna Šteh**, njuna sestrična **s. Elizabeta Pogorelc**, in končno **s. Vincencija Novak**. Vse delujejo večinoma med mladimi črnimi fan-tiči in dekličmi, pri gospodinjstvu in pri vzgoji in pripravi zamorskih deklet na njih bodoči materinski poklic.

Zdaj pa še poslednji korak v **Južno Ameriko**, kamor so usmer-jene danes oči mnogih Sloven-cev... Tamkaj je le malo še po-ganskih indijanskih rodov, ki ve-činoma žive v od vlad posameznih držav določenih takozvanih rezer-vacijah. Tako deluje v rezervaciji Kivari Indijancev salezijanski brat **Dionizij Vrhovnik**, prav tam

Hči Marije pomočnice **s. Veronika Bakan**, med Čulupi Indijanci pa delujejo 4 slovenske mariborske šolske sestre: **Evfrozina Jureš, Serapija Černe, Tobija Fideršek in Maksencija Vresnik**. Zlasti te misijonarke imajo težko delo, kajti Čulupi Indijanci so znani kot še zelo divje živeči ród, ki se le nerad približa belemu človeku in sprejme le težko tudi nujne oblike civiliziranega življenja. Tako ga je težko približati krščanstvu in Cerkvi.

Tako smo torej pregledali slovenske misijonarje in misijonarke po vsem svetu, seve samo tiste, ki zanje vemo. Čisto mogoče je namreč, da kje živi in deluje, bodisi že dolgo vrsto let bodisi šele naj-novejši čas, še kak slovenski misijonar, misijonarka. Vedno se namreč dogaja, da tega ali onega, slovenski skupnosti na splošno še nepoznanega našega misijonarja

“odkrijemo”. Zlasti je tudi možno, da je več ameriških rojakov v misijonih, a mi iz starega kraja zanje ne vemo. Ako se količkaj še zavedajo pripadnosti slovenski narodni skupnosti, so to naši zastopniki na misijonskem polju, kakor vsi zgoraj navedeni, in jih moramo ter tudi želimo poznati, zanje moliti in žrtvovati ter njih delo spremljati z živim, bratskim zanimanjem. Treba pa je vedeti, da imamo tu pod pojmom misijonarja, misijonarke pred očmi le one, ki delujejo med nekristjani za zasaditev in utrditev Cerkve med njimi. Če kdo ve za takega misijonarja, ki tu ni naveden, naj ga javi podpisaneu.

Ako za konec skušamo ugotoviti še nekaj vsaj približnih števil o slovenskih misijonarjih in misijonarkah, koliko jih danes poznamo na misijonskem polju, dobimo sledečo sliko:

Dežela	Duhov.	Kler.	Brat.	Sestre	Skupaj
Kitaj. z Japon.	12	1	2	10	25
Prednja in Z. Indija	5	—	7	10	22
Afrika	1	—	7	9	17
Južna Amerika	—	—	1	5	6
Skupaj	18	1	17	34	70

Rim, avgust 1947.

Lenček Ladislav C. M.
Via Pompeo Magno 21
ROMA, Italia.

MALO VEČ PREVIDNOSTI, PA BI NE ...

Da, malo več previdnosti, in koliko velikih in malih nesreč bi se preprečilo, koliko smrti, škode, trpljenja bi se preprečilo. Neprestano se ponavljajo velike ali male nesreče radi neprevidnosti, pa vendar jih ni konec.

Na primer:

PTIČEK NA KOLESU VOZA

Šestnajstleten Robert se pelje počasi in malomarno s svojim avtom po cesti blizu mesta Plymouth, Wisc. Ob cesti opazi velik voz, na kolesu voza pa malega ptiča. Hitro seže v žep po svoj mali samokres, pomeri na ptiča in ustreli. Samo mal pok sliši. Toda v tem trenutku pa se zemlja strese kot ob velikem potresu. S strašnim pokom švigne iz voza kot ogromni blisk ognjen steber visoko v zrak. Z drobnimi koščeki voza brizgne na vse strani na tone prsti in kamna. Tam, kjer je stal voz, je bila samo globoka jama. Pok razstrelbe so slišali celo tam daleč pri sheboyganskih slapovih, petnajst mil daleč, in tudi tresenje zemlje pod nogami. V bližnjem mestu Plymouth so pa strašno čutili razstrelbo. Na nad sto hišah ni ostala cela niti ena šipa. Ljudi je po ulicah kar pometalo. Puh je raztrosil stvari iz izložbenih okenj in sadje izpred trgovin po mestnih ulicah, kakor bi jih kdo nalašč raztresil in zmešal. Vse električne žice po celi okolici je pretrgalo in vse je bilo brez elektrike. Ljudje prestrašeno

begajo in kriče po ulicah, nevede, kaj se je zgodilo.

Vse to pa samo radi — malega ptiča na kolesu voza ob poti in radi nepremišljenosti mladega fanta. Na vozu je bilo nad tisoč funtov dinamita.

Čudno pri vsem tem je bilo to, da se fantu ni ničesar zgodilo. Ostal je živ in avto cel. Ušel je smrti, ni pa ušel sodnijski kazni, ki pa ni bila več kot \$26.00, kolikoršna kazen določa Wisconsinski zakon "za streljanje iz avtomobila in za zlovoljno poškodbo tuje lastnine."

Razstrelba je pa naredila nad \$50,000 škode po okolici.

Ta škoda je bila pa samo neznamen del ogromnih škod in števil človeških življenjskih žrtev vsakoletnih podobnih nesreč, ki se zgodijo prav po nepotrebnem po naši državi, in ki bi se bile tako lahko preprečile samo z malo previdnostjo. Samo leta 1941 je pri takihle nepotrebnih nesrečah izgubilo 91,000 ljudi svoje življenje, kakor poroča letno poročilo National Insurance Council.

GRDA RAZVADA

Frank je bil predrzen šofer. Podil je avto kot neumen. Pa se mu ni mudilo. Vendar vžival je, če je mogel voziti pedeset, ali šestdeset mil na uro. Nekaj krat ga je tudi stražnik prijel in je moral plačati kazen. Pa ga ni izučilo.

“Mary Ann, hočeš iti malo na sprehod?” se ustavi pri svojem dekletu tisti večer.

“Zakaj ne?” mu pritrdi in prisede. Odpeljeta se, kot navadno v — diru.

Odpeljala sta se po bulevardu iz mesta.

“Rad te imam, Mary Ann,” ji laska in dene desno roko na njune rame in samo z levo vodi volan.

Kaj je bilo in kako je bilo, kdo to ve?

Tam ob cesti sta ležala dva razbita avta. Trčila sta skupaj. Iz enega zmečkanih avtov so pa s težavo spravili razmesarjeni trupli Franka in Mary Ann, iz drugega pa enako razmesarjeno družino zdravnika Dr. Bradija, tri otročice in ženo.

Vsaki dan skoro se ponavlja zgodba Franka. Pa —?

Da, pa dopovej mladim petelinčkom, da nikari tako!

OTROŠKA IGRA — S PUŠKO

Šestletni James Hayward, doma iz mesta Jersey, N. Y., se je igral s svojima bratoma, William-om in Allan-om. Okrog hiše so ponosno nosili dvocevno puško kot vojaki. Puška je bila pri hiši že več rodov. Pogosto so jo otroci rabili pri domačjih zabavah. Toda danes so se otroci izmislili nekaj novega. William vloži glavico žveplenke tik pred sprožilom puške in se baha, da si je izmislil novo zamisel. “O,” si misli, “kako sem znajdliv! Puška bo od zdaj vsaj nekoliko odgo-

varjala svojemu pravemu namenu.”

“Te bom ustrelil” svari norčavo William, ko pomeri na brata Jimmy-ja s starinskim orožjem. “Ne bojim se te!” odvrne Jimmy in si napne prsi, ko si predstavlja viteza z orjaško močjo. Puška počí in — Jimmy se zgrudi na tla. Kri mu priteče iz obraza, vratu in ramen. Kot odrevenela stojita William in Allan ob težko ranjenjem bratu. Sosedje so slutili, da se je nekaj zgodilo in so takoj prihiteli iz hiš. Poklicali so rešilni voz, toda James je že med potjo v bolnico umrl. Policija je našla tudi v drugi cevki puške še neizstreljeni smodnik in dvesto šibric.

Dognalo se je, da je bila puška zadnjikrat nabasana z smodnikom že pred kakimi tridesetimi leti.

CIGARETA

Freddy je bil strasten kadilec, dasi komaj osemnajst let star. Še ponoči, če se je prebudil, jo je moral prižgati. Mater je to jezilo.

“V postelji ne pustim kaditi!” mu je prepovedala. “Koliko nesreč je prišlo že iz te grde razvade!”

Pa si ni dal dopovedati.

“Saj nisem otrok!” ji je ugovarjal.

“Otrok ali ne otrok! Neprevidnost se vedno maščuje!” vstraja mati.

“Da neprevidnost! Jaz pa sem previden!” trdi Freddy.

“Toliko časa boš to delal, da boš nesrečen ti in mi!”

“Ne bodite sitni, mati!” govori trmasto Freddy. In si ne da dopovedati.

Bilo je lani okrog božiča.

Že proti jutru je bilo, ko obupen krik iz Freddyeve sobe prebudi celo hišo.

Mati je kar odrevenela od strahu, ko jo je krik prebudil. Takoj ve, kaj se je zgodilo. Plane iz sobe, obenem pa plane iz svoje sobe tudi Freddy — ves v ognju. Vsa nočna boleka gori na njem.

“Mama, pomagaj! Reši me!” kriči.

Vse roke si je uboga mati spekla, ko je hitela gasiti obleko na Freddyju.

Toda ni šlo. Pa tudi vsa njegova soba je že v ognju. Freddy omedli in pade po stopnicah. Mati hitro zgrabi manjše otroke in beži z goreče hiše, da si reši življenje. Vse jim je zgorelo. Freddyevo truplo so našli v pogorišču — popolnoma zgoreno.

Na sliki vidite štiri rodove iz Forest City, Pennsylvania. Od leve do desne so: Mrs. Agnes Zidar (prestara mati), Mrs. Jos. Lavriha (stara mati), Mrs. Raymond Medved (mati) in v njenem naročju Margaret Ann Medved, hči

Čemu je bilo tega treba? Toli-
ka nesreča — radi cigarete!

NESREČNE ŠKARJE . . .

Mali triinpolletni Tommy Ho-
vey, v Waukeganu, Ill., opazuje
svojo spretno mater, ko pripravlja
okusen obed. Pa vrže igračo proč,
se obesi materi za njen predpas-
nik, oslini svoje drobne ustnice in
jo prosi: "Mamica, ali smem vzeti
s seboj škarje? Rad bi ti narezal
šopek cvetlic za namizni okras za
obed."

"Lepa misel, Tommy," ga mati
smehljaje pohvali, in mu da zaže-
ljene škarje.

"Toda Tommy, pazi!" svari ma-
ti.

"Bom, mamica, bom!" ji živah-
no odvrne Tommy in odide ven.
Pa so se komaj vrata zaprle, ko
zasliši mati grozen krik, da je
vstrepetala groze. Obledi od stra-
hu. Vidi mlado tekočo kri. Otrok
leži ves v krvi vzhodju stopnic.

Da, otrok je padel po stopnicah
in škarje so se mu zabodle v vrat.

Kmalu ga je pobrala smrt.

MALA ŽVEPLENKA

Samo mala žveplenka, ki jo je
izdrežnal triletni Hyman Horwitz
iz razpoke v tleh, je vnela večnad-
stropno hišo v spodnjem delu me-
sta New Yorka. Nad tri sto oseb
je požar prisilil zapustiti stanova-
nje in hiše. Pustil je pa tri mrtve,
ki so zgoreli.

Medtem ko se je mati pogovar-
jala s svojo staro materjo v kuhi-

nji, se je mali Hyman mirno igral
pri oknu spalnice. Na tleh v špra-
nji najde žveplenko. Vtika jo v
ljuknico v steni. Ni mu obstala. Še
enkrat poskusi, toda bolj nestrpno
in z večjim pritiskom. Žveplenka
se vže in vname zavese, ki so visele
tik pred njim. Takoj so bile vse v
ognju. Prestrašeno zakriči na ves
glas. Mati krik sliši in prihiti v
spalnico. Zagrabi otroka izpred
pretečega plamena in s staro ma-
terjo zbeže na ulico. Hišna vrata
puste odprta nastežaj, kakor na-
lašč, da je zrak lahko še bolj pod-
kuril plamene. Tako je bila čela
hiša kmalu vsa v ognju.

SAMI OTROCI DOMA

"Dennis," ga mati pokliče in
svari, "da boš marljivo pazil na
svojo sestrico Barby, in da ostaneš
ž njo, dokler se iz trgovine ne vr-
nem! Razumeš?"

Dennis skoči pokonci kot vojak,
in se hitro postavi ob otroškem vo-
zičku, češ, kot vojak na straži bom
pazil. Dvoletni otrok skuša pomi-
riti skrb svoje matere. "Mamica,
nikar skrbeti! Vse bom naredil,
kar si mi rekla!" Še enkrat se ma-
ti ozre na svoja dva otroka in odi-
de v trgovino.

"Danes se mi pa zelo mudi; pu-
stila sem oba otroka sama doma;
bodite tako prijazni in mi takoj
postrežite!" prosi trgovca. Naku-
pila je potrebne reči in odhitela
domov.

"O, moj Bog!" zakliče, ko za-
gleda kuhinjo vso v dimu in ognju.
Vse ji pade iz rok, in odhiti otro-

koma na pomoč. Plameni so že švigali daleč na okrog od pol zgorelega vozička. Mati ne more bliz, da bi rešila vsaj truplo otroka. Obupno se umakne in hiti za vpijem Dennisa. Našla ga je v kotu, vsega prestrašenega.

Dennis trdi, da je zvesto varoval sestrnico dokler je mogel. Po sobi jo je vozil, pa je pahnil vozišek od sebe. Voziček je zadel v gorečo peč in se zataknil v polomljene ograjce peči in se vnel.

Barby je tako postala žrtev ognja.

OTROCI NE NA PROMETNO ULICO!

Poletnega dne se je popoldansko solnce skrilo za črne oblake, ki so pretili s hudo nevihto. Ulični promet v Candemu, N. J., se je pričel hitreje pomikati. Otroci pa se niso zmenili za vremensko spremembo in se igrali naprej. Igrali so se, "skrivanje in iskanje". Eden izmed njih meže šteje na glas, drugi se hitro skrivajo. Pa zapazi Frederick ob ulične hodniku kos zavrženega platna. Hitro se sprije podenj. Pa komaj se dobro pokrije, že zavije brzi tovorni avto k hodniku in — ga povozi.

Frederick je še isti dan ležal zagrnen z belim prtom na mrtvaškem odru.

SKRILA SE JE V SVOJO SMRT

Mrs. David iz Hollywooda se je odzvala povabilu svoje bivše sosedice, Mrs. Týrone Power. Po večerji

so bili vsi gostje židane volje in so se začeli igrati igro "skrivanje in iskanje". Mrs. David se hoče skriti za vrata, odpre hitro vrata, za katere se misli skriti, misleč da je to majhena sobica. Pa — pade po stopnjicah, katerih ni videla. Padla je z glavo na betomske tla kleči in se ubila.

NEPREVIDNA VOŽNJA

Everett Alm, 21 let star, se je nanova preselil v Lincoln, Neb. V temni noči je prehitro vozil svoj avto po neznani ulici. Naenkrat pride h koncu ograjene ulice. Ko ugleda leseno ograjo pred seboj, hitro stopi na zavore, ki pa mu niso več koristile, kajti že je podrl plot in padel petindvajset čevljev globoko v vodo. Bližnji ljudje so slišali trešč in prihiteli na pomoč. Videli so pa le štiri kolesa avtomobila nad zamrznjenim jezerom. Po dolgem iskanju so rešilci izvleli utopljenca izpod ledu. Pokušali so ga prebuditi z umetnim dihanjem, toda ni se jim posrečilo. Bil je mrtev.

VELIKO PRAVILO

Ako hočeš dolgo živeti, spomni si sledeče tri besede in upoštevaj jih pri vsakem delu: "Stoj! Poglej! Pomisli!" kajti ne moremo pričakovati enake sreče, kakor jo je doživela dve in pol letna Janice Bardman iz Chicage. Nekega dne je opazovala muhe in druge žuželke po mrežnatem oknu v tretjem nadstropju. Slednjič opazi

večjo muho, ki je lezla po mreži. Hitro skoči pokoncu na oknu in se vspenja proti nji. V tem pa mreža odstopi iz okvirja in Janice pade z okna. Toda sredi padca jo močna veriga gostilniške table trenutno zadrži, da ni strmoglavila neo-

virano na betonski ulični hodnik, pedeset čevljev spodaj. Pravočasno je tudi stopil iz trgovine možakar in jo vjel. Janice si je sicer zlomila roko toda obvarala se je pa smrtnega padca.

Rev. John V. Trinko

Praviš, da bi rad kedaj in kje kaj dobrega storil. Prav je to! Toda zakaj bi pa to dobro ne storil prav sedajle in prav tam, kjer si?

Kdor leno sedi in stori samo to, kar se mu ukaže, ne bo nikoli izvršil velikega dela.

Kakor ti misliš o drugih, tako le pogosto drugi mislijo o tebi.

Moder mož je nekoč dejal: Kako radi gledamo ponoči zvezdnato nebo in občudujemo lepe zvezde, ki nam tako mило migljajo iz višin. Pa, ali kedaj pomislimo, da je tudi naša zemlja, na kateri živimo, samo ena izmed teh zvezd? Ali se zavedamo, da je tudi naša dolžnost, da skušamo narediti to našo zvezdo lepo in migljajočo, ne za veselje zunaj v vse-mirju, temveč tu za nas vse, ki živimo na nji?

Kaj bi rekli mizarju, ki bi hotel izvrševati svojo obrt brez žage, brez kladiva, brez pile, brez obliča in drugih mizar-skih orodij? Da ne bo nič! — Prav tako dela človek, ki hoče izvrševati veliko nalogo svojega življenja, brez poduka, brez knjig, brez čitanja.

Mesec ima v premiru samo 2.162 mil. Ako bi šel sredi med New Yorkom in San Franciscem, bi nobenega ne zadel. Od zemlje je oddaljen samo 238.000 milj. Sonce ima pa vpremeru 866.000 milj. Tako veliko je, da bi ne moglo iti med zemljo in mesecem tudi, če bi bil mesec trikrat tako daleč od zemlje, kakor je sedaj.

Najbolj boš sam s seboj zadovoljen takrat, kadar boš izvršil težko nalogo — dobro.

Kdo je bogat in kdo je reven, ne odloča žep, temveč — srce.

V Ameriki je 1.304.300 ljudi, ki se pišejo Smith, 1.024.000 Johnson, 730.500 Brown, 684.700 Williams in 658.300 Jones.

Farmar je kupoval v mestu svoje potrebščine vedno "na upanje". Plačeval je trgovcu pomalem, kadar je imel. To je šlo pa zelo počasi. Vendar, da si ga je trgovec ohranil za odjemalca, je potrpel z njim, posebno, ko mu je počasi le vse plačal.

Nekoč prodal farmar kos farme zelo dobro in dobi lepo vsoto zanj. Hitro vpreže svojega konja in gre v mesto nakupiti potrebnih stvari za farmo in hišo. Pa ne gre k svojemu navadnemu trgovcu, temveč k sosеду na drugi strani ulice.

Ko nalaga nakupljeno blago na svoj voz, ga vidi njegov stalni trgovec in pride iz trgovine in ga gleda.

"Tako? Sedaj, ko imaš denar, greš drugam, ko nimaš denarja pa k meni? To pa ni lepo!"

"Tako? Nisem vedel, da ti tudi za denar prodajaš?"

Hitch-hiking—prisedanje na mimovozeče avto po cestah, kar se prosi z miganjem palca, je do sedaj po posebni postavi kazensko prepovedano v državah: Conn., Del., Me., Minn., N. J., N. Y., Ore, in Wis.

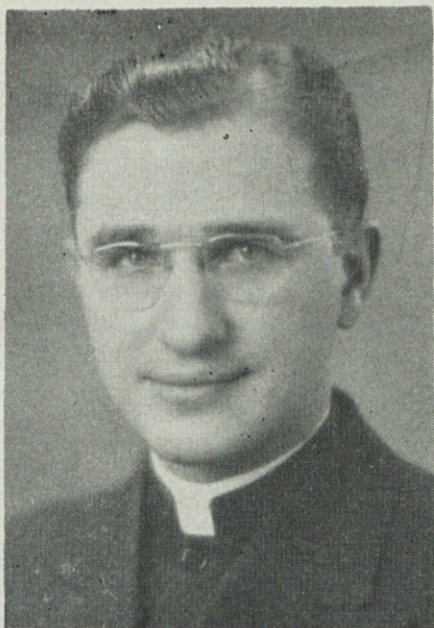
KAJ SEM KOT VOJAŠKI DUHOVNIK DOŽIVEL NA SLOVENSКИH TLEH

Rev. Louis A. Baznik

NEKI Martin z Kranjskega tam doli z Dolenjskega, kjer so bili tudi moji predniki po očetu doma, si je prihranil toliko denarja da je lahko šel v Zagreb. Tri dni je gledal Zagreb, glavno mesto Hrvaške. Ko se je vrnil domov, so ga vaščani radovedno izpraševali: "No, Martin, povej nam, kaj si v Zagrebu videl in doživel?" Martin je dopovedoval, da je bilo vse strašno lepo; povedati pa ni znal nič. — Zato je nastal pregovor: "Martin v Zagreb, Martin iz Zagreba."

Mene je dolžnost, ki jo imam do domovine in do katoliške Cerkve, klicala v Evropo. Peljala me je tudi v naš "stari kraj", odkoder so naši predniki prišli v Ameriko. In vi zdajle pričakujete, da Vam bom kaj povedal s tem, kar sem tam na slovenskih tleh videl in doživel. — Ne smem torej molčati, da še meni ne boste tako rekli, kakor so rekli tistemu Martinu, ki je prišel iz Zagreba.

Ko sem bil kot duhovnik poklican k vojakom, sem bil najprej nastavljen pri edinici za vojne pline blizu Baltimorja. Dne 5. aprila 1945 smo se v Norfolku — Virginija vkrcali na veliko vojno ladjo "West Point", ki nas je že po desetih dneh pripeljala v doleno Italijo, v mesto Napoli ali Neapelj.

Vojaški kaplan in pisatelj tega članka.
Father Lojze Baznik iz Cleveland-a.

Od tam smo se do Livorna peljali z vlakom, pa ne v kakšnih salon-skih vozovih, ampak v vagonih za živino, ki niso bili posebno dobro pometeni in so nas oči in nos živo spominjali na prejšnje "stanovalce" teh vagonov. V takem živinskem vagonu sem torej obhajal desetletnico svoje nove maše. Od Livorna so nas naši jeepi peljali naprej proti severu v okolico Verone. V maju sem bil v Trstu. Potem smo se peljali nazaj v Italijo. Tedaj sem dobil ukaz, da se vrnem nazaj v Ameriko. Že sem imel

v Livornu svoje stvari na ladji, kar me je božja Providnost poslala nov ukaz, da naj grem v Gorico, ki je 45 km ali 24 milj severno od Trsta. Tako sem se lanskega septembra z jeepom pripeljal v Gorico. Ostal sem pa v njej zaenkrat samo en mesec; v oktobru sem bil prestavljen v slovenski trg Kanal, ki leži 25 km ali 14 milj severno od Gorice ob bistri reki Soči. Iz Kanala sem obiskoval naše vojake na vsej Morganovi črti, od Bovca na severu pa doli do Solkana, ki je samo eno uro hoda oddaljen od Gorice. — Meseca februarja l. 1946, torej letos v zgodnji pomladi, sem se pa za stalno vrnil v Gorico. — To so torej kraji, kjer sem opravljal dolžnosti vojaškega duhovnika. Ti kraji so prav na zahodnem delu slovenske zemlje, na Primorskem, samo v tako imenovani zoni A, zahodno od Morganove črte. To zono imajo zasedeno Amerikanci in Angleži. Drugi del Primorske, tako imenovano zono B, imajo pa zasedeno jugoslovanske čete, ki jim poveljuje maršal Tito in ki imajo zasedeno tudi vso drugo Slovenijo in Jugoslavijo.

Kaj sem torej doživel v Trstu, kaj v Kanalu in ob Morganovi črti, kaj v Gorici?

I. V Trstu

Ko smo se bližali z jeepom Trstu, so me obhajala mila in topla čustva. Vedel sem, da se bližam slovenski zemlji, s katere sta moj dobri, skrbni oče in moja ljuba, draga mati prišla v Ameriko. Pri-

srčno sem pozdravljal Kraške griče in vasi z belimi, iz kamna zidanimi hišami in cerkvami. Vedel sem, da tukaj že bivajo Slovenci, kajti vse ozemlje prav do predmestij Trsta je popolnoma slovensko in tudi v Trstu že od nekdaj biva mnogo Slovencev. Lahko si mislite, kako sem bil ginjen, ko sem slišal prve slovenske besede, besede naših rojakov v njihovi domovini.

Začel sem si ogledovati mesto Trst, ki ima kakšnih tri sto petdeset tisoč prebivalcev. Na zunaj je popolnoma italijansko. Kajti pod trdo in kruto vlado fašizma se je mnogo Slovencev izselilo; prišlo je mnogo Italijanov iz notranjosti Italije. Slovenci, ki so še ostali v mestu, so bili popolnoma brez narodnih pravic, niti ene ljudske šole niso smeli imeti, niti enega časopisa ne tiskati. — Mesto Trst ima dva dela: na ravnem ob morju je novejši, moderni del mesta, lep in bogat; na pobočju gričev, ki se dvigajo iz te ozke ravnine, pa leži stari, precej umazani, pa tudi precej siromašni del mesta. Do prejšnje svetovne vojske je bil Trst sloveče пристanišče ne samo za vso Avstrijo, ampak sploh za srednjo Evropo. Ko je prišel pod Italijo, je pa bilo njegovo pristanišče precej zapuščeno.

Svojo naravno lepoto pa dobiva Trst zlasti od morja, od Adrianskega ali Jadranskega morja. Ko ga je mladi slovenski pesnik Dragotin Kete prvič zagledal, je ves navdušen zapisal sonet, ki se začneja z verzoma:

O Adrija, kako te naj objame,
Kako te naj poljubi pogled moj!

V maju lanskega leta 1945, ko sem prišel v Trst, se je že zrušila nemška armada. Trst so imeli zaseden Titovi partizani, Osvobodilna fronta (OF), kakor se sami imenujejo. Zahodne velesile so bile prepričane, da se partizani vojskujejo samo zoper okupatorja, to je zoper Nemce in Italijane; zato so zahodne velesile podpirale jugoslovanske Titove partizane z orožjem, obleko, živili in denarjem. Titovi partizani so s svojo velikansko propagando znali pred zunanjim svetom napraviti vtis, da se res borijo za svobodno in demokratsko Jugoslavijo. Tito je pri zahodnih velesilah veljal kot narodni junak-osvobodilec. Kako navdušeno je večerna oddaja lon-

donskega radija oznanjala junaška dela njegovih čet!

V resnici se pa Tito in njegova OF ni borila v prvi vrsti zoper Nemce in Italijane, ampak za zmago Komunizma v Jugoslaviji. Hotela je izpeljati Komunistično revolucijo in jo je res izpeljala, seveda na račun jugoslovanskega ljudstva, ki je zaradi te komunistične revolucije izgubilo več kakor poldrugi milijon mrtvih, to je vsakega desetega človeka. In kdo bi tam naštel vse požgane hiše, vasi in cele pokrajine, kjer so zdaj same razvaline! Kdo bi naštel vse uboštvo, ki je zato prišlo nad Jugoslavijo in seveda tudi nad drago nam Slovenijo! Kdo bi preštel vse, ki so zaradi te komunistične revolucije postali nesrečni na duši ali telesu. Do 8. septembra 1943,

Pogrebni obredi v cerkvi v Gorici, ki jih vodi vojaški kaplan Baznik za ameriškega padlega vojaka.

V parku v Gorici sedi star mož, ki žalostno premišljuje bridko usodo svoje ljube domovine. Na njegovem žalostnem obrazu cdseva tudi trpljenje Slovenije.

ko se je udala Italija, so partizani v Sloveniji pobili okrog sedemsto Nemcev in Italijanov, Slovencev in Slovenk pa okrog trideset tisoč. In tako je tudi potem število teh nedolžnih žrtev rastlo! V groznih mukah so umirali najboljši, najbolj verni in pošteni Slovenci in Slovenke. Morili in klali so jih pa njihovi lastni rojaki komunisti. — Sam angleški državnik Churchill je priznal, da je bila ena največjih napak, ki so jih zavezniki v tej vojski zagrešili, ravno ta, da so podpirali Tita in njegove komunističke čete. Noben ne trdi, da so bili v OF sami komunisti. Bilo je v njej tudi mnogo krščanskih ljudi, ki so šli vanjo iz narodnega navdušenja, da se odtegnejo službi v nemški vojski, in iz drugih podobnih vzrokov. Vodstvo in vso moč z OF je pa imela komunistična "partija" (stranka), ki je od prvega početka dobro vedela, kaj hoče, in je krščanske ljudi samo zato vabila, da je laglje

skrivala svoj namen. Po njenem povelju so morali ti njeni krščanski ljude napadat slovenske hiše in vasi ter moriti nedolžne ljudi; odločati niso smeli nič, ampak samo slepo ubogati.

Komunizem ni prav nič naroden. Eden od slovenskih vodilnih komunistov je javno rekel, da je vseeno, če po vojski ostane samo še petdeset Slovencev živih — da bodo le odločni komunisti. Toda komunizem se zna potuhniti, kadar mu kaže. Slovenec, ki sta jih Nemec in Italijan strašno tlačila, je brinkal na narodno struno, čes: za slovenstvo se vojskujemo. Vojskoval se je pa za zmago komunizma. Da bi katoličane preslepil, je sveto obljubljal, da ni zoper vero in da bo vera v novi Jugoslaviji vživala največjo svobodo. V resnici je pa že takrat moril duhovnike in najbolj zavedne katoličane, ker je vedel, da komunizem in Krščanstvo na noben način ne moreta iti skupaj. Ko je zavladal nad Slovenijo in Jugoslavijo, je takoj pokazal silno sovraštvo in začel oster boj zoper vero in Cerkev.

Do svojega prihoda v Trst sem seveda tudi jaz mislil, da se partizani, Tito in OF res borijo zoper Nemce in Italijane za pravo svobodo Slovenije in Jugoslavije. V Trstu sem govoril z mnogimi partizani, slovenskimi, hrvaškimi in srbskimi, ki so ga imeli takrat zasedenega. Nekateri so še vedno verjeli trditvam, da se vojskujejo za svobodo in pravice naroda. Kmalu sem pa naletel tudi na ta-

ke, ki so mi brez ovinkov priznali, da so šli v borbo za zmago Komunizma in da bodo zdaj oni popolnoma drugače uredili deželo in državo, — namreč po komunistično, po zgledu sovjetske Rusije, in da ne bo v njej več Krščanske vlade.

Seveda sem se ustrašil tega priznanja. A bilo je resnično. Od takrat naprej so se mi pa oči hitro odpirale.

V Trstu me je zelo navdajala želja, da bi šel pogledat v notranjost Slovenije, zlasti na Dolenjsko v Dobrepolje, odkoder je bila doma moja mati, in v okolico Krškega, odkoder je bil moj oče. Jugoslovanske partizanske oblasti so mi obljubile, da bom smel iti tja kot ameriški oficer. Drugi dan pa niso hoteli o tem nič slišati, čeprav sem dobil od ameriških oblasti vsa dovoljenja. Niso namreč partizani hoteli, da bi ameriški oficer in duhovnik od blizu gledal, kako bodo začeli vladati nad Slovenijo in Jugoslavijo. Ta začetek je bil zelo krvav in nasilen. Naj omenim za zgled samo klanje, ki so ga izvršili nad slovenskim "Domobrancu" in nad srbskimi "Četniki".

Ko je bila jugoslovanska armada po izdaji Hrvatov in razkrojena od komunistov in od nemških vohunov spomladi l. 1941 od Nemcev že po nekaj tednih premagana, so slovensko Dolenjsko in Notransjko zasedli Italijani. Ker so to zelo slabi vojaki, so se na tem ozemlju začeli v gozdovih zbirati komunisti, ustanavljali so oddelke

OF in začeli moriti nedolžne ljudi, zavedne katoličane, ali jih odpeljavati k sebi v gozdove, požigati hiše in počenjati druge zločine. Italijani niso skoraj ničesar storili za njihovo obrambo; nasprotno: Kadar so partizani ubili kakšnega Italijana, so Italijani vse vasi v okolici požgali, može in fante pa postrelili ali jih pa poslali v kazenska taborišča, kjer so stradali in umirali v tisočih. — Po enem letu trpljenja so pa slovenski fantje in moške sklenili, da se branijo z orožjem. S težavo so ga nekaj dobili pri Italijanih, ki bi bili morali sami skrbeti za red. Tako so se ustanovile "Vaške straže". Edini njihov namen je bil, da si branijo življenje, svobodo in domove. Njihovo delovanje torej ni bilo nikako sodelovanje z "okupatorjem", kakor so jih komunisti očrnili pred zunanjim svetom. Niti enega strela ni noben od njih oddal za zaveznike. Takoj bi bili z veseljem odložili orožje, če bi bili partizani nehali s svojimi zločini. Pač pa je dokazano, da je

V Kanalu ameriški Rdeči Križ pogosti slovenske otroke s sladoledom in krofi na praznik sv. Valentina, 14. feb. 1946.

OF dobila cele vagone orožja od Italijanov, ki so hoteli imeti med Slovenci spor in nered. — Ko je Italija podpisala 1. 1943 mir, so dobili partizani od Italijanov še več orožja. Pripravili so "Vaške straže" do tega, da so se jim skoro vse predale, ker so jim obljubljali, da se jim ne bo nič žalega zgodilo. Pa so skoro vse postrelili v gozdovih okoli Kočevja. Bilo je na stotine mrtvih, tudi več duhovnikov.

Zdaj so tudi Dolenjsko in Notranjsko zasedli Nemci. Ker je bilo nasilje OF vedno hujše in ker tudi Nemci niso sestili prebivalstva, so se fantje in možje organizirali v "Domobranci". Seveda so morali tudi oni prositi za potrebno orožje okupatorja, to je Nemce, ki bi jih bili morali braniti "Domobranci" so se zavezali sami k temu, da se bodo na domačem ozemlju borili zoper domačo komunistično OF, dokler bo ta še izvrševala zločine. Tudi od "Domobrancev" ni niti eden šel na bojišče zoper zaveznike; kakor povedali smo, so res branili samo sebe in svoje domove. — Polagoma so se rešili tudi po Gorenjskem in Primorskem.

Ko je bila v začetku maja 1. 1945 nemška vojska premagana in so partizani zasedali Jugoslavijo, "Domobranci" ni kazalo drugega, kakor da se umaknejo kam na ozemlje, ki so ga zasedli zahodni zavezniki "Domobranci" iz bivše Kranjske so šli z mnogimi civilisti na sosednjo Koroško k Angležem. Ti so jih na videz dobro-

hotno sprejeli. Vzeli so jim orožje, jih imeli dva tedna zastražene pri Celovcu, potem so jih pa, nič hudega sluteče, po raznih potih peljali nazaj pred partizane. Ti so jih več tednov nečloveško preteпали, mučili in stradali, da že niso več mogli stati. Potem so jih v nočeh vozili zvezane pred skupne grobove in streljali s strojnicami ali pa z ročnimi granatami. Okrog deset tisoč najboljših slovenskih mož in fantov je tako moralo z življenjem plačati svojo ljubezen do domovine. Okrog Celja, Trbovlja, Novega mesta, Kočevja in še druge trohniijo njihova izmučena in prestreljena trupla. To je bil cvet naroda: več duhovnikov, ki so skrbeli za njih versko življenje, okrog petdeset bogoslovcev, na stotine študentov iz srednjih šol in iz vseučilišča, potem kmetski delavski in obrtniški fantje in možje iz dobrepoljske župnije jih je bilo na primer pobitih več ko tri sto; iz nekaterih hiš prav vsi moški.

Nekaj prav malega so jih partizani izpustili. Nekateri so skoraj čudežno ušli izpred groba ali pa že iz groba. Tu in tam sem videl kakšnega izmed njih, ali vsaj domače od tistih, ki so jim pobili očeta, brata ali sina.

Podobno so partizani napravili s "Četniki", ki so bili večinoma Srbi, a je bilo nekaj oddelkov tudi slovenskih.

Umljivo torej! Da bi ameriški duhovnik-oficir ne zvedel za ta strašna klanja, me niso iz Trsta pustili v Slovenijo.

II. V Kanalu in sploh zahodno od Morganove črte

Kakor rečeno, sem v oktobru l. 1945 prišel v Kanal in sem od tam dušno oskrboval katoliške vojake od Bovca doli do Solkana.

Kanal leži ob reki Soči, ki izvira pod najvišjo slovensko goro Triglavom (dva tisoč osem sto tri in šestdeset metrov nad morjem). Na drugi strani Triglava izvira pa Sava. — Soča je zelo lepa reka. Svojo čisto, zelenkasto barvo obdrži še naprej od Gorice, dokler ne začne po furlanski dolini prav počasi teči. Slovenski pesnik Gregorčič je bil rojen v Vršnem, na hribih eno uro hoda od Soče. Pokopan je pa pri Svetem Lovrencu skoro tik ob Soči. Oba kraja sem obiskal. Tej slovenski reki Soči je posvetil Gregorčič krasno pesem 'Soči'. Takole se začinja:

Krasna si, bistra hči planin,
Brdka v prirodi si lepoti,
Ko ti prozornih globečin
Nevihte temne srd ne moti.
Krasna si, hči planin!
Tvoj tek je živ in je lahak,
Ko hod deklet s planine;
In jasna si ko gorski zrak,
In glasna si, ko spev krepak
Planinske je mladine, —
Krasna si, hči planin!

Rad gledam ti v valove bodre,
Valove te zeleno — modre:
Temna zelen planinskih trav
In vedra višnjevost višav
Lepo se v njih je zlila;
Na rosah zelenih gora
Lepoto ti si pila, —

Krasna si, hči planin!
Ti meni si predraga znanka.

Tudi meni je Soča postala draga znanka; več kot eno leto sem jo gledal in se na svojih vožnjah srečaval z njo.

V Kanalu in kamor smo Amerikanci prišli, so nas domačini sprva zelo prijazno sprejemali, zlasti seveda mene, ki sem lahko govoril z njimi v materinščini. Začudeno so gledali: ameriški oficir, pa govori kakor mi! Mi Amerikanci smo pa med njimi res same dobrote delili. Smilili so se nam, ker so pod italijanskim fašizmom pet in dvajset let glede narodnosti, pa tudi drugače, mnogo trpeli in ker so trpeli tudi med to zadnjo vojsko. Dajali smo jim živila in druge stvari. Tudi partizanski vojaki so lačni hodili k nam kot k svojim zaveznikom po hrano, zlasti ker smo jih mi Amerikanci sami vabili.

Kmalu smo pa opazili, da nas ljudje bolj nezaupno gledajo. Zvedeli smo, da se iz partizanskega ozemlja širi sovražna propaganda zoper nas, ker smo zasedli zono A. Partizanskih vojakov ni bilo več k nam na hrano. Na partizanskih mitingih so o nas nespoštljivo govorili. Otrokom so naročali, naj nas pozdravljajo samo še po partizansko, to je s stisnjeno pestjo, in pred nas pljujejo. Slišali smo, da so na oni strani Gorice, v Dornbergu, prav na sveti večer popolnoma brez vzroka napadli ameriškega vojaka, ki je popravljaval telefonsko žico, ki so jo partizani zopet in zopet prerezali; pri nje-

govem delu so ga ubili. Tudi smo slišali, kako iz naše zone A partizani odpeljavajo v smrt njim nasprotni ljudi. Sam sem osebno poznal blagega krščanskega ljubljanskega uradnika dr. Martelanca, ki so ga zgrabili v Trstu, vrgli v avtomobil in — ker je klical na pomoč — na avtomobilu ubili. Partizani niso pustili, da bi delovala krščanska društva; motili so njihove prireditve in grozili duhovnikom in drugim, ki so bili zoper komunistično OF. O kakšni svobodi, o kateri so toliko govorili, torej pri komunistih ni niti sledu. Svoboda velja samo zanje, da lahko po mili volji morijo, grozijo in lažejo. Nekolikokrat sem šel sam prosit našo policijo, naj krščanske ljudi vzame v varstvo, na primer v Racinjo severno od Kanala. Neka žena, ki je njen mož padel kot partizan, je prišla na partizanski odbor po podporo za družino; pa ji niso hoteli nič dati, ker ni pošljala svojih otrok na njihove sestanke. Kdor ni bil zanje, so ga zmerjali, da je reakcionar, belogardist, fašist in podobno. V Kanalu je bila javno nabita lista teh, ki bodo obešeni, ker niso za OF; ameriški upravnik je dal preiskovati, kdo je ta imenik sestavil. Na hišah je bilo vedno več napisov, ki so zahtevali, da pride tudi v zono A Titova vojska in da seveda mi Amerikanci in Angleži odidejo. Nekateri so, kakor to delajo komunisti povsod, zahtevali, da se verski pouk odpravi iz šol.

Pa nikar ne mislite, da je bilo vse prebivalstvo tako. S srcem je

v vsakem kraju večinoma le malo družin za OF. Za OF so samo taki, ki so od OF posebej plačani, ali pa ki pričakujejo od komunistične uredbe gospodarstva kakšne posebne koristi. Te družine pa potem strahujejo in terorizirajo vso vas, vso okolico. Tako je bilo tudi v Kanalu in drugih slovenskih krajih ob Morganovi črti. Posamezni ljudje so bili z nami Amerikanci prijazni in postrežljivi; včasih so kar povedali, da oni drugače mislijo, a se bojijo maščevanja partizanov in zato morajo na zunaj držati z njimi.

Ker ravno govorim o Kanalu, pripomnim, da so — seveda še pred našim prihodom — partizani tamkaj odpeljali duhovnika Antona Piska, ki je imel že skoraj šestdeset let. Zaradi živčne slabosti je bil že penzioniran in je živel v Kanalu, kjer je opravljal skoraj vse delo kaplana. Na prižnici in v osebnih pogovorih je odločno nastopal zoper brezbožni komunizem, ki taji Boga, dušo, posmrtnost in sploh krščanstvo in pravi, da je vse samo materija, ki je sama od sebe. Zato so prišli partizani ponj in so ga odpeljali v hribe proti Lepovanu. Tam so ga domačini nekoč na vse zgodaj videli, kako so ga gnali bosega proti nekega gozdičku, in z njim nekaj žensk. Tam so s strojnico vse pokosili, potem jih pa kar tam zakopali. Tako je širom Slovenije po hribih in dolinah po gozdovih in Kraških jamah zakopanih na tisoče in deset tisoče trupel, v neblagoslovljeni zemlji, pa jih njihovi

domači še odkopati ne smejo, da se zločini OF čim prej pozabijo. — Pa jih ljudstvo ne bo pozabilo. Še manj jih bo pozabil Gospod Bog, ki je na Sinaju izrekel prepoved: "Ne ubijaj!" in z to prepovedjo zapisal še v človeško naravo. Prvemu morilcu Kajnu je pa zaklical: "Kri tvojega brata Abele vpije k meni v nebo za maščevanje." Kako glasno vpije k Gospodu Bogu kri skoraj sto tisoč nedolžnih žrtev OF!

Naj pa omenim še to, da sem v slovenskih cerkvah z veseljem poslušal lepe slovenske nabožne pesmi. Ljudstvo poje mnoge izmed njih že desetletja, ko še ni bilo nasilij in grozot komunizma, pa tudi ne fašizma, ampak so ljudje krščansko molili in mirno delali.

III. V Gorici

Letos v februarju sem bil iz Kanala premeščen v Gorico.

Gorica je prijazno mestoce, ki šteje kakšnih petdeset tisoč duš. Leži ob vznožju hribov, kjer so bili v prejšnji vojski med Avstrijo in Italijo vroči boji. Taki hribi so: Kalvarija, Sabotin, Sveta gora z daleč okoli znanim Marijinim svetiščem, Gabrielski hrib in tako dalje. Na stotisoče fantov in mož, zlasti Italijanov, je tukaj izkravelo. Pa Italijani ves čas vojske niso mogli skoraj nikamor naprej: šele ko so avstrijske čete koncem oktobra 1918 same vrgle proč orožje, do grla site vojske, so šli Italijani naprej, ko se jim že noben sovražnik ni več zoperstavljal.

To oni s ponosom imenujejo svoje slavne "zmage".

Gorica je znana zaradi svojega milega podnebja. Imenuje se "sončna Gorica". Daleč na okoli slovi po svojem sadju in zelenjavi; v času Avstrije so šli s temi pridelki vsak dan celi vlaki proti Dunaju. — Sprva je bila Gorica čisto slovenski kraj. Imenuje se po gričku ali gorici, ki stoji na vzhodnem delu mesta. Tudi Italijani ji pravijo "Gorizia". Pred prejšnjo vojsko je bilo v njej skoro enako Slovencev in Italijanov in nekoliko nemško govorečih avstrijskih uradnikov. Ko je pa po prejšnji vojski pripadla Italiji, so se mnogi

V Genova, italijansko mesto, vojaški kaplan Baznik hiti v svojem "jeep-u".

Slovenci prisiljeno, mnogo pa prostovoljno izselili; priselilo se je mnogo Italijanov iz notranje Italije, tako da je zdaj v njej le še kakšnih šest tisoč Slovencev. Okolica je pa vsa slovenska; le na eni strani, proti Ločniku (Lucinico), sega furlansko-italijansko prebivalstvo zdaj že prav do mesta. Pod fašisti so blii tudi tukaj Slovenci brez narodnih pravic. Kdor je hotel za narod kaj storiti, so ga odpeljali v notranjost Italije. Po vsem Primorskem se je smela samo še v cerkvi glasiti slovenska beseda. Duhovniki so bili še edini vodniki ljudstva, ki so mu zvesto stali ob strani, četudi so morali mnogi izmed njih za to veliko trpeti, tudi ječo in pregnanstvo.

Ljudstvo je pa na to čudovito hitro pozabilo, nahujskano od OF. Kolikokrat morajo tudi goriški slovenski duhovniki slišati besedo "izdajalec"! In kdo je bolj varoval narodu njegove pravice kakor oni?

Italijani so tudi v Gorici še zdaj polni soyraštva do Slovencev. Zaničljivo jih imenujejo "ščave", to je "sužnje". Poznam župnika, ki nikoli ne pusti, da bi se v njegovi cerkvi, ki so je pa tudi Slovenci pomagali zidati, kdaj po slovensko pridigalo: s ponosom poudarja, da prižnica njegove župne cerkve še ni bila oskrunjena "z besedo ščavo". Ko je imel letos Slovenec v njej novo mašo, ni smela biti pridiga slovenska. — Goriški Italijani bi se pač morali vsaj tega zavedati, da živijo od slovenske

okolice; če ta gre od njih, morajo vsi propasti.

Sedaj so zavezniki ustanovili v Gorici dve slovenski ljudski šoli, nižjo in višjo gimnazijo in slovensko učiteljsiše.

V sredi mesta je lepo, veliko poslopje, ki nosi ime "Ljudski Dom" in italijansko ime "Casa popolare". Ne čudite se, da ima poleg slovenskega imena tudi italijansko! Tu je komunizem jasno pokazal, da mu je res samo za komunizem, za narodnost pa nič; zato se složno bratijo slovenski in italijanski komunisti. Mnogokrat sem videl na tej hiši obenem slovensko, jugoslavensko in italijansko zastavo, a so imele vse tri v sredi rdečo zvezdo. Zaradi lažnive komunistične propagande misli preprosto slovensko ljudstvo, da je peterokraka rdeča zvezda nekakšen znak vseh Slovanov, in jo zato s ponosom nosi na svojih suknjičih ali jopicah. V resnici pa pomeni ta rdeča peterokraka zvezda komunistično revolucijo, ki se mora razširiti po vseh petih celinah zemlje. Če so slovenski komunisti kje zagledali slovensko ali pa jugoslavensko zastavo brez rdeče zvezde v sredi, so podivjali od jeze in so jo raztrgali na kosce, če so jo mogli. V vsem spoštovanju pa imajo italijansko zastavo, ki je bila prej zaradi krivic fašizma pri Slovencih tako zasovražena. Kaj to; samo da ima v svoji sredi ni komunistični znak!

Ko so partizanski odbori letošnjo pomlad in poletje zbirali po okoliških slovenskih vaseh ljudi,

da so hodili v Gorico demonstrirat, da bi naj Gorica pripadla Jugoslaviji, so vselej nesli spredaj obe zastavi, jugoslovansko ali pa slovansko, in pa italijansko, a obe z rdečo zvezdo v sredi: V sprevo-dih smo videli tudi rusko sovjet-sko rdečo zastavo s srpom in kla-divom. In vse to so nosili s pono-som, češ da je Slovensko in Slo-vansko. Tudi o komunističnih zna-kih srp in kladivo namreč mislijo, da sta ruska, torej slovanska zna-ka. Tako so preslepljeni!

Pa kako bi ne bili preslepljeni, ker ima komunistična OF tako ve-liko agitacijo in propagando! Po slovanskih vaseh so na vseh hišah in poslopjih njihovi veliki napisi. Mnogo sem jih videl tudi v Gorici, na primer: Živel Tito! Živel Sta-lin! Živela FLRJ, to je: živela fe-derativna ljudska republika Ju-goslavija! Take napise, iz kamnov sestavljene, sem večkrat videl tu-di na bregovih hribov, da se lah-ko berejo več ur daleč. Povsod vi-diš sliki Tita in njegovega sode-lavca Kardelja, najbolj zagrizе-nega komunista. — Iz Ljubljane se po Primorskem širita oba par-tizanska ali komunistična dnevni-ka "Slovenski Poročevalec" in "Ljudska Pravica". Ta zadnji dnevnik se tiska v Ljudski tiskar-ni, ki je last Ljubljanskega škofa in duhovščine, pa so si je partiza-ni takoj krivično prilastili. — Iz Trsta se širi partizansko-komuni-stični "Primorski Dnevnik". V Go-rici izhaja "Loški Tednik". In še več drugih listov agitira, laže in vabi, za partizansko OF, to je za

komunizem, ki se pa na Primor-skem zaenkrat še previdno in sra-mežljivo skriva, češ da je to samo narodno gibanje, ki ga podpirajo tudi "slovanski ruski bratje". Ko-munisti so izvrstni agitatorji, saj imajo v Rusiji posebne visoke šo-le za agitacijo. Eno izmed pravil-te agitacije je tudi to: trdi in za-trjuj, ponavljaj in trobi tako dol-go, da ti bodo nazadnje verjeli! Če je kaj črno, ti bodo polagoma začeli verjeti, da je belo, če jim boš neprestano tulil na ušesa. — Tako so recimo kje partizani ubili duhovnika, o katerem je vsakdo vedel, da je vzoren duhovnik, pa so tako dolgo imenovali "izdajal-ca", da so nazadnje mnogi verjeli, da je nemara res koga izdal, — a niso nič vprašali, kdaj in komu je koga izdal in kaj je za to dobil. Naprej in naprej ponavljajo, da niso zoper vero — in res jim še sedaj mnogi verjamejo, čeprav se povsod vidi, da bi komunisti naj-rajši vero popolnoma uničili in zadnjega duhovnika živega odrli. Agitacija je toraj njihovo silno močno orožje, kateremu se more zoperstavlјati samo preudaren člo-vek, ki po svoje misli in ne gre ka-kor ovca slepo za čredo.

Še bolj pa pomaga komunizmu do moči in zmage njihova organi-zacija, ki je izpeljana do zadnje vasice, obenem pa je tako močna, da njenih mrež skoraj ni mogoče pretrgati. V vsaki občini ima OF svoj odbor, ki je podložen okraj-nemu odboru, ta pa še višjemu. Občinski odbor ima v vsaki vasi svoje zaupnike ali terence, ki mu

morajo o vsem neprestano sporočati. Vse ljudi neprenehoma nadzoruje tajna policija "Ozna", ki tudi daje povelje, kdaj je treba koga skrivaj odpeljati ali ubiti. V vsakem večjem kraju se vršijo zelo pogostoma mitingi, kamor mora vsaka družina poslati vsaj po enega člana. Na teh mitingih, domači in tuji govorniki, preprosti in izšolani, razlagajo program komunistične partije in ustave komunistične države, — seveda previdno, če je treba, drugače pa naravnost in okrito, kakršno je pač ljudstvo. Vsak občinski odbor OF ima svoj "Stenčas", to je "Stenski časopis", ki visi na deski, v njem napadajo in sramotijo vse, ki niso ž njimi, in po mili volji širijo svoje laži.

Gorje ljudstvu, ki se je vjelo ali so ga pa drugi vrgli v to mrežo komunistične organizacije! Teror in strah ga neprestano obdajata. Kadar mi je kakšna oseba zaupno kaj povedala o delovanju komunistov, me je skoraj vselej tudi prosila: "Pa, prosim, gospod, ne povejte nikomur mojega imena, ker gorje mi, če zvedo da sem Vam jaz to povedal ali povedala.

Kdor je komunistični OF verjel, da ni zoper vero, ta naj gre v cerkve na Goriškem, pa bo videl, kako je komunistična propaganda že do zdaj odtujila slovensko verno ljudstvo Bogu in sveti katoliški Cerkvi! K maši jih hodi vedno manj. Vem za župnijo, kjer vse leto skoraj noben človek ne gre več k spovedi in sv. obhajilu, razen šolarjev, kadar imajo skupno spo-

ved in obhajilo. Ko je poleti v Mirnu pri Gorici novi kaplan svaril pred brezbožnim komunizmom in je z resničnimi zgledi dokazoval svoje trditve, je ljudstvo po cerkvi in na koru začelo na glas govoriti in kričati, in to pri vsaki pridigi v kateri jim je pogumno pridigar naravnost kazal na dejanja. V Gorici, slovenskega duhovnika skoro noben slovenski človek, tudi če pride iz okolice, ne pozdravi. Ker je v Gorici za škofa Italijan, OF ne pusti otrokom iti k njemu k birmi. Pa to, da je škof Italijan, je le prazno slepilo, saj se slovenski komunisti neprestano bratijo z italijanskimi in se vse partizanske prireditve v Gorici vršijo obenem v slovenščini in italijanščini. Komunisti pač nečejo, da bi hodili otroci k birmi, ker je to versko dejanje. V zoni B, ki jo imajo zasedeno Titovi partizani, že zahtevajo njihove šolske oblasti, da se v šoli uči kako se je človek razvil iz živali. Celo redovnice iz Trnovega pri Ilirski Bistrici, ki imajo veliko šolo, so morale poslati svoje sestre učiteljice in profesorice na poseben tečaj, kjer so jih učili takih "modrosti", ki se jim mora resen znanstvenik smejati. Pa ne pomaga nič; če bi ne šle na ta tečaj, bi jim pa šolo zaprli. — Tako je pač povsod kjer zavlada brezbožni komunizem. Tam tudi resnica nič ne velja; tam velja samo Marxov komunistični nauk.

Kako pridno ponavljajo komunisti besedo "demokracija", pa kako malo je prave demokracije

pri njih. — Prava demokracija je tam, kjer tudi ljudstvo odloča pri vladanju države in pri sestavljanju državnih zakonov. Tako resnično demokracijo imamo na primer mi v Združenih državah. V komunistični državi pa državljani nič ne odločajo o zakonih in o načinu vladanja. Tam vse vodita in odločata diktator in partija; njuni volji se mora pokoravati vse do zadnje vasi. Poglavitno sredstvo, ki jima pomaga vladati, je strah ali teror, ko nikdo za gotovo ne ve, ali bo jutri še živ. In tam se nikdo ne more nikamor pritožiti.

Pri Titovih partizanih imajo v vsakem kraju poglavitno besedo osebe, ki pri poštenih ljudeh veljajo za najslabše. Ti so izvrstno plačani, da strahujejo ljudstvo. Gorje mu, kdor jim ne izkazuje dovolj časti, čeprav se jim mora

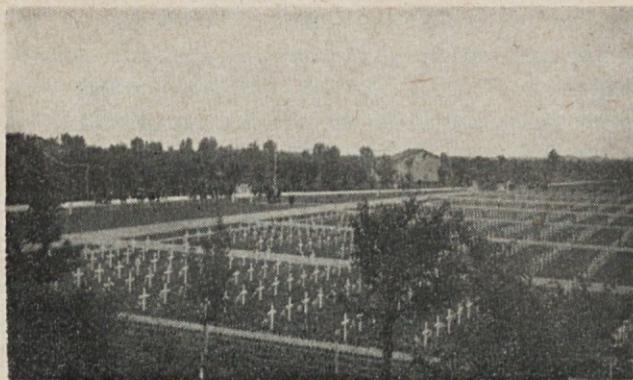
reči "tovariš"! Te osebe, ki so zmožne vsakega zločina, imajo vso oblast in moč. Na Goriškem so taki, ki so bili prej najhujši fašisti, to je narodni izdajalci, zdaj najbolj vneti partizani.

O partizanskem uradništvu, ki večinoma nima skoraj nobene strokovne izobrazbe, dobi popotnik precej pravilno sliko že na meji. Titovi cariniki, ki pregledujejo blago, ki ga kdo nese čez mejo, ga tam na najbolj surov in nesramen način pretipavajo, kakor ga nikjer v nobeni kulturni državi.

In kako po svoje uporabljajo komunisti tudi besedo "ljudstvo" in "ljudski"! Pri njih ljudstvo ne sestoji iz vseh svobodnih državljanov, ampak samo iz tistih, ki so za komunizem. Kdor ni za komunistično OF, je "proti ljudstvo". Za zgled vam hočem na kratko

Mašniško posvečenje naših slovenskih in hrvatskih fantov v Gorici. Kaplan Baznik, ki se je udeležil te slovesnosti, se vidi zadaj, skoraj v sredi stoječih duhovnikov.

Amerikansko vojaško pokopališče v starem kraju. Kaplan Baznik pravi, da je tu pokopal s cerkvenimi obredi mnogo naših vojakov.

povedati, kako je do naslova "protiljudski duhovnik" prišel gospod Ivan Kobal, bivši kaplan v Tolminu ob Soči, s katerim sva si dobro znana. — V Tolminu je gospod dekan že star in bolehen in je večino vsega truda v fari nosil gospod kaplan. Lepo je deloval. Toda komunistični OF ni bilo všeč, da se je toliko trudil za mladino, ker jo je ona hotela dobiti zase. Nekoč se je tudi s tem "strašno pregrešil", da si je prinesel iz Gorice nekaj izvodov edinega katoliškega časopisa, tednika "Slovenskega Primorca" ki ljudstvu brez strahu pripoveduje, kaj je komunizem in kaj pri njih hoče. Ko je gospod kaplan prestopil mejo med zono A, ki jo imamo zasedeno mi zavezniki, in zono B, ki jo ima zasedeno Tito, so mu preiskali torbico in v njej našli omenjene izvide "Slovenskega Primorca". Razložil jim je, da jih bo samo on bral in da so mu nekoč poprej še posebej dovolili, da jih lahko zase nosi, le med ljudi jih naj ne širi. Pa ni vse nič pomagalo. Dve uri so ga zadrževali na partizanskem uradu; med tem so pa klicali

"ljudstvo", to je kakšnih sto ljudi, med katerimi je bilo več tujcev, potem nedorastlih deklet in takih oseb. Partizanski uradnik je stopil prednje in jim opisal kaplano vo dejanje kot strašen prestop, ki ga morajo soditi. Kaj se jim zdi? Seveda je to "ljudstvo" zavpilo, kar so mu bili spotoma naročili: da mora tak "protiljudski" duhovnik stran od njih. In res so ga v procesiji gnali iz Tolmina čez most, kjer se začne zona A. Ne sme se več vrniti ne v Tolmin ne kam drugam v zono B in tudi svojih knjig, obleke in drugih stvari ne more dobiti iz Tolmina; vse to je postalo "ljudska" last.

Do nas Amerikancev so Slovenci tudi v Loriš silno hladni; zato naši oficirji in vojaki občujejo, kolikor jim pač vojaške postave dovoljujejo, samo še z Italijani. Kako veliko dobrot bi Slovenci lahko prejeli od njih! Pa vse odklanjajo, ker so tako nahujskani, ali pa jih OF drži v tolikem strahu, da še darov ne upajo od nas sprejemati.

Sploh Tito in njegova vlada pri zahodnih zaveznikih vedno bolj izgubljata ugled. Pa kaj, ko za

nji stoji Stalin z svojimi neštevilnimi bajoneti! Vendar zaupajmo na Boga, ki ne bo pustil, da mali Slovenski narod, ki se je slovesno posvetil Jezusovemu in Marijine-mu Srcu in ki še vedno mnogo moli, izkrvavel ali se popolnoma pokazil.

— — —

Spoštovani poslušalci in poslušalke! Tega svojega predavanja vam nisem bral predvsem zato, da bi pasel vašo radovednost. Z njim sem vam na žalostnem zgledu Slovenije in Jugoslavije hotel nekoliko pokazati, kaj je komunizem, kako je proti Bogu, veri, vesti, svobodi in tudi proti narodnosti. Kdor je torej za komunizem, ta je izdajalec Boga, vere, vesti, svobode in narodnosti. Kdor hvali, odobrava ali zagovarja Titovo strahovlado nad Slovenijo in Jugoslavijo, ta je ali popolnoma slep, ali pa od komunizma popolna zaslepljen. Tudi mi Ameriški Slovenci ne smemo prej odnehati, dokler Slovenija zopet nedobi zares demokratične vlade, v kateri bo človek res svoboden človek, ki bo imel vse pravice, ki mu gredo po božjih in

človeških postavah. To moramo zahtevati, to zahtevo moramo vedno in povsod na ves glas ponavljati. Tito in njegov komunizem morata iz dežele naših dedov! Da sta zavladata nad njo, so jima — v veliki zmoti — pomagali ravno zahodni zavezniki. Naj zdaj ti zdaj, ko so do dobra spoznali svojo zmotu in krivdo, pomagajo vzeti iz Slovenije in sploh z Jugoslavije strašno breme komunizma, ki ga tlači! Naj jih ganejo stotisoči, ki so bili po nedolžnem pomorjeni; naj jih gane dušna in telesna nesreča teh, ki so še ostali živi!

Kdor ima v Sloveniji znance ali prijatelje, ki trpijo pomanjkanje, naj jim kaj pomaga, če more.

Mi vsi pa pomagajmo množici beguncev, ki živi po begunskih taboriščih v Avstriji in v Italiji. Zbežali so iz domovine, da si rešijo saj golo življenje. Večina od njih je takih, ki so jim tudi pobili družinske člane. Domov ne morejo, ker jih čaka smrt ali ječa. Bodo pač morali v tujino, v angleške kolonije ali kam drugam. Trpijo, ker so se z besedo in delovanjem ustavljali komunizmu. Zbirajmo

Na desni vidite vojaškega kaplana Baznika, v sredi pa slovenskega novomašnika, ki je pel novo mašo v majhni vasi blizu Gorice. Prvomašniško praznovanje je bilo mogoče samo v pokrajini, ki so jo zasedli Amerikanci.

zanje obleko, morda tudi denar. V Gorici sem na lastne oči videl, kako so potrebni, pa tudi kako hvaležni.

In za sklep še eno misel:

Kako hudo je pač moralo nekoč biti našim očetom in materam, našim dedom in babicam, ko so se morali posloviti od svojih dragih domačih, od rojstne hiše in domače okolice, da si v tujini poiščejo kruha! Kako hudo jim je bilo prve mesece ali tudi več let v Ameriki ko so si iskali dela in so se trudili po rudnikih in tovarnah! Težko je bilo; a zaupali so na Boga in šlo je.

Zato smo pa mi njihovi otroci in vnuki toliko bolj srečni. Da, Amerika je srečna dežela. To vi-

di zdaj zlasti tak, ki se vrne vanjo iz razbite in krvave Evrope. Kako z veseljem pozdravi Amerikanec, ki ga ladja zopet pripelje v New York, kip svobode, katera zares vlada v naši domovini! Kako z veseljem zapoje našo himno: "O say can you see!" Kako se mu srce raširi v ponosu, ko zopet pozdravi našo zvezdnato zastavo!

Ponosen in Bogu hvaležen sem, da sem mogel skoraj dve leti služiti svoji domovini kot vojaški duhovnik, — služiti v Evropi, dolgo časa tudi na slovenskih tleh. Povedal sem vam nekoliko, kaj sem tam videl in doživel. Spoštovani poslušalci in poslušalke, hvala vam, da ste me tako pozorno poslušali!

Žena, ki je bila vajena, da je imela vsikdar in povsodi zadnjo besedo, pride v Bohinj na počitnice in se vozi s čolnom po jezeru. Tam je odnev z gora zelo močan, na nekem mestu pride celo z gora sedem odnevvov drug za drugim, če se v goro zakliče. Sredi jezera zakliče tudi ona. Potem pa kar naprej kriči. Mimo se pripelje znanec.

— Gospa, zakaj pa tako kričite?

— Doma in povsodi imam vsikdar jaz zadnjo besedo, tudi v Bohinju jo hočem! Pa je ni —

Središče Združenih držav je v county Smith v državi Kansas.

MALA MODRIJANKA. — Oče pride iz pisarne zvečer domov. Pri vratih ga počaka mala porednica.

— Veš, pa, mame ni doma, ravno prav. Že dalj časa sem mislila s teboj spregovoriti resno besedo.

Oče se zadovoljno namuzne.

Kaj pa je takega?

— Veš, nič ne maram reči čez mamo. Vendar čas je že, da posežeš vmes. Ne zna vzgajati.

— Tako? Zakaj pa ne?

— Vidiš, kako neumno dela. Zvečer, ko nisem zaspana me spravi spat, zjutraj pa, ko sem tako zaspana, moram pa vstati.

Človeško srce tehta od 8 do 9 unč, pa vdari vsakih 24 ur povprečno 1.100.000-krat.

Domišljijo ima človek zato, da je odškodovan za to, kar ni. Šegavost pa za to, da je odškodovan za to, kar je.

Mesto Greater New York, Veliki New York stoji poleg na velikem otoku Manhattan še na 44 drugih večjih ali manjših otokih.

"JAZ SEM RESNICA, POT IN ŽIVLJENJE"

"Kdor ima ušesa za poslušanje,
naj posluša!"

Že od francoske revolucije koncem 18. in začetkom 19. stoletja se je začelo celo človeštvo deliti samo v dva tabora: s Kristusom in

začeli pridruževati enaki "modrijani" po drugih državah (Volter, Darwin in drugih cela vrsta). Vsem je pa pripravil pot Luter Martin s svojo "reformacijo".

Tako se že poldrugo stoletje

proti Kristusu, a z Bogom in proti Bogu.

Ta nevarni plaz v človeški družbi je sprožil brezumni nemški cesar Friderik II. s svojimi "bogarborci-modrijani", filozofi, katere je zbiral okrog sebe. Njim so se

"špičijo" razmere na svetu v samo dve mogočni sulici, ki se bosta, ki se MORATA preje ali sleje spoprijeti v odločilni bitki za končno zmago na svetu. Danes je vojna že napovedana, napovedalo jo je bogabojno sovražno brez-

boštvo v Moskvi — ki mu je dala za njo denar in orožje.

Dasi je to "špičenje" neizmerno zlo na svetu, katerega svet že čuti in ga bo čutil vedno huje iz leta v leto, vendar je pa to zlo brez dvoma za celo človeštvo potrebno zlo.

Pred dva tisoč leti je Pilat vprašal Kristusa: "Kaj je resnica?" Tada ni čakal njegovega odgovora, temveč vstal in šel ven k njegovim sovražnikom po odgovor, kjer je pa našel samo upor proti Resnici, samo sovrašтво do Resnice.

In tako je delal do danes in dela danes človeški rod v veliki večini. Hoče resnico, pa je ne išče pri večni Resnici, temveč zunaj na trgu, pri Resnici sovražni druhal. Takrat pred Pilatom ni hotelo ne paganstvo in ne človeška slepota Resnice, zato je še danes nima. Zato pa bo moral svet sedaj po dveh tisoč letih nazaj h Kristusu vprašat ga: "Kaj je resnica?" K temu ga bodo prisilile strašne posledice laži in zmote, katere bo moral prestati na sebi. Te ga bodo pa naredile zmožnega sprejeti večno Resnico za nadaljnjih dva tisoč let. Svet ne bo več kakor Pilat. Po tej odločilni bitki bo postal Peter, ki bo pokleknil pred svojega Boga in mu priznal žalosten, stepen in uničen: "Gospod, h komu drugemu naj gremo, kakor k Tebi, ki imaš besede večnega življenja?" Naslednjih dva tisoč let bo veliko iskanje človeka resnice, večne Resnice. K temu ga bo pa pri-

vedle tudi Gamalielove besede pred židovskim visokim zborom: "Pustite jih! — namreč kristjane, Resnico! Če je krščanstvo človeško delo, bo razpadlo samo po sebi. Če je pa od Boga, ga ne boste uničili!" In to se bo sedaj v tej odločilni bitki pokazalo svetu tako jasno, da bo moral spoznati, da JE KRŠČANSTVO BOŽJE delo!

"Kdo je kakor Bog?" to geslo je zaklical nebeški vojskovodja Mihael, ko se je tudi tam med angeli "izšpičilo" v dva tabora, v dve sulici, v odločilno bitko za Boga in proti Bogu. Tako se bo tudi danes pri tej odločilni bitki dveh taborov jasno pokazalo: "Kdo je kakor Bog?" Nihče!

"Jaz sem RESNICA, POT IN ŽIVLJENJE!"

Zato pa naj se kar "špiči" na svetu v novo odločilno bitko za božjo večno Resnico. Svet, njeni nasprotniki na svetu, potrebujejo to bitko, da bodo spoznali potrebo Resnice za človeka na svetu, da mu bo postala nova POT, zato pa novo ŽIVLJENJE, človeka, otroka božjega, krone stvarstva vrednega življenja. Spoznal bo, da brez te Resnice človeški rod nima nobene druge poti k ureditvi vseh razmer človeškega življenja ne v državi, ne v družini, ne v srcu. Zato pa zanj tudi brez Nje ni — življenja, je življenje na svetu nemogoče.

RESNICE, Boga, noče nobena vlada na svetu. Razum nekoliko vladajočih, — slab, omejen, s

strastmi zatemnjen, zmoten človeški razum, — saj to so vsi samo navadni, prav navadni vsakdanji ljudje, kakor smo vsi drugi, — naj je vsa in cela resnica. Po njej in z njo vladatajo.

Na Pariški konferenci zunanjih ministrov 1947. ko niso mogli državniki s svojim posvetovanjem nikamor več naprej, je francoski minister Bidault razburjeno zaklical: "Kaj in kako sedaj naprej? Sam Bog to ve!" Pa ga je angleški Bevin zavrnil s strašno resnico: "Da, prav imate, tovariš. Toda ON NI član naše konference!"

In takih težkih ur, takih brezuspešnih posvetovanj bodo vladajoči doživljali vedno več in več, doživljali neuspeh za neuspehom, razburjali narod in države, jih vodili v nove vojne, v nove zmede, ker "Bog ni član" njih vlad. Zato pa tam ni RESNICE in ker ni RESNICE, ni POTA, ni ŽIVLJENJA.

"Jaz sem RESNICA, POT in ŽIVLJENJE."

Resnice noče velik del človeškega rodu. Tudi ta del vidi v svoji enako slabi, omejeni, s strastmi zatemnjeni zmoteni človeški pameti — edino, vso in celo resnico. Po njej uravnava posameznik svoje narodno, občestveno, družinsko in zasebno življenje. Ker pa noče večne Resnice, zato tudi on nima POTI, zato ne ŽIVLJENJA. Umori, poboji, razbite družine, razbiti zakoni, polne sirotišnice, sovražstva, goljufije, nihče in nikjer ni življenja varen.

In da bodo oni "od zgoraj" in

oni "odspodaj" prišli do spoznaja, da je samo Kristus RESNICA, POT in ŽIVLJENJE — je potrebna odločilna bitka z vsem strašnim gorjem, trpljenjem, z vso krvjo in vsemi solzami. Danes mora človeštvo SAMO na SVOJO križev pot, na SVOJO GOLGOTO, da bo tam našlo da

"Jaz sem RESNICA, POT in ŽIVLJENJE."

Pri tem "špičenju" samo dveh sulic druga proti drugi na celem svetu med vladajočimi na vrhu, med narodi, je pa največje zlo to, da se nujno "špiči" tudi VSAK POSAMEZNIK svojo sulico drug proti drugemu, človek proti človeku.

Večna Resnica uči, da se mora na svetu "špičiti" sulica za resnico, za njeno obrambo in zmago: "Meč sem prinesel na svet!" "Boj sem prinesel na svet." Toda odločno pa je proti "špičenju" sulice človeka proti človeku in kriči svetu: "LJUBI!" Ne sulica, — temveč ljubezen človeka do človeka! Ne pest, — temveč možgani! Ne zobje — temveč srce! Ne bombe — temveč dobra dela! "Ljubi Gospoda, svojega Boga . . . ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!" "Oče naš, kateri si v nebesih!" Bog je vaš skupen oče, zato ste vsi skupni bratje. "Vsi ste udje enega telesa, ki je Kristus!" "Službe so mnogotere, Duh, Bog, pa je eden, Oče vseh!" Zato pa ne "izmi", ne država nad vse, ne diktature, ne nasilje, "spoštuj očeta in mater", "Ne ubijaj!" "Ne kra-

di!", zato pa samo družina, bratovstvo vseh ljudi. Bog, oče, mati, otroci! Samo to je večna Resnica, samo to je Pot, samo to življenje na zemlji.

"Kaj je resnica?" je vprašal Pilat, pa šel zaničljivo ven med druhali. "Kaj je resnica?" vprašuje svet zaničljivo in išče resnice v materijalizmu, v svoji neumni pameti, v svojih zablodah, posluša krik druhali, ki smrtno sovraži večno Resnico, ki zahteva njegovo smrt. In tako dela človek v veliki večini že od onega Velikega petka. Ne, ne, človek noče Resnice! Ker pa noče Resnice, kaj je naredil sam iz sebe? Zver, — kruto zver. Prav kakoršen je bil paganski človek pred tem petkom, kakor je še danes po nepokristjanjenih delih zemlje, kakor je paganski človek sredi svoje "civilizacije in kulture", o kateri si upa celo trditi, da je "visoka". Zver, samo zver.

In posledice? Skoraj sto milijonov poklanih žrtev zadnjih dveh vojn. Še večji milijoni pohabljenih žrtev vojne. Zato pa strašni veletoki človeške krvi, ki se vijejo po vsem svetu. Zato pa oceani solza. Zato pa Himalaje strašnega gorja na svetu. Ker ni RESNICE, ni POTA, ni ŽIVLJENJA, sama smrt, smrt, pobijanje, klanje in še odlikovanje, še čast, še ponos za klanje. — Zveri.

Pa še drugo hudo je, ki nujno potrebuje odločilne bitke, križe-

vega pota človeškega rodu, njegove lastne Golgote, njegovega lastnega križa.

Tudi Resnica sama, ali bolje in pravilneje rečeno, tudi spoznavalci in poznavalci Resnice potrebujejo odločilne bitke — za čiščenje.

Resnica sama se je pri njenih poznavalcih tekom dveh tisoč let toliko pomešala s "človeškim", z zmotami, zablodami, z blatom, pa tudi z nerazumevanjem, da jo je vse to zatemnilo kakor močarska gnjila megla sonce v marsičem, da marsikje in marsikdo, velik del verujočih, ne vidi več nebeške čistote in jasnote večnega Sonca v vsej njeni božji svetlobi in veličastnosti, ki so mu zagrnili nebeško Sonce večne Resnice, kakor črni oblaki ob nevihti, da ne morejo sončni žarki z vso svojo blagodejno, ustvarjajočo in oživljajočo silo božjih milosti do človeških src in jih ogreti in navdušiti za pravo Življenje v Bogu in z Bogom in za Boga. Od tod potem toliko zmot, toliko ledu, toliko slabega tudi v naših lastnih vrstah, v onih na strani Resnice in za Resnico. Ne, ne! Kar priznajmo, tudi v vrstah vernih večna Resnica marsikje ni več popolna, ni več močna, gonilna sila, ne več vsevodilna luč, ni več edino Sonce, zato pa tudi ne več edina pot, zato pa tudi ne več močno, zdravo živahno življenje za Boga in z Bogom. "Vi ste luč?" "Vi ste sol?" "Od sedaj boš ljudi lovil!" Pa je tako? Smoto?

Zato pa tudi tukaj potreba od-

ločilne ščiščevalne odločilne bitke. Vihar mora priti, da bo razgnal gnjilo meglo, razpodil oblake, da se bo večno Sonce božje Resnice razlilo z vso neizmerno silo svojo luč in svoje žarke na vsa, drugače verna srca in jih prebudilo k novi spomladi novega krščanstva za naslednjih dva tisoč let. Tudi tukaj mora svet priti do novega pojmovanja besed večne Resnice:

“Jaz sem RESNICA, POT in ŽIVLJENJE.”

In kje bo zmaga, če pride do nove odločilne bitke med Resnico in lažjo? Jasno je kot beli dan! Tam, kjer je bila v odločilni bitki v nebesih! Tam, kakor je bila do sedaj skozi dva tisoč let. “Kdo kakor Bog!” Nihče! “Zmagal si Nazarejec!” je zaklical smrtno ranjen odpadnik cesar Julijan, si prestregel pergišče srčne krvi in jo vrgel proti nebu, pa padel mrtev. Tako, samo takole bo tudi sedaj. Nazarejec, večna Resnica, bo zmagala.

Svet ko ni hotel priznati Kristusove zmage, kako se je boril proti nji? S klanjem. Klal je milijone nedolžnih žrtev. Tri sto let se je bila prva odločilna bitka za Resnico takoj po zmagi na Kalvariji. Šel je v boj proti nji s svojimi neumno oboževanimi Neroni, Dijo-klecijani z ognjem in mečem in klal in klal, da jo zaduši. Pozneje je šel proti nji pod vodstvom raznih “reformatorjev” cela vrsta. Pa je zopet tekla kri. Pa kaj pravi zgodovina? Samo eno: “Zmagal

si Nazarejec!” Vsi ti bogaborci pa kje so? Razbili so si svoje glave. Neronov grob je v razvalinah, — nad grobom Petra, izdajalca, najmogočnejša katedrala.

Da: “Jaz sem RESNICA, POT in ŽIVLJENJE.”

In kako se je borila Resnica proti ognju in meču? Je vseh tristo let samo en mučenec dvignil samo en meč proti tej sili? So naredili samo en upor proti svojim morlicem? Ne! Prelivali so svojo kri junaško, umirali srčno, molili za svoje morilce — pa zmagali. Mogočna država s svojimi cesarji bogovi se je zrušila, — — Resnica je zmagala brez orožja, samo z mučeniško krvjo, solzami in trpljenjem, ker

“Jaz sem RESNICA, POT in ŽIVLJENJE.”

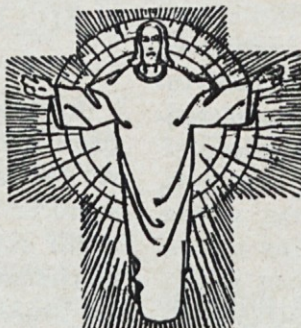
Kako naj gledamo na sedanje “špičenje” dveh sulic v odločilno bitko? Kako na “špičenje sulice človeka na človeka?” Samo v luči večne Resnice, ki je nepremagljiva. “Resnica vas bo rešila.” Trpeli so in bomo, morjeni so bili in bomo, po ječah so ječali in bomo, sramoteni so bili in bomo, “Ljudska” sodišča nas bodo in že obsojajo pred puške, na vislice, na “težko delo”. Toda vse to je pa orožje Resnice, vse to bo cena, ki mora biti zopet plačana za bodočih dveh tisoč let Resnica novim rodovom, mora biti kupljeno spoznanje in priznanje večne veljave besedi

“JAZ SEM RESNICA, POT IN ŽIVLJENJE!”

Odpadniki Julijani bodo z umirajočimi rokami metali svojo kri proti nebu in kričali besni: “Zma-

gal si, Nazarejec!” — njih žrtve bodo pa — SVETI MUČENCI. Ker Jaz sem resnica, pot in življenje.

Ignacij Trpin

— Mož, ki ga bom jaz vzela, mora biti junak.

— Tako? Nisem mislil, da si tako huda.

Vse mu je šlo jutro narobe. Že zbudil se je slabe volje, spal je slabo. Ko se je hotel briti, je opazil, da nima več novih klinic in je včeraj pozabil jih kupiti. Jezilo ga je, ko se je “strgal” s skrhano. Ko si je obuval čevlje, je trak potegnil, pa se mu je strgal. Moral si je vdeti novega, pa mudi se mu. Ko si je pripenjal ovratnik, se mu je gumb za vratom zlomil. Moral je iskati novega. Pri zajutreku žena ni pazila, pa mu je dala mesto mrzle mlačno vodo. Gledal je grdo kot sama huda ura in nič govoril. Po zajutreku se hiti odpravljati, da bi ne zamudil busa v mesto. Pa je ravno stopil iz hiše, ko bus oddirja mimo. Zamudil ga je. I, no, prav vse je šlo celo jutro narobe in vse nagajalo kot bi se zarotilo. — Žena ga je poznala, zato se mu je umikala, da se nista srečala. Vsaka beseda, je vedela, bi ga samo še bolj razdražila. — Skozi okno je videla, kako mu je še bus švigal mimo pred nosom, se je zasmejala in mislila je, da mora vmes poseči. Tudi nji se je zdelo že preveč “smole” za eno jutro. Spraviti ga mora v dobro voljo, ker drugače bo tudi v pisarni nataknen in vse bo šlo tudi tam narobe. Poznala ga je.

“Jimi!” zakliče skozi okno, ko ga vidi stati na cesti. “Nekaj si pozabil!”

Jim se niti ne ozre nazaj.

“Pridi nazaj! Ti bo žal, če ne greš!” mu smehljaje prigovarja.

“Morda sem pa le res kaj pozabil?” misli in, ker je časa dosti do prihodnjega bus-a, gre počasi nazaj.

“Kaj sem pozabil?” vpraša mrko ženo, ko vstopi.

“Vrata si pozabil zaloputniti!” se mu poredno smeje.

Premagala ga je! Ne reče nič, obrne se in gre ven pa zaloputne z vrati, da se je hiša stresla.

“Je že dobro!” se žena smeje zadovoljno sama sebi. Poznala ga je. “Celi dan bo dobre volje in se sam sebi smejal.”

POSOJILU KOT DOBRO DELO — Predsedniku Benjaminu Franklinu je pisal prijatelj in ga prosil pomoči v stiski, v kateri je bil.

“Težko dam, ker nimam,” mu odgovori in pošlje dar. “Vendar to svoto, ki vam jo pošiljam, je samo moje posojilo, ki ga vam dam pod pogojem, da ga vrnete tistemu poštenemu človeku, ki bo vas v enaki stiski prosil pomoči in boste imeli. Pa tudi vi mu morate dati svoje posojilo samo pod istim pogojem. To pa zato, da s tem malim, kar imam, naredim kar največ dobrega.”

OČE GRE V AMERIKO

Del resnične povesti, ki smo jo vsi amer. Slovenci pisali.

1. KOVAČ FRANCE

TAM sredi vasi, prav sredi, je bila naša hiša, no, saj še stoji prav tam, poleg Malnerčne, s katerimi smo si bili sosedge tako blizu skupaj, hiša poleg hiše, da smo si lahko videli drug drugemu v skledo. Spodaj v hiši je bila kovačija od ceste gori, na vrhu je bilo stanovanje. Ker pa je hiša stala v bregu, je bilo nadstropje pri vhodu že pritličje.

Oče je prišel pred leti iz Blok kot mlad kovaški pomočnik k staremu kovaču Anžuti. Pa se je seznanil s sosedovo Čepetovo Nežo, našo materjo, in sta se vzela. Kot pomočnik si je nekoliko prihranil in dajal na stran, mati je imela pa malo doto od svojega očeta. To sta skupaj zložila in kupila Zatkovo hišo in si tam uredila svoje domače ognjišče, — naš dom. Pri Kovačevih smo hoteli, da se pravi pri hiši, pa ljudje dolgo niso pozabili starega Zatko, prejšnjega lastnika hiše, in je kar ostalo pri mnogi “pri Zatkovih”, dasi tega imena nismo radi slišali. Pa kaj se ljudje za to zmenijo?

Oče je odprl svojo kovačijo s kovaškim obrtom in ni bilo dolgo, da si je s svojo kovaško spretnostjo, še bolj pa s svojo bloško zgovorno prijaznostjo pridobil naklonjenost in zaupanje vseh gospodarjev cele občine in še izven občine. Zaslovel je kot najboljši kovač daleč na okoli. Posebno je bil spreten v podkovanju konj in volov. To je bilo pa najvažnejše za tak okraj, kakor je bila naša okolica. Mogočni Krim s svojimi obronki in velikimi gozdovi, kjer so rastle vitke hoje, je bil s svojim “lesenim zlatom” glavni vir dohodkov za celo okolico. Kmet je potreboval denar ali za fronke, ali za obleko, ali za moko, ali karkoli. Nič mu ni bilo treba misliti, kako bo prišel do denarja. Vzel je svojo sekiro in žago in tesačo, napregel svoje konje, katere so imeli pa samo najbogatejši, ali pa par krepkih volov, odšel v gozd, podrl nekoliko zrelih hoj, jih obklesil, razžagal na krajše kose, jih naložil na svoj parizar, odpeljal na Breg k Merkunu ali Švigelnu, ali h kakemu drugemu lesnemu prekupčevalcu, pa je bilo denarja za vse, kar je potreboval.

Toda ti gozdovi, “kmečka najvarnejša hranilnica” za te kraje, so pa visoko v hribih, do katerih vodijo strma, slabo ali nič oskrbovane pota, polna kamenja. Zato so morali biti pa konji in voli, da so zmogli taka pota, dobro podkovani. Če bi ne bili, bi bilo nič. In ravno to je pa znal naš oče kot daleč na okoli noben drugi kovač.

“France ti podkuje konja, da hodi kakor bi šel po “fedrih”, so

dejali kmetje. "Voli pa hodijo taki, kakor bi plesali! Nič jih ne motijo slaba gozdna pota."

In vodili so svoje konje in vole od vseh strani, tam iz obeh Brezovc, iz Prevala in Goričice, iz Podpeči in Jezera, največ pa iz Rakitne, da jih jim "obuje"

Tako je bilo pa vedno več dela, zato pa tudi vedno več zaslužka. V nekoliko letih si je oče moral najeti že pomočnika, da je zmagal obilno delo.

Tako je oče pridno delal od zgodnjega jutra do pozne noči. Pri njem ni bilo nič delavskih ur. Delo je določalo te ure. Ko se je zjutraj zdanilo, se je delavni dan začel, ko se je stemnil, se je končal, včasih pa tudi ne. Včasih je pa morala petrolejka zjutraj dan podaljšati in zvečer ga kake ure nategniti. Mati je pa pridno in varčno gospodinjila in kar dobro jima je šlo.

"France, tožit te bomo šli," so se norčevali vaški sosede večkrat.

"Tožit? Mene? Kar pojdite, če me imate za kaj! Se vas nič ne bojim. Zakaj pa?" jim je oče odgovarjal in se jim poniglavo hehljal, saj je takoj vedel, na kaj merijo.

"Radi kaljenja nočnega miru. Saj celi vasi ne pustiš spati. Zjutraj se komaj zdani, že razbijaš, da ne moremo spati, zvečer pa spet ne moremo zaspati ko tako pozno v noč razbijaš," so se mu smejali.

"Kar pojdite! Kar pojdite! Če me zapro, saj bi se res rad enkrat spet naspal, lenobe lene! Vi boste pa čakali na svoje kose, krampe, lopate, motike, da se same popravijo. Bose konje in vole boste pa doma futrali zastonj, sami pa doma stradali! Kar pojdite!" se jim je smejal oče zadovoljno. Čutil je v teh besedah pohvalo, ki mu je kar dobro dela. "Sicer ste pa sami temu uzrok. Dva sva, pa ne zmoreva dela. Vsak bi najraje imel takoj vse narejeno, kakor bi bil jaz kak čarovnik ne pa rokodelčec. Čudežev pa ne znam še delati."

S pridnim očetovim delom in maternim varčnim gospodinjstvom je pa tudi kmetija rastla. Vsak zaslužek je dvakrat teknil. V malo letih sta hišo izplačala, pa dokupila raznih potrebnih njiv in senožeti. Kjer je bilo kaj na prodaj, je bil naš oče gotovo zraven kot kupec, če je le toliko zmogel, da je dal aro. Tako je prišla k hiši velika njiva na Kamenskem, Zavrtnica, prišel je vrt na Ponikvah, nekaj leh na Mahe, nekaj lepih senožeti v Škofeljcah in drugo.

Tudi hišo sta počasi preurejevala in popravljala in dostavljala. Dobila sta jo zelo zanemarjeno. Dozidala sta hleva, mali kozolec, urenila vrt, ga nasula z zemljo, da sta zaravnala breg proti Zalarčkovi dolini in ga zasadila s sadnim drevjem.

In tako je šlo prva leta kar dobro naprej.

Pa nobena reč ni tako nestalna na svetu, kakor sreča. Pride, se človeku tako hinavsko nasmehlja, vse gre po sreči, vse gre v redu, pa

se ti ta grdoba kar naenkrat skrije in razne težave in nesreče začno kukati na človeka iz vseh voglov, da bi človek kar obupal. Tudi pri našem očetu sreča ni naredila izjeme.

Hiša se je začela polniti z "drobižem". Vedno več ust in uste se je drenjalo okrog mize pri obedih in se stiskalo okrog velike skledе vsak s svojo leseno žlico, in jedlo, jedlo, da jih je bilo kar veselje gledati. Seveda vse zdravo, razvito, krepko, zato pa vedno lačno. Saj veste kašni so kmečki otroci! Vedno bi jedli! Malo se razskačejo, malo ponore, malo morajo delati, telesce se razvija, pa hoče želodec svoje, da nakuha zadosti — "vitaminov" bi danes rekli. Delati mora vsikdar "over time". Pa strgajo, strgajo ti koliko! Nikdar ni dosti obleke. Valjajo se po tleh, po prahu, plezajo kamore le morejo, pa se hlačke zataknejo v kak trn, resk! pravi, pa kolenček pogleda izza strganih hlačk, mati, ti pa šivaj, v nekoliko mesecih pa nove, ker je že krpa na krpi. Otroci so pač otroci. Taki smo bili mi, taki so še danes, če tudi bolj moderni ni naših težav starih kmečkih dni doma ne poznajo. Saj se teh dni vsi še tako radi spominjamo in pojemo: "Oh, takrat je res lušno b'lo, saj zdaj ni več tako!"

Vse to je pa seveda stavljalo na očetovo blagajno vedno večje zahteve. Sicer sta vsak "krajcer" najmanj trikrat obrnila, predno sta ga dala iz rok, pa kaj se hoče? Kar mora biti, mora biti, pa je ven! Upiraj se, kelikor se hočeš. Jesti mora biti, obleka mora biti, fronki morajo biti plačani, sol mora biti in še toliko drugega. Vse to pa stane denar in denar.

Zanimiv zgornji prizor je izdelal Slovenec v San Francisco, California Mr. Anton Zitnik, leta 1946, ko so se zbrali združeni narodi (United Nations) v tamkajšnjem mestu, da bi delali načrte za svetovni mir. Številke "1946" so sestavljene iz vrtnic. Delo je bilo tako krasno, da je bila vzeta slika in priobčena v časopisih.

Pa vse bi še šlo, ko bi spak ne nagajal še drugje! Ko bi še kake nezgode ne prišle. Pa se jih ogni, če se moreš! Sedaj ti pride kar na lepem, da zboli živinče v hlevu, ali celo pogine, morda kak "kričač" v hlevu zboli in je "proč", pa se naredi takoj velika ljuknja v hišni blagajni. Živinče je treba novo, ker mleko mora biti pri otrocih. "Cvilež" v hlevu bi v jeseni prinesel lepe groše za jesenske potrebe, ali če bi se doma zaklal, bi teknil za celo zimo z zabeljo in suhim mesom. Zdaj pa kaj? Kupiti je treba novega. Pa je dvojna izguba: prodalo se ni nič, je en-, in drugega je bilo treba kupiti, je pa druga izguba.

In vse to se je godilo tudi pri naši hiši, saj nismo bili drugačni, kakor vsi drugi v fari.

Pa še tretja zahteva na blagajno očetovo in materino se je začela pojavljati: otroci so odrasčali in za njih prihodnost bo treba poskrbeti, da si bodo služili kruha. Pri malem posestvu, kakor je bilo naše, vsi doma ne bodo mogli ostati. Kako? Iti bodo morali vsi od hiše po svetu "s trebuhom za kruhom". Eden tja, druga tja, tretji tja, vsak v svojo smer, da si najdejo svoje domače ognjišče pa kruha.

"Moji otroci ne smejo imeti tako težkega kruha, kakor ga imam jaz," je oče večkrat govoril gospodarjem, ko so sedeli ob ješi na klopeh in čakali da jim naredi delo, ali so prišli samo na kak razgovor. "Dote jim ne bom mogel dati. Zato bom pa dal vsakemu kako orodje v roke, da si jo bo sam zaslužil. Vsak mora kaj znati!"

In tako smo začeli odhajati zdoma drug za drugim. France je moral v podkovsko šolo na Selo, ker je bil odločen, da bo očetov naslednik na domu. Janez je moral v mesto h kolarskemu mojstru, Lojze k črevljarskemu, Andrejc je doma pomagal očetu, Pepca naj bo šivila, Ivanka je morala v tovarno, Urška je morala k sestram v šolo. Za me je pa dejal oče: Ta je pa najbolj ničast, za vsako orodje preslaboten, naj gre pa v šolo. Pero bo že držal!"

Vse to je pa seveda veliko stalo in tako je začelo zmanjkovati v blagajni, ki je bila iz leta v leto bolj prazna. Vse trdo delo je ni napolnilo več. Prišla je še bolezen očetova, potem materina in — usušila se je. Prišla je v hišo revščina in pomanjkanje.

Tako je bilo pri nas tista težka leta.

2. PRAV TAKRAT PA JE

Pa saj ni bilo tisto dobo samo pri nas tako. Po celi Sloveniji ni bilo nič drugače. Narod je gospodarsko pešal pa naj je bil to obrtnik, ali trgovec, ali kmet. Tovarne so začele potiskati obrtnika vedno bolj ob steno in mu jemati kruh. Po mestih so Nemci odpirali mogočne trgovine s pomočjo vlade na Dunaju, s katerimi mali trgovec ni mogel sprejeti boje ne s cenami, ne z blagom. Kmeta so tlačili težki davki,

katerih ni bilo nikdar dosti, prihajale so slabe letine, prišle so na domačo živad razne bolezni in tudi kmečke hiše so se zamajale v temeljih in bobni so peli. Po občinah so imeli beriči ob nedeljah po mašah vedno več "klicov" na razprodaje, nasilne in prostovoljne, kmečkih domov. Nekdaj mogočne kmetije so se krčile in majale in padale.

In prav takrat je pa bila tista doba slovenskega naroda, ki bo zapisana v zgodovini kot doba — izseljenske bolezni slovenskega naroda. V to revščino se je naenkrat zaslišal žvenket mogočnega dolarja tako vabljivo, tako zapeljivo, da se mu slovenski prazni žepi niso mogli ustavljati. Vsega naroda se je naenkrat polastil nek čuden nemir, nezadovoljnost z domom, hrepenenje po tujini — po zlati Ameriki, "Amerika" so ji dejali ljudje.

Prve bakcile te "izseljenske bolezni" so zanesli med slovenski narod najprej potniški agentje, zastopniki raznih parobrodskih prekoceanskih družb. Te so potrebovale več zaslužka, zato pa več potnikov. Zato so si najele tudi po slovenskih mestih svoje agente, da jim jih preskrbe. Poleg tega so pa najprej južno-ameriški "kavini grofje" po Braziliji zlasti, potrebovali več delavcev, pa tudi cenениh delavcev za obdelavo svojih kavinih plantaž. Enako se je prav takrat začela razvijati severno ameriška industrija z neverjetno naglico. Ameriški premogovniki, rudniki in plavži so kričali po delavnih rokah, zdravih in krepkih, pa tudi cenениh, prav kakoršne so imeli vsi srednje evropski in vzhodno evropski slovanski narodi, tudi Slovenci. Iz zapadne Evrope, od koder se je do tedaj vse ameriško izseljevanje vršilo, se je ustavilo. Francija, Nemčija, Irska in druge države so se začele gospodarsko same dvigati in njih ljudstvo je imelo svojo Ameriko doma. Po zgoraj omenjenih naših državah je bilo pa ravno nasprotno, dvigalo se je siromaštvo. Naravno! One so bile svobodne in njih vlade so skrbele za narod, tudi za njih kruh.

In to sta začutili zelo občutno zlasti obe Ameriki. Naročil toliko iz celega sveta, surovin še preveč, — delavcev pa nič, zlasti ne za težja dela. Domačini so raje iskali lažje delo po pisarnah, trgovinah in takih obrtih, kjer je bilo delo lahko in dobro plačano.

Tako so bili ti industrijalci v Ameriki primorani najti na svetu novih trgov za delavne sile. In tako so prišli na vrsto Slovani in vzhodno evropejski narodi.

In tako so ti agentje naravno prišli tudi v Slovenijo. "French Line", "Cunard Line", "German Lloyd", "White star line", takihle napisov je bilo vedno več po Ljubljani okrog kolodvora v kričečih in vabljivih barvah. Ti agentje so si pa seveda našli po raznih vaseh zmožnih, "jezičnih" pomagačev, katere so dobro podučili, kako naj izvršujejo svoj "poselj", kako morajo ljudem "na dušo pihati", da jih zastrupe z "izseljensko boleznijo" in pripravijo, da se odločijo za — izseljitev. Za

vsakega, ki so ga pridobili so dobili seveda "šenkengo", ki ni bila majhna. Pa je šlo. Skraja je šlo bolj počasi. Slovenski kmet je trd za novotarije. "Stara vera, staro vino in star denar", to je pri njem še kaj veljalo. Novo? Bah! To je za "škrice!" so dejali. "Škrici si lahko izmišljujejo novotarije, ko so vsega dobrega siti!" so po gostilnah očanci modrovali pri literčku "ta boljšega". Tako je bilo tudi, ko se je začela agitacija za izselitev.

Še več kot zgovornost in "jezičnost" agentov, jim je pa pomagala revščina, dolgovi nna posestvih in hišah, zlasti pa beričevi bobni.

In tako se jih je kmalu nekaj z dolgovi prisiljenih odločilo, da gredo v Ameriko. To vam je završalo po občinah, ko se je razvedelo: ta in ta gre v Ameriko. Po vseh hišah, po vseh gostilnah, povsodi, zlasti pa ob nedeljah pred opraviлом pred cerkvijo ni bilo drugega govorjenja kot o tem. Kajpada se je prvim vse smejalo in se norčevalo iz njih. Dali so jim ime "Amerikanec".

"Tak, ti greš v Ameriko? Kaj ti je pa padlo v glavo?" ga je nagovoril vsakdo, ki ga je srečal.

Junaški je moral biti, da je vstrajal in se ne ostrašil.

Pa kmalu so začela prihajati v Slovenijo pisma teh prvih "Amerikancev", pa kakšna! Ljudje so kar zijali! Polna hvale lepe Amerike, kako je tam dobro, kako se veliko zasluži, kako se lahko dobi delo, pa tudi koliko je tam mesa, belega kruha, pa pijače, pijače, koliko je, pa kako dobro in kako po ceni! Šlo je za svojimi možmi tudi več žena z družinami. Tudi te so v svojih pismih vedele pisati samo eno, samo himno o lepi in dobri Ameriki. Posebno te so bile močne agitatorice za Ameriko med ženstvom! "Tu vse nosimo klobuke in smo gospe!" so pisale. Hm, to je bilo nekaj za ženske po kmetih!

Pa še več! Ne samo lepo so prvi izseljenci pisali o Ameriki in njenem mogočnem dolarju, temveč so jih začeli tudi pošiljati pridno domov. Pa se je s pismom iz Amerike po slovenskih hišah zarežal sestradanim obrazom in praznim žepom mogočni zeleni dolar, pa pet dolarjev, pa deset. Hm, to pa to! Kar pet kron se je dobila za enega takrat! Da, ko je pa ameriški dolar zarožljajal po slovenskih hišah in žepih, je bila pa njegova zmaga dobljena in Amerika je zmagala. Povsodi po celi Sloveniji se je govorilo samo o Ameriki. Plevice, ki so se plazile po strnišču žejne in lačne in strgane, so govorile o ongavi Micki, o ongavi Franci, ki je šla, pa je danes gospa. Kaj so pa one? Plevice!, samo lačne plevice, ki se za par krajcerjev morajo plaziti po njivi celi dan. Kosci so mahali s svojimi kosami po zreli travi, pa govorili samo o Ameriki, bogati Ameriki, kjer tega ni treba. Mlatiči so na podu vih-teli s svojimi cepi po žitnih snopih z žiljevimi rokami, pa mlatili bolj pridno po Ameriki, kot po žitu. Amerika, Amerika, ne pa beraška Slo-

venija! Tam je dosti kruha, belega, in mesa in pijače. Dela se samo od ure do ure, pa si prost, si gospod. Kaj si pa tukaj doma?

Če se je pa že povsodi govorilo samo o Ameriki, kako bi bilo mogoče, da bi se tudi v Francetovi kovačiji ne? Saj je bilo tukaj nekako posvetovalno zbirališče vseh gospodarjev cele okolice. Da, da, se je, pa še veliko. Dan za dnem skoraj je prišel v kovačijo kak gospodar s polomljeno motiko, ali skrivljenimi vilami, s koso ali srpom in bahato in glasno povedal, da so vsi v kovačiji in zunaj kovačije lahko slišali, 'v Ameriko grem!'

"France, to le koso mi boš popravil, pa takoj. Saj mi jo boš zadnjič. Še pokosil bom, pa grem!"

"Kam pa?" je bilo vprašanje vseh, dasi so vsi vedeli, kam.

"I, kam? To ste čudni? V Ameriko! Kam pak?" se je pobahal in pogledal zmagoslavno po sosedih.

"Tak, si se tudi ti odločil?" je kovač dostavljaj, ko je tolkel po svojem nakovalu, da so iskre letele na vse strani.

"Zakaj pa ne? Garamo in garamo, pa nikamor ne moremo. Tam pa je denarja kot peška, kruha dosti, vina, vsega. Zadolžen sem do vratu. Še par let, pa bo boben zapel. Kam bom šel? Pa mi brat piše, da naj pridem za njim, da bom v nekoliko letih vse poplačal in rešil streho nad glavami otrok in družine. Neumen bi bil, če bi ne šel."

"Prav imaš!" so kimali pritrjevalno možakarji gospodarji sedeči po prašni klopi ob ješi in puhali dim iz svojih fajfc. Seveda so čutili različno. Kdor še ni bil tako globoko v dolgovih, ga je gledal pomilovalno, da, skoraj prezirljivo. Kdor je bil pa na isti poti, ga je gledal nevoščljivo in mislil, kako bi tudi sam šel za njim.

Kovač France je preveč hitel s svojim delom, da bi se bil kaj posebno zanimal za ves ta razgovor. Tudi mu še na misel ni prišlo, da bi tudi on začel misliti na Ameriko. Tudi če, bi ga številna družina ostrašila. Kaj naj naredi z družino doma? Naj jih pusti same?

3. PA SO PRIŠLE SKUŠNJAVE . . .

Tisto jesen je pa kovača Franceta posebno stiskalo. Prešič mu je prišel "proč", krava je poginila, ko je vendar upal, da si bo z obema opomogel in preskrbel za zimo družini saj najnujnejšega, da bo fronke plačal, da bo plačal obrtninski davek. Pa je šlo vse po vodi. Postal je potr in skrbelo ga je, kaj bo? Sicer je k svojim dvanajstim uram dnevnega dela dodajal kolikor se je le dalo, da bi natolkel čim največ. Pa kar ni šlo in ni šlo. Tudi kmetje tisto leto niso imeli. Prinašali so sicer veliko dela, za plačila so bili pa bolj počasni. Vse je šlo samo "na počak".

"France, vse bom plačal," so se izgovarjali, "samo prav sedaj ne morem!"

“Boš že plačal,” je mrmral France. Kaj pak je hotel, in vedno bolj ga je skrbelo.

“France, Bog ga daj!” se nekega popoldne prismeje v kovačijo s svojima dvema voličkoma iz Brega Rakiški Čakuc. “Podkovala bova. Voli so bosi. Do doma ne bodo vzdržali.”

“Bog ga daj! Precej bova naredila!” se mu nasmehne France. “Malo sedi tu na klop, pa mi kaj povej!”

“Pri Merkunu na Bregu je cel kup “Amerikancev” iz Preserja, Rakitne in Borovnice. Jutri odidejo,” pripoveduje Čakuc. “Veš, France, da je še mene prišlo, da bi kar šel!”

“Kaj boš ti mislil na Ameriko? Tak mogočnjak! Ti imaš Ameriko doma!” mu France ugovarja.

“Res je to!” pravi Čakuc. “Pa ko slišim, koliko drugi Rakičani pošiljajo domov, me pa kar ima, da bi šel tudi jaz. Malo posestva, zlasti gozda bi kar rad prikupil. Kržič je bil čisto pri koncu. Boben bi mu kmalu zapel. Danes ima vse plačano, toliko je že poslal. Sedaj se pripravlja še žena, da gre za njim!”

“Saj se tudi vsi iz naše občine pohvalijo in veliko pošiljajo!” dostavi France.

“Veš kaj, France, jaz se pa tebi čudim, da ti ne greš! Tu razbijaš in garaš pa strdaš! V Ameriko pojdi, pa bo dobro za te in družino! Vse boš preskrbel!”

Kot strela iz jasnega so zadele kovača Franceta te besede. Nehote mu roka obstane s kladivom na nakovalu. Pogleda ga začudeno in ga gleda, gleda. Čisto nov svet se pred njim odpre, — Amerika, — kakor še nikdar preje. “Saj res!” mu roji po glavi. “Zakaj pa jaz ne grem?” In vse siromaštvo mu stopi živo pred oči.

“I, kaj me tako začudeno gledaš?” ponovi Čakuc, ko mu France ne odgovori, temveč ga kar gleda. “Da, jaz pravim, zakaj ti ne bi šel v Ameriko?”

Kakor bi se iz sanj prebudil, tako je bilo kovaču.

“Eh, kaj bi po svetu kolovratil? Doma bodimo!” se slednjič premaga in odgovori.

“Saj ne gredo za vedno! Nekoliko let bodo tam, pa se bodo vrnili domov. Pa bodo imeli dolgove poravnane, pa še denar na strani. Jaz pa dam kar vsakemu prav ki gre. Pomagaj si sam, pa ti bo Bog pomagal, so stari dejali in prav so imeli.”

Pri večerji tisti večer je bil kovač zelo zamišljen, da se mu je žena čudila in premišljevala, kaj bi mu bilo? Odmolil je z družino običajni rožni venec in odšel spat. Dolgo ni zaspal tisto noč; da, skoraj nič ni spal. “Ali naj grem ali naj ne grem?” to mu je rojilo po glavi in ni mogel zaspati pri vsej svoji toliki utrujenosti. Ko je proti jutri zaspal za kratke ure, se mu je sanjalo samo o Ameriki. Ko se je prebudil in

Nedelja 31. avg. 1947 je bila praznik praznikov za župnijo sv. Vida v Cleveland-u. Rt. Rev. Msgr. B. J. Ponikvar, župnik sv. Vida, je praznoval 40 letnico svojega župnikovanja pri sv. Vidu in 70 letnico svojega rojstva.

premišljeval prijetne sanje, je bil skoraj njegov sklep že gotovo: v Ameriko grem!

Drugo jutro dopoldne pride občinski berič v kovačijo in mu prinese "prijazno" povabilo vrhniške davkarije, da je čas, da poravna obrtnin-ski davek, ki ni bil majhen. France gleda to povabilo in gleda. Kje naj pa vzame? Prenehal je nekoliko s pritiskanjem mehu in se zamislil v papir. "Amerika, Amerika! Samo ta me reši!" mu roji po glavi.

"Bog ga daj, kovač!" ga zmotita Drašler in Jelovec, gospodarja iz vasi. "Kam si se pa tako globoko zamislil? Ne bi rekel dvakrat, da misliš tudi ti na Ameriko?" se mu Drašler zasmije.

France je bil v zadregi. "Eh, kaj bi mislil na Ameriko? Ali mi-sliš, da je samo Amerika na svetu?"

"Za naju samo. Prišla sva, da se posloviva. Oba greva!" pravi Jelovec. "To le nama boš popravil, da bo imela žena vse v redu, ko bo sama doma z otroci," pravi Drašler.

"Tak tudi vidva gresta?" pravi počasi France.

"I, kaj pak hočeva? Saj je skoraj že cela vas v Ameriki! Kar poglej! Jarcovi, Anžutovi, Joželcovi, Vrhovčevi, Lagovi, Zalarčkov, Zalarjevi, i, kaj bi jih našteval, saj je vas že prazna. Pa vsi se pohvalijo. Vsi dobor delajo in zaslužijo. Pa Kamnik in Prevole poglej! Slugov Tona je baje že cel milijonar v Clevelandu. Pa Janez in Jaka. I, no, vsi. Veš, kaj France, še ti se odloči pa pridi za nami. Nama pišejo, da zlasti kovače tam rabijo in da veliko zaslužijo. Ti boš imel denarja tam kar na mernike! France, pameten bodi!"

"Eh, kaj bi tisto?" pravi France tako, da sta videla, da mu je kar všeč, kar govorita.

"France, nič, kar še ti!"

"Kaj še ti, kaj?" se oglasi žena, ki je prišla s škaфом k vodnjaku po vodo in slišala ta pogovor.

"I, kam? V Ameriko! Midva greva jutri!"

"Bežita, bežita! Pustita tisto neumno Ameriko! Vsem je glave zmešala!", pravi žena ježno. Vedno se je tega bala in jo je skrbelo, da bi "Amerikanci" tudi moža ne pregovorili za njo.

"Neža, kako si ti neumna! Poglej, kako vsi dobro pišejo in se hvalijo, pa koliko pošiljajo domov ženam," pravi Jelovec.

"Naj le! Jaz pa pravim, ljubi je domek, če ga je tudi samo za bobek! Tako so nas doma učili!" odgovori nejevoljno, pa odločno. "Kdo bo pa doma delal?"

"Saj bomo v nekoliko letih zopet doma. Pet, šest let, kaj pa je to, če gremo?" se izgovarjata došla gospodarja.

"France že ne bo šel nikamor!" pravi. "Res nam je hudo, pa smo le doma!" Jezno odide k vodnjaku.

“Naša je huda na Ameriko,” pravi kovač, ko odide žena s polnim škofom vode na glavi mimo.

“Tudi naša ni bila v začetku za to. Pa slednjič je uvidela, da je tako za vse najboljše. Danes se je potolažila!”

Od tistega dne sta veliko govorila o Ameriki tudi Kovač in žena. Toda France je uvidel, da je ne bo pregovoril. Ne bo mu dovolila.

Za nekaj dni se je zato tudi sam odločil, da ne gre. Pa jih je šlo le vedno več in vsi so ga vabili. Razni gospodarji so prihajali in pripovedali vedno lepše stvari, katere pišejo iz Amerike. Pa je začel kar misliti, da bo šel. Toda mogel bo samo skrivaj, da žena ne bo nič vedela. Toda, kako to doseči?

4. PA JE FRANCE POSKUSIL . . .

“Jutri bo treba v Ljubljano. Toliko stvari je treba kupiti. Župan Jože mi je obljubil, da mi bo plačal nocoj. K obračunu grem!” pravi kovač ženi po večerji in odide v noč.

“Hej, kovač! Prav, da si prišel! Na, tu sedi in pij!” ga pozdravi Smoliček iz Kamnika, ki je sedel pri mizi v večji družbi občanov pri kozarcu vina! “V Ameriko grem, pa sem ti še nekoliko dolžan. Danes te moram plačati. Žena te ne bo mogla, saj dokler ji kaj ne pošljem!”

“France, še ti z nami!” mu govore vsi.

In cel večer se je pletel pri Jožetu razgovor samo o Ameriki. “Tudi jaz bom šel!” sklene France odločno. “Skrivaj bom odšel, da žena ne bo vedela. Ko bom na poti, se bo že potolažila počasi. Tako ne gre več naprej!”

Tako je kovač sklenil v srcu, ko ga Jože povabi v sosedno sobo, kjer bosta sama v miru naredila račun in ga bo izplačal.

“Veš, kaj Jože,” pravi France, ko sta končala račun in je France spravil denar.

“Kaj je, France? Kar morem za te vsikdar vse!” ga pohvali Jože.

“V Ameriko grem tudi jaz. Denar za pot mi boš posodil,” spravi s težavo France iz ust.

“Ti? V Ameriko?” pravi Jože. “Prav imaš! Samo, kje bomo dobili takega mojstra kot si ti?”

“Saj jih je več v fari in vsi radi zaslužijo,” pravi France.

“Kar nič ti ne zamerim. Morda bo pa gar prav. Priden si, varčen si, pameten tudi. Nič ne bo napačno. Kar se tika posojila, kolikor hočeš!”

“Hvala Jože,” in kakor skala se je odvalila s srca skrb, kje bi dobil denar. “Hočeš že nocoj?”

“Saj toliko, da bom jutri lahko dal aro, ko grem v Ljubljano.”

Kakor bi bil na perutih, tako je veselo odšel kovač France od Jožeta domov tisti večer. Tako lahak je bil kot še nikdar!

5. TEŽKI DNEVI

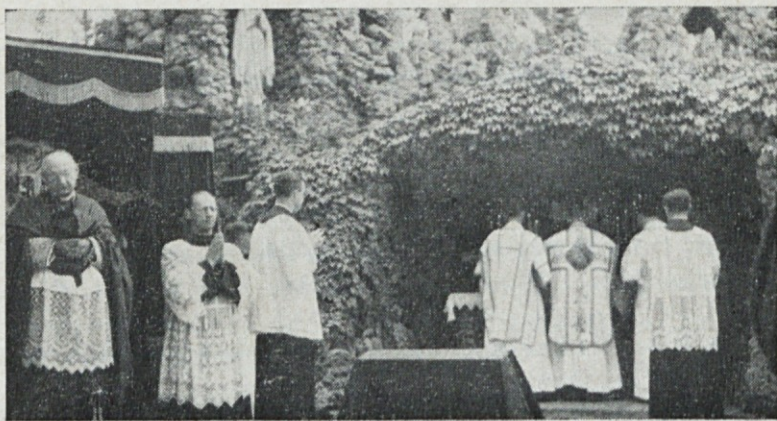
Kar vesel in s seboj zadovoljen je odhajal tisti dan kovač France iz Ljubljane, kakor še nikoli prej. V domišljiji se je že videl v Ameriki, kako bo tam pridno delal, pa še bolj pridno varčeval in pošiljal ženi, da bo najprej plačala dolgove, potem pa nalagala v hranilnico. Po nekaj letih, največ pet ali šest letih, se bo vrnil, bo imel denar in konec bo revščine, ki ga toliko teži in ga toliko boli, ko vidi, da ne more dati svojim otrokom saj toliko, da bi ne stradali in da bi ne bili strgani. V gostilni pri Šiksu, kjer je imel Lovre konja n voz, s katerim se je pripeljal, je dal kar za cel liter "ta boljšega", da ga je spil s prijatelji.

Doma se je žena, naša mati, kar začudila, ko je prišel domov tako vesel in razigrane volje, kakor ne drugikrat, ko je moral temu ali onemu otroku žalosten povedati, da mu ni kupil tega ali onega, kar je prosil, ker je denarja zmanjkalo. Tokrat je vsakdo dobil vse, kar je prosil.

"Da, samo v Ameriko! Samo ta nas bo rešila! Moram iti!" je mislil in veselo tolkel po trdem nakovalu s kladivom, kakor bi hotel z železom kovati tudi svojo odločno voljo, da bo mogla premagati težave, ki ga čakajo pri ločitvi. Ko se je v tem veselem razpoloženju vrnila za kak trenutek tudi miselj, kako bo težko pustiti ženo in otroke, ga je kar zazebló v duši. Pa je to hitro potlačil in dalje snoval v domišljiji svoje načrte za bodočnost v lepih barvah, ki mu jih je nudila.

Ko so možakarji v kovačiji zopet govorili o Ameriki in o Amerikancih, ki so že odšli tja, je naenkrat drugače govoril, kakor prej, da se jim je kar čudno zdelo. Hvalil je Ameriko in odobral vse, ki so že odšli.

PRIZORI IZ KATOLIŠKEGA SHODA V LEMONTU, ILL., 5. JULIJA 1947.

Prizor iz slovesne svete Maše, ki jo je daroval kanonik Rt. Rev. J. J. Oman v prisotnosti kardinala Stritch-a, čikaškega nadškofa.

“Pametno so naredili, da so šli! Zakaj bi si človek ne pomagal, če si more? Zakaj bi tolkel črn trd kruh, ko si pa človek lahko belega preskrbi? Prav imajo!”

“Pa si do sedaj drugače govoril,” so se mu čudili.

“Človek počasi pride do spoznanja,” se je opravičeval. “Vsi tako dobro pišejo iz Amerike in se ne morejo prehvaliti, kako jim je dobro, koliko zaslužijo in kako dobro živijo. Gospodje so! Če vsi tako pišejo, mora biti že res. V Ljubljani oni dan sem jih videl veliko, ki so odhajali tja, vsi veseli in srečni, da sploh morejo. Vsi so pravili, koliko Amerikanci pošiljajo domov!”

Vendar dan se je umikal dnevu in vedno bolj se je bližal dan, ko bo tudi on odšel. Pri agentu je našel več svojih znancev, ki so se odločili da gredo in so bili tam po istem poslu, kakor on. Sicer bi bil raje videl, da bi nikogar ne bil našel. Pa kaj se hoče! Vse je prosil, da naj nikomur ne povedo, da gre tudi on.

“Veste, žena je odločno proti, da grem. Če bi izvedela predno odidem, bo vse naredila, da mi prepreči. Zato, prosim, molčite, molčite!” jih je prosil.

“Saj je z nama enako,” sta mu dva priznala. “Odšla bo skrivaj, da bo žena izvedela še le, ko bova že na poti. Hudo bo to, pa se ne da pomagati!”

Kolikor bolj se je pa bližal ta težki dan, toliko težje mu je bilo pri srcu. Ko je sedel pri mizi s svojo ljubljeno družino in je pogledoval zdrave obraze otrok, ga je zbolelo v srcu.

“Boš res kot oče te le otročiče pustil same doma? Kako boš prestal brez njih?” se mu je oglašalo v srcu. Oglasila se je ljubezen do njih. Osupnil je vselej za trenutek in se zamislil, pa se hitro premagal, da bi žena ne opazila.

Pa je le opazila. Njeno skrbno oko je le prekmalu opazilo, da mož nekaj “špekulira”, kakor si je mislila. “Nekaj ima, kar skriva

Med sveto mašo je prepeval pevski zbor iz cerkve sv. Jožefa, Joliet, Illinois, pod vodstvom Toneta Rozmana.

pred menoj!" je mislila in ga še bolj opazovala. Večkrat mu je to tudi povedala.

"Nekaj imaš v mislih, kar skrivaš pred menoj," mu je dejala in ga pogledala naravnost v oči, da jih je kar povесil, kakor otrok, ki je storil kaj slabega. Vendar hitro se je zavedel samega sebe in se premagal.

"Ej, bodi no! Kaj naj skrivam?" ji je odgovarjal. "Saj veš, skrbi so!"

"Res so skrbi, pa si jih imel tudi do sedaj, pa si bil drugačen!"

"Kakšen drugačen? Kako pa govoriš?" se je branil in če le mogel hitro odšel na delo, kar pa seveda žene ni pomirilo, temveč samo potrdilo v njeni sumnji. Vendar pa, da bi mož res mislil na Ameriko, si niti misliti ni mogla. Saj ni nikdar o tem govoril, niti Amerike hvalil, niti odobral tiste, ki so šli. Kako naj pusti toliko družino samo? Kako naj pusti njo, s katerim sta si tako dobra? Skušala se je v svojem pre-mišljevanju tolažiti in si je te misli izbijala iz glave, pa kar ni šlo. Komaj si jih je enkrat izbila, pa je že kaj opazila zopet, ker ji je sumnja iznova vzbudilo.

Tako je slučajno šla oni dan mimo okna kovačnice, kjer je sedelo nekaj možakarjev in zdelo se ji je, da je slišala enega, da je dejal možu: "Prav imaš, France, saj bom tudi jaz kmalu za teboj!" Kje naj bo

Kardinal S. A. Stritch pri groti sedi na svojem tronu med sv. mašo. Po sveti maši je imel pomemben govor o slavni zgodovini krščanstva med Slovenci.

V malem podeželskem mestecu vidi mestni odvetnik ob cesti mestne paglavčke, ki so sedeli v krogu in imeli v sredi malega psa. Radoveden je bil, kaj delajo. Odvetnik pa ni bil priljubljen mestnim paglavcem, ker jih je večkrat prijemal za to ali ono neumnost in ozmerjal.

"Kaj pa hočete s tem psičkom?" jih vpraša, prepričan, da nimajo dobrih namenov, preveč jih je poznal.

"Našli smo tega psička in se prepiramo, čegav bo? Pa smo naredili, da ga bo dobil tisti, ki bo povedal največjo laž," mu pravi eden.

"O, fantje, to pa ni lepo! Ko sem bil jaz v vaših letih, se nisem nikdar zlagal," pravi odvetnik in jim požuga.

Nihče ne reče nič. Slednjič pravi najstarejši, ki je vodil to "zborovanje": "Fantje, psiček je njegov! Franki, daj ga mu!"

"Kaj je pa s tistimi petimi dolarji, katere sem vam prejšnji teden posodil? Rekli ste mi, samo za par dni!"

"Imate prav. Tako je tudi bilo. Imel sem jih samo en dan."

kmalu za njim? Pa vendar ne v Ameriki? In o tem sosedu je vedela, da se pripravlja, da bo šel, žena ji je zadnjič pripovedovala. Pa jo je še bolj zaskrbelo in nevede kedaj, so jo zalile solze. Če res misli oditi, in to skrivaj, saj mu ne bo mogla ubraniti? Vendar, da bi France šel skrivaj, ne da bi se poslovil, če bo res šel, se ji je tudi zdelo nemogoče. Tako se je borila sama s seboj neprestano in težke ure je imela, zelo težke.

Še težje ure je pa imel vsaki dan bolj oče. Imel je sicer vse uravnano, kako bo naredil, da bo lahko odšel neopaženo. Vse, kar bo vzel seboj, bo skrivaj znosil k županu Jožetu, ki mu bo to spravil. Ko bodo drugi Amerikanci odhajali, bodo na svoj voz vzeli tudi njegov kovček. Pri agentu v Ljubljani jih bo našel, tam bodo prišli skupaj, pa ga bo dobil. Radi varnosti se bo odpeljal s potniškim vlakom v Kranj, kjer bo počakal mednarodni pariški vlak, ki se šele v Kranju prvič vstavi. Župan Jože mu je obljubil, da bo prišel k ženi in prinesel za njo tako žalostno vest, da je mož odšel v Ameriko, ji bo povedal, da je skrivaj odšel, da bi ji prihranil bolečine slovesa, jo bo potolažil in obljubil pomoč, ako bi česa potrebovala. Tako je imel vse nasnovano.

Pa je prišla zadnja nedelja, ki jo bo doma preživel. Bila je nedelja sredi oktobra in praznik sv. Rafaela, patrona izseljencev, je kakor nalašč pasel na tisto nedeljo. Stari župnik, gospod Nace, je porabil to priliko, da je povedal svojim faranom, kar mu je bilo že več let tako pri srcu in ga je bolelo, namreč beg faranov z rodne grude v neznano Ameriko. Fara se mu je vidno praznila. Vedno več hiš v fari je bilo že kar popolnoma zaprtih in praznih, ker so se cele družine izselile. Zlasti prazna je bila farna vas.

“Lepa prilika, da svarim ljudi pred novo “kugo slovenskega naroda”, kakor se je javno imenovalo tedanje izseljevanje naroda v tolikih množicah”, si je mislil tisto soboto, ko se je pripravljaj na pridigo za drugi dan. Stopil je na visoko prižnico z zelo resnim in zaskrbljenim obrazom, ki je pričla, kako ga skrbi bodočnost njegovih ovčic, saj jih je ljubil kot oče. Toliko let je že med njimi, da krščuje že tretji rod. Kako bi jih ne ljubil, in zato, kako bi ga ne skrbela njih sreča in nesreča?

“Danes vam moram pa spregovoriti resno besedo, katero nisem nikdar mislil, da jo bom kedaj moral,” je začel pridigo, da so se vse glave po cerkvi dvignile, še celo tiste, ki so se že pripravljale, kakor vsako nedeljo, na malo zadremanje. “Lepa je naša slovenska domovina, katero so nam naši očetje zbrali za naš dom, lepa, lepša kot katera druga na svetu. Duša slovenskega naroda jo je vzljubila in se tekom skoraj poldruga tisočletja kar prirastla nanjo. Nad 15 sto let že slovenska žuljeva roka obdelava to zemljo z ljubeznijo in jo zaliva s svojim znojem in posvečuje s svojim trpljenjem. Da, celo s krvjo jo

je Slovenec posvetil v turških časih, ko je prelival kri za njeno rešitev. Slovenski narod in njegova slovenska zemlja sta danes eno. In ta zemlja je Slovencu hvaležno vračala njegov skrb in ljubezen in že toliko stoletij mu polaga vsakdanji kruh na njegovo mizo, ga oblači in mu daje prijeten dom. Res je, revna je ta naša domovina, revna. Manjka nam marsičesa, kar drugod imajo. Vendar pa smo vkljub svoji revščini srečni in zadovoljni, doma smo, na svojem. V svoji hiši smo sami svoji gospodarji. Toda zadnje čase pa je začela Amerika mešati slovenske glave. Mogočni dolar s svojim zlatim žvenketom se je oglasil po naših hišah tako vabljivo in zapeljivo, da je naenkrat to zgodovinsko slovensko ljubezen do rodne grude prežvenketal, da je omagala in kaj vidimo? Dragi moji farani, kar po fari pogledjte! Prazne hiše kriče in jokajo za svojimi stoletnimi družinami. Dan za dnem jih odhaja vedno več in več v daljno neznano tujino. Res je, vsi, ki so odšli dobro pišejo in se ne morejo prehvaliti, kako jim je tam dobro. Vendar, dragi farani, tujina je tujina, je mačeha, mater domovino more pa človek imeti le eno. In ta domovina vas ljubi, tujina vas ne bo. Tujina hoče ne vas, ampak vaše žuljeve roke, vaše sile. Prav nič ne rečem, če gredo tisti, ki tukaj nimajo svojega lastnega doma, če gredo tisti, katerim preti beričev boben, toda gruntarji in polgruntarji, taki, ki se morejo pa doma če tudi z revščino preživeti, pa nikari! Za vse, ki gredo me skrbi in s skrbnim očesom gledam za njimi v strahu, kaj bo z njimi. Res je tam dolar, toda, kaj pa duša? Koliko teh, ki hite sedaj v tujino verni, bodo morali za dolar prodati svojo dušo, svoje zveličanje. Zato jaz pravim, dragi farani, tukaj pridno delajmo, tukaj garajmo in varčujemo, doma, na svojem, kakor so živeli tukaj naši očetje, pa bili srečni. Nismo bogati, pa smo zadovoljni. Zato vas vse kot vaš dušni pastir svarim, nikari! Ljubi je domek, če ga je tudi samo za bobek, so nas stari učili ljubiti in ceniti svoj domač krov." Tako je govoril tisto nedeljo gospod Nace resno in odločno, kakor še nikdar drugače. Posebno je svaril očete in jih opozarjal na družine, katere puščajo doma za seboj.

Cela cerkev je imela celo pridigo oči vprte v svojega starega župnika in ga poslušala, kakor nobeno nedeljo drugače. Nihče ni zadremal. Še gluha Rudolfova Zefa, ki je bila brez noge in je sedela na stopnicah pred Marijinim oltarjem, ki je bila tako gluha, da bi kanonskega strele ne slišala, in je navadno pri pridigah zadremala in začela pridigarju pritrjevati s svojim kimanjem, to nedeljo ni zaspala. Videla je po cerkvi pazljivost, kakoršne nobeno drugo nedeljo, in je takoj vedela, da mora biti nekaj posebnega. Skoraj so jo solze revo zalile, da ni mogla slišati, kaj govori gospod župnik.

Naš oče, kovač France, je sedel v svoji "pruki" tam pod korom, zadnja je bila, tam je imel vsa leta svoj zagotovljen sedež. Morda v

celi cerkvi ni nihče poslušal tako pazno besede gospoda Naceta, s katerim sta bila kar prijatelja, kakor ravno on. Toda vsikdar je zvesto poslušal in rad poslušal očetovske pridige gospoda Nace, danes mu je bila pa pridiga kar tako zelo odveč. "Pa ravno danes!" bi bil kmalu skoraj kar glasno zagodrnjal. Sicer so bile vse svarilne besede dobrega župnika za Franceta zamanj, imel je že vse urejeno in je bil popolnoma odločen, da gre, zato je celo pridigo sam pri sebi ponavljal sklep, da gre in gre. Ko je župnik omenil, da ni še tako hudo, če gredo taki, ki so zakopani v dolgove in so revni, ga je to ves pokrepilo. "Kdo pa je bolj reven kot sem jaz?" si je mislil. Vendar pa mu je bilo celo pridigo težko pri srcu, da, z vsako besedo težje. Šele pri tej pridigi se je popolnoma zavedel vse resnosti svojega koraka, kako dalekosežen lahko postane zanj in za družino, da, kako usodepoln! "Očetje, predno se odločite za izselitev, mislite na svoje družine, katere zapuščate brez očeta in gospodarja!" te besede pridigarjeve so ga posebno zadele, kakor bi ga kdo po glavi s kladivom udaril, tako se mu je zdelo. Vsa velika odgovornost, katero sprejema nase s svojim odhodom, mu je živo stopila pred oči. Kar streslo ga je in premagalo slednjič — da so se mu ulile solze iz oči. Šel bo tako daleč, se bo še kedaj vrnil? Lahko se mu zgodi nesreča že na poti? Iz Amerike so prišla poročila tudi že o nesrečah, da je tega ali onega ubilo v tovarni, v rudniku, v plavžu. Se njemu ne zgodi lahko kaj takega? Kdo ve?

Tako pobožno že dolgo ni molil, kakor je molil pri tej maši. Molila je res cela njegova duša, pa tudi njegovo razbičano srce. Ko je maša minila in se je ljudstvo usulo iz cerkve, se kar ni mogel dvigniti, da bi tudi on odšel. Zazdelo se mu je, da ve cela fara, kaj namerava in vseh oči vanj obrnjene, češ, "tudi ti si eden izmed teh! Si slišal pridigo? Tudi ti greš!"

Vendar slednjič si je skrivaj hitro obrisal solze v očeh in počasi odšel iz cerkve.

"Si slišal, gospoda župnika, kaj so povedali?" pravi zmagovito žena Neža, ko je stopil v hišo. "Hvala jim, da so to povedali!" Tudi jaz tako mislim. To ne bo dobro ne za dom, ne za ljudi, tako jaz mislim!"

Franceta je zbodlo. Neprijetno mu je bilo. Preveč je bil razdvojen sam s seboj in ga je že itak dovolj bolelo. Pa mu gre še to pripovedovati in to s tolikim povdarkom, kakor bi vedela za njegove skrivne naklepe. Ni vedel, kaj ji naj odgovori. Hliniti sedaj veselost? Odobravati, kar mu je rekla? Naka, hinavščine France ni poznal, preveč je bil pošten. Pa kaj naj ji reče? Skoraj bi ga bilo premagalo, da bi ji kar povedal. Pa se je hitro premislil. Takoj je vedel, če ji pove, je njegova Amerika šla. Toliko bo prigovarjanja, pa tudi toliko

joku in solza, da tega ne bo prenesel. Udati se bo moral in ostati doma, če tudi je vse urejeno z agentom.

“Dobro so povedali res,” je bilo vse, kar je s silo spravil iz svojega jezika, odložil klobuk in začel hoditi po hiši sem in tja, kakor je imel navado vsako nedeljo. Žena, naša mati, ga opazuje in stara sumnja se ji vzbudi. Tako zamišljen in skoraj otožen obraz jo je globoko zadel.

“Da, dobro,” slednjič odgovori, “samo ko bi hoteli ljudje poslušati!”

“Prav so povedali, če je sila, če je revščina in se ne da drugače pomagati, da na zadnje to še ni tako hudo!” govori, kakor bi govoril sam s seboj. “Takim res nihče ne more zameriti. Saj še Bog pravi, da si moramo najprej sami pomagati, potem šele nam bo tudi on pomagal!”

“Sedaj pa vem, da misli na Ameriko,” si misli žena in žalostno odide v kuhinjo, da pripravi zajutrek.

“Tako govoriš, kakor bi tudi ti mislil na Ameriko?” pravi odločno, ko pride z veliko skledo koruznega močnika nazaj v hišo. “Sedaj je čas, da ga prisilim, da mi pove, kaj misli,” je sklenila v kuhinji pred pečjo.

“Beži, beži! Kaj bi tisto? In če bi šel? Saj bi me ti morala še siliti, da grem, ko pa vidiš kako težko gre pri hiši!”

“Nikoli! Če je revščina, kar naj bo! Vse bomo prestali, pa smo tepo doma. Jaz prav tako mislim, kakor so povedali gospod župnik!”

Sedli so družina k mizi, molili in zavžili boren zajutrek.

Nadaljni razgovor o tem je zmotil Špelin iz Jezera, ki je prišel radi nekega dela.

Po pridigi v cerkvi in po razgovoru z ženo tisto jutro, zlasti pa ker je samo še par dni do odhoda, ko je stala očetu pred očmi bridka ločitev, ko se niti posloviti ne bo mogel, se mu je zajedla globoko v dušo in ga grizla in pekla skoraj do neznosnosti. Če je bil le sam, so mu ušle solze, katere je pa skrival. S katerim izmed otrok je govoril, se mu je zdelo, kakor bi mu iz njegovih oči kričal očitek: “Zapustil me boš!” Ko je pokladal v hlevu živini, se mu je zdelo, kakor bi mu očitale, da gre in jih pusti. Da, cela hiša se mu je zdelo, da mu očita. Tako rad jo je imel. S tolikimi žrtvami si jo je pridobil. Da, res bilo mu je nezno. Vendar — revščina doma — pa dolarji v Ameriki. Vse to mora sedaj premagati, vse je samo sedaj težko, ko se bo vrnil in bo ves dolg poravnal pa še denar bo na strani, bodo vsi veseli, še žena! Erpel je veliko, vendar — saj gre samo za družino, za otroke, da se jim bo bolje godilo, kakor se je njemu, tako se je tolažil in to, samo to mu je dajalo vstrajnosti, da se ni dal odvrniti od storjenega sklepa.

PA, TE ŽENSKÉ . . .

“Micka, boš šla h Kaluži po peska za ribanje,” pravi mati najsta-

rejši sestri tisto popolne. "Tam je najboljši pesek." In sestra je odšla.

Tam je pa dobila Žovanetovo, ki je prišla z istim namenom in je že kopala pesek. Pozdravili sta se veselo, saj sta bili dobri prijateljici in sovrstnici.

"Tak, vaš oče tudi gre?" jo vpraša po prvem pozdravu.

Sestra jo začudeno pogleda. Prestrašila se je

"Kam gredo, kam?" vpraša presenečeno, dasi je vedela, na kam misli.

"I, kam? V Ameriko?" ali doma nič ne veste?" se začudi Žovanetova.

"Kdo pa pravi? To je laž! Pri nas nihče ne ve o tem?" se sestra izgovarja v zadregi.

"To je pa čudno? Pa je le res!" trdi dekle trdovratno. "Sinoči so bili vsi, ki gredo pojutranjem, pri Jožetu in je vse zmenjeno! Tudi vaš oče je bil tam."

Za Micko je bilo pa to dosti, glasno zajoka, pobere svoj pehar, kladivo in vrečo in odhiti domov. Kar tekla je celi čas, da preje pride domov, kakor bi se bala, da bi znal oče preje oditi, predno pride domov in pove materi, ki gotovo prav nič ve. Da bi ona vedela in vse to skrivala pred otroki, zlasti pred njo, najstarejšo, kateri je vse zaupala in se v vseh važnih rečeh z njo pogovorila in posvetovala, to ni mogoče. "Skrivaj hočejo oditi," si je glasno govorila sama sebi, ko je hitela po strminah mimo Kameljškega domov.

Kako in kaj je bilo pri Kovačevih, ko je prinesla Micka to strašno novico, si lahko čitatelj sam misli. Da je nastal jok in stok, kakor bi kdo umrl, je samo naravno.

In konec? — Oče je ostal doma!

"Saj pravim, ti ženski jeziki!" je pozneje oče večkrat ponovil, ko so o tem govorili doma ali v kovačiji, in so ga gospodarji dražili, da je šla "Amerika zanj po vodi".

* * *

Škoda, da človek ne vidi naprej v svojo bodočnost. Ko bi takrat mati mogla samo malo slutiti, da bo čez leta pa sama še v Ameriki, da bo ob svojem prihodu v Ameriko našla kar trinajst svojih otrok raztresenih po Ameriki, bi gotovo takrat postopala drugače. Kako vsa drugačna bi bila zgodovina naše družine, koliko hudega bi bila prihranila.

* * *

To je povest naše družine. — Ne! Ni res! To je samo košček velike povesti zgodovine slovenskega naroda, katere mi ameriški Slovenci nismo pisali, temveč delali. Vsi smo del te velike povesti. Danes so prešla dolga leta od tedaj. Vendar kako živo so nam pred očmi tista

leta! Kakor bi bilo danes! Pa ta povest, narodna namreč, še ni končana. Mati zgodovina jo še piše. Še smo živi, še je tu Ameriška Slovenija, umirajoča sicer, vendar — še živa. Še smo tu taki, katerim je tekla zibelka tam daleč za morjem v Sloveniji, in je ob naši zibeli pela slovenska mati svoje uspavanke. Še so tu srca, ki so še ozko povezana s to Slovenijo, in dolga leta teh vezi niso mogla pretrgati. Še ste ameriško slovensko srce in ono doma samo eno srce. To čutimo zlasti danes, ko kot morje velika bolečina razjeda doma slovenska srca, pa čutimo vso to bolečino tudi mi v svojem srcu. Iz ust in srca pa nam sili samo ena želja: škoda, da takrat ni cel narod zbežal!

Bilo je v času velikih ženskih klobukov. Gledališki ravnatelj je bil prisiljen odrediti, da morajo ženske med predstavo odložiti svoje klobuke, da bodo navzoči mogli videti igro. Pred predstavo pride ravnatelj na oder in to pove gledalcem. Pa le malo žensk ga je ubogalo. Kaj narediti?

Po prvem dejanju pride ravnatelj zopet na oder in pravi: "Pred predstavo sem prosil dame, da bi odložile svoje velike klobuke in dale gledalcem za njimi priliko, da vidijo na oder. Toda prisiljeni smo to naredbo spremeniti v toliko, da to sedaj zahtevamo samo od mlajših. Vse starejše dame smejo klobuk ohraniti!" — Da ste videli, kako je zašumelo po gledališču. V eni minuti ni imela nobena ženska več klobuka na glavi.

Trgovca je govoril telefonično iz San Francisco v New York s svojo ženo. Nankrat žena strašno zakriči in mož sliši, kako pade po tleh. Nekoliko trenutkov postoji, če se morda še oglasila, kliče "halo! halo!", nič odgovora. Prestrašeno

hitro pokliče New Yorško policijo in prosi, da naj hitro pošlje nekoliko mož v njegovo stanovanje, tam se je moralo zgoditi nekaj strašnega, in pove, kaj se je zgodilo. "Gotovo banditje so jo napadli!" govori razburjeno. "Hitro, prosim, hitro! Rešite jo!"

Petero do zob oboroženih stražnikov plane v New Yorku na patrolni voz, — "Ding! Ding! Ding!" zazvoni in zdirjajo po mestnih ulicah.

Ženo najdejo nezvestno pred telefonom. Slušalo je še držala v rokah. Eden jo z "dišečo soljo" skuša prebuditi, drugi hite po sobah in iščejo banditov. Ko nič ne najdejo, pridejo k ženi. V tem se je pa že zavedla.

"Ooooooh!" zakriči. "Ali je še v sobi? Hitro pogledjte, morda je pod omaro? Morda je v kuhinji! Hitro, hitro! Oooh! Rešite me!"

"Kdo je pa bil?" izprašuje policija. "Kakšen je pa bil?"

"Kakšna je bila? Prav taka kakor so vse — miši"

POJDITE K BARAGI!

DA je naš rojak, škof Baraga svetnik, o tem več ne dvomi. Če pa je to, potem imamo Slovenci pri Bogu mogočnega priprošnika in zavetnika, katerega moremo izkoristiti zlasti v sedanjih težkih časih, v katerih ječi njegov slovenski narod. Sedaj je čas, da se zatečemo vsi Slovenci k njemu s svojimi prošnjami, da tudi Baraga pokaže svojo moč pri Bogu s svojo priprošnjo in ga Bog poveliča z uslišanjem. In to se bo zgodilo gotovo, samo če bomo imeli do njega toliko zaupanja, da se bomo obrnili nanj z resničnim zaupanjem in s stanovitno molitvijo, ker le stanovitna molitev oblake predere, ker le tisti, ki prosijo, dobe, ker se le tistim odpre, ki trkajo.

Vsi katoliški narodi, ki verujejo v občestvo svetnikov, ki verujejo v molitev, hite v svojih stiskah in potrebah pred vsem k svojim lastnim svetnikom za pomoč s svojimi prošnjami. To pa ne kakor da bi verovali, da je tudi v nebesah kaka narodnost, da so svetniki tudi v nebesih razdeljeni po narodnosti, ne! Toda vedo pa, da tudi Bog priznava naravne vezi, ki vežejo ljudi med seboj v življenju v družine in narode. Saj je bil Jezus, Bog Sin, tudi član posebne družine, v kateri je bil povezan s sinovsko in materino ljubeznijo s svojo materjo Marijo, z ljubeznijo varovanca s sv. Jožefom, je bil tudi on rojen kot član posebnega naroda, s katerim je bil enako po-

vezan s posebno ljubeznijo. Vzemimo samo dogodek s kananejsko ženo, toraj tujko, ki ga je prišla prosit zdravja za hčer. Kako lepo je tukaj pokazal svojo ljubezen do svojega naroda! Kako jasno je povedal, da celo on, kot Bog, vendar kot sin svojega naroda, kot človek, priznava, da je najprej prišel za svoj narod, da mu pomaga, tako, da se nam na prvi pogled kar čudno zdi.

Če je pri Bogu tako, je prav gotovo tako tudi pri svetnikih. Prav gotovo imajo tudi svetniki pred vsem nekako nalogo, da pomagajo svojemu narodu, tistim, s katerimi so bili v življenju povezani z vezmi ljubezni, s katerimi so bili ena skupina, v katerih so se rodili, pa tudi izveličali in posvetili.

Če je to tako, in da je tako, je samo po sebi jasno, imamo tudi mi Slovenci pravico, da od našega rojaka svetnika Barage nekako kar zahtevamo, da se za nas zavzame v naši stiski in nam pomaga s svojo priprošnjo pri Bogu, pa da ima Baraga nekako od Boga dano tudi dolžnost, da to stori. Po občestvu svetnikov in po krvni in rodni zvezi z nami jo ima.

Imamo lep zgled v zgodovini sedaj tako nesrečnih držav Poljske in Litve. Obe imata sv. Kazimirja za svojega patrona. Bil je poljski kraljevič. Pa je ruski car vdrl v Poljsko in Litvo z mogočno vojsko, da ju vniči. Poljaki in Litvinci so bili že na tem, da bodo premagani

in vničeni. Obe vojski sta pa v svoji stiski "napadli" sv. Kazimirja z močno molitvijo, da jim pomaga. Prišlo je do odločilne bitke. Tedaj se nenadoma prikaže pred vojskoma sv. Kazimir v obliki mladega možja, zakliče vojski: "Naprej za menoj!" preko reke Dzwine. Vojski mu sledita in zmagali sta.

Za to imamo tudi lep zgled v našem slovenskem škofu Dr. Rožmanu iz Ljubljane. Tudi on je že doživel izredno, očevidno pomoč Barage. Tu v Ameriki se še ne ve veliko o tem, ker se je zgodilo tik pred sedanjo slovensko nesrečo.

Ljubljanska škofija je nujno potrebovala novo semenišče za bogoslovce. Toda kako dobiti potreben denar? Narod je reven, škofija nima. Toda škof Rožman ni obupal. Zatekel se je za pomoč k škofu Baragi. Posvetil je že naprej bodoče semenišče njegovemu imenu, "Baragovo semenišče" naj se imenuje, tako je odredil. Veliko je molil k njemu in ga prosil pomoči, da to doseže. Začel je zbiranje po škofiji. Toda šlo je zelo počasi. Vse je kazalo, da semenišča še dolgo ne bo.

Pa se je zgodilo naenkrat nepričakovano, o čemer nihče niti misliti ni mogel. Dobil je potreben denar, začel semenišče zidati in ga do začetka te slovenske nesreče dve tretjini že dozidal, in ko bi nesreča ne prišla, bi bilo danes že dozidano in plačano.

Kako se je to zgodilo?

Znani protikatoliški avstrijski cesar Jožef II. je pred nekako pol

drugimi sto leti po Sloveniji pokradel katoliški cerkvi velika posestva, med temi tudi velike gozdove od Škofje loke do Triglava. Nihče niti misliti ni mogel, da bi kedaj kat. cerkev, t. j. ljubljanska škofija še kedaj dobila te gozdove nazaj. Toda ravno v tem času, ko je škof dr. Rožman "napadel" Barago za pomoč za semenišče, je jugoslovanska vlada v Belgradu odločila sama, brez kake agitacije, ne da bi kdo na to mislil, samo na nasvet dr. Korošca, in vrnila ljubljanski škofiji vse te gozde nazaj. V enem letu je škofija naredila z lesom toliko dobička, da je škof dr. Rožman lahko takoj začel zidati semenišče in, kakor rečeno, bi ga tudi končal, ko bi ne prišlo, kar je prišlo.

Pa še več je prišlo. Vlada je tudi odločila, da izroči kat. cerkvi v Jugoslaviji tudi pravico, da pobira kolekovino, ki je po postavi predpisana za krstne, poročne in mrliške liste in druge dokumente, sama. Vpeljala je cerkvene kolke. Zopet nov vir dohodkov za semenišče in za Škofov Zavod sv. Stanislava v Št. Vidu.

Po vsem tem, ali nas vse Slovence to ne bodri, da se v tolikih stiskah, v katerih je katoliški slovenski narod doma, ne zatečemo, kakor Poljaki in Litvini k svojemu rojaku svetniku sv. Kazimirju, ali kakor škof dr. Rožman, k svojemu rojaku svetniškemu škofu Baragi z enako veliko, zaupno in stanovitno molitvijo za pomoč in rešitev svojega naroda? Ali ni tudi naš narod sedaj napaden in mu preti

popolno vničenje, gotovo pa nevarnost, da izgubi svojo vero? Ali ni sedaj čas, da "napademo" tudi škofa Barago z veliko stalno molitvijo kakor po naših slovenskih cerkvah, tako po naših slovenskih družinah, tako vsak posameznik v svojem srcu, da nam pride na pomoč?

Dajmo, bratje in sestre! Začnimo takoj po vsej Ameriki s tem svojim "napadom" na Barago. Začnimo po vseh naših cerkvah in družinah in posamezniki ki s tako veliko in zaupno molitvijo! Prosimo Boga, naj v tej veliki stiski slov. naroda povelíča svojega tako zvestega služabnika na zemlji v njegovem življenju s tem velikim čudežem in naj narod reši, mu reši njegovo vero, za katero je Baraga toliko žrtvoval in delal!

"Koledarja Ave Maria" bo šlo nad 4.500 po vsej Ameriki, po slovenskih hišah in župnijah. Štiri tisoč slovenskih družin se bo združilo v ta "napad" na Barago, če se bo po vseh hišah začelo dnevno moliti k Baragi v ta namen. Če se pa tem družinam in posameznikom pridružijo še slovenske župnije po svojih cerkvah z javnimi vsakdanjimi molitvami, kako mogočen bo ta "napad"! Ne, Baraga bo moral poslušati ta obupni klic svojega trpečega naroda in bo mo-

ral pristopiti k Bogu in ga prositi zanj. Bog ga bo pa gotovo uslišal. Poskusimo!

K. Zakrajšek

Cerkev v Eagle Harbor, Michigan, kjer je imela Baragova Zveza svojo letno sejo za 1947. Zraven tega se je obhajala tudi stopetdeseta obletnica rojstva Friderika Barage v Mali vasi. Slovesnosti Baragovega dneva so se udeležili mnogi cerkveni dostojanstveniki, med katerimi je bil neki škof iz Kanade in je bilo 6 monsignorjev in 40 duhovnikov. Ta cerkev je ena izmed štirih, ki jih je škof Baraga zidal in ki še danes stojijo.

GREGORIJANSKE MAŠE

1. Sveta in zveličavna misel

Prava ljubezen ne pozna meje, gre tudi skozi temna smrti vrata za ljubljanim in išče, kako bi se pokazala na najvspešnejši način tudi v večnosti. Katoliški nauk o vicah ji nudi bogato polje. "Verujem v občestvo svetnikov", mo-

limo v apostolski veri. Verujem, da smo verniki na zemlji, svetniki v nebesih in duše v kraju očiščevanja, ena velika družina, občestvo božje, kjer je Bog Oče, Marija Mati, mi pa bratje in sestre povezani med seboj z dolžnostjo dejavne ljubezni, ki se kaže v medsebojni pomoči. Svetniki v nebesih pomoči več ne potrebujejo, rešeni so in večno blaženi pri Bogu. Mi ljudje na zemlji si pomoč božjo in svetnikov lahko izprosimo in tudi sami sebi pomagamo, smo še v času usmiljenja in odpuščanja. Ne pa tako verne duše. K Bogu v večno slavo ne morejo, ker so umrle z neplačanimi dolgovi pri Bogu, z madeži duše, ki še niso bile oprani. Oboje pa mora biti poravnano, očiščeno, ker nič nečistega ne more k Bogu. Za nje je potekel čas neskončnega božjega usmiljenja. Za njo je potekel čas, ko bi si same mogle pomagati. Božje usmiljenje pa vendar dovoli, da jim smemo in moremo poma-

gati, svetniki v nebesih in mi ljudje na zemlji.

In tega nas uči sv. cerkev in nas opominja neprestano k sočutju s temi svojimi umrlimi, nas bodri k dobrim delom za nje, k molitvam, k daritvam sv. maše, k odpustkom za nje. In ker to vemo, pa ker čutimo svojo človeško slabost, vemo tudi, da bo težko za nas, da bi se po smrti ognili kraja očiščevanja. Zato kako se želimo, da bi po smrti ne bili pozabljeni od svojih dragih, od svojih prijateljev in znancev! Na ustnicah in v srcu vsakega umirajočega je velika prošnja: Molite za me! Ne pozabite na me! Tudi na tvojih umirajočih ustnicah, tudi v tvojem, v zadnjih utipih trepetajočem srcu bo: "Spominjajte se me pri oltarju!" Kakor je prosila sv. Monika svojega sina Avgušтина, prošnja vsakega vernega srca.

Zato se pa krščanska ljubezen poslužuje zlasti najsvetejše daritve sv. maše, da gre ž njo za ljubljenimi v večnost, da zanj opraviti "zadušnice", Requiem Masses, pravijo v angleščini. In kolikor bolj je živa v srcih vernikov sv. vera, zavest vzvišenosti sv. maše, temveč jih poskrbe, da se opravijo za nje.

Med temi mašami "zadušnica-

mi" se je pa uvedlo že šestega stoletja vrsta maš zadušnic, katerim pravimo Gregorijanske maše. Dasi jih verniki pogosto radi poskrbe, da se za njih ljubljene rajnike opravijo, tako pa vendar mnogi ne vedo, kaj pravzaprav pomenijo, v čem obstoje?

2. Kaj so Gregorijanske maše?

To je trideset maš, ki se opravljajo trideset dni po vrsti, brez presledka, za dušo enega določenega pokojnega.

Sv. Cerkev je te sv. maše že večkrat potrdila in izjavila, da je zupanje vernikov v ta način pomoči vernim rajnikom opravičeno in jih je obdarila s posebnimi odpustki za pokojne.

Svoj začetek imajo v papežu Gregoriju Velikem, (590—602). Ta papež pripoveduje, da je v samostanu sv. Andreja v Rimu umrl redovnik Just, katerega je dobro poznal. Naročil je, da se zanj trideset dni po njegovi smrti vsak dan opravi sv. maša. Redovnikov

brat, Kopijoz, zdravnik, je imel v noči po tridesetem dnevu značilne sanje. Prikazal se mu je pokojni brat, redovnik Just, in mu povedal da je bil tisti dan rešen iz vici po teh sv. mašah.

Cel dogodek se je razvedel po krščanskem svetu, kakor pripoveduje ta papež in prav radi so verniki skrbeli, da so se za njih rajniki te sv. maše opravljale. Gre-

gorijanske se imenujejo po tem papežu, ki o tem dogodku sporoča, in ki je to navado priporočal in širil.

Glede Gregorijanskih maš je treba pomniti, da se opravljajo samo za eno določeno osebo. Ni pa potrebno, da bi bile to "črne" sv. maše, ker je itak veliko dni, v ka-

terih sploh niso dovoljene. Tudi se ne zahteva za odpustke, da bi jih moral vse opraviti eden in isti duhovnik, kar je marsikaj tudi nemogoče. Še manj, da bi morale biti opravljene v isti cerkvi. Bistveno pa je, da se jih trideset opravi **za vsaki dan brez presledka**. Tako če bi se opravilo osemindvajset maš, pa bi se opustila na trideseti dan iz kakoršnegakoli uzroka, tudi pomotoma, bi jih moral duhovnik, ki jih je sprejel, v vesti iznova začeti ali sam, ali po drugem mašniku. Iz tega je pa razvidno, da sprejema duhovnik težko odgovornost na se. Za farno duhovščino je to težka dolžnost, katere na pr. župniki sploh ne morejo sprejeti, ker so dolžni ob nedeljah in zapovedanih praznikih in nekaterih sopraznikih maševati za farane. Za kapelane je tudi težava, ker pridejo vmes pogrebne sv. maše in obletnice umrlih faranov. Zato se pa verniki z Gregorijanskimi mašami navadno zatekajo k raznim redovnikom ali misijonarjem, kjer predstojniki sprejmejo to dolžnost nase, in pri

več duhovnikov v samostanu, morejo tej dolžnosti zadostiti.

Veliko vernikov se za te sv. maše "zavaruje" že v življenju s tem, da si jih že pred smrtjo sami naroče in preskrbe, da se bodo opravile, ko bo duhovnik, ki jih je sprejme, dobil sporočilo o njih smrti. Zato poskrbe, da sorodniki po njih smrti o tem obveste duhovnika ali samostan.

Sveta in zveličavna je misel, moliti za rajnike. Sveta in zveličavna je pa tudi, da verni kristjan že v življenju misli na svojo smrt in na možnost, da bo moral v vice in si bo tako želel, molitev, dobrih del, zlasti pa sv. maš, da mu pomaga, jo čim preje iz kraja očiščevanja in zadostovanja — k Bogu v večno blaženost.

Rev. John Trinko

"Kaj pa je to "varčevanje z dnevno svetlobo ("day light saving")? vprašuje tujec.

"Vam bom takoj razložil," se ponudi domačin. "Vidite, to je tako, kakor so delali Indijanci. Če je bila preproga prekratka, so jo na enem koncu kos odstrigli in ga prišili na drugi konec.

Agent pride k hiši. Pred hišo se igra mali Johnny.

— Ali je tvoja mati doma?

— Da, je!

Agent gre k hiši in pozvoni. Nihče se ne oglasi. Dolgo zvoní in trka, pa zaustonj.

— Ti paglavec si mi dejal, da je tvoja mati doma.

— Sem, pa jaz nisem iz te hiše.

Kandidat ima pri volitvah volilni shod in kriči: "Sodržavljani! Da boste poznali moje življenje, kdo sem, da zaslužim vaše glasove, vam povem, da sem bil v prvi svetovni vojni in se boril pri Verdunu. V tej drugi vojni sem bil na Pacifiku in se boril proti Japoncem. Bil sem lahko ranjen. Potem sem bil v Afriki in izgubil levo oko. Slednjič so me poslali še v Francijo proti Nemcem . . ."

"Prosim za besedo!" se oglasi nekdo. Bil je agent za njegovega nasprotnika.

"Prosim!" mu dovoli kandidat.

"Pravite, da ste se borili pri Verdunu?"

"Da, sem se!"

"Da ste se borili proti Japoncem v Pacifiku?"

"Da, ponosem sem na to!"

"Bili ste tam ranjeni?"

"Da, bil sem! Res je to!"

"Borili ste se v Afriki in izgubili tam levo oko?"

"Da! Veliko sem trpel!"

"Slednjič ste se borili proti Nemcu v Franciji?"

"Da! Vse to lahko dokažem!"

"Ali ne mislite, da ste storili dovolj za domovino in je že čas, da greste domov in se odpočijete?"

Starejši človek pretepa dečka na cesti. Deček kriči, kolikor more.

Mimo pride usmiljen človek.

"Kaj ga pretepavaš? Pusti ga! Neusmiljen človek!" zakriči nad moškim in ga s silo pahne od dečka, da pade po tleh.

Deček veselo vstane.

"Hvala vam, Mister, za rešitev," in potegne iz žepa pet deset dolarjev, "zdaj bova pa imela vsak pol od teh petdeset dolarjev, katere sem mu ukradel."

NOVA MAŠA PRI SV. LAVRENCU V CLEVELANDU

Govor preč. Kanonika Omana o priliki prve svete maše
Fathra Joseph Ozimek

“STOPIL BOM PRED BOŽJI
OLTAR, PRED BOGA, KI RAZ-
VESELJUJE MOJO MLADOST.”

Častiti g. Novomašnik, srečni
Starši, častiti sobrati Duhovniki,
dragi Kristjani!

Zgodovina fare sv. Lovrenca bo
s ponosom govorila poznejšim ro-
dovom o današnji slavnosti h kate-
ri se je zbrala velika množica lju-
di od blizu in dalječ, da prisostu-
je pri daritvi Prve sv Maše, ki jo
daruje sin te fare, **Father Joseph
Ozimek**, v navzočnosti svojih so-
rodnikov, številnih prijateljev in
znancev, zlasti v prisotnosti svojih
dobrih staršev Jožefa in Marije
Ozimek.

Današnji dan je velik dan za to
župnijo, dan kakoršni le redko ke-
daj pride, dan, ki ga je pripravil
Bog sam, ko je poklical nadebud-
nega mladega fanta, da se posveti
božji slavi in reševanju neumrjo-
čih duš. Kedaj je prišel ta klic in
kako, tega morda Novomašnik sam
ne ve. Toda prišel je prav gotovo
kajti, le z božjo pomočjo in poseb-
no milostjo se zamore mladenič
odpovedati temu, kar mu nudi po-
svetno življenje ter ustrajati skozi
dolgo vrsto let šolanja in ne māj-
nih stroškov, da se mu končno
vresničijo njegove nade in pride
do zaželjenega cilja.

Dovolite, naj vam povem zelo
mično in pomembno zgodbico, ka-
tero nam Sv. Matej pripoveduje v
19. poglavju svojega evangelja.
Pravi, da je nekega dne priletel k
Jezusu mladenič in ga vprašal:
“Dobri učenik, kaj naj storim, da
dosežem večno življenje?” In Je-
zus mu je rekel: “Če hočeš iti v
večno zveličanje, spolnuj zapove-
di: Ne ubijaj, ne prešestuj, ne kra-
di, ne pričaj po krivem, spoštuj
očeta in mater in ljubi svojega
bližnega kakor samega sebe.”
Mladenič pa je odgovoril: “Vse to
sem spolnjeval. Kaj mi je še tre-
ba?” Jezus mu je rekel: “Ako pa
hočeš biti popoln, pojdi, prodaj
kar imaš in daj ubogim in imel boš
zaklad v nebesih, potem pridi in
hodi za menoj . . .” In tukaj nam
Sv. Matej pove žalostni konec te-
ga razgovora, ko pravi: “Ko je
mladenič slišal to besedo (da naj
pusti vse posvetno namreč) je ža-
losten odšel, imel je namreč veliko
premoženje.”

Ne tako naš Novomašnik. Ko je
bil enkrat gotov, da ga Bog kliče,
si ni pomišljal, tudi ni žalosten od-
šel in se odrekel božjemu klicu.
Zapustil je očetovo hišo, odrekel
se je udobnostim življenja, ker je
računal po besedah Kristusovih, ki
pravi: “Vsak kdor je zapustil hišo

Prizor iz prve svete Maše Novomašnika, Fathra Ozimoka, v cerkvi sv. Lovrenca, Cleveland, Ohio.

ali brate ali sestre ali očeta ali mater ali ženo ali otroke ali njive zaradi mojega imena, bo prejel **stokratno** in dobil v delež večno življenje." (Matt. 19-21) Misel na večno plačilo je polnila srce našemu Novomašniku. Ta misel napolnuje dušo vašemu mlademu človeku, bodisi fant ali pa dekle, ki zapusti svet da se posveti duhovniškemu ali redovniškemu stanu. S tem ni rečeno, da ne ceni poštenega življenja v raznih drugih poklicih. Kdor spolnuje zapovedi božje in dolžnosti svojega stanu, se bo zveličal. "Ako pa hočeš biti popoln," je rekel Jezus, "hodi za menoj." To se pravi, "ako hočeš hoditi najvarnejšo in najgotovjšo, še tudi res težko pot; ako ho-

češ, da te posvetnost ne bo premotila, potem pusti posvetno in hodi za menoj."

Dragi Novomašnik, tudi ti boš prejel "STOKRATNO", že tukaj na zemlji, ne v kakem posvetnem blagu, pač pa ti bo zavest, da si se daroval Bogu v dušni in telesni blagor bližnega; zavest, da izpolnuješ voljo božjo, sladila življenje in ti dajala tisti notranji mir, ki ga edino le Bog more dati in ki je več vreden, kakor vse bogastvo sveta. Ta mir in ta sreča bo šla s teboj skozi življenje, ako boš ostal vesten duhovnik Kristusov in pravi posnemovalec Dobrega pastirja, ki je pripravljen žrtvovati se za zveličanje njemu izročenih duš. To srčno veselje pa ti bo po-

množevala tudi **misel na delež** večnega plačila, ki ga obljublja Zveličar njemu, ki se odpove posvetnim željam in hodi za Njim.

Ta odločna hoja za Kristusom v duhovskem poklicu pa ni lahka. Nočem te strašiti, dragi Novomašnik. Vendar pa ne bi storil svoje dolžnosti ako bi te ne opomnil tudi na težkoče tvojega poklica. Danes je tvoja cvetna nedelja. Danes so zbrani okoli tebe tvoji sorodniki in prijatelji, ki ti čestitajo in se te vesele. Prišel pa bo zate tudi veliki petek s svojim težkim križem. Noben stan tu na zemlji ni brez težav. Prišla bo prva postaja, ko te bodo krivično sodili, kakor je Pilat sodil Kristusa. Prišla bo druga postaja, ko boš moral zgrabiti za križ, kajti Bog tako hoče, da je služabnik Kristusov tudi v

tem njemu podoben in enak. Prišla bo tretja, sedma in deveta postaja, ko boš tudi ti omahoval pod težo odgovornosti, nehvaležnosti, ker si človek ki čuti. Vse to bo prišlo, toda **ne boj se**. Vse to je napovedal Gospod svojim apostolom in njihovim naslednikom. "Pošiljam vas, kakor **jagneta med volkove**. — Iz **shodnic** vas bodo metal, da pride ura, da bo vsak, ki vas umori mnenja, da Bogu prijetno delo stori. Glej naprej sem vam povedal, da se ne pohujšate . . . **Ne bojte se . . . Jaz sem z vami do konca sveta**." Veselite se. Vaše plačilo je obilno v nebesih. Tako je na svetu. Od Kristusa pa do danes, skozi več ko 1900 let so bili katoliški duhovniki pogosto napadani, psovani, obrekovani in naravnost preganjani. In vendar

Na sliki se vidi Novomašnik Father Ozimek s svojimi starši.

je še danes katoliški duhovnik isti magnet, ki potegne vse nase; je še danes vedno vse nadkrilujoča moč na svetu. Da, pregananje le povečuje odsvit in slavo. Sredi begajočega in obupajočega sveta je Kat. duhovništvo svetilnik v temi tavajočim, je trdna skala v zmotah pogrežajočim, je rešilni čoln utapljajočim se v morju verske nevednosti in duševne teme. Ako ravno te duhovniške oblasti nosijo slabotni ljudje, ki zamorejo grešiti, stoji navzlic vsemu temu katoliška duhovniška oblast še danes, kot je stala vseh 1900 let, nedotaknena, neodvisna od kake človeške oblasti, popolna v vsej svoji pristnosti, kot je bila dana od Jezusa Kristusa apostolom in njih naslednikom, da oznanjajo veselo vest božjega nauka in delajo za časni in večni blagor človeštva.

To pa zaradi tega, ker katoliško duhovništvo ni ustanovljeno od človeka ampak od Boga samega, od Jezusa Kristusa, ki je rekel svojim apostolom: "Pojdite po vsem svetu, in učite vse narode, (učite jih spolnovati vse karkoli sem vam zapovedal.)" In pri zadnji večerji govori Gospod: "To delajte v moj spomin." In zopet po svojem Vstajenju reče: "Kakor je oče mene poslal, tudi jaz vas pošiljam. Prejmite Sv. Duha. Komur boste grehe odpustili, so jim odpuščeni. Komur jih boste zadržali, so jim zadržani." To so oblasti katoliškega duhovnika, ki mu jih daje Kristus, da bi vodil, učil, blagoslavljal in očiščeval greha izročeno mu čredo na poti v večno živ-

ljenje. Tudi ti boš ozdravljaj bolne duše v zakramentu sv. pokore, tudi ti boš oznanjal božjo besedo, tudi ti, dragi Novomašnik, boš od danes naprej vsako jutro spremi-
njal kruh v Jezusovo telo in vino v Njegovo najsvetejšo kri. Na tvojo besedo se bota Betlehem in Kalvarija ponavljala na oltarju.

Prerok ELIJA, tako pripoveduje sv. Pismo, je poklical ogenj iz nebes, da je povžil žgavno daritev starega zakona. Ti pa boš poklical Boga samega, kajti na tvojo besedo bo stopil na oltar Jezus Kristus veliki duhovnik nove zaveze, vsemogočni Bog in Kralj nebes in zemlje. Tvoja naloga bo tudi, da varuješ in učiš nauk Kristusov. Zato si prejel posebno vzgojo, izredne šole za globoko spoznanje božjih resnic. In ravno v tem boš imel marsikatero veselo pa tudi grenko uro.

Svet ne mara resnice, kadar resnica bode v človeško razvado. Jezus je rekel Pilatu: "Jaz sem zato na svet prišel, da pričujem o resnici." Pilat je odgovoril: "Kaj je resnica?" Pa ni čakal da bi ga Jezus poučil, šel je vun. Tudi duhovnik govori: "Nauk, ki ga vam oznanjam, ni moj ampak njega, ki me je poslal." Katoliški duhovnik ne uči ničesar družega, kot tisto, kar mora, ker mu narekava Bog po sv. cerkvi. Zato se pa ni treba nad duhovnikom jeziti, če ti ni po volji, kar te uči. Pojdi in znosi se nad Bogom, ki vse to zapoveduje. Jezus je rekel: "Učite VSE KAR SEM VAM ZAPOVEDAL in ne, kar bi morda kedo rad slišal. Dan-

danes imamo vse polno brezverstva, krivoverstva in vsakovrstnih brezbožnih nazorov. To je morda moderno ali dobro to ni, ker ne prinaša sreče. Prav je imel sv. Avguštín, ko je zapisal po svojem spreobrnjenju od razuzdanega življenja nazaj k Bogu: "Za se si nas ustvaril, O Bog, in naše srce ne miruje dokler ne počiva v Tebi." Božji nauki ne delajo nebes na zemlji, toda, evangelji, ki ga oznanja duhovnik, daje pogum in s tem osrečuje človeka in mu lajša težave zemeljske poti in pelje v tisto večno srečno življenje po katerim hrepeni človeško srce. Sv. vera je bila in ostane edina luč sveta. "Jaz sem luč sveta," Jezus.

Zato, pojdi, častiti Novomašnik, neustrašeno na delo za božje kraljestvo, za časno in večno dobrobit naroda. Upamo, da bo tvoje de-

lovanje med našim lastnim narodom, kateri potrebuje delavcev za vinograd Gospodov. Če te morda ne bodo sprejeli vsi, velika večina te bo z veseljem sprejela in s hvaležnostjo sledila tvojim navodilom. "Množica se mi smili," je dejal Zveličar, ko je prišel med svoje, da bi jih poučil. Eni so ga sprejeli, drugi so se mu posmehovali. Tudi nam se mora naš lastni narod smiliti, ker je majhen in še tega toliko zapeljanega na kriva pota, kjer se zadovoljnosti in sreče ne najde! ne tukaj v življenju, še manj pa v večnosti.

Pojdi toraj, dragi Novomašnik, moli in delaj in Bog s teboj. Srečen boš navzlic vsem težkočem ako boš delal po geslu: "Omnia ad majorem Dei gloriam. VSE ZA VEČJO ČAST IN SLAVO BOŽJO. Amen."

OB ZNAMENITI STOLETNICI

LETOS 1948 bo slovenski narod obhajal znamenito stoletnico svojega prvega odločnega nastopa pod Avstrijo za svoje pravice, za svoj obstoj in za svojo svobodo.

Leta 1848 je završalo po vsej Avstriji. Nastala je takozvana "Dunajska revolucija" ki je razvalila celo državo. Avstrijski narnarodi, tudi Nemci, so se dvignili proti krivičnim despotičnim vladam na Dunaju. Dvignili so se Madjarji pod vodstvom Košuta za svojo popolno svobodo, katero bi bili tudi dosegli, ko bi vladi ne prišli na pomoč hrvatski ban Je-

lačić in Rusi, ki so ji pomagali zadušiti to madjarsko revolucijo. Vendar pa so madjarski narodni voditelji dosegli saj autonomijo, da je Avstrija postala Avstro-Ogerska država. Dvignili so se Čehi in zahtevali svojo svobodo.

Tudi Slovenci so se dvignili in nastala je ljubljanska revolucija proti graščinski tlaki in za združenost Slovenijo, to je, da bi bile Kranjska, Štajerska, Koroška in Primorska združene v eno provincijo z velikimi svobodščinami. To je bilo pa mišljeno samo kot prvi korak v boju za popolno svobodo

v državi Sloveniji. Takrat so požgali kmetje veliko graščin po deželi, tako na pr. na Igu. V Ljubljani so bili toliki nemiri, da so razni nemški oblastniki zbežali iz Ljubljane v strahu za svoje življenje.

Slovenci so se dvignili po celi Sloveniji, po vseh provincah in zahtevali svoje pravice. Na čelo te revolucije so stopili zlasti mlajši slovenski rodoljubi, ki so se združili v takozvani "Slovenski zbor", v katerega so vabili cel narod, da se jim pridruži in nadaljuje z bojem do zmage. Začela so se ustanavljati društva po celi Sloveniji v ta namen. V svojem progla-su katerega so izdali na narod 26. maja (slučajno ravno na dan, ko se pišejo te vrstice), pravijo med drugim:

"Slovenski zbor!"

Dolžnost vsaciga domorodca je, se prizadevati, svojo domovino z vsimi pravnimi pomočki na stopnjo povzdigniti, katero doseči je njeni cil . . .

Iz taciga prepričanja se snujejo povesod družbe, pred vsimi pa domorodne družbe, ktere so si dolžnost naložile, srečo domovine vterditi. Tudi za našo drago slovensko domovino, katero vstavno razsnovanje še v plenicah leži, se je na Dunaju zbor domorodnih Slovencev ustanovil, kateri tudi dalječ od domačije nečejo pozabiti, de so Slovenci in de imajo kar Slovenci tudi dolžnost do svoje domačije.

Ali smemo mi za njimi ostati, mi, ki smo tako srečni v sredi svo-

je predrage domovine prebivati? — Gotovo ne; tudi mi hočemo od ljubezni vžgani vse kar zamoremo svoji domovini darovati, svoji dragi domovini, za katero kri in življenje dati smo vselej pripravljeni . . .

Vstanovili smo že 26. maliga travna društvo "slovenski zbor" imenovano. Pri prvem zboru smo svoj namen in pomočke, ga doseči, terdno postavili, in v svoj namen postavili: Organiško zasnovanje in povzdignjenje slovenske narodnosti pod krilam avstrijskega cesarstva, kakor tudi povzdignjenje slovenskiga jezika na stopnjo, ktera mu gre.

Pomočke, ta namen doseči, smo zvolili

BESEDO IN PISMO

De naš namen pred vsim drugim, zedinjenje vseh Slovencev v eno deželo cesarstva, kolikor se po postavah doseči da, in vpeljenje slovenskiga jezika v šole in kancelije, se že ve."

Na ta poziv so se oglasili Korošci in izdali sledeči pozdrav Slovenskemu zboru:

"Mili bratje slovenski!"

Žalostno minulost smo preživeli, v sponi sramotne sužnosti smo bili vkovani naše celo življenje, ptujci nam je kratil naše svete pravice, ptujci nam je odvzel našo narodnost, narod brez narodnosti je pa telo brez kosti. Alj ljubi brati! nočemo več daleč dirat v rano, na kateri smo bolehovali, nočemo daleč popisovati muk, ktere smo pre-

trpeli, — temuč s veselimi srcem vzdignemo glas slovenskega pevca. "Veselije unema slovenske rojake, odperl je Slovincem k narodnosti pot!" — To pot, ki pelje k narodnosti, ki pelje k svobodi, enakosti in bratinstvu, to pot smo nekteri Slovenci na Koroškem nastopili, smo napravili društvo s tem namenom: "Zbuditi in omikati slovensko narodnost s postavnimi sredstvi", kakor Vam kažejo pridjane postave našega društva. Mili brati Slovenski! tud Vi imate, kakor smo z radostjo čuli, slovensko društvo z ravno tem namenom, tudi Vi se hočete potegovati za večne pravice še skoz stoletja zatiraniga naroda slovenskega. Primite zato serčen pozdrav svojih na enakem bojišču stojećih bratov; primite zagotovljenje bratovskega zvestebja in plamteče ljubezni, primite svete obljube našega podpora, obljub z Vami hiteti ali — pasti: zakaj naša mati je edina slovenska zemlja, v naših žilah teče edina slovenska kri in Vaš sovražnik je tudi naš, Vaša smert je tudi naša, tako je pa tudi Vaša sreča tudi naša. Objemimo se taj, ko iz dolzega spabja se zbudivši brati in trudimo se po bratovsko in vzajemno: da se slovenski jezik vpelje v naše pisarne in učivnice, — da dobimo od državnega zbora nam neogodljivo potrebno Slovnijo . . ."

Korošci zaključujejo svoj navdušeni pozdrav:

"Mir, sloga, edinost dalje nas vodi,

dovršen namen domoljubnih de
bo,

visoko naj živi Slovenija v svobodi!

Podperta od svojih sinovih
krepko!"

Kakor mogočen val je zadela ta revolucija cel slovenski narod in brez dvoma bi si bil narod izbojeval velike pravice in svobodščine, ko bi tudi starejši slovenski voditelji razumeli narod, z njim čutili, z njim delali in se z njim borili.

Tako je slovenski narod ravno pred sto leti prvič v svoji zgodovini nastopil odločno in neustrašeno za svoje pravice in za svojo slovensko bodočnost. Podal je jasen stoletni program za vse narodne delavce in voditelje, po katerem naj bi usmerjali vse svoje narodno delovanje za končno svobodo. Po tej revoluciji je dunajska vlada pod novim cesarjem Francom Jožefom nastopila še bolj diktatorično in v nekoliko letih vzela narodom nazaj vse, kar jim je takrat prisiljena morala dovoliti. Samo Madjarji so ostali pri svoji zmagi. Zlasti je nastopila proti slovan-skim narodom z velikim ponemečevalnim delom in se udinjala pan-germanizmu. Ni razumela velikega časa tudi za se. In konec? — Prva svetovna vojna in druga in morda še tretja.

To veliko svojo narodno stoletnico obhaja narod doma v strašnih razmerah, v trpljenju, kakoršnega še ni doživel. Morda ko bi bili njegovi voditelji vseh teh sto let sledili programu naroda iz 1848,

delali na njem, morda bi bilo danes marsikaj drugače.

Črna je naša slovenska bodočnost ob stoletnici. Vendar je narod doma prepričan, da bo dve stoletnico svoje prve revolucije praznoval vse drugače, kakor praznuje prvo stoletnico, katere se

najbrže doma niti spomnili ne bodo.

(Kdor ima knjigo "Dr. Josip Mal Zgodovina Slovenskega Naroda" naj prečita o tem dogodkih pod naslovom: "Leto svobode in deset let reakcije", stran 633.)

LURŠKA MATI BOŽJA

LJUDJE BREZ DOMOVINE

Zelo važno vprašanje za celi svet: LJUDJE BREZ DOMOVINE. O tem piše Earl G. Harrison, bivši ameriški komisar za imigracijo in naturalizacijo. Pred kratkim se je Predsednik Truman izjavil, da naj bi Amerika sprejela 100,000 beguncev vsako leto za štiri leta, da za polovico beguncev v Evropi bi skrbela Amerika.

I. KDO SO?

Ko se zgrinja zima nad od vojne raztrgano Evropo, lega namesto nade obup v srca skoro milijon ljudi, kajti za moške, ženske in otroke v "taboriščih pregnancev" vojna še vedno ni končana. Odrtni od svojih domovin po Hitlerjevem terorju, so ti ljudje, 850,000 po številu, še vedno za žično ograjo, čakajoč na svobojenje, ki jim je imelo basljati že s porazom Hitlerjevih armad. Edini zločin radi katerega morajo biti liki zločinci v taboriščih za pregnance, je ta, da nimajo kam iti.

Problem, ki ga predstavljajo je rešen in nujen. Ker izvira iz vojne, je ta problem briga Zdr. narodov. Toda do sedaj še ni nobena država, niti Zed. države — tradicijonarno zatočišče preganjanih — pokazala umevanje, poguma in usmiljenosti, da bi zavzela vodstvo in skušala spraviti te ljude nazaj v normalen tek življenja.

Te begunske ljudi obdaja megla netočnih podatkov. Ako pa hočemo skoro rešiti ta pereči pro-

blem, moramo vedeti kdo so ti ljudje in odkod prihajajo.

Pregnanci in begunci, ki se še vedno nahajajo v taboriščih v Avstriji, Italiji in v drugih predelih Evrope, štejejo okrog 850,000 oseb. Med njimi so Albanci, Avstrijci, Čehi, Estonci, Finci, Nemci, Grki, Madžari, Italijani, Letci, Litvinci, Poljaki, Ukrajinci, Jugoslovani — ljudje iz vseh dežel, ki so občutile nacijsko peto. Med njimi je 550,000 rimskih katolikov, grških katolikov in grških pravoslavni vernikov. Protestantov je 100,000. Židov je okrog 200,000 ali 20 % ožir. nekaj manj. Otroci tvorijo veliko število — 150,000 oseb pod 18 let starosti — skoro polovico teh je starih pod pet let.

Blizu 500,000 pregnancev je iz Poljske. 98,000 jih prihaja iz Latvije; 60,000 iz Litvinske; 47,000 iz Jugoslavije in 32,000 iz Estonije. Ostali so iz raznih evropskih dežel.

Pretežna večina jih je v najboljši dobi življenja — v starosti od 16 do 40 let. Med njimi je najti

najmočnejše in najvztrajnejše žrtve Hitlerja — starostno skupino, ki so ji prizanesli s smrtjo, da je polnila nazijske delavske bataljone.

Pred enim letom je bilo v teh taboriščih skoro dva milijona beguncev in pregnancev, toda tekom zadnjih dvanajst mesecev se je repatriiralo vse, ki so mogli oditi na svoje domove in v svoje domovine. Oblasti menijo, da je repatriacija že dosegla svoj višek in oni, ki so v taboriščih sedaj po večini ne morejo biti repatriirani.

Številna mesta, vasi in kraji v katerih so nekdanj živeli, so bili tekom vojne docela uničeni po naci-jih. Njih prvi domovini so med njih odsotnostjo že tolikrat premenili lastnike, da bi jim bilo le težko izposlovati nazaj svojo last. Mladi otroci so bili preganjani okrog tako, da mnogi niti ne vedo kje so se rodili, niti se ne spominjajo več svojih staršev. Spet drugi od teh pregnancev se boje vrniti v svoje domovine, ker jih tam čaka versko ali pa politično preganjanje. Teh ljudi nikakor ni mogoče repatriirati.

Toda pri vsem tem pomeni nadaljno zadrževanje teh ljudi v taboriščih v brezdeltu stalno trošenje sil in virov okupacijskih oblasti UNRRA-e, ter ducata drugih prostovoljnih organizacij, ki so aktivne v zbiranju pomoči za Evropo.

Tudi ako bi se moglo taborišča vzdrževati še naprej, bi to ne rešilo problema 850,000 ljudi, ki čakajo, da zopet prično živeti življe-

nje normalnih človeških bitij. Treba jim je nuditi priliko, da si sami zaslužijo to kar potrebujejo, da sami začrtajo bodočnost svojih otrok ter zavzamejo svoje mesto v socialnem, političnem in ekonomskem življenju povojnega sveta miru.

Večina pregnancev je v taboriščih, ki so v območju zavezniških vojaških oblasti. Britanske, ameriške, francoske in ruske vojaške (okupacijske) uprave nosijo odgovornost za njih vzdrževanje in njihovo zaščito ter repatriacijo in sicer vsaka od okupacijskih sil v svoji zoni. Vse pomožne osebje plačuje in oskrbuje UNRRA, ki tudi zalaga begunce z raznimi vsakdanjimi drobnarijami. kot cigaretami, brivnimi in drugimi podobnimi potrebščinami. Vojaška uprava nosi stroške prehrane, obleke, zdravstvenih potrebščin, ko tudi dostavo vsega tega, dalje plačuje vojaško upravo taborišč. To vključuje približno 15 % naših okupacijskih sil v Evropi.

“Begunci predstavljajo enega največjih problemov naše okupacijske armade v Nemčiji,” je dejal pomožni vojni tajnik Howard Paterson zadnji mesec, ko je armada predložila zahtevo, da se nakaže nadaljnih \$100,000,000 za obratovanje in vzdrževanje begunskih taborišč tekom bodočega proračunskega ozir. poslovnega leta. Dodatno k temu pa trošijo milijone dolarjev razne prostovoljne pomožne ameriške organizacije, 32 po številu, ki skrbе za nudenje duševnega in zabavnega razvedrila

v taboriščih ter za boljšo medikalno pomoč.

Stroški vzdrževanja teh taborišč so res visoki, toda jih moramo predvidevati. Ker krijejo toliko število ljudi je umevno, da dobe navzlic veliki potrošnji denarja le najpotrebnejše medtem, ko čakajo rešitve iz taborišč. Dejstvo je, da je treba potrošiti milijone, pravzaprav stotine milijonov dolarjev za vzdrževanje teh ljudi, pa to vendarle ne prinese končne rešitve vprašanja.

Rešitev pa je samo ena. Pregnance je treba prepustiti kot stalne naselnike v vse one dežele, ki jih lahko sprejmejo. V to svrho naj bi se odstranilo vse legalne ovire vsaj začasno in imigracija naj bi se pospešila.

Odgovornost v tem pogledu ima sleherna dežela, ki ni sama direktno občutila vojne na svoji zemlji. Zed. države imajo še posebno odgovornost. Kot voditeljica med narodi, mora Amerika pokazati dober vzgled svetu v tem pogledu. Ljudje brez lastnih domov in morajo dobiti zavetje, nekateri v naši, drugi pa v drugih deželah. Drugi pa ni.

II. KAM NAJ GREDO?

Oblasti soglašajo v tem, da je treba najti način za naselitev 850,000 oseb, ki so še vedno v begunskih taboriščih Evrope. Vzdrževanje teh taborišč je draga stvar in ne nudi nobene končne rešitve problema. Iz raznih vzrokov večine moških, žensk in otrok, ki so še za žičimi ograjami tabo-

rišč, ni mogoče vrniti v njihove domovine. Dobiti je treba zanje domovanje v drugih deželah, deželah, ki niso same trpele vojnih grozot in zato lahko nudijo zavetje novodošlecom.

Zed. države morajo iz vidika svoje vodilne vloge na mednarodnem pozorišču in kot tradicionalna dežela zatočišča svobodoiščočih, prevzeti svoj delež teh pregnanih ljudi. Nikakor ne smemo zavrniti novodošlecev danes, ko je potreba (nudenja zavetja) tako velika.

Toda Amerika ni edina dežela, ki lahko sprejme begunce, da se tukaj naselijo. Palestina, Latinska Amerika, angleški dominiji imajo obsežne neobljudene predele — mogoče zavetje za pregnancy.

Palestina je v javnosti zavzela preobširno sliko — v njej bi bilo mogoče naseliti k večjemu 100,000 židovskih beguncev. In če bi se tudi razrešilo vse politične zapletljaje v zvezi s Palestino, bi imeli še zmirom 750,000 beguncev — med temi nadaljnjih 100,000 židov — čakajočih na rešitev.

Večje prilike morejo nuditi angleški dominiji. Ti bi mogli sprejeti večje število novih naseljenцев, toda, kakor v Zed. državah, tako se je tudi v teh deželah že pred leti sprejelo stroge naseljeniške zakone, katerih namen je bil izločiti vse razen britanske naselnike.

Kanada, kot se je izjavilo več njenih poslancev ozir. zakonodajnikov, lahko ter bi morala preživljati večje število prebivalstva.

Toda njene naseljeniške postave branijo vstop nebritanskim naseljencem, razen v slučajih rodbinskih sorodnikov kanadskih državljanov drugega izvora. Avstralija in Unija Južne Afrike, ki imati tudi premalo prebivalstva za svoje ozemlje, tudi ne moreta pripustiti novih naseljencev radi istotako strogih naseljeniških zakonov. Nova Zelandija pa je izjavila, da bo vzelo najmanj dve leti preden bo mogla nuditi priliko naseljevanja v velikem obsegu.

Latinska Amerika nudi še najboljše prilike. Na Londonskem sestanku posebnega U. N. odbora za reševanje vprašanja beguncev in pregnancev, je bilo ZASTOPANIH TUDI VEČ LATINSKIH DEŽEL južne Amerike in te so se izrazile, da so pri volji vzeti nekaj beguncev. Braziljski delegat je dejal, "da dobršen odstotek beguncev sestaja iz ljudi kakršne Brazilija potrebuje". Toda kasneje je braziljska delegacija znatno omejila možnost, da bi se moglo v Braziliji naseliti 100,000 do 200,000 beguncev. Pripravljena bo sprejeti manjše število istih.

Kolumbija se je izrazila da je pripravljena sprejeti, pod gotovimi pogoji, stalen dotok naseljencev, "ki se bavijo s poklici ali posli v zvezi s produkcijo bogastva, torej industrijalne tehnike, mehanike, ribiše, pomorščake, hišne posle in industrijalce."

Dominikanska republika, država Peru in Argentina so se tudi izjavile, da bodo pri volji sprejeti

gotovo omenjeno kvoto izbranih naseljencev.

Na videz se zdi, da so obljube Latinske Amerike veliko boljše nego izgledi za naseljence v britanskih dominijih. Ali do sedaj je bilo zelo malo ukrenjenega, kar bi besede dobre volje spremenilo v akcijo, torej v dejstva. Poleg tega obstajajo še druge potežkoče, kot vprašanje financiranja ozir. naselitve. Direktor Unre LaGuardia se je dotaknil baš tega vprašanja v svojem nedavnem govoru, ko je dejal. "Nič ne vem ali je bila večina ali manjšina, ki je na londonski konferenci predložila presenetljivo priporočilo, naj bi se financiranje naselitve beguncev izvajalo na podlagi prostovoljnih nakazil... Upam, da sem stvar napačno razumel, kajti to bi prav gotovo nudilo prilike za vsakojako izkoriščanje in vsake vrste spletke koloniziranja, kar bi po mojem mnenju, bilo pogubonosno. Financiranje mora priti iz javnih skladov, da se more tako nuditi tem ljudem (beguncem) polno protekcijo, ko dospejo v deželo, kjer se imajo naseliti."

V koliko naj bo naseljevanje financirano po privatnih prispevkih ali pa javnih skladih, je vprašanje, ki ga je treba dobro proučiti.

Mi ne bi reševali problema pregnancev ako bi enostavno poslali brezdomce iz taborišč v Evropi v ekonomsko ali politično suženjstvo drugih dežel. Naloga Zdr. narodov je, da se pošlje te ljudi v dežele, kjer bodo mogli uživati socialno, versko, politično in ekonom-

sko svobodo, ter bi spet zaživel normalno življenje.

Še neko drugo morebitno zave-
tje za pregnance bi bila Alaska —
ozemlje, katerega želi Amerika
razviti radi ogromnega industrij-
skega potenciala. Naseljevanje v
Alaski bi pomenilo po eni strani
rešitev problema beguncev, po
drugi pa bi to prineslo Ameriki ve-
liko v pogledu industrijalizacije

tega strateškega ameriškega
predelja.

Ta potencialna možnost dopri-
nosa, ki bi ga mogli nuditi pre-
gnanci v socialnem, političnem in
ekonomskem življenju njihovih
novih domovin, se najčesteje prezre
v diskuzijah o tem problemu. To-
liko se je podčrtavalo dobroto, ki
bodo izkazali brezdomcem oni, ki
so jih pri volji vzeti v svoje dežele,

BEGUNSKO TABORIŠČE V SERVIGLIANO

SERVIGLIANO je majhna vas v dolini reke Tenna. Ko so prišli sem Slovenci, je bilo v zelo slabem stanju, pa so tudi tukaj sami vse popravili in danes je tam nekako 1300 Slovencev. Postavili so si kapelo, ki je bila blagoslovljena 6. oktobra 1945, drugi dan so pa naredili slovesno zaobljubo, če jih Marija reši in srečno pripe-
lje domov, bodo pozidali v čast Brezmadežnemu spočetju v Zgornji Šiški cerkev. Septembra so začeli izdajati dnevnik "Zedinjena Slovenija", tednik nabožnik "Se-
jalec", mesečnik "Svet in dom", pozneje pa še tednik "Slovenski emigrant" in lepo-
slovni list "Mlado brstje". V Mongu ustanovljeno pevsko društvo "Slovenija" tu
nadaljuje svojo kulturno delo, da s petjem tolaži bedo ubogih beguncev, pa tudi da
pokažejo slovensko pesem Italiji. Zato so priredili več koncertov po sosednih me-
stih in pozneje tudi v Rimu. Tudi na radio so peli. V taborišču imajo razna pre-
davanja, gledališke igre in predstave. Mladina se pridno udeležuje pri športnih
društvih. Uče se pridno zlasti angleščine. Imajo tudi redne službe božje s sloven-
skim petjem. Za medsebojno lajšanje bede, so si ustanovili "Dobrodelni fond" ki
skrbi za razdeljevanje podpor v denarju in obleki iz Amerike. V tem taborišču je
bilo do maja 1946 rojenih 20 otrok, poročeni 20 parov in dva pogreba. Septembra
1945 je veliko Slovencev iz tega taborišča odšlo v Senegalia blizu Ankone.

da se je pri tem prezrlo dejstvo, da bodo te dežele pridobile z naselitvijo teh ljudi.

Pregnanci so povečini ljudje, ki so izučeni v eni ali drugi stroki in v zameno za zatočišče so pri volji nuditi svoje talente v svrhu razvoja dežele, ki jim bo odprla vrata v svoje meje. Usmiljenje in samostalni interes sta bila res malokdaj tako tesno povezana.

Svetovne demokracije kaj lahko porabijo nove naseljence — saj bodo to novi konsumerji, starši novih državljanov, izurjeni delavci, znanstveniki, obrtniki, graditelji boljšega življenja za vse ljudi. Pregnancem je treba novih dežel v katerih se lahko naselijo. Čas je že, da to potrebo izenačimo s tem, kar morejo nuditi. Zdr. narodi morejo pričeti z dejansko imigracijo ako se obrnejo na slehernega svojega člana z odločnim vprašanjem: "Kako kmalu morete prevzeti sorazmeren delež evropskih pregnancev in jim nuditi zavetje v svojih mejah?"

III. PRAVIČNI DELEŽ AMERIKE

Vodstvo Amerike v mednarodnih zadevah je nekaj na kar je slednji Američan lahko ponosen. Vitalna vloga te dežele, posebno med vojno, je vzpostavila Zed. države kot najbolj potentno silo v današnjih svetovnih organizacijah.

Naša velika vplivnost pa nosi s seboj tudi sorazmerno mero odgovornosti. V vseh mednarodnih za-

devah dajejo Zed. države vzgled ostalim svetovnim narodom.

Posebno je to res z ozirom na naselitev 850,000 pregnancev in beguncev, ki so še vedno zadržani v "taboriščih pregnancev" v Evropi. Še vedno se poslužujemo v tem pogledu zasilne pomoči, ki pa ne reši tega najnujnejšega človeškega problema za stalno. Število narodov se je izreklo za sprejem gotovega — števila pregnancev. Toda dokler ne bodo Zed. države pri-pustile nekaj pregnancev sem, je le malo upanja, da bo podvzete kaj akcije v tem pogledu drugod.

Tekom dolge dobe v preteklosti, je Amerika nudila zavetje imigrantom katere je sprejemala z odprtimi rokami. Novi Amerikanci — pogosto po en milijon letno — so prihajali sem iz tujih dežel iščoč svobode in prilike za boljše življenje.

V letu 1929, ko je bila naša industrijalna kapaciteta znatno manjša nego je danes, se je naseljeniško kvoto omejilo na 153.879 oseb letno — število, ki smo ga mogli z lahkoto sprejeti, (ne da bi ogrožali domače delovne moči.) Sicer pa ta kvota ni bila nobenkrat dopolnjena ali izčrpana. Tekom vojne se je moglo poslužiti predpisane kvote manj kot 7% imigrantov iz zunanjih dežel.

Je več vzrokov zakaj imamo še vedno neizčrpane kvote dočim prosijo za vstop obupani moški in ženske brez domovin. Naša naseljeniška postava porazdeljuje celotno kvoto naseljenišтва v manjše kvote za različne dežele. Toda Angli-

ja in škandinavske dežele, katerim smo dovolili skoro polovico naše kvote, so tekom zadnjih deset let porabile samo 8% iste na leto. Po drugi strani imajo pa narodi Vzhodne Evrope, odkoder prihaja večina pregnancev, — zelo majhne kvote. Poljska sme poslati v Ameriko letno 6524 naseljencev — število pregnancev in beguncev rojenih na Poljskem dosega 500,000 — po kvoti določeni za Poljsko bi torej vzelo 40 let preden bi mogli pripustiti v Ameriko vse pregnance poljskega izvora.

Tekom vojne je imigracija v Ameriko takorekoč docela zastala. Neporabljene kvote zadnjih let, posebno zadnjih štirih let, bi krile pripustitev več nego polovico beguncev v taboriščih. Toda naseljeniški zakon naše dežele prepo-veduje dopolnitev neizčrpane kvote ene dežele s pripustitvijo naseljencev iz druge dežele z manjšo kvoto.

Presliševati prošnje vojnih žrtev pa je v nasprotju z ameriški ideali. Odzivati se klicu človeških potreb, sititi gladne in osvobojevati preganjane je delež ameriške tradicije, ali navzlic tem se zavedamo, da je z našo željo pomagati svojemu bližnjemu v potrebi spojena tudi sebičnost, ki nam narekuje, da odpremo vrata številu pregnancev.

Ameriko so ustanovili in izgradili naseljenci. Naš farmer na srednjem zapadu, premogarji v Pennsylvaniji, Illinois in West Virginiji, delavci v velikih industri- jalnih centrih, učitelji in znanstve-

niki, duhovščina in politični vodje, vsi so potomci naseljencev.

Kot prvi naseljenci, tako pose- dujejo današnji pregnanci različ- ne talente, ki jih bodo prinesli s seboj v deželo ako jih sprejmemo. Preko sto različnih strok in obtri so zmožni ljudje v begunskih ta- boriščih. Kot je razvidno iz zad- njega poročila UNRRA-e, je v ta- boriščih 677 "pregnanih" denti- stov, (zobozdravnikov) 1026 zdravnikov in kirurgov in to samo v ameriški okupacijski zoni, kjer čakajo rešitve problema beguncev in pregnancev. In medtem, ko so ti zdravniki brezdelni, pa ameri- ški armadi primanjkuje izurjenih zdravnikov in kirurgov ter denti- stov. Isti problem ima Veteranska administracija. Med pregnanci je tudi 77,000 kmetovalcev, ki nima- jo kaj delati — na naših farmah pa primanjkuje delavcev. Tisočeri med pregnanci bi mogli, ako bi jim dali priliko, doprinesiti k povi- šanju naše povojne industrialne produkcije ter bi zapolnili vrzeli pomanjkanja delavcev na polju rude, na farmah, v hišnih poslih in drugod kjer nam manjka delov- nih moči.

Velikonočna procesija v Servigliano.

Noben naseljenec ne more priti v Ameriko brez poročstva, da ne bo postal javno breme. To poročstvo mu oskrbe posamezniki ali pa skupine v tej deželi. To pomeni, da je sleherni novodošlec ali naseljenec obenem tudi nov konzument — kar gotovo ni v nasprotju z ameriško ekonomijo.

Pripustitev pregnancev v to deželo ni vprašanje, ki ga morda odobrava samo ena stranka — za stvar so se izrekli voditelji iz vseh življenskih plasti Amerike. Predsednik Truman je obljubil, da bo priporočil kongresu naj liberalizira naše naseljeniške postave in istotako se je izjavil tudi governor Dewey. Ameriška delavska zveza je sprejela resolucijo, ki predvideva in priporoča pripustitev beguncev v to deželo v okviru neizčrpanih kvot izza vojne dobe. Kongres industrijalnih organizacij se je tudi izrekel za naselitev pregnancev v naši deželi.

Četudi se različni predlogi in na-

sveti skupin ter posameznikov razlikujejo med seboj, se večina strinja s tem, da naš kongres pospeši vstop pregnancev v to deželo tekom naslednjih par let — s pripustitvijo večjega števila naseljencev nego to dovoljuje sedanji naseljeniški zakon; z dovoljenjem izpolnitve kvot, ki so ostale neizčrpane tekom vojnih let; z zagotovitvijo vstopa 150,000 naseljencev letno, dokler ne bodo preseljeni ozir. naseljeni vsi begunci in pregnanci, da naj prihajajo iz katerekoli dežele.

Za mnoge pregnance ne bo prišla rešitev še leta, ker bo vzelo precej časa preden bodo prišli vsi na vrsto. Toda življenje jim bo lažje, če bodo videli pred seboj cilj in bodo mogli upati na lepšo in gotovejšo bodočnost. Gostoljubnost jim zamore izgladiti pot do državljanstva v tej in v drugih deželah. Na Ameriki pa je ležeče, da postavi vzgled čimhitrejše rešitve tega vprašanja.

MRTVI DOM

BOVLEK prost . . . Kamen vrh prost . . . Stražni vrh prost . . . Prednje partizanske patrulje tipajo v smeri Tisovec — Ambrus...

Lojze je nepremično stal ob deblu napol suhe smreke na vzpetini nad Zagradcem, ki je ždel ob ostrem kolenu Krke. Oči so se mu bile zagrizle v nizko grmičevje na desnem bregu reke, ki se je dotikalo smrekovega gozda nad Dečo vasjo. Tam sta plapolali v večernem soncu dve zastavici, ena rumena in ena rdeča. Rok, ki so jih vihte, ni bilo videti, tudi postava je bila skrita v grmovju.

— Naša zividnica nad Klingarjevim klancem . . . Druga četa na Ratnici . . . Četrta v gozdu nad ravnim dolom . . . Sovražnikove prednje straže med Tisovcem in Ambrusom . . .

Oči so zamahe zastavic pod gozdom na oni strani sestavljale v znake, ustnice so jih mehanično spreminjale v besede. Vojak, ki je sedel na tleh za deblom, je pisal poročilo, tretji ga je z zastavicami oddajal naprej, nekam v hribe nad Zagradcem, kjer je bilo poveljstvo bataljona. Nevidni obveščevalec nad Dečo vasjo je obmolnil. Njegovi zadnji zamahi so prosili za povelje. Lojze je s pogledom v hipu preletel kratke presekane stavke povelja in jih sporočil na ono stran.

— Izbaviti sovražnika v ambruške vinograde . . . Druga četa

na stražni vrh, četrta na Klingarjev klanec . . .

Sonce se je nagnilo čisto nad negibne vrhove smrek za Dečo vasjo, ki se je že zavijala v lahno sivo meglico. Iz dimnikov nizkih kmečkih bajt se je kadilo. Dim se je nekaj metrov dvigal navpično v zrak, se vrtinčil potem v kolo-barjih nad strehami in vrtovi ter se nato zvil z nastajajočim mrakom v prozoren siv pajčolan, ki je legal nad gozd in vas pod njim.

Lojze je zvil zastavice in jih vtaknil v nahrbtnik. Mrak je bil že tako gost, da ni več mogel videti, kaj je sporočal domobranec pod gozdom. Potegnil je iz žepa električno svetiljko in z nekaj pritiski na prožilo opozoril onega na drugi strani, da naj naslednje novice sporoči z baterijo. Potem je sedel na debelo korenino, ki se je plazila nad s kamenjem pomešano zemljo. Brzostrelko je prislonil k deblu, kapo vrgel na tla in odprl torbico z mrzlo večerjo. Bil je že lačen, toda večerja mu vkljub temu in tehnila. Po nekaj grižljajih je tornistro zaprl, segel po brzostrelki, si jo položil na kolena in se zamišljeno zagledal v večer, nekam na ono stran reke, v smrekove gozdove in preko njih, kjer je nebo žarelo v rdečih plamenih ugašajočega dneva. Globoko pod njim je ob Krki skrit med drevjem klopotal mlin, za streljaj niže mu je odgovarjal drugi, zdaj

potihoma, zdaj glasneje, kakor se je pač voda z neenakomerno silo zaganjala v lopate kolesa. V polju na levi se je oglašal kolibar, tu pa tam zabrenčala mimo ušesa nočna žuželka, v bližnjih vaseh so ščekali psi. Dan se je umikal večeru, kije z velikimi temnimi očmi gledal iz grmovja na robu gozda, iz odročnih grap in kotanj in s plahimi koraki stopal čez vrtove in ograje v kmečke domove, kjer je delo zamiralo. Nekje v Drašči vasi ali morda na Vrheh je zapel zvon Zdravamarijo. Odzval se mu je oni v Zagradcu, potem v Globodolu in Črešnjevki. Lojze se je pokrižal in molil . . . Angel gospodov je oznanil Mariji . . . Zdrava Marija . . . Za srečen večer in za srečno zadnjo uro . . . Zdrava Marija . . . Za dom, za starše, za brata Jožeta . . . Zdrava Marija . . . Šepet molitve na ustnicah je zamrl, misel pa je ostala; bila je bolj živa in bolj sveža kot drugekrati. Otrl si je čelo z dlanjo, kakor da bi jo hotel odgnati, ker ga je raztresala pri izvrševanju dolžnosti. Toda zaman. Kako tudi ne!

Tam na drugi strani Krke, za gozdom, je njegov dom. Za Žitnikovim mlinom je lesen most čez reko, potem je nekoliko zapogrnjen klanec in nad njim Deča vas. Na desni je v gozdnati grapi Globočec . . . Cesta se vzpenja med gozdovi mimo Ratnice na levi in čez Klingarjev klanec. Potem se gozd razmakne in odpre se ravna taja, posejana s kraškimi grmadami in grmovjem, obrobljena z redkim drevjem poraslimi hribi.

Na desni je Bovljek s kalškimi vinogradi, na levi stoji visoki Stražni vrh. Sredi jase je Bog ve kdaj počenila jata kmečkih bajt z naglji in rožmarinom v oknih. Vse so stare in razdrapane, pokrite s slamnatimi strehami. In prva med njimi, če greš proti Ambrusu, je Lojzetov dom.

Ravni dol! . . . Mati! . . . Oče! . . . Jože! . . .

Lojze je skočil pokonci in se zmeden ozrl okrog sebe.

“Ali si morda ti govoril, France?” — je vprašal vojaka, ki se je na nasprotni strani debela z rokami naslanjal na brzostrelko.

“Govoril? . . . Ne! . . . Nič nisem govoril! . . . Morda se ti je samo zdelo!”

“Da, najbrž se mi je samo zdelo!” . . . je zamrmral Lojze predse in sedel nazaj na korenino. Uprl je oči v temo in čakal, kdaj bo z one strani zablisketala električna svetiljka z novim sporočilom.

“Zdi se mi, da si nekje blizu Zagradca doma, kot si večkrat pripovedoval!”

“Tam na oni strani Krke, v Raynem dolu je naša hiša.”

“Kako je doma? . . . Hiša še stoji?”

“Še! . . . Vsaj pred pol leta je še stala! . . . Tudi oče in mati sta takrat bila še živa in zdrava!”

France nekaj časa ni nič več vpraševal. Potem je samo globoko vzdihnil, vstal in stopil nekaj korakov v temo.

“Mogoče jih boš kmalu videl! . . . Mogoče še celo nocoj!”

"Tako čudno je človeku pri srcu, kadar je po dolgem času spet tako blizu doma! . . . Več kot pol leta je že minulo, odkar sem moral oditi iz Ravnega dola!"

"Pol leta! . . . Pač malo!"

"Ni dolgo, seveda! . . . Vendar veliko preveč za te čase, ko ne veš ali boš jutri še živ ali ne!"

"Pa vendar! . . . Jaz svojega doma nisem videl že dve leti! . . . In . . . ga tudi nikoli več ne bom!"

"Nikoli več? . . . Kako to? . . . Saj so tam okrog vendar že davno domobranci!"

"Seveda so! . . . Ampak doma mi ne bodo postavili!"

"Torej je požgan?"

"Najprej so ga do golega izropali, potem pa na vseh straneh zažgali!"

"Italijani?"

"Kro neki? . . . Kaj si ti zaradi Italijanov pobegnil k domobrancem ali še prej k Vaškim stražam?"

"Gotovo ne! . . . Zaradi partizanov, seveda, kot vsi drugi!"

France je sedel nazaj k deblu in zastokal:

"Dom so mi požgali . . . Pa to bi še prestal, saj si po končani vojski postavim drugega . . . Toda . . . Ubili so tudi očeta . . . in mater . . . in dve sestri . . . in brata! . . . Samo jaz sem ušel!"

Lojze je čutil, da s težavo duši v sebi jok, ki ga je tiščal v grlu.

"Skočil sem iz goreče hiše, kjer sem bil skrit, da me niso našli in pobegnil v gozd . . . Streljali so za mano, pa me k sreči niso zadeli, ker je bila noč!"

Nekje v bližini je zaškrtal ob kamen okovan čevelj. Oba sta skočila pokonci in naperila brzostrelke v smer, odkoder so prihajali koraki; Lojze je zaklical:

"Kdo tam?"

"Izvidnica prve!" — je odgovoril glas iz teme.

"Geslo?"

"Bomba!"

"Odziv?"

"Bajonet!"

"Naprej!"

Koraki so se oddaljili in čez nekaj hipov utonili v noč proti Krki.

Povesila sta orožje in France je zaškrtal z zobmi:

"Drago so mi že plačali vse to . . . Toda še vse premalo! . . . Dve leti imam že orožje v rokah. Do-

P. Martin Stepanič, o.f.m., urednik našega mesečnika AVE MARIA, ki bo letos izdal svojo knjigo s katero je zaslужil doktorat v bogoslovju.

lenjsko, Štajersko in Notranjsko in Gorenjsko sem prehodil po dolgem in počez . . . Moja brzostrelka dobro zadeva.”

Lojze je molčal in si nekaj časa dal opraviti z brzostrelko, potem pa je skušal pomiriti razdraženega prijatelja.

“Sovraštvo govori iz tebe, France . . . To ni prav!”

France ga je prvi hip gledal z začudenjem v očeh in skoraj srdito, nato pa je sklonil glavo in skoraj skesano pristavil:

“Vem, da je sovraštvo velik greh in ne sme nikdar biti vodilo naših dejanj . . . Iz sovraštva se rodi zopet samo sovraštvo . . . Toda . . . saj jaz nikogar ne sovražim . . . Niti tistih ne, ki so mi dom požgali in očeta in mater in brate in sestre pomorili . . . Vem, da so s slepoto udarjene njih oči . . . Nisem te brzostrelke vzel v roke iz sovraštva do kogarkoli . . . Tudi nisem ubijal morda zato, ker bi sovražil partizane . . . Ne! . . . Če bi se boril s sovraštvom v srcu, potem moja borba ne bi bila upravičena ne pred ljudmi, še manj pa pred Bogom . . . Samo branil sem vedno tiste, ki so bili brez moči pred komunisti . . . In to se mi zdi ravno tako upravičeno, kot če bi branil svoje življenje ali imetje...”

V zvoniku zagraške župne cerkve je bila ura. Lojze in France nista štela udarcev, ki so gluho sekali v noč, ker je v istem trenutku na drugi strani Krke zablisketala baterija. Lojze je potegnil svojo iz žepa in sporočil, da čaka.

— Dve partizanski brigadi v

premiku od Kajzerčka proti Ambrusu . . . Prve njihove straže so dospele do Izaka . . . Nujno je potrebno ojačenje našima dvema četama na položajih . . . —

Presekano blisketanje luči je prediralo temo in v nekaj kratkih minutah so iz gozda nad vasjo odjeknila ostra povelja:

— Prva četa čez Zagradec, Globodol, Lisičji hrib na Bovljek . . . Tretja četa čez Mali Rilec, Ratnico na Stražni vrh . . . —

* * *

Mimo Lojzeta so se plazili močni oddelki domobrancev. Tiho kot prikazni so fantje drseli po strmini navzdol proti reki in po mostu nad Draščo vasjo v gozd. Na prvih obronkih, kjer se pričanja grmovje, so se od čet odtrgale izvidnice in utionile v temo. Za njimi so se gruče razprostrle v strelce, slišalo se je samo šelestenje listja in zamolklo hreščanje dračja pod nogami, kmalu pa je tudi to potihnilo. Lojze je z nekaj pritiski na gumb sporočil na drugo stran, da so ojačenja na poti, potem si je optal tornistro, mesto kape pripel čelado ter s povešeno brzostrelko v rokah previdno stopil za ostalimi. Njegov cilj je bil Stražni vrh, prav nad Ravnim dolom.

Oddelek se je spustil čez ržena in pšenična polja, preko njiv krompirja in koruze v globel, kjer je ob Krki klopotal Jožov mlin. Nekaj korakov od njega je čez vodo držala ozka brv za pešce. Tod je šla bližnjica skozi gozd proti Ambrusu, na Stražni vrh in na Kamen vrh. V mlinu je brlela slabotna pe-

trolejska svetiljka, ker so malo občinsko elektrarno partizani porušili. Lojzeta je zamikalo, da bi za hip stopil v izbo k staremu Jožu, ki je bil sedaj že nekaj let zopet sam gospodar. Zeta, ki mu je pred vojsko izročil posestvo in mlin so Italijani ob ofenzivi proti partizanom ubili, čeprav je bil odločen protikomunist. Tako je stari zopet sam prenašal težke žaklje in vreče in mlel vsem okoličanom. Tudi Lojze je poprej vsak mesec nosil mlet v samotni mlin ob Krki. Zdaj že dolgo ni hodil tod. Bog ve, ali je stari Jož še živ ali je morda že umrl in je snaha, Rogačeva Minca iz Ravnega dola ostala sama z dvema otročičema. Radovedno je gle-

dal nekaj trenutkov v razsvetljene okence in čakal, da bi se morda kdo pokazal. Toda iz mlina je bilo slišati samo škripanje zobatih koles in hreščanje amnov, ki so drobili zrnje.

“Vsi spijo . . . Kajpak, pozna ura je . . .” je pomislil Lojze in se ozrl po zvezdah. Veliki severni Medved je že prikobacal visoko nad gozdove, Gostosevci so migotali nekje nad Ilovo goro in Hočevjem.

“Seveda, pozno je že . . . Stari Jož spi . . . Vse grode je napolnil z zrnjem in se zleknil po klopi.”

Še enkrat se je ozrl v razsvetljeno okno in potem stopil za drugimi čez brv. Na levi spodaj je voda

L. 1943, na praznik Marije Pomagaj, se je vršila na Rakovniku poleg Ljubljane velika verska manifestacija slovenskega naroda pod laško okupacijo. Zakaj na Rakovniku? Zato, ker so bile Brezje zaprte. Marija Pomagaj torej je prišla — zaradi varnosti — v Ljubljano, ne kot “romarica”, ampak kot “begunka”. Ta slika nam kaže, kako se je procesija ravnokar pomaknila od oltarja. Ljubljanski škof dr. Rožman je vodil te slovesnosti.

brzela po koritu in padala na veliko kolo, ki se je škripaje obračalo, padala v tolmun, se penila in grgrala ter pljuskala čez velike skale, ki so se Bogve kdaj prikotalile s pobočja hribov ter zajezile ozko in globoko strugo.

Na desnem bregu reke je ozka, slabo izhojena steza zavila na desno proti Deči vasi. Lojze pa je z oddelkom krenil na levo, kjer se je nekaj metrov više pričenal z grmadami posejan in z grmovjem prerasel gozd. Prijeten vonj po zelenju in smoli je dihal iz njega in med vejevjem smrek ter grmovjem je pritajeno šumel topel poletni veter. Fantje so takoj med prvimi debli prešli v raztegnjeno vrsto ter v razdalji nekaj metrov drug od drugega plezali po strmini. Lojze je v desnici držal brzostrelko, z levico pa je tipal predse v temo in odmikal s srobotom in robidovjem prepleteno grmičje. Tu pa tam je okovan čevelj zadel ob skalo in gluho zaškrtal ali je kdo stopil na strohnelo ali suho vejo, ki se je hreščeč prelomila. Veje in vejice so udarjale ob kovinske čelade, zdaj pa zdaj je nočni ptič preplašen zafrfotal nad glavami, nekje iz daljave je v šumenje gozda udarjal hripav lajež lisjaka.

Na Ratnici se je skupina splazila mimo samotnih kmetij preko vrtov in gredic. V hlevih je sto-ka-joč dihala živina, verige so rožljale po jaslih. Okna so bila temna, zaprta kot trudne speče oči.

Takoj za vrtovi in njivami se je zopet pričela vzpetina, porasla z

gozdom. Lojze je vedel, da je na levi hribček s cerkvico sv. Petra, nekoliko dalje za njim Kamen vrh, na desni med njima pa goli samo s skraškimi grmadami porasli Stražni vrh. In spodaj pod njim na samoti ob cesti Ravni dol.

Skozi noč je odjeknil osamljen strel. Udaril je nekje izza Kala ali Ambrusa, se lovil med skalnatimi hribi, zablodil v gozd nad Ratnico in se raztrgal med debli in vejevjem. Sledil mu je drugi nekje od Bovljeka, v ambruških vinogradih pa je odsekano zaregljala brzostrelka. Potem je vse utihnilo. Izvidnice so zadele ob prednje partizanske straže in se takoj umaknile na položaje, ki so bili za ta slučaj določeni.

Ko se je vod priplazil na Stražni vrh, je padlo kratko povelje: — Stoj! — V zaklone! —

Lojze si je poiskal kritje za visoko grmado, na kateri je rastel košat leskov grm. Stopil je med vejevje in nekaj časa ostro gledal v temo, da bi morda z Bovljeka ali odkod drugod ujel svetlobne znake. Toda tema je bila gosta in od nikoder ni bilo nobenega blisketanja. Zato je legel po dolgem med kamenje, potegnil predse ploščato skalo ter naslonil brzostrelko nanjo. Nekoliko pod njim je med grmovjem in skalovjem ležala četa in čakala na povelje. Nobenega glasu ni bilo slišati, le tu pa tam je zamolkel zvenk železa pretrgal tišino.

Lojze je z nervoznim pričakanjem strmел v noč. — Tam spo-

daj, le nekaj sto korakov pod njim je ždel v temi Ravni dol.

Niti zavedel se ni, kdaj se je prepustil mislim. Vse okrog so domobranci v mrzlični nerzovi čakali, kaj jim bodo prinesle prihodnje ure, ali morda že celo minute. Vsak je z vsemi čuti oprezoval v noč, da ga ne bi iznenadil sovražnik, ki je poznal vsak najbolj skrit kotiček v gozdovih, vsako skalo v hribih in je bila zato borba z njim vse več kot težka. Toda Lojze je na vse to nocoj pozabil. In to tudi ni bilo nič čudnega. Dolgi meseci so že minuli, ko je zadnjič stisnil roko stari materi in očetu. Od takrat ni še nič slišal, kako je z njimi, kako je s hišo, kaj je z bratom Jožetom. Seveda! — Po tistih strahotnih dneh na Turjaku, odkoder je pač po golem naključju ušel, in se tako rešil smrti, je moral tudi od doma pobegniti. Nekaj fantov

bivših Vaških straž je ostalo doma. Pokolj na Turjaku jih je tako pretresel in jim vzel sleherno upanje v zmago nad komunisti, da so verjeli komunističnemu kričanju o pomilostitvi vseh, ki so se sicer borili proti partizanom, toda niso zagrešili nobenega zločina. Bili so mobilizirani in danes nobenega ni več med živimi. Vsi do zadnjega so končali v zloglasni "trinajsti brigadi", kamor so partizani pošiljali vse na smrt obsojene.

— Bog ve, ali sta mati in oče še živa? — Tisto noč — bilo je sredi septembra — ga je mati spremila do znamenja na Klingarjevem klancu, mu s trepetajočo desnico začrtala na čelo, usta in prsi znamenje križa, zašepetala: Mati božja naj Te vodi na vseh tvojih potih, Lojze — in on je odšel po gozdovih mimo partizanskih straž

Marija Pomagaj na pot nazaj v Brezje s procesijo in s slovesnimi obredi. Na sliki med duhovščino se vidi tudi škof Volk iz Ljubljane. Kako dolgo pa bo Marija Pomagaj povabila iz Brezij romarje in romarice, nobeden ne ve. Poročila, ki danes nam prihajajo, niso nič kaj vesela. Najnovejše poročilo pravi, da sta bila tamkaj med romanjem aretirana naš slovenski frančiškanski provincijal in gvardijan.

in skozi zasede v Ljubljano, k domobrancem.

Nocoj pa je tako blizu doma, da bi ga slišali, če bi poklical odtod. Če se ne bi bal, da bi ga partizani morda ujeli, bi kar zdajle skočil po strmini navzdol in se oglasil doma. Prav potihoma bi stopil čez cesto, pogledal k živini in potem potrkal na vrata. Takoj mu nihče ne bi upal odpreti iz strahu, da so morda partizani, toda ko bi se oglasil, bi ga spoznali. Morda mati in oče še niti nista legla. Morda še klečita sredi izbe, naslonjena s komolci na stole, prebirata debele jagode na rožnem vencu in molita za njega, Lojzeta, da bi se srečno vrnil in za Jožeta, da bi ga Marija pripeljala nazaj na pravo pot, da bi več ne blodil po gozdovih in se boril za brezboštvo. Tako so moli-li vsi trije vsak večer, dokler tudi Lojze ni prijel za puško in se tepel s partizani, čeprav je med njimi njegov brat. Vse te dolge dneve, tedne in mesece je sleherni noč po teh hribih v mislih romal domov, v vseh neštetih nevarnih spopadih s partizani mu je dom stal pred očmi, v nočeh, ko je z brzostrelko v rokah kot nocoj prežal na sovražnika, se je bal za dom in starše in brata Jožeta, ki je tako zelo zablodil.

“Nocoj bom pač vsaj za kratke minute utegnil stopiti domov” — si je polglasno zatrdil in se hotel preložiti na drugo stran, ker ga je kamenje pričelo žuliti.

V istem trenutku pa je slepeč blisk presekal temo. Sledil je rezek tresk, ki se je kot grom raz-

lagel med gozdovi. V Bovljeku je zaprasketalo nekaj desetih pušk, potem so se izza Izaka nad Ambrusom divje zakrohotala težke strojnice. Na pobočju Stražnega vrha, kjer je ležala tretja četa, je završalo. Fantje so se molče spu-stili navzdol proti cesti. Iz teme med Kalom in Ravnim dolom je bilo slišati vpitje domobrancev, ki so prehajali v napad, ter nerazločno živalsko rjojenje ranjenih partizanov, v katero so se mešali razdraženi kriki:

— Juriš! — Juriš! Smrt belim svinjam! —

Iz Ravnega dola je odmevalo bobnenje težkih min, ki so padale vse više po rebri Stražnega vrha. Tedaj je noč v dolini prerezal na dvoje visok plamen, ki je švignil nad drevje, potem še drugi in še tretji. Tik za grmado, ob kateri je ležal Lojze, se je s peklenkim truščem razletela partizanska mina. Počakal je, da so se jekleni drobci razpršili med skalovjem, potem pa se je sklonjen z naperjeno brzostrelko pognal navzdol, se opotekal med koreninami in skalovjem, padel na obraz in vstajal. Okrog njega so padale mine in prst, pomešana s kamenjem, kosi razcefranih debel in jekleni drobci so se vsipali nanj kot toča. Zdaj pa zdaj je zažvenkljalo po čeladi ali zabrenčalo mimo glave. Partizani so s strojnicami streljali tudi na Stražni vrh.

V razdlaji nekaj korakov na levo je zdrvel navzdol France.

“Spodaj gori cela vas, fant! — Rdeči so nas prevarili!” — je za-

kričal skozi grmenje min in nebrzdani krophot partizanskih strojnic in že ga je zakrilo grmovje. Lojzetu se je zvrtelo v glavi. Obstal je za sekundo in z blaznim strahom v očeh strmел v plamene, ki so pošastno vihrali nad drevjem.

— Ravni dol gori! — Moj Bog!

Visoko pod temno nebo so švigali šopi isker in oblaki dima so se prerivali nad dolino, odkoder so trgali uho obupni klici na pomoč, jokanje žensk, vrišč otrok, mukanje in rjojenje živine, ki jo je ogenj zajel privezano v hlevih, tuljenje psov ter pijanega zmago-slavlja polno petje partizanov, ki so nenadoma vdrli iz gozda za Bovljekom, kjer ni bilo domobrancev in v nekaj minutah opravili krvavo in ognjeno poslanstvo.

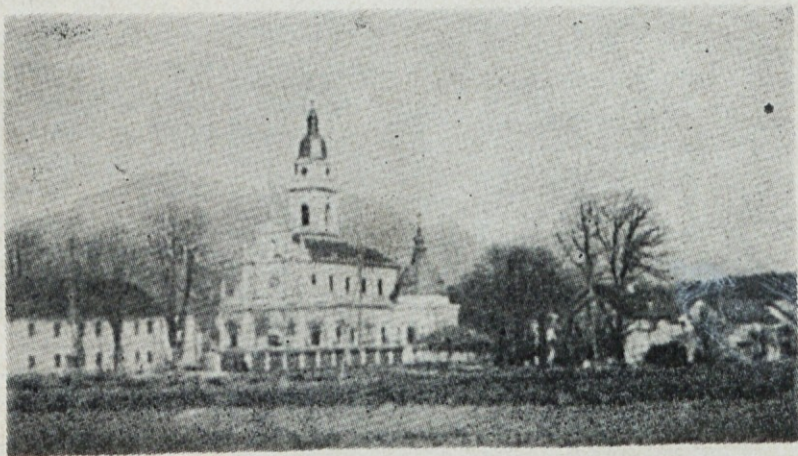
Lojze je z levico sunil čelado s čela, da mu je zabingljala po plečih in zdrvel za Francetom ter po nekaj skokih dohitel četo, ki je kakor plaz teles in jekla divjala v dolino. Z Bovljeka so partizanske

strojnice sejale jeklo in z njim smrt, toda so druga za drugo obmolknile, ker jih je zajel domobranski sunek od strani.

V Ravnem dolu pa so goreli domovi. Siromašno vas je doletelo strašno partizansko maščevanje, ker se njeni fantje in možje niso hoteli pridružiti njihovi vojski, ampak so se skoraj vsi do zadnjega prebili k domobrancem.

Predno je Lojze skočil iz gozda na cesto, je moral naglo pasti v zaklon na robu. Rdeči so se hoteli prebiti skozi obroč smrtonosnega domobranskega ognja, ki jih je dohitel v dolini. Navalili so proti po-bočju Stražnega vrha, odkoder do zdaj še ni padel niti en strel. Noč je bila svetla od požara, gozd med cesto in zakloni, za katerimi so ležali domobranci, je bil redek. Po kratki in srditi borbi je večina rdečih obležala med grmadami, nekaj pa se jih je skušalo v kritju grmovja prebiti v ambruške vinograde in proti Kamen vrhu.

Ko je Lojze skočil iz gozda čez

Brezje na Gorenskem, zavetišče milostne podobe Marije Pomagaj.

cesto proti svojemu domu, je ogenj že prenehal. Streha se je bila že sesegla in zidovje je bilo polno žarečega tramovja. Skozi okna in nad stropom so še lizali plameni. Planil je k vratom, toda bila so zaklenjena, tudi hlev je bil zaprt. Pes je ležal zogljenel ob hlevskih vratih, priklenjen na verigo. Stekel je okrog hiše, pretaknil vrt in grmovje okrog njega, toda nikjer nikogar. Drevje je bilo ožgano in osmojeno. Samo črešnja v najbolj oddaljenem kotu pod hribom je bila zelena in polna zrelega sadu.

“Moj Bog! — Kje sta oče in mati?”

Spustil je brzostrelko na tla, se z rokami zagrabil za z znojem oblitno glavo in zavpil v noč:

“Oče! — Mati!”

Nihče se ni odzval, niti odmeva svojega glasu ni slišal. Tema se je premikala in nihala v plapolanju plamenov, v gozdu in v ambruških vinogradih pa je še divjala nevihta borbe. Tudi Bovljek je odmeval od treskanja bomb in min ter rahljanja strojníc.

Nad izbo se je vdrl strop in tramovje se je vsulo v notranjost. Steber isker se je pognal pod nebo in nov plamen je puhnil iz ruševin.

“Mati! — Oče!”

“Kaj pa večiš tod okoli?”

Izza vodnjaka sredi dvorišča je zrastle moška postava s puško v roki in stopila proti njemu. Lojze je zagrabil za brzostrelko, pa mu je takoj spet sama od sebe padla po tleh. Z odprtimi očmi in ustmi je buljil v prišleca. Partizan, ki je

stal nekaj metrov pred njim, je bil njegov brat Jože.

Nekaj sekund sta se nepremično gledala iz oči v oči. Jože je bil oblečen v nekako uniformo in je imel na glavi titovko z veliko rdečo zvezdo in srpom in kladivom v sredi. V obraz je bil upadel in bled, oči so sijale divjost in sovrašтво.

“Kaj si res ti, Jože?”

Lojze je za trenutek pozabil, da je brat, ki stoji tu pred njim, partizan in torej njegov smrtni sovražnik. Njegova edina misel sta bila zdaj mati in oče. Skozi vročične možgane mu je blisnilo upanje, da morda Jože kaj ve o očetu in materi.

Jože se je zakrohotal in zarenčal:

“Seveda, belogardist si in me niti več ne poznaš!”

Lojzeta je psovka zbolela, toda jo je hote preslišal.

“Pusti to za drugič! — Zdaj to ni važno! — brata sva! — Ali veš, kje sta oče in mati?”

Jože mu ni več dal oči, ampak je gledal zdaj brzostrelko pri Lojzetovih nogah, zdaj bombe, ki so visele za njegovim pasom. Malo marno je odgovoril:

“Vem! — Še pred pol ure sem ju slišal!”

Lice se mu je skremžilo v divji, krvoločni nasmeh.

“Torej sta z drugimi sosedi pobegnila?”

Zdaj se je Jože spet zakrohotal, da so se mu ramena tresla.

“Gotovo bi pobegnila, pa . . . nista mogla!”

“Kje sta? — Torej . . . sta . . .”

Lojzetu je glas zamrl na ustnicah. Samo ozrl se je na pogorišče in vprašujoče gledal brata.

“Da! — Crknila sta, oba! — Ti boš pa zdaj!”

Bliskovito je dvignil puško k licu in pomeril na Lojzeta, ki se je nagonsko sklonil po brzostrelko, toda v istem hipu je od nekod zagrmel strel in predno se je Lojze zavedel, kaj se dogaja, je Jože izpustil puško iz rok, se opotekel in se zgrudil po tleh. Iz čela mu je tekla kri.

“Zelo si nepreviden! — Kaj pa odlagaš orožje med borbo?”

Izza grma ob cesti je vstal France.

Lojze je z grozo v očeh čakal, da bi Jože morda pokazal kak znak življenja. Toda ni se premaknil. Potem se je obrnil na Franceta in izjecljal:

“To je moj brat! — Moj brat Jože!”

France se je za hip zmedel.

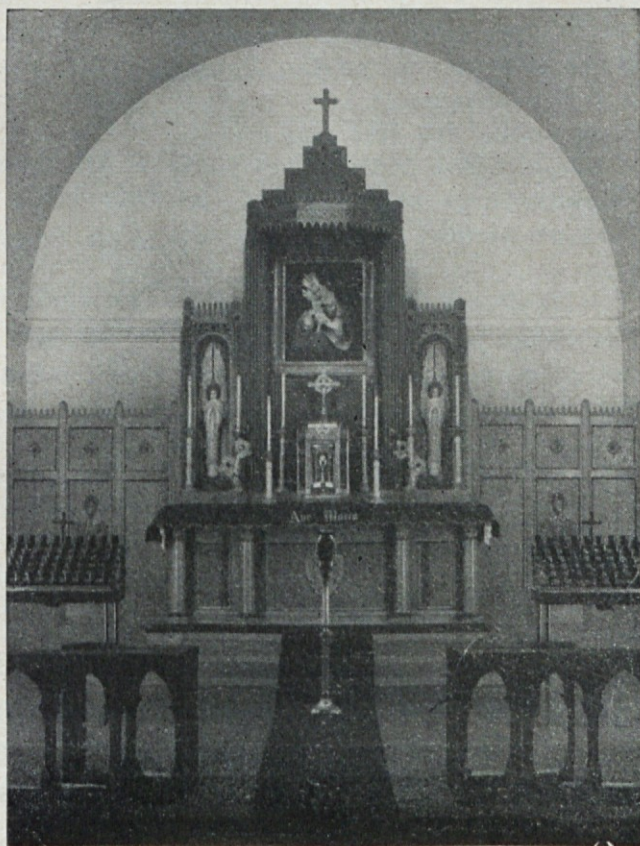
“Nisem vedel tega!”

Pa je takoj pristavil:

“Če ne bi zadel jaz njega, bi bil ti zdaj mrtev!”

Lojze ga ni poslušal. Gledal je mrtvega brata, ki je negiben ležal

Naš slovenski narod je še vedno veren narod — in še vedno Marijin narod. Zato, ko so naši rojaki vzeli slovo od svoje domovine in se selili v Ameriki, niso slovesa dali češčenju Marije Pomagaj. Tudi v Ameriki se je to češčenje pokazalo z Marijo Pomagaj v Lemontu, na ameriških Brezjah. Ta podoba Marije Pomagaj pa bo večni spomenik globoke vere našega slovenskega naroda v Ameriki.

v travi. V hipu ga je pretresla misel na strašni zločin.

“Mater si pustil zgoreti in očeta. — Brata si mislil ubiti, Jože!”

Že se je hotel obrniti proč, pa se je takrat nekaj prelomilo v njem, pokleknil je v okrvavljeno travo ob mrtvem Jožetu in molil. — Oče naš . . . Zdrava Marija . . . Sklenil je bratove napol otrple roke na prsih in zašepetal:

“Bog naj ti odpusti tvoj veliki greh, Jože!”

— — — —

Nad Ratnico je že žarela Jutranjica, ko je Lojze s težavo izkopal izpod tlečih ruševin zogljenelne ostanke svojih staršev. Iz ožganih desk je zbil majhen zaboj, natrgal na njivi dozorevajočega klasja in ga nastlal po dnu. Potem je pogrebel ostanke kosti v zaboj in ga zabil. Na vrtu pod črešnjo je skopal plitvo jamo, zaboj položil vanjo in ga pokril s prstjo, na grob pa zasadil križ iz ožganih vej.

Pogorišče se je še vedno kadilo. Vsa vasica je bila do tal požgana, vaščani so pobegnili nekam v gozdove in se še nobeden ni upal vrniti, ker je iz daljnih gozdov še odmevalo streljanje. Lojze je nekaj časa s sklonjeno glavo stal ob malem grobu svojih staršev. Vse dogodke minule noči je gledal pred sabo kot v strašnih sanjah. Pred njim je ob cesti ležal njegov mrtev dom, ob vodnjaku sredi dvorišča je Jože s steklenimi očmi strmел v nastajajoči dan. Na njivah okrog hiše in vrta je zoreča pšeni-

ca šelestela kot v tihi molitvi. Nad gozdovi na vzhodu je nebo postajalo mlečno belo. Vstajalo je novo jutro.

Od nekod iz umikajočega se mraka so se oglasile lastovice, obletavale pogorišče in žalostno cvrketale.

“Revice, tudi ve ste ostale brez doma!”

Lojze je oprtal tornistro, si pripel čelado, vrgel orožje na ramo in se spustil po cesti navzdol proti Zagradcu. Močnejši veter je potegnil po dolini, pšenica je glasneje zašelestela. Zdelo se mu je, da ga kliče:

— Gospodar! — Ne hodi od nas! — Ostani pri nas! —

Nova žalost mu je zalila dušo.

“Ne morem! — Zdaj je domovina in vera več kot dom in zemlja, več kot starši!”

Ob znamenju na Klingarjevem klancu je obstal in se ozrl nazaj. Čez vrhove drevja na Ratnici je že gledalo sonce. Po Ravnem dolu so legale jutranje sence.

S križa ob poti je gledal nanj neskončno žalostni, s trnjem kronani in s krvjo obliti, pa vendar vdani obraz Križanega.

Lojzetove solzne oči so se ustavile na razbičanem Kristusovem telesu, na njegovih kot v objem razprostrtih prebodenih rokah. In v tistem hipu mu je svetla misel posijala v dušo, čez lice je legel nasmeh:

“Zdaj je v Ravnem dolu zemlja ostala sama. — Samo Bog še be-di nad njo!”

NASLOVNIK NAŠIH DUHOVNIKOV:

- AMBROŽIČ, REV. BERNARD, O.F.M. — Holy Family Church, Willard, Wis.
- BANDI, REV. BONAVENTURE, O.S.B. — Holy Cross Abbey, Canon City, Colo.
- BARAGA, REV. FRANCIS — 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
- BASNIK, REV. ALBAN, O.S.B. — 550 Cowan Ave., Jeanette, Penna.
- BAZNIK, REV. LOUIS B. (Capt.) — Branch U.S.D.B., Milwaukee 9, Wis.
- BLAZIC, REV. J. — 61 No. Mt. Vernon Ave., Uniontown, Penna.
- BLINKUSH, REV. MATIJA — 632 Julian St., Denver 8, Colo.
- BOGOLIN, REV. LEONARD, O.F.M. — St. Stephen's Church — 1852 W. 22nd Place, Chicago, Ill.
- BOMBACH, REV. ANTHONY — 881 E. 222nd St., Euclid Ohio
- BORGOLA, REV. BONAV., O.F.M. — St. George's Church — 9546 Ewing Ave., So. Chicago, Ill
- BUTALA, REV. MATIJA — 416 No. Chicago St., Joliet, Ill.
- CADONIC, REV. WALTER — 4772 Felton St., San Diego, Calif.
- CAGRAN, REV. JOSEPH, O.F.M. — 416 E. 5th Street, Bethlehem, Penna.
- CELESNIK, REV. JOSEPH — 4697 W. 130th St., Cleveland, Ohio
- CEPON, REV. MICHAEL — 520 W. 10th St., Waukegan, Ill.
- CHERNE, REV. JAMES — St. Nicholas Hospital, Sheboygan, Wis.
- CIMPERMAN, REV. VICTOR — 15519 Holmes Ave., Cleveland, Ohio
- DEMSHAR, REV. FERDINAND B. — 995 Melrose Ave. Ambridge, Pa.
- ESTOK, REV. GABRIEL, O.F.M. — 386 Geneva Ave., H. P., Detroit, Mich.
- FERLIN, REV. JOHN, O.F.M. — Box 608, Lemont, Ill.
- FLAJNIK, REV. JOHN, O.C. — 6428 So. Dante Ave., Chicago, Ill.
- GAMM, REV. JOSEPH M. — 708 Monroe St., N. E., Washington, D. C.
- GABRENJA, REV. EDWARD, O.F.M. — 386 Geneva Ave., Detroit, Mich.
- GABROVŠEK, REV. FRANC — 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio
- GNIDICA, REV. DANIEL, O.S.B. — 217 E. Mesa Ave., Pueblo, Colo.
- GNIDOVEC, REV. ALBIN — 633 Bridger Ave., Rock Springs, Wyo.
- GODINA, REV. MIRKO, O.F.M. Conv. — 315 W. Clay St., Carey, Ohio
- GOLOB, REV. MICHAEL — 450 Pine St, Bridgeport, Conn.
- GOLOB, REV. JOSEPH, O.S.B. — St. Martin's Abbey, Lacey, Wash.

GOLOBIC, REV. HERMAN, O. Carm — 306 No. Broadway, Leavenworth, Kansas

GRABRIAN, REV. NICHOLAS, O.S.M. — Our Lady of Sorrow Church,
Ladysmith, Wis.

GRABRIAN, REV. JOSEPH, O.S.M. — 22 Carteret Ave., Carteret, N. J.

GRABRIAN, REV. VICTOR, O.S.M. — 3121 Jackson Blvd., Chicago, Ill.

GRUDEN, REV. JOHN — 548 Lafond St., St. Paul, Minn.

HELIODOR, REV. MEJAK — 247 Orchard St., Kansas City, Kan.

HITI, REV. M. J. — 520 W. 10th St., Waukegan, Ill.

HOGUE, REV. THOMAS, O.F.M. — 62 St. Mark's Place, New York, N. Y.

HOGUE, V. REV. BENEDICT, O.F.M. — Box 608, Lemont, Ill.

HOMAR, REV. ROMAN, O.S.B. — M. H. Redeemer Church — Ogema, Minn.

HRIBAR, RT. REV. VITUS — 15519 Holmes Ave., Cleveland, Ohio

JAGER, REV. MATIJA — 264 — 15th St., N. W., Barberton, Ohio

JERSHE, Rev. John — St. Martin's Church — Tower, Minn.

JEVNIK, REV. F. A. — 741 Delaware St., Forest City, Penna.

JOST, REV. K., O.S.M. — 11812 Ave L, So. Chicago, Ill.

JUDNICH, REV. JOHN — 4672 Pearl St., Denver, Colo.

JUDNICH, REV. JOSEPH — 5040 — 70th St., San Diego 5, Calif.

KAMIN, REV. JOHN J. — Bentley Creek, Pa., R.F.D. 2, Wellsburg, N. Y.

KAUSEK, REV. JOHN — Blessed Sac. Church — Hibbing, Minn.

KEBE, REV. MATIJA — 223 — 57th St., Pittsburgh, Penna.

KOREN, REV. L. — 820 New Jersey St., Sheboygan, Wis.

KASSOVEC, REV. STEPHEN — 542 Crosat St., La Salle, Ill.

KOLMAN, REV. M. — 542 Crosat St., La Salle, Ill.

KUZMA, REV. G. — 416 No. Chicago St., Joliet, Ill.

LATTJAK, REV. CLEMENT, O.F.M. — Box 608, Lemont, Ill.

LEKAN, REV. M., S. M. — 2605 Woodburn, Cincinnati, Ohio

LOCNIKAR, REV. JULIUS — Assumption Abbey, Richardton, N. Dak.

MACEK, REV. RUDOLPH — 235 Glen St., Glen Cove, L. I., New York

MADIC, REV. ALOYSIUS, O.F.M. — Box 608, Lemont, Ill.

MADIC, REV. CHARLES, O.F.M. — 464 Decker Ave., Johnstown, Pa.

MARINSHEK, REV. MARCELLUS, O.F.M. — 62 St. Mark's Pl., New York 3, N. Y.

MAZIR, REV. FRANCIS — R. R. 2, Siegel, Ill.

MEDIN, REV. JOSEPH — Hyde Park Hotel, Chicago, Ill.

MIHELIC, REV. FRANCIS — St. Anthony's Church, Ely, Minn.

MERKUN, REV. ANTON — 264 — 15th St. N. W., Barberton, Ohio
 MISSIA, REV. FRANCIS — 2200 Grand Ave., St. Paul, Minn.
 NOVAK, REV. JOHN — Help of Christians Church, Greenwood, Wis.
 NOVITT, REV. LEO, O.F.M. — Boć 608, Lemont, Ill.
 OMAN, RT. REV. JOHN J. — 3547 E. 80th St., Cleveland, Ohio
 OMAN, REV. EDWIN — R. No. 1, St. Joseph, Minn.
 OZIMEK, REV. JOS. — 15519 Holmes Ave., Cleveland, Ohio
 PAKIŽ, REV. RUDOLF — St. James Church, West Duluth, Minn.
 PAPESH, REV. FRANCIS — 26 Montezuma Ave., Cortez, Colo.
 PAPEZ, REV. MICHAEL. — 610 — 99th Ave. W., Duluth 8, Minn.
 PETERNEL, REV. WARREN, O.F.M. — Para Mission, Peru, Brazil
 PETRASIC, REV. MARTIN — 5912 So. 36th St., Omaha, Nebraska
 PETRIC, REV. PIUS, O.F.M. — 464 Decker Ave., Johnstown, Penna.
 PIRNAT, REV. ALOJZIJ — 307 Adams St., Eveleth, Minn.
 PIRNAT, RT. REV. JOHN — 405 Adler St., Anaconda, Mont.
 PIRNAT, REV. MICHAEL — 1901 Leatherwood Ave., Butte, Mont.
 PLAZNIK, REV. JOHN — Box 297, Morris, Ill.
 PODGORSEK, REV. HYACINTH, O.F.M. — 386 Geneva Ave., Detroit, Mich.
 PONIKVAR, RT. REV. B. J. — 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio
 POTOČNIK, REV. ALOJZIJ — Box 315, Canon City, Colo.
 POZEK, REV. F., LLD — St. George's Church — W. Newton, Minn.
 P. O. R. 1. New Ulm, Minn
 PRAH, REV. JOHN, O.C.D. — Holy Hill, P. O. Hubertus, Wis.
 PRAZNIK, REV. F. — 3547 E. 80th St. Cleveland 5, Ohio
 ROGAN, REV. RICHARD, O.F.M. — 386 Geneva Ave., H. P., Detroit, Mich.
 ROGEL, REV. MICHAEL, O.F.M. — Box 608, Lemont, Ill.
 RUS, REV. GABRIEL, O.S.M. — St. John Normal School, Dayton, Ohio
 SAVINŠEK, REV. STEPHEN — St. Anthony's Novitiate —
 100 W. Maumee St., Angola, Ind.
 SCHERINGER, REV. FRANK — Sacred Heart Rectory, L'Anse, Mich.
 SCHIFFRER, REV. JOHN — St. Joseph's Church, Chisholm, Minn.
 SCHIFFRER, REV. ANTON — 829 W. Mineral St., Milwaukee, Wis.
 SCHIFFRER, REV. VALENTINE — St. Mark's Church, Shakopee, Minn.
 SCHWEIGER, REV. FRANCIS — St. Joseph's Church, Gilbert, Minn.
 SEDEJ, REV. FRANCIS — St. Bridget's Church, Greaney, Minn.
 SELAK, REV. JEROME, O.F.M. — 1852 W 22nd Place, Chicago, Ill.

SETNICAR, REV. MATH, D.D — 1210 So 61st St., W. A., Milwaukee, Wis.
 SHIRCEL, REV. CYRIL, O.F.M., Ph. D. — Box 608, Lemont, Ill.
 SKUMAVEC, REV. MICHAEL — St. Joseph's Church, Chisholm, Minn.
 SLAJE, REV. MILAN — 1709 E. 31st St., Lorain, Ohio
 SLAPSAK, REV. JULIJ — 3547 E. 80th St., Cleveland, Ohio
 SMERKE, REV. JOSEPH, O.S.C. — Sacred Heart Minor Seminary, Fort Wayne, Ind.
 SMERKE, REV. JOHN, O.S.C. — Sacred Heart Minor Seminary, Fort Wayne, Ind.
 SMERKE, REV. FRANK, O.S.C. — Crosier Priory & Seminary, Onamia, Minn.
 SODJA, REV. MAKŠ — 3381 Fulton Rd., Cleveland 9, Ohio
 SOKLIC, REV. DR. ANTON, C.M. — St. Mary's Seminary, Perryville, Mo.
 SOKLICH, REV. SEBASTIAN, T.O.R. — 4715 Sargent Rd., Washington, D. C.
 SPEHAR, REV. GEORGE — 424 W. 2nd St., Leadville, Colo.
 SPRAJCER, REV. PETER — St. Joseph's Church, Calumet, Mich.
 SREBERNAK, REV. FRANK — 2701 Chicago Blvd., Detroit, Mich.
 STARESINIC, REV. EDBERT, O. Carm. — 6410 Dante Ave., Chicago 37, Ill.
 STARESINIC, REV. NICHOLAS — 29 No. Broadway, Joliet, Ill.
 STEFANIC, REV. J. A. — 2415 Mahoning Rd., Canton, Ohio
 STEPANICH, REV. M., O.F.M., S.T.D., Box 608, Lemont, Ill.
 STERBENTZ, REV. RALPH — St. John Baptist Church, Garden, Mich.
 STRAGISHER, REV. RAPHAEL, O.F.M. — Box 608, Lemont, Ill.
 STRAGISHER, REV. HENRY, T.O.R. — 34 James Street, Keyser, W. Va.
 STUKEL, REV. J. — 6001 So. Marshfield Ave., Chicago, Ill.
 SUSTERSICH, REV. STEFAN, O.S.B. — Holy Cross Abbey, Canon City, Colo.
 SVETE, REV. ANDREW, O.F.M. — Box 608, Lemont, Ill.
 SVETE, REV. AUGUSTINE — 464 Decker Ave., Johnstown, Penna.
 TARMAN, REV. WILLIAM — St. Joseph's Church,
 Morrill, Minn., P. O. R. 2, Foley, Minn.
 TOMAZIC, REV. ANTHONY — St. Jude's Seminary, Momence, Ill.
 TOMC, REV. VICTOR — 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio
 TRINKO, REV. JOHN V., O.F.M. — Box 608, Lemont, Ill.
 TROBEC, REV. JOSEPH — St. Andrew's Church, Elk River, Minn.
 TRUNK, REV. G. J. — 245 Linden Ave., San Francisco, Calif.
 URANKAR, REV. ALEXANDER, O.F.M. — 9546 Ewing Ave., So. Chicago 17, Ill.
 VERHUNEC, REV. J. — 326 Munson Ave., McKees Rock, Penna.
 VIRANT, REV. LUDWIG — 555 Lake St., Madison, Ohio

VODUSEK, REV. V. — 245 Linden Ave., San Francisco, Calif.
 YAKES, REV. WILLIAM F. — 2040 — 14th St., Detroit, Mich.
 YAKSIC, REV. MICHAEL — Holy Ghost Apostolic College, Cornwells Heights, Pa.
 ZAGAR, REV. ALBERT — 24 Maryland Ave. Mill., Pittsburgh, Penna.
 ZAKRAJSEK, REV. KAZIMIR, O.F.M. — Box 608, Lemont, Ill.
 ZAPLOTNIK, RT. REV. JOHN, J.C.D. — Holy Family Church, Lindsay, Nebr.
 ZELEZNIKAR, REV. MICHAEL — Sacred Heart Church, Warsaw, Ill.
 ZLOGAR, REV. WILLIAM, O.F.M. — 464 Decker Ave., Johnstown, Penna.
 ZUPAN, REV. PETER, O.S.B. — 144 Church St., St. Mary's, Penna.
 ZUPAN, REV. CYRIL, O.S.B. — Box 315, Canon City, Colo.

NAŠE ŽUPNIJE V AMERIKI

- Anaconda, Montana.** — Župnija sv. Petra in Pavla. (Škofija Helena). Župnik Rev. J. Pirnat.
- Bethlehem, Pa.** — Župnija sv. Jožefa, (Škofija Cleveland). Župnik Rev. Matija Jager.
- Bethlehem, Pa.** — Župnija sv. Jožefa, (Nadškofija Philadelphia, Pa.) Župnik Rev. Irenej Petričak OFM.
- Bridgeport, Conn.** — Župnija Sv. Križa. (Škofija Hartford). Župnik Rev. J. Pikutis.
- Bridgeville, Pa.** — Župnija sv. Barbare. (Škofija Pittsburgh). Župnik Rev. J. Pikutis.
- Calumet, Mich.** — Župnija sv. Jožefa. (Škofija Marquette). Župnik Rev. Peter Šprajcar.
- Chicago, Ill.** — Župnija sv. Štefana. (Nadškofija Chicago). Župnik Rev. Leonard Bogolin OFM.
- Chicago, Ill.** — Župnija sv. Jurija. (Nadškofija Chicago). Župnik Rev. Aleks. Urankar OFM.
- Chisholm, Minn.** — Župnija sv. Jožefa. (Škofija Duluth). Župnik Rev. J. Schifferer.
- Cleveland, Ohio.** — Župnija sv. Vida. (Škofija Cleveland). Župnik Rt. Rev. Msgr. J. B. Ponikvar.
- Cleveland, Ohio.** — Župnija sv. Lovrenca. (Škofija Cleveland). Župnik Rt. Rev. kanonik J. J. Oman.
- Cleveland, Ohio.** — Župnija Marije Vnebovzete. (Škofija Cleveland). Župnik Rt. Rev. Msgr. Vitus Hribar.
- Cleveland, Ohio.** — Župnija sv. Kristine. (Škofija Cleveland). Župnik Rev. Anton Bombach.
- Denver, Colorado.** — Župnija sv. Rožnega venca. (Škofija Denver). Župnik John Judnič.
- Detroit, Mich.** — Župnija sv. Janeza Vianaja. (Škofija Detroit). Župnik Rev. Edward Gabrenja, OFM.
- Ely, Minn.** — Župnija sv. Antona. (Škofija Duluth). Župnik Rev. Fr. Mihelčič.
- Eveleth, Minn.** — Župnija sv. Družine. (Škofija Duluth). Župnik Rev. Alojzij Pirnat.
- Forest City, Pa.** — Župnija sv. Jožefa. (Škofija Scranton). Župnik Rev. F. A. Jevnik.
- Gilbert, Minn.** — Župnija sv. Brigite. (Škofija Duluth). Župnik Rev. F. Sedej.
- Indianapolis, Ind.** — Župnija Presv. Trojice. Župnik Rev. J. Buchhold.

Joliet, Illinois. — Župnija sv. Jožefa. (Nadškofija Chicago). Župnik Rev. M. J. Butala.

Johnstown, Pa. — Župnija sv. Terezije. (Škofija Altoona). Župnik Rev. Augustine Svete, OFM.

Kansas City, Kans. — Župnija sv. Družine. (Škofija Leavenworth). Rev. Heliodor Mejak.

La Salle, Ill. — Župnija sv. Roka. (Škofija Peoria). Župnik Rev. Štefan Kasovic.

Leadville, Colo. — Župnija sv. Jožefa. (Škofija Denver). Župnik Rev. Špehar.

Lorain, Ohio. — Župnija sv. Cirila in Metoda. (Škofija Cleveland). Župnik Rev. Milan Slaje.

Milwaukee, Wis. — Župnija sv. Janeza Evang. (Nadškofija Milwaukee). Župnik Rev. Anton Schiffrer.

Meadesville, Mont. — Župnija Božjega Odrešenika. (Škofija Helena). Župnik Rev. M. Pirnat.

New York, N. Y. — Župnija sv. Cirila. (Nadškofija New York). Župnik Rev. Marcel Marinshek, OFM.

New Duluth, Minn. — Župnija sv. Elizabete. (Škofija Duluth). Župnik Rev. Michael Papež.

Pittsburgh, Penna. — Župnija Marije Vnebovzete. (Škofija Pittsburgh). Župnik Rev. M. Kebe.

Pueblo, Colo. — Župnija Marije Pomagaj. (Škofija Denver). Župnik Rev. Daniel Gnidica, OSB.

Rock Springs, Wyo. — Župnija sv. Cirila in Metoda. (Škofija Cheyenne). Župnik Rev. Albin Gnidovec.

San Francisco, Calif. — Župnija Rojstva Gospodovega. (Škofija San Francisco). Župnik Rev. Vital Vodusek.

Sheboygan, Wis. — Župnija sv. Cirila in Metoda. (Nadškofija Milwaukee). Župnik Rev. Louis F. Koren.

Steelton, Pa. — Župnija sv. Petra. (Škofija Harrisburg). Župnik Rev. Michael Menko.

St. Stephens (Rice), Minn. — Župnija sv. Štefana. (Škofija St. Cloud). Župnik Rev. John Trobec.

Tower, Minn. — Župnija sv. Martina. (Škofija Duluth). Župnik Rev. John Jerše.

Waukegan, Ill. — Župnija Matere Božje. (Nadškofija Chicago). Župnik Rev. M. J. Hiti.

West Allis, Wis. — Župnija Marije Pomocnice. (Nadškofija Milwaukee). Župnik Rev. M. Setničar.

Willard, Wis. — Župnija sv. Družine. (Škofija La Crosse). Župnik Rev. Bernard Ambrožič, OFM.

VSEBINA KOLEDARJA L. 1948 PO STRANEH

Slava Bogu na višavah.....	Stran 2
Mir, mir! O, pridi nazaj na svet! — Ignacij Trpin.....	28
Koledarski del	31
Slovenci in Katoliška Cerkev — Fran Erjavec.....	35
Zgodba o sreči — Mirko Kunčič	45
Pojdite po vsem svetu — A. S.	55
Kje so slovenski misijonarji — Lenček Ladislav, C.M.....	63
Malo več previdnosti, pa bi ne . . . — Rev. J. V. Trinko, OFM.....	73
Kaj sem kot vojaški duhovnik doživel na slovenskih fleh — Rev. Louis A. Baznik	79
Jaz sem resnica, pot in življenje — Ignacij Trpin.....	87
Oče gre v Ameriko	91
Pojdite k Baragi! — Rev. K. Zakrajšek, OFM.	97
Gregorijanske maše — Rev. J. V. Trinko, OFM.....	124
Nova Maša pri sv. Lovrencu v Clevelandu — Preč. Kan. J. J. O'nan.	127
Ljudje brez domovine — Earl G. Harrison	135
Mrivi Dom — T. D.	143
Naslovnik naših duhovnikov	155
Naslovnik naših župnij —	159

